CARTEA DE VACANȚĂ

victor beda/gheorghe ene

SECUNDE...ȘI VIEȚI

CARTEA
DE
VACANȚĂ

victor beda/gheorghe ene

SECUNDE... SI VIEȚI

Coperta și desenele : NOBILESCU NICOLAE

victor beda/gheorghe ene

SECUNDE... SI VIEȚI

Ieuus 22 Aug 1985

editura SPORT-TURISM

București·1985

CUVÎNT ÎNAINTE

Dincolo de cărţile de „tehnica" circulaţiei rutiere, de-a lungul anilor s-au născut şi cîteva volume *document,* ecou al experienţelor nemijlocite.

Planul părea încheiat, mişcarea părea oprită în punctul final al ultimei cărţi.

Dar n-a fost decît o impresie. Şi încă una pe care timpul a corectat-o repede şi... firesc.

Comandamente obiective şi subiective s-au ţesut într-o pînză din care n-am putut ieşi. Pe de o parte, mulţimea infinit-diversă şi bogat-semnificativă a faptelor promovate continuu de traficul rutier, mulţime care s-a organizat normal şi „de la sine" în poveşti, iar acestea şi-au cerut „dreptul la cuvînt scris". Pe de altă parte, nevoia intimă de a intra în amplul dialog cultural întru mai frumos şi mai bine.

Pe stradă sau pe şosea, omul apare într-o palidă variantă de ipostaze : pieton, biciclist, şofer, beneficiar al transportului în comun. Femei şi bărbaţi, copii, tineri, oameni maturi şi bătrîni, indiferent de profesie sau grad de cultură, grăbiţi sau placizi, calmi sau nervoşi, îngînduraţi, îngrijoraţi, trişti, copleşiţi de cine ştie ce eveniment grav sau, dimpotrivă, veseli, exuberanţi, vioi şi binedispuşi, bucuroşi, invadaţi de cine ştie ce eveniment fericit, toţi cei care se înscriu

în „spațiul" dintre acești doi poli se întîlnesc în lumea traficului rutier.

În orice anotimp, la orice oră, cei care merg pe jos, ca și cei care recurg la marea varietate a mijloacelor de deplasare rutieră, pe două, patru sau cine știe cîte roți, își intersectează traseele.

De aici, neistovita diversitate a portretelor, de aici nelimitata diversitate a situațiilor. Și fiecare portret poate deveni o schiță, și fiecare eveniment poate deveni povestire.

Sub semnul unor asemenea dominante se plasează și acest volum. Inițial, ne-am propus să înregistrăm doar faptul de viață propriu-zis, să jucăm doar rolul de „intermediari" onești între *el*, evenimentul consumat, și *dumneavoastră*, cititorii. Și astfel, s-au adunat secvențele. Ulterior, unele s-au suprapus, s-au mai produs interferențe, „personajele" au „schimbat" locul, și-au modificat nu numai fizionomia, ci și psihologia. Ulterior, deși am făcut eforturi pentru a evita o asemenea capcană, ne-am simțit datori să tragem o concluzie morală sau „tehnică". Ulterior am ajuns să plasăm tot felul de gînduri-conexiuni pe marginea realității întîlnite. Ulterior... am „descoperit" că se născuse o carte. O nouă carte, o altă carte înscrisă acelorași definitorii obiective ale umanismului societății noastre, ale creșterii gradului de civilizație, aspirînd, discret și modest, la un loc în cetatea literelor.

Micile „piese" ale „jocului" s-au însumat și s-au dirijat, după asemănare, „simpatii" și înțeles, după legi știute de ele, în capitole distincte. Montajul a angajat, firesc, alte modificări. În felul acesta, de dinlăuntru, s-a realizat construcția cărții.

Ne-am gîndit dacă mai este necesar un cuvînt înainte. În fond, deși cărțile pe care le-am scos pînă

acum se deosebesc prin structură, natura fiecărei povestiri și a îmbinărilor, ele se întîlnesc în planul obiectivului urmărit. Or, această unitate în diversitate, guvernează și volumul de față.

Proiectat prin lectură, filmul cuprins sub titlul *„Secunde și vieți"* se adresează tuturor, propunînd nu numai „vizionarea" unor „cazuri" de circulație, ci și înțelegerea a tot ceea ce se situează și se formează dincolo de suprafața lucrurilor, în timp și în spațiu, în plan afectiv și social, atingînd — adeseori modificînd — existența unor oameni și a unor familii, cursul normal al vieții colectivității din care fac parte.

Dacă, totuși, ne-am încadrat în datele unei consacrate serii, cum este „Cartea de vacanță", ce apare sub îngrijirea prestigioasei Edituri Sport-Turism, n-am făcut-o licitînd componenta de divertisment (deși traficul rutier își are și „literatura lui umoristică"), ci oferind un volum pentru toți, ce poate fi citit oricînd, în orice moment liber, de vacanță, de concedii, de repaus și în orice condiții.

„Eroii" din povestiri nu trebuie „identificați" ca atare, nici nu se poate, locurile sînt și ele „schimbate", pînă și faptul-eveniment a suferit substanțiale „corectări". Și totuși, tot ce se găsește în această carte reprezintă un adevăr de viață.

Dezvăluirea acestui adevăr, prezentarea lui în contextul faptelor care l-au generat și al implicațiilor acestora, este scopul și mobilul modestei noastre lucrări. În ce măsură am reușit să atingem țelurile propuse, rămîne să judece cititorii.

AUTORII

1 OAMENI ȘI... OAMENI

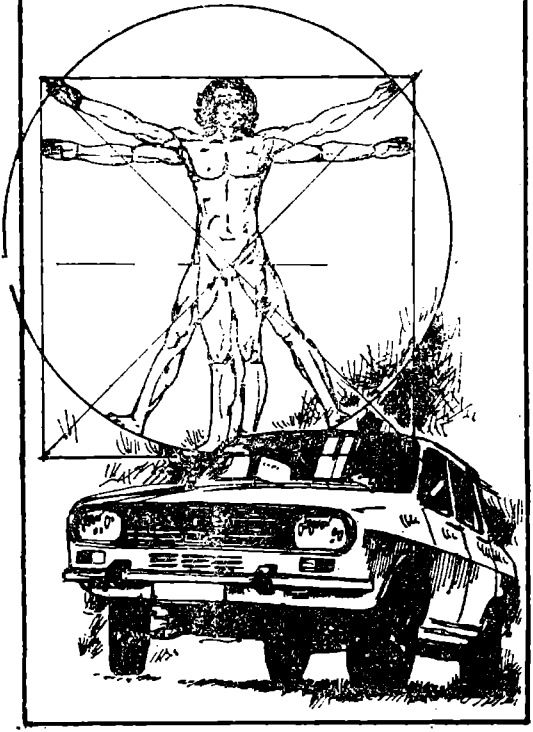

DOUĂ ZILE DE COȘMAR

Se iveau de-acum zorile și cerul, fără nici cea mai mică urmă de nori, prevestea o zi frumoasă, atît de binevenită după o iarnă care li s-a părut tuturor o veșnicie.

De cu seară, de cînd cu nenorocita aceea de întîmplare, Sorin se afla într-o stare greu de descris. Încercase, la început, să citească un roman polițist pe care, în mod normal, l-ar fi devorat într-o noapte. Gîndurile îi fugeau însă mereu acolo, lîngă tufele de liliac înflorit. Apoi, luînd două somnifere, reuși să adoarmă. Dar au apărut coșmarurile. S-a trezit leoarcă de sudoare, cu inima bătînd să-i spargă pieptul. Trecuseră doar două ore de cînd se băgase în pat. Era unu noaptea. „Oare nu umblă cineva la mașină? Or fi început să-i caute pe cei cu autoturisme din cartier. Oricum, nu intră ei în curte, noaptea, așa, fără să întrebe pe proprietar". Și-a luat, totuși, pardesiul pe umeri și s-a dus în curtea din spatele casei. Acolo își ascunsese mașina cu prelata pe ea, să nu se vadă din stradă. Măsură inutilă. „Parcă ei nu știu că am mașină și cînd or zice : «Dorim s-o vedem», ce fac ?" Sorin pipăi tabla aripii din față, exact ca un doctor care palpează corpul în zona dureroasă. „Aici e înfundătura". Dădu prelata la o parte. Ar fi vrut să

privească întinderea și adîncimea părții deformate. Zadarnic. Locul e întunecos. „Mi-ar trebui o lumină, dar ar fi o imprudență de neiertat să aprind măcar un chibrit. S-ar vedea din stradă". S-a întors în casă. La intrare în birou se împiedică de „basculanta" feciorului mai mic, abandonată probabil în joaca din seara ce trecuse, cînd băiatul „obosise" exact în fața ușii. Cît p-aci să cadă.

— Ce dracu faci acolo, Sorine, n-ai somn ? Nevastă-sa nu prea îl alintă cînd îi strică somnul.

— Nu-i nimic, fii liniștită !

„Cum ies eu din beleaua asta ? Ce-o fi pățit omul acela ? L-oi fi rănit ? L-oi fi... Mi-a ieșit în cale, ca din pămînt. De fapt, a făcut doar un pas spre stînga. În fond, nu știu de ce n-am rămas acolo ? Nu eram băut, n-am avut viteză. Poate trebuia să fiu ceva mai atent. Asta mi s-ar putea imputa. Pînă la urmă se clarificau lucrurile. Așa, fugă, lașitate, lăsarea omului fără ajutor și restul tacîmului de învinuiri, specific unor astfel de cazuri..."

Pleacă de acasă spre serviciu pe la șase, deși începe programul la opt. Pînă la tufele de liliac nu are nici zece minute de mers pe jos. O ia pe altă stradă, ca să evite locul acela. Nu rezistă însă tentației de a-l vedea. Se oprește și se întoarce din drum. Se îndreaptă într-acolo. Curiozitatea a fost mai tare decît frica. Locul e pustiu. Sorin caută să pară degajat. Curiozitatea, blestemata de curiozitate, îl face să se aplece, să se uite spre punctul în care omul se răsucise ca un tirbușon dispărînd apoi din cîmpul vizual al șoferului. Culmea, nu se văd urme de sînge. Nici urme de cauciucuri prin praf nu se disting. „Mare dobitoc sînt. Parcă pînă acum ei n-au „ridicat" urmele

găsite ? Iar sînge nu-i, probabil din cauza lipsei rănilor deschise".

— Ce-i, mă, Sorine, cu tine, nu mai vezi oamenii ? Parcă plutești. Ori, de cînd ești șef de serviciu, te dai mare ? Mă mir, te știam băiat modest. Și ce-i cu fața asta galbenă a ta ? Ești cumva bolnav ? Nu prea te plîngeai, tu, de boli.

„Ăsta cînd începe să turuie, nu se mai oprește", își zice înciudat Sorin.

— M-a cam necăjit stomacul azi noapte. N-am dormit aproape deloc. Nu te-am observat, Maxime, iartă-mă.

— Du-te, mă, la doctor, n-are rost să te chinuiești.

Întîlnirea cu fostul coleg de liceu l-a trezit pentru moment din gîndurile negre. Ele revin, însă, imediat. „Are totuși dreptate Maxim. Numai asta nu-mi trebuia mie acum, cînd m-au promovat. Oricum, omul, în asemenea situație, trebuie să se afirme. Eu, însă, mă perpelesc pe jar și măcar dacă s-ar lămuri lucrurile într-o zi, două. Dar cum se vor clarifica ? Adică prins ca un hoț obișnuit, cercetat, condamnat..."

Colegii îl întîmpină nu ca altă dată, cu obișnuitul : „Bună Sorine", ci cu seriozitatea cerută de circumstanță. De... e acum șef de serviciu ! „Să caut să par cît mai natural, să nu mi se citească frămîntarea pe față. «Bună băieți ! Ce ziceți de timpul ăsta splendid ?»" Nu mai așteaptă răspunsul și se strecoară repede în birou. „Parcă aș fi un cadavru". O față galbenă, ochi cu cearcăne, adînciți în orbite, care privesc undeva în gol, aceasta e imaginea pe care i-o reflectă oglinda de pe perete. „Am uitat pînă să mă și bărbieresc".

— Sanda, vrei să-mi aduci ziarul de azi, cel local ?

Bruneta se ridică repede de pe scaun și apoi îi surîde, privindu-l drept în ochi, cînd îi înmînează gazeta.

— Poftiți, tovarășe șef, îi zice fata cu o undă de ușoară ironie în glas. E ceva care vă interesează.

Îi plăcea cîteodată să-i privească corpul înalt, bine făcut al statisticienei, dar acum, mai ales după ce-i spusese fata, gîndul îi zboară în altă parte, acolo, lîngă tufele de liliac. „Nu cumva scrie ceva despre întîmplare ?“ Deschide gazeta și ochii caută cu înfrigurare rubrica cu pricina. Cinci întîmplări, dar nici una despre ce-l interesează.

— Sanda ! I-a vino-ncoace. Ce spuneai că mă privește... în ziar ?

Fata îi răspunde, oarecum mirată :

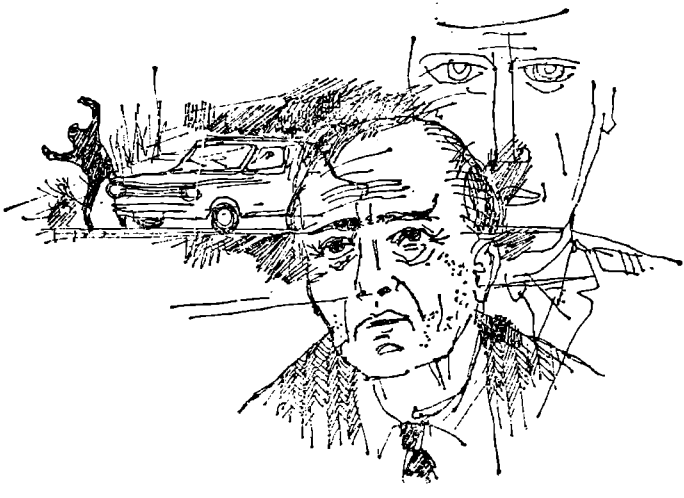

— Ce, nu vă mai interesează ce-au făcut fetele noastre la handbal ?

„Poate o să uit lucrînd". Are de studiat raportul lunar pentru centrală. O mulțime de cifre, date, procente, i se învălmășesc în minte. Nu înțelege nimic. Reia fraza de introducere pentru a treia oară. Parcă ar fi vorba de un manual de navigație aeriană și nu de lucruri cu care e atît de familiarizat. Oamenii se perindă prin biroul lui, dau binețe, întreabă, cer lămuriri în legătură cu munca, la care el dă, invariabil, același răspuns : „Reveniți puțin mai tîrziu". Pleacă nedumeriți.

— Nu l-am văzut pe șefu' niciodată așa. Se uită nu la tine, ci mai bine zis „prin tine". Gălbejit, așa, peste noapte, neras. O fi fost la vreun chef.

— Nu cred, n-are obiceiul.

— L-o fi extenuat vreo pipiță.

— Nu-i omul să facă d-astea.

— O fi bolnav, măi, Leonard.

— Să nu fie boala aia care-i apucă pe unii, știți voi, cînd se trezesc brusc șefi, remarcă malițios altul.

— Nici asta nu i se potrivește. Sorin a fost, este și, garantat, va fi — pentru că îl cunosc bine și de mult — un om modest, pe lîngă multe alte calități pe care le are.

Stă în picioare și se uită la fereastră. Nici soarele vesel de dimineață, nici lalelele, lăcrămioarele, sădite armonios în straturile frumoase din dreptul complexului administrativ, nu-l mai încîntă ca altădată. Totul îi este indiferent. Doar mai tîrziu telefoanele, convorbirile cu șefii, cu furnizorii, cu beneficiarii, îl mai scot din amorțeală.

— Îți repet pentru a treia oară și nu înțelegi nimic ! Ești după vreun șpriț mai lung, îndrăgostit,

ce dracu-i cu tine, Sorine ?, îl admonestează directorul comercial. Șeful de serviciu se bîlbîie penibil.

— Multe probleme, știți, tovarășe director...

— Pe naiba ! Parcă eu n-am destule, și îi trîntește receptorul.

Un om în uniformă, cu caschetă albă, se zărește ieșind tocmai din clădirea unde sînt panourile de pontaj și se face controlul la intrarea și ieșirea din uzină. Sorin, care își reocupase locul lîngă fereastră, începe să tremure, simte un gol în stomac. Nu-l mai țin parcă picioarele și se reașază pe scaun. „Ăsta pe mine mă caută. Acuși urmează întrebările. Îi spun că mașina mea e sub prelată de trei zile. Colegii mei n-au de unde să știe dacă am venit sau nu cu autoturismul. Ține cineva seama de asta ? Sînt sute de mașini în parcarea de la poartă. Cît despre înfundătură, o să-i spun că e mai veche. Am lovit mașina de stîlpul de lemn de la intrarea în curte". Se aud pași apăsați pe culoar. Începe numărătoarea inversă : 10, 9, 8, 7, 6... Se deschide ușa biroului unde lucrează oamenii din serviciu. „Tovarășe... (acum o să întrebe de mine) Rusescu, cred că mașina mov, singura de culoarea asta din oraș, de la intrare e a dumneavoastră, nu ? E parcată strîmb. Nu poate vira autotrenul cu piese. În plus, puteți să vă treziți cu ea șifonată. Și-i păcat, că abia ați ieșit cu ea din garanție". Sorin răsuflă ușurat. Nu el e cel implicat. Își așează capul pe birou. „Ce chin, doamne ! Cînd se va sfîrși, oare, nenorocita asta de poveste ?"

La terminarea programului își adună pe birou un maldăr de dosare. Dacă intră cineva, să vadă că mai are de lucru, motiv să plece mai tîrziu și să nu se observe că o ia pe jos, spre casă, pe drumul dintre grădini, pe „scurtătură", cum zic colegii.

— M-a căutat, cumva, cineva, Matilda ?

— Nu, nu te-a căutat. Ba da, uitasem. A venit unul de la atelierul de reparații auto.

— Și ce-a vrut ? Ce-a spus ?, întreabă Sorin gîfîind.

Tînăra femeie, aplecată deasupra aspiratorului, se îndreaptă frecîndu-și ușor spatele.

— Nu mă iartă deloc discopatia asta. Dar ce te-ai speriat așa ? Parcă te-ar fi căutat ăla să te împuște, nu să stea de vorbă cu tine. Ce-i cu tine, Sorine ?

Abia acum, ieșit din penumbră, femeia își observă soțul, galben, tras la față, nebărbierit, îmbătrînit parcă peste noapte.

— Nimic. N-am nimic. Mi-e...

— Ești bolnav, Sorine ? Ți s-a întîmplat ceva la serviciu ? Ce-ai pățit, dragă, parcă ai venit de la spital după mai știu eu ce operație ?

— Spune, spune o dată, femeie, întreabă soțul repezit, ce zicea omul de la service ?

— Ce să zică, dacă mai vrei să pui alt motor, că ți-l pune el mai ieftin ca la atelier.

Refuză mîncarea și se îndreaptă spre ușă.

— O să mă plimb puțin, Matilda. Nu prea mă simt în apele mele. Aerul din parc o să-mi facă bine.

— Nu te las să pleci în halul ăsta. Spală-te, întinde-te cîteva minute, schimbă-te. E destulă vreme pînă diseară.

Nu ține seamă de sfatul nevestei. Parcă e surd. Se mai foiește puțin prin sufragerie și în cîteva secunde e deja pe stradă. „Să încerc măcar să aflu ce s-a întîmplat cu omul acela". Pe trotuar, din față, îi vine în întîmpinare directorul spitalului. Își dau mîna.

— Victore, a fost ceva aseară ? Tu le știi pe toate, doar la tine vin toate victimele, trebuie să fii la curent. Cică a fost un accident de circulație, cu morți, răniți. Știi ceva ?

— Nu, Sorine, ieri a fost cea mai liniștită zi de la începutul anului. N-a fost nici o urgență. Dar de unde ai aflat ?

— A..., vorbeau colegii la birou.

— Dar tu ce ești așa gălbejit ? Vino să-ți fac niște analize.

— A..., nimic, mă cam chinuie o insomnie. Mersi, Victore, la revedere.

— Cum crezi... la revedere.

Și medicul se depărtează cu un aer nedumerit. „Cu ăsta ceva nu-i în regulă. El, întotdeauna deborda de sănătate..."

Din parc, Sorin pornește din nou spre locul care îl obsedează, cel de lîngă tufele de liliac. „Nu cumva mortul zace în iarba înaltă, sub tufe, și n-o fi fost găsit de nimeni ? Dacă-i aici, mă duc și spun că l-am găsit eu. Că nu mă simțeam bine și că plecasem să mă plimb. Numai că locul ăsta nu prea e de plimbare. Și apoi, ăștia care anunță devin și ei suspecți. Mă întreabă de mașină... Nu, planul nu e bun". Cu cît se apropie de tufe, cu atît îi crește emoția. „Nu pot cerceta locul, e prea multă lume. Tocmai au ieșit din schimb, de la șantierul nou". Sorin se încadrează în coloana de oameni cu alura unuia care se plimbă. Nu vrea să bată la ochi. Cînd zona devine iar mai puțin circulată, se repede spre iarba înaltă. Caută cu înfrigurare, degetele scormonesc pămîntul, mîinile scotocesc printre tufe. Nimic, nimic. Deodată, o voce. Sorin înlemnește. Se oprește din căutat. Și nu în-

drăznește nici măcar să privească în direcția de unde se disting, acum, clar cuvintele :

— Ce-i nene, ați pierdut ceva ?

Un copil de vreo 10 ani, cu ochii negri, sfredelitori, se uită curios la bărbatul care, ca un hoț prins asupra faptului, privește bănuitor spre copil și ezită să-i dea un răspuns.

— Nu... ba da, am scăpat ceva prin iarbă.

— Nu vreți să vă ajut ?

— Nu, nu, cred că obiectul e în altă parte. De altfel am și plecat.

Și bărbatul pornește aproape în fugă spre parc, iar puștiul se uită în urma lui pînă îl pierde din vedere. „O fi vreun nebun".

„Poate e mai bine să scap de ea, de mașină ; s-o arunc undeva într-o prăpastie, ori în lac. Vorba aia, în fundul «Rîpei dracului» n-a călcat pînă acum picior de om și nici de fundul «Lacului Negru» n-a dat nimeni. După aia însă alte întrebări. Unde a dispărut mașina ? Vecinii, colegii, Matilda ce-or să zică ? Doar nu-i un ac. Spun că m-am răsturnat și, printr-un noroc ieșit din comun, am scăpat doar cu cîteva zgîrieturi. Am grijă să mi le provoc, tufe de trandafiri sînt destule în orașul nostru plin de flori. Ori, mai bine, o bag într-un pom și spun că am pierdut controlul asupra volanului. Înfundătura de pe aripă dispare o dată cu botul mașinii. Am CASCO și pot să cer chiar o Dacie nouă. Și așa are aproape 200 000 de kilometri. Dar... iarăși apare un dar, prea îs cusute cu ață albă și risc să mi se pună din nou întrebări : cînd, cum, unde, în ce împrejurări ? Se poate ajunge din aproape în aproape la obiect".

Sorin merge ca un robot, nu mai vede pe nimeni, analizează, inventariază noi variante, le opune altora.

E, pe rînd, procuror, avocat și judecător, anchetator. Abătut, cu mina unui om adînc preocupat, intră în casă, trecînd pe lîngă Matilda, fără s-o bage în seamă.

— Ce-i cu tine, Sorine ? Zău dacă te mai înțeleg. Dacă ai pe suflet ceva, spune-mi, așa cum ai făcut-o întotdeauna.

— N-am nimic, abia șoptește, iar privirile lui sînt aidoma unui animal hăituit.

Matilda se apropie de Sorin, îi ia capul între palmele sale catifelate, și-l sărută tandru pe frunte.

— Spune-i fetiței tale ce te frămîntă ? Femeia încearcă apoi o altă tactică. Sorine, nu cumva tu ești îndrăgostit ? Ba nu ! N-ai umbla murdar, mirosind a transpirație de la o poștă și neras. Amantele nu suportă asemenea lucruri. Poate doar cele de proastă calitate.

Femeia se depărtează cu pași ușori, parcă pentru a nu tulbura meditația soțului, și își continuă treburile la bucătărie. „Biata de ea, buna mea Matilda. Ce vină are ? Niciodată, în zece ani, nu am supărat-o. Ne-am mai ciorovăit, noi, așa, dar ne-a trecut în nici jumătate de oră. Îi citesc îngrijorarea pe față. Dacă-i spun, o distrug și pe ea". Se gîndea cu groază la noaptea ce se apropia. A adormit greu.

...Niște mașini de curse zboară cu viteze ametitoare pe pistele lor de beton. Apoi un carambolaj groaznic. Bolizii ard, explodînd, formînd un rug imens, care se înalță sus, tot mai sus. Curios, prăpădul ajunge pînă la tufele de liliac care, culmea, nu iau foc. Din desișul lor apare un craniu, apoi scheletul care scîrțîie în timp ce se îndreaptă cu pași rari, cu mîna și arătătorul întinse în semn de acuzare, spre Sorin.

Bărbatul țipă puternic, trezindu-se. Matilda era lîngă el și stătea în genunchi privind îngrozită spre bărbat. „Toată noaptea te-ai zvîrcolit. Ai avut un coșmar, nu-i nimic. Uite, ia pastila asta și o să te liniștești, o să dormi".

A doua zi, dimineața, Sorin intră pe poarta spitalului din localitate. Atmosferă calmă, de duminică. Bolnavi care stau pe bănci și discută cu cei veniți să-i viziteze.

— Tovarășe doctor, sînt Dănescu, șef de serviciu la uzină. Aș dori să vă întreb ceva... Nu vă supărați. Am o rudă apropiată, care, se pare, că a fost internată aici, la dumneavoastră, în urma unui accident grav de circulație. Un bărbat de 40 de ani. Îl cheamă... (Sorin se gîndește la un nume fictiv).

— Îl știu, e la reanimare. L-a lovit o autobasculantă acum o oră. Aici, nu departe de spital. Accidentatul Niculescu este într-o situație gravă, dar sînt șanse. Facem tot ce e posibil.

— Nu, nu e el, pe vărul meu îl cheamă Vlădoianu și a fost accidentat alaltăieri seara. Se pare că autorul a dispărut.

— Nu, hotărît nu, alt accidentat n-avem. Poate să fi fost transportat în altă parte, deși nu văd raționea.

Sorin mulțumește și părăsește, meditînd, clădirea. „Deci nu-i nimic. Mai rămîne morga". Un paznic, deloc receptiv, îl ia pe bărbat la rost, înainte de a-și termina frazele pregătite în drumul spre trista instituție.

— Aici nu puteți intra fără autorizația conducerii mele.

— Nici măcar o informație ?

— Nici !

— Hai, fiți mai amabil, încearcă să-l îmbuneze Sorin cu o voce rugătoare, băgîndu-i o hîrtie de 25 de lei în buzunar. Omul parcă s-a mai muiat, pare dispus să discute. Nici vorbă, însă, să permită intrarea în cea mai lugubră încăpere de pe lume.

— Nu, dragă domnule, vă dau cuvîntul meu, sînt doar trei cadavre. Unul, mai în vîrstă, adus după un infarct, de la spital ; un băiețaș care a căzut de pe balcon, 5 ani, și un electrocutat. Asta-i toată „recolta". Nici zilele trecute n-a fost nimeni mort în accident dă mașină. Zic bogdaproste ăia de la circulație. Că, de regulă, sîmbăta seara e, cum s-ar zice, „vîrf de producție". Atuncea vin mai mulți. Dacă țineți, totuși, eu vă las și înăuntru. E păcat să vă stricați pofta de mîncare, mai ales că e duminică.

— Nu-i nevoie, am încredere în dumneavoastră.

„Adevărat mister. Și totuși l-am lovit. Omul s-a clătinat și a dispărut". La întoarcere spre casă mai, mai să dea nas în nas cu locotenentul, șeful circulației la miliția orașului.

— Ce mai faceți, tovarășe Dănescu ? Bună ziua, i-o ia înainte, bine dispus, ofițerul. Ce ziceți de timp ? Parcă-i făcut pentru șoferi talentați ca dumneavoastră. Cum de nu sînteți cu mașina ?

Pe Sorin îl trec apele. Începe să se bîlbîie, nu știe ce să răspundă.

— Iertați-mă că nu v-am observat. De cînd cu noua funcție, grijile sînt mai mari. Mă înțelegeți, cred ? În timp ce merg pe stradă, mă gîndesc cum să mai rezolv din probleme...

— Vă înțeleg perfect și vă doresc mult succes. La revedere.

„M-am pierdut ca un copil. Dacă vorbește așa frumos cu mine, înseamnă că încă nu-s printre bănuiți. Știu eu, însă, ce-mi rezervă viitorul ? Să găsesc un mijloc de a-mi scoate din minte măcar pentru cîteva ore întîmplarea asta nenorocită. Cum făcea pilotul ăla din film, rătăcit în munți. Se cățăra pe stîncă, riscînd să se prăbușească la fiecare pas, și își spunea cu voce tare tot felul de istorii. E și asta o formă de educare a voinței. «Ieri, își povestea, mi-a telefonat la aeroport un vecin și mi-a spus : «Vezi că ți-a murit pisica». Dar nu așa se dă o veste proastă. Alta e cînd ți se spune cum pisica ta cea frumoasă s-a cățărat pe acoperișul casei voastre, care e cam înclinat. Că tabla fiind nouă, lucioasă, pisica a alunecat pînă la streașină. Că a început să miaune în disperare. Nu putea, săraca, nici să se cațere din nou sus, dar nici să sară în curte din cauza înălțimii mari. Pisică, pisică, dar toate în viață au o limită. Au fost chemați pompierii și oamenii s-au străduit s-o salveze, dar cînd s-o apuce, siameza îi tot zgîria. Că, pînă la urmă, mușcat puternic de mînă, omul a scăpat-o. Oricum, au făcut tot ce-au putut. E, desigur, cu totul altceva !» Și pilotul continua, urcînd parcă mai cu spor pantele stîncoase. «I-am reproșat a doua zi vecinului modul brutal în care mi-a adus la cunoștință vestea tristă. În ziua următoare, vecinul îmi telefonează din nou. Calm, l-am întrebat despre ce-i vorba ? Dar el m-a informat scurt : «John ! Vezi că soacră-ta a fost pe acoperiș...»" Sorin se chinuia să rîdă. „Cam negru umorul, dar totuși e umor", își zice Sorin, începînd să-și mai revină. „Mort — nu, rănit — nu, cercetări — nu. Un veritabil mister".

Speranțele lui Sorin se năruie cînd, la a treia casă, doi oameni în civil, după ce au dat prelata la o parte, examinează cu atenție Dacia roșie a proprietarului. „Să întreb despre ce-i vorba, nu-i deloc oportun. Încep bănuiala, întrebările. Mai bine dau fuga la nea Sava cînd termină ăia cercetarea".

— Ce să fie ? Caută o mașină, care a făcut un accident. Mai mult nu mi-au spus. Fii acasă. Le iau pe toate la rînd.

„Cercul se strînge, nu mai rezist. Mă duc și spun, le spun totul". Gîfîind, Sorin intră în biroul ofițerului.

— Eu, eu l-am lovit alaltăieri seara, acolo pe strada de lîngă șantierul nou, lîngă tufele de liliac. E neomenos, nelegal ce-am făcut. Omul e mort, rănit, nu știu. Sînt pregătit să suport toate consecințele.

Se așază apoi pe scaun. Acum e ușurat de groaznica povară. Așteaptă un verdict. Locotenentul nu se grăbește cu răspunsul. Fața-i exprimă liniște, sobrietate.

— Liniștiți-vă, tovarășe Dănescu. Nu-i nimeni mort și nici rănit, omul a fost șters, cum zicem noi, și proiectat în niște boscheți ornamentali, care au avut un fel de rol de amortizare. Cîteva vînătăi și un costum de haine prăpădit. În zonă funcționa radarul, instalat pe un stîlp. Acum nu-i secret, l-am mutat de acolo. Am developat filmul și verificăm, după numărul de pe fotografie, toate mașinile care au trecut pe acolo. Juridic, fapta dumneavoastră nu-i infracțiune, moral însă e altă poveste. O să mă întrebați, poate, de ce-l căutăm pe șofer ? Pentru că și noi și cel care a trecut pe lîngă moarte vrem să-l cu-

noaștem. Nu cumva altă dată, cînd urmările vor fi, poate, mai grave, va proceda la fel ? E bine că v-ați prezentat singur. Sînt convins că mustrările dumneavoastră de conștiință au fost cea mai cumplită pedeapsă. Și, apropo, nu uitați, îi datorați omului un costum de haine și scuzele de rigoare, dacă o vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră.

PERMISUL

Nu se poate să nu vă amintiți ziua cînd ați primit permisul de conducere. Ziua cînd ați devenit, cu adevărat, conducător auto ! Cînd, în sfîrșit, ați putut porni cu mașina, fără instructor, fără traseu prestabilit, fără examinator. Singur, numai dumneavoastră la volan ! Singur, numai dumneavoastră și drumul. Și mașina, bineînțeles.

Statutul de conducător auto v-a oferit și bucuria de a vă vedea în postura plăcută de erou al familiei. Un erou, ce-i drept, văzut în mod diferit, dar nicidecum cu indiferență. În timp ce soția (mai rar soțul, în cazul femeilor) trăia sincere sentimente de satisfacție, unii membri ai familiei, mai mult sau mai puțin maliționși, emiteau opinii nu chiar măgulitoare la adresa calităților dumneavoastră de automobilist. Le-ați tratat, cum era și firesc, cu îngăduință, chiar cu satisfacția că tocmai lor le veți dovedi, în primul rînd, la prima ocazie cînd îi veți plimba cu mașina, cît de mult s-au înșelat în aprecierile lor subiective, puțin chiar pătimașe.

De atunci, de la acea zi, a trecut timp. Și ați parcurs mulți kilometri. Privind în urmă, abia acum vă dați seama cît de departe erați de realitățile circulației atunci cînd v-ați suit pentru prima dată singur

la volan. Abia acum înțelegeți că și astăzi, ba chiar și de-acum încolo, aveți mereu cîte ceva de învățat. Că fiecare drum, fiecare deplasare cu autovehiculul oferă ceva nou, neîntîlnit încă. Nu neapărat senzațional. Dar, oricum, inedit. Cîți kilometri a trebuit să parcurgeți pînă ați ajuns la această constatare ?

Numai dumneavoastră puteți aprecia. Cîte deplasări ați trebuit să efectuați pînă v-ați dat seama că, dincolo de orice aparențe, nu există două curbe identice, fiecare avînd particularitățile sale ? După cum nu există două autoturisme care să se comporte la fel în timpul mersului. Chiar dacă sînt aceeași marcă, au același număr de kilometri rulați. Pentru că fiecare răspunde altfel la accelerația, la frînare, la viraje. Unul are ambreiajul „sus", altul „jos" ; unul „trage" puțin spre dreaptă, altul spre stînga. Și așa mai departe.

A trebuit să parcurgeți distanțe apreciabile pînă să ajungeți la convingerea, înțeleaptă, că a apăsa cu nesăbuință pe pedala de accelerație este, de fapt, o bravadă ieftină, chiar ridicolă, ca să nu vorbim despre partea ei periculoasă. Căci un om care nu se uită la vitezometru, gonind cu peste suta la oră — în timp ce partenerii de drum disciplinați se înșiruie, ordonat, în coloană — nu este numai un individ lipsit de scrupule, orgolios, care-și sfidează semenii, un teribilist inconștient, o reală primejdie publică.

Numai timpul petrecut la volan v-a demonstrat nocivitatea beției de viteză și v-a convins că adevărata virtute în conducerea mașinii începe cu stăpînirea de sine, învingerea pornirilor agresive, puterea de a rezista tentațiilor. Tentației de a depăși cu orice preț, numai să fi în frunte, tentației de a conduce

pînă te doboară oboseala, tentației de a te urca la volan cu băutura în nas, numai pentru ca prietenii să nu rîdă de tine că ți-e frică de un pahar, două de vin, tentației de a pleca în deplasare pe viscol și cîte alte tentații.

Cîte zeci și sute de ore au trebuit să treacă la postul de pilotare a automobilului pînă ați devenit adeptul principiului „fereşte-te și pentru alții !"? N-a fost o cale scurtă și nici ușoară pînă ați constatat că pentru a aplica acest principiu, trebuie, în prealabil, să recurgeți la altul, și anume : „în circulație, gîndește-te și pentru ceilalți !" Da, trebuie să ne gîndim — și nu o dată — și pentru alții, adică pentru cei care nu anticipează posibilul deznodămînt — de altfel ușor de dedus — al unei anumite împrejurări, ca de pildă riscul depășirii într-o curbă strînsă, fără vizibilitate. De cîte ori nu ați gîndit pentru alții atunci cînd, apropiindu-vă de o intersecție, nu v-ați bazat pe prioritatea ce o aveați și, pentru orice eventualitate, ați devenit mai prudent și ați redus viteza ? V-ați felicitat că ați fost prudent și pentru confratele de pe strada laterală, care nu observase semnul ce-i indica pierderea priorității, căci tocmai acolo găsise el de cuviință să-și aprindă țigara !

Multe taine ale conducerii autovehiculului vi le-a destăinuit volanul de-a lungul perioadei îndelungate pe care ați trăit-o împreună.

Permisul ? Da, a fost o victorie ! Prima. Necesară, dar în nici un caz suficientă.

El, profesor universitar, inginer, ea, soția, medic ortoped, ambii trecuți de 50 de ani, oameni serioși, specialiști apreciați în domeniile lor, se urcă în Dacia 1310, aproape nouă, la volanul căreia se află ne-

potul lor, în vîrstă de 22 de ani, student, băiat numai de nota zece din clasa I pînă acum, în anul al II-lea de facultate. Unchiul, profesorul, se minunează, pentru a cîta oară, admirîndu-l pe tînăr : „Dragă Diana, nepotul nostru e un adevărat fenomen. Eu, de, profesor, şi tot nu pot să înţeleg cum în atîţia ani de şcoală n-a luat şi el măcar un nouă. La muzică, la educaţie fizică, la o materie oarecare. E pur şi simplu de neconceput". Iar Diana, soţia, îi răspunde, oftînd totodată : „Mă doare, Eugen, că n-am avut şi noi bucuria unui copil. Ce fericire ar fi fost dacă ar fi semănat cu Doru".

Tînărul apasă cu putere pe acceleraţie, cauciucurile pierd o cantitate însemnată de... „carne" şi cursa începe. Da, o cursă autentică, cu viraje pe două roţi, cu frînări care îţi îngheaţă sîngele şi alte demonstraţii de virtuozitate, în domeniul dificilei arte ce se cheamă : conducerea maşinii. Pasagerii sînt încîntaţi. Doru şi mai mult.

— Cam cîţi kilometri ai tu, la volan, nepoate ?

— Nu mai mulţi de 1 000, unchiule, dar, după cum vezi, mă descurc.

— Eşti de 10 şi la volan, cum ai fost de cînd te ştiu pe lume. Bravo !

Au omis „bătrînii", amîndoi şoferi, să-l întrebe pe Doru un singur lucru : „Mă, băiete, dar tu ai permis, ori ba ?" Şi tînărul, la acest obiect, singurul de care depindea în acea clipă viaţa ori moartea, nu a mai luat, ca de obicei, 10, ci a rămas corigent. Da, corigent şi cine ştie dacă va mai putea da reexaminarea, fiindcă... La prima curbă în „ac de păr", pe care a încercat să o ia cu 80, a intrat în decor, am spune, şi a nimerit într-un stejar gros şi puternic.

Salvarea i-a dus la spital. Doru în stare gravă şi ceilalţi doi pasageri cu numeroase fracturi şi traumatisme. A fost o greşeală. Unde ? Ce fel de tînăr este Doru ? Oare cei din jur îl cunoşteau bine ? Oare el, la 22 de ani, se cunoştea pe sine ? Unde s-a greşit ? Unde ?

„Las' că nu mă vede nimeni, drumul e secundar şi, în plus, doar ştiu să conduc, am avut carnet ani de zile". Şi, ca tacîmul să fie complet, respectivul trage şi un chef zdravăn înainte de plecarea în cursă, întovărăşit, în cvasitotalitatea cazurilor, de partenerii de petrecere. În asemenea situaţii şoferul, care a pierdut dreptul de a conduce, deseori cu ani de zile în urmă, deci handicapat şi de lipsa antrenamentului, dar şi de scăderea pronunţată a reflexelor în urma consumului de alcool, la care se mai adaugă şi starea de inhibare cu care pilotează, ştiindu-se în culpă, devine o primejdie considerabilă. Vrea să ajungă mai repede la destinaţie, să nu fie prins, să nu i se întîmple ceva. Alege drumurile ocolitoare, mărginaşe, deseori de cîmp, folosite pentru evitarea unui eventual control. Ele nu oferă, însă, condiţii pentru o deplasare normală, în siguranţă. Teorie ?! Posibil. Iată însă o poveste adevărată :

„Să fie clar, fraţilor, eu nu-mi dau fata pe mîna unui pîrlit de inginer. Adică ce-o să zică lumea cînd eu, şef de carmangerie, îmi mărit fata (gestionară la un depozit) cu un coate-goale. Poziţia mea nu-mi permite să fac o asemenea prostie". Şi totuşi, inginerul o „răpeşte" într-o seară.

După o „şedinţă", cînd controlul patern nu a putut fi exercitat cu eficienţă, împreună cu alţi trei colegi, toţi cu permise, o pornesc spre un motel

aflat la vreo 20 de kilometri de capitala județului. Ca să te avînți într-o cursă de noapte, cu viitoarea consoartă lîngă tine și cu trei colegi în spate, care îți urmăresc orice mișcare pentru a constata dacă ți-ai ieșit sau nu din formă în cei trei ani care au trecut de la anularea permisului, trebuie să-ți faci curaj. Și curajul se capătă numai după o tărie", așa a judecat pilotul pe cînd și-a pregătit mașina în vederea plecării. După ce a sorbit nici mai mult nici mai puțin decît 500 gr vodcă, șoferul s-a urcat la volan, și-a îmbarcat pasagerii și a demarat. Nici unul dintre cei trei prieteni nu-i ia volanul, nici unul nu sesizează primejdia. Omul n-avea antrenament, era ametit de băutură. Pericolul era iminent. Pentru ei și pentru cei din jur. Zadarnic ! Ocupanții locurilor din spate se angajează într-o discuție aprinsă cu logodnica, care se plînge de lipsa de înțelegere a tatălui față de viitorul ei. Nu sînt atenți la șofer. Ulterior, singurul supraviețuitor, șoferul, avea să declare : „La întrebarea mea : Vă place cum conduc ? numai unul dintre colegi mi-a răspuns : «Doar ai carnet de 4 ani, cum să nu pilotezi bine». Nu știa că din patru ani condusesem doar unul, sau n-a vrut să mă pună într-o lumină proastă față de viitoarea nevastă. Nu-mi dau seama. Noaptea, drumul ocolitor pe care nu prea îl știam, de fapt un fel de cărare mai lată, mi-au jucat feste. N-am observat parapetul podețului. L-am lovit în plin, după care am simțit că pierd contactul cu pămîntul. Cînd am ieșit din mașină, mi-am dat seama doar că hainele mi se făcuseră ferfeniță. M-am uitat în autoturism. Numai Doina, cu capul lăsat într-o parte, nemișcată, era pe locul ei. Murise. Ceilalți trei dispăruseră. I-am găsit „risipiți" pe versantul abrupt al pră-

pastiei. Fuseseră proiectați din mașină în timpul rostogolirilor.

...Ce m-a determinat să mă urc la volan cînd toți trei erau șoferi experimentați și nu băuseră nimic, nu-mi explic. Mai tîrziu, însă adaugă. Am vrut să-i arat Doinei încă una din calitățile mele și că sînt demn de a-i fi bărbat. Fata nu cunoștea nici că știu să conduc, nici că am permisul anulat".

Pe logodnică o înțelegem pînă la un punct. Profană în treburile de conducere auto, putea totuși să-și dea seama de un lucru pe care îl știu azi pînă și copiii : cei care au consumat alcool n-au ce căuta la volan ! Că șoferul vorbea incoerent, că la plecare s-a chinuit cîteva minute pînă să nimerească orificiul pentru cheie erau realități ce puteau fi ușor observate.

Atitudinea celor trei : doi ingineri auto și un maistru la un atelier de reparații auto, care, senini, s-au urcat în mașină, acordîndu-i șoferului tot atîta credit precum unui pilot de formula unu, constituie ceva greu de înțeles !

Numai într-o lună pasagerii a cinci mașini, conduse de persoane fără permis ori cu permisele anulate au plătit, cu viața ori cu sănătatea, inconștiența de care au dat dovadă. Culmea, toți, dar absolut toți, în total 11 persoane, erau șoferi, șoferi cu experiență !

Șoferii autentici știu că în lumea lor, ca și în toate celelalte domenii ale activității umane, ai mereu de învățat. Mulți gînditori au glosat pe această temă, de la antica formulă : „Un lucru știu, că nu știu nimic". Diversitatea infinită a realității, dina-

mica ei oferă continuu aspecte noi, dezvăluie dimensiuni noi, impun studii și meditație. Poți avea sute de mii de kilometri la volan și să te mai confrunți cu o situație inedită.

Și în conducerea auto, drumul spre valoare trece prin acumularea experienței. Bunii șoferi vor recunoaște întotdeauna că mai au de învățat.

Statisticile sînt necruțătoare. Primul loc în ierarhia celor care provoacă accidente îl ocupă cei cu aproximativ doi ani vechime în conducere. Este momentul cînd pilotul nu e încă pilot, dar se crede mare șofer.

Obținerea permisului este o treaptă din scara — niciodată terminată — a învățării.

ŞOFERIŢA

Este un lucru cert că procesul de emancipare a femeii în ţara noastră, ridicarea ei la rolul pe care îl merită pe deplin în societate, punerea în valoare a numeroaselor ei calităţi, talente, cuprind şi un aspect deloc lipsit de importanţă, dar mai puţin cunoscut şi nu întotdeauna remarcat de marele public. Este vorba de femeia în postura de şoferiţă. Anii au trecut şi numărul femeilor şoferiţe a crescut de la cîteva sute, la mai multe sute de mii. Şi ele ne-au convins de marile lor atuuri la volan.

Răbdătoare, în cazul aglomeraţiei excesive, a ambuteiajelor, a deplasării impuse cu viteză de melc, deloc puse pe ceartă, calme în situaţia cînd lipsa de cultură, educaţie şi civilizaţie a unora debordează sub forma bădărăniei, femeile pot servi în multe privinţe ca modele de comportare şi conducere preventivă.

Lipsa lor de dorinţă pentru a participa la fel de fel de întreceri pe şosele, lipsa lor de apetit pentru tot felul de „spectacole" teribiliste în care se întrec bărbaţii, modestia majorităţii femeilor în a-şi etala calităţile de şoferiţe, toate acestea fac din tovarăşele noastre de viaţă o categorie tot mai numeroasă de

șoferi care concură la securitatea circulației, spre binele nostru, al tuturor.

Să nu fim înțeleși greșit. În domeniul conducerii auto, femeile sînt și handicapate la cîteva capitole. Cele mai multe, de exemplu, au puțină aplicație pentru tehnica auto, motorul reprezentînd un mister, schimbarea unei roți căpătînd proporții de dramă. Pentru ele mașina înseamnă pedale, volan, cheie, semnalizare și benzină...

Ca să fim sinceri, o femeie, mai ales mai firavă, oricîtă bunăvoință ar avea nu are puterea necesară pentru niște operații mai „de forță", cum ar fi, spre exemplu, înlocuirea unei roți. Mai serioase sînt tarele femeilor la capitolul stăpînire de sine, rezolvarea cu sînge rece a unor situații grele care survin în practica circulației. Emoțiile femeilor în situații limită au dus nu o dată la pierderea controlului mașinilor, cu toate consecințele previzibile.

Conduita femeii în traficul rutier este însă îngreuiată mult și din cauza unor bărbați care, în ignoranța lor și în lipsa lor de civilizație, apreciază drept glume provocarea deliberată a unor situații mai mult decît periculoase. Ce act diabolic este să guști hazul în niște situații care pot avea consecințe fatale în orice moment ? Mă gîndesc la cei care frînează puternic în spatele mașinii, unde șoferița reușește cu greu să evite o coliziune, pentru a se delecta de efectul produs, ori trecerea instantanee prin fața mașinii unei începătoare, mai, mai să-i șteargă farul, aducîndu-și tovarășa de circulație, cu care are drepturi egale, în pragul șocului.

Dar există și un alt mod de a împinge inconștient femeia la pericol pentru ea, pentru familia ei și pentru cei din jur. Este vorba de soțul care are nevoie

de un șofer în calitate de „cărăuș", pentru cazurile cînd el, datorită consumului de alcool, nu mai e capabil să conducă. În acest scop se zbate, face totul ca propria consoartă să devină șoferiță. Urmează apoi... răsplata. După ce bea doar sifon toată noaptea, ostenită adesea după o zi de muncă, la care se adaugă oboseala după o petrecere care pentru ea parcă nu se mai termină, spre ziuă e pusă să conducă, nu rareori distanțe lungi, pentru a-și depune soțul viu și nevătămat în confortabilul pat de acasă. Deseori, pe fotoliul din spate sînt așezați copilașii, care adorm imediat, mărind și mai mult apetitul pentru somn al șoferiței.

Cam asta era situația în care s-a pomenit Mirela, o femeie de 28 de ani, economistă, în acea frumoasă dimineață de duminică, cînd s-a așezat la volan, zîmbind forțat (cît de greu era să facă acest lucru, știind ce o așteaptă) și mulțumind gazdelor pentru extrem de reușita petrecere organizată. „Te descurci, tu, Mirela, ești doar fată isteață. Cît despre talent la volan, n-ai probleme. Toată lumea te laudă. O sută cincizeci de kilometri îi parcurgi repede. Drum bun ! Pa !" „Ușor de zis, 150 de kilometri, cînd eu simt că n-o să pot conduce nici 15. Dar ce să-i faci, o îndur și pe asta, cum am îndurat atîtea în viață. Hai, Corneluș, hai, Oana, culcați-vă. Mama vă duce în zbor acasă". Copiii, cu ochii roșii de oboseală și de fumul de țigară, în care au stat o noapte întreagă, mai jucîndu-se, mai moțăind pe lîngă fusta mamei, adorm repede. Fiecare kilometru înghițit de mașină e parcă un pas spre salvarea ei. Își impune să nu oprească pentru a se odihni, pentru simplul

motiv să nu știe dacă va mai avea puterea să reia călătoria. Cînd a simțit că e la capătul puterilor, a tras totuși pe dreapta, spre a închide ochii măcar cîteva minute. Bărbatul bolborosește prin somn și se opune acestei idei. „Hai, termină cu haltele și apasă mai tare pe accelerație. Doar nu vrei să ajungem acasă tocmai diseară. La cinci începe meciul la televizor". „Să apăs mai tare ? Poate fi și asta o soluție. În acest fel calvarul va trece mai repede." Apasă mai cu nădejde pe accelerație. „Știe el ce știe. Doar are permis de 10 ani". Șuieratul vîntului, răcoarea pădurilor de brad pe care le tranzitează parcă îi dau putere Mirelei.

Încearcă să-și amintească secvențe de la petrecere. Prea s-au îmbătat unii și au început să vorbească prostii. N-a reținut nimic care să-i facă plăcere.

Intrarea într-o comună. Femeia nu reduce viteza, bazîndu-se pe circulația rară la ora aceea și pe șoseaua largă. În față rulează un biciclist pe care îl observă tîrziu. Oboseala își spune cuvîntul. Încearcă o mișcare la stînga ceva cam bruscă și mașina intră într-un fel de balans, apoi se dezechilibrează puțin. Femeia se sperie de comportarea curioasă, neobișnuită a Daciei, de altfel nepericuloasă pentru un șofer experimentat, dar Mirela are la volan doar două mii de kilometri. Trage spre dreapta și lovește biciclistul. Nu frînează. Practic, mașina nu mai e condusă. Totul e pierdut ! Biciclistul urcat pe capotă își arată pentru o fracțiune de secundă fața îngrozită spre șoferiță. Parcă imploră ceva, cere ajutor. Apoi e proiectat undeva pe asfalt. Rămîne în urmă, pe asfalt, cu bicicleta fărîmată lîngă el. Piciorul Mirelei parcă e lipit cu un adeziv puternic pe pedala de accelerație. Mai întîi mașina urcă pe

trotuar, apoi merge un timp paralel cu gardul, călcînd brutal straturile de ceapă şi cartofi ale gospodarilor. Urmează trecerea rapidă prin faţa scărilor şcolii. Parcă e un rapid mîndru care nu opreşte în orice gară măruntă. Mai parcurge cîţiva zeci de metri şi apoi, obosită, Dacia se opreşte pe un strat de flori, în faţa primăriei. Femeia îngrozită rămîne cîteva clipe blocată în fotoliul ei. Apoi, încet, încet, realizează drama prin care a trecut. În total, 400 de metri parcurşi haotic, de-a lungul cărora putea secera nu o viaţă, ci mai multe. Noroc că toţi au văzut maşina fantomă şi s-au ferit. Cei doi copilaşi din maşină încep să plîngă. Se trezeşte şi bărbatul. „Ce-i Mirela cu zdruncinăturile astea ? Doar n-ai mers pe un drum de cîmp, ci pe asfalt. Dar ce-i cu parbrizul spart, ce s-a întîmplat ?“ Parcă s-a mai trezit din beţie, începe s-o certe pe neîndemînatica de nevastă care nu răspunde nimic. Şi-a luat obrazul între palme şi plînge.

Sătenii s-au adunat în jurul maşinii. „Mare noroc avuşi cucoană. Erai să-l omori pe bietul om. De ce te-ai urcat la volan ? Şi bărbatul ăsta, al matale, ce hram poartă ? Să ne plăteşti toate stricăciunile“.

Vorbe, vorbe. Oamenii se mai răcoresc. Femeia e în continuare la volan. Plînge ! Plînge ! Plînge !

MONOLOG

„...Dacă stau să mă gîndesc bine, ce mi se întîmplă mie e mai mult decît interesant. Cineva spunea că fiecare om este un unic mic univers. Corect ! Dar eu întîlnesc în fiecare zi 20—30 de oameni. Vorbesc cu ei şi ajung să aflu tot felul de istorii. Eu, spunea taximetristul, bărbat mai tînăr, cu patima cititului, bun observator, spirit mai meditativ, eu, conform unei matematici elementare, ajung să cunosc circa 500 de oameni pe lună. De peste 500 de ori cîte un «mic univers unic». Dacă tot voi înmulţi cu lunile de muncă — ajung la... un univers «mare». Cîte nu aud, cîte nu văd. Şi bune şi rele. Şi frumoase şi urîte. Unde n-aş avea eu talent în ale scrisului. Ce mai *Comedie umană* aş putea compune.

Acum cîteva ore, s-au urcat în maşina mea un tînăr înalt, brunet, frumuşel la faţă, şi o fată croită parcă pe măsura lui. Să zici că-i manechin, nu alta. I-am îmbarcat din faţa Stării Civile. Se căsătoriseră. Martorii i-au însoţit pînă la maşină. Le-au tot făcut semne cu mîna. «Succes, noroc, casă de piatră, Ioane !» «Ne întîlnim peste o oră, pentru o gustare, acasă la noi».

Şi am pornit. Pe drum am aflat că el e frezor şi ea sudoriţă. Că lucrează la «23 August». Că au

deocamdată o garsonieră modestă. Că sînt fericiți și... optimiști. Că vor mai mulți copii. Mi-au revenit imediat în minte secvențele cununiei mele civile cu Mioara. Asta s-a întîmplat acum ...dar ce să mai socotim anii ! Eu aveam douăzeci, ea la fel. Atunci mi-am început meseria de taximetrist. Locuiam pe Cuza, într-o cameră în care încăpeau doar un pat mare, cu plasă metalică elastică, un șifonier și o masă, pe care era instalat un aparat de radio «Pionier» (mîndria noastră), restul suprafeței servind pentru luarea micului dejun (ceai cu pîine prăjită și marmeladă), prînzului și cinei, la fel de «dietetice». Musafirii noștri, după cununie, din care jumătate se întreținea pe un fel de coridor, intrau pe rînd în cameră pentru a ajunge în fața platourilor cu gustări, pe care nu mai găseau mare lucru, apetitul primei serii nelăsînd prea multe speranțe celor ce urmau la rînd. Așa a fost faimoasa noastră nuntă. Nouă, celor ce socoteam un adevărat deliciu «Ilenuța tractorista», «Foaie verde, foaie albastră», «Glasul roților de tren», ne era atît de bine acolo, în cămăruța modestă de pe Cuza, unde aveam acces la baie și bucătărie.

M-a trezit din reveria mea glasul de bariton al proaspătului soț. «Cît avem de plată, tovarășe șofer ?» «Nimic, costul cursei e modestul meu cadou de ziua unirii voastre. Vă doresc mult noroc și fericire». Le-am urat «casă de piatră» și am demarat.

Cît de puțin ne trebuia atunci să fim fericiți. Băiatului meu, recent căsătorit și el, nu-i ajung două camere, televizor, frigider, congelator, mașină de spălat rufe cu program etc. «Nu uita, tată, că atunci era în...» Are dreptate. Altele îs timpurile acuma. Dar... de unde pînă unde are dreptate ? Nu cumva?...

...Cînd mă îndreptam spre gară, cît p-aci să intre unu în mine, cu o Dacie albastră. Aveam prioritate, dar am frînat. N-am nici un interes să mi se dea dreptate post-mortem ! Dialogul a fost scurt : «Vă rog uitaţi-vă la triunghiul cu vîrful în jos şi nu mai ţipaţi la mine !» «Ţine-ţi gura, mă, nătăfleaţă, şi uite-te mai bine ce număr am !» «Da, l-am văzut, e de tablă, pe fond alb şi înscrisul negru. Singura deosebire e că al meu e galben.» «Nu mai fă pe nebunul. Ce, eşti chior, nu vezi ?.» «Şi cum adică, întreb eu, numărul ăsta ţine loc de prioritate ?» «Zevzecule», m-a făcut el, şi a ţîşnit de lîngă mine, lăsînd urme groase de cauciuc pe asfalt.

...M-a impresionat puternic ce am văzut mai tîrziu. Pe bulevardul Şulea, îmi face semne disperate de oprire o femeie. N-are mai mult de 35 de ani, dar urmele suferinţei au lăsat brazde adînci pe faţa ei. Firele albe au inundat din plin părul negru al femeii. În jurul ei, ţinînd-o de mînă şi de fustă, trei copii, două fetiţe şi un băieţel, toţi îmbrăcaţi curat, chiar cu gust, dar cu feţişoare triste. Se strîng, aşa, într-un instinct de apărare, în jurul mamei. Parcă le-ar fi frică de ceva, de cineva. Am oprit. S-au urcat şi... am aflat o altă poveste. Tristă ! «M-am căsătorit la 20 de ani (iar 20 de ani, la fel ca noi). La început a fost un om minunat. Au venit apoi copiii. Întîi fetiţele, gemene, apoi, după doi ani, băiatul. Eram consideraţi în blocul nostru o familie model. Munca, şi la fabrică şi acasă, greutăţile m-au schimbat. Nu puteam să mai arăt ca puştoaicele din secţia lui, căci devenise între timp maistru. S-a încurcat cu una din ele. De atunci parcă-i turbat. Am îndurat cuvinte urîte şi... dar ce să vă spun,

mi-am zis să mai încerc. În primul rînd, era vorba de copii. Azi dimineață ne-a alungat. Ne-a comunicat că trebuie să plecăm, adică să mergem unde vom vedea cu ochii. Ce era să facem ? Că ne-a ținut, pe mine și pe copilașii ăștia, ca vai de capul nostru. Acum ! ? Încerc să cer adăpost unei prietene. Măcar pentru cîteva zile. După aceea, dumnezeu știe...» Mă uit la mutrițele fetițelor, amîndouă cu ochii negri, cu priviri serioase, poate prea devreme devenite mature. După corecția primită acasă mă privesc bănuitoare și pe mine. Își ocrotesc frățiorul, ținîndu-l strîns de mînă, deși nu sînt decît cu doi anișori mai mari decît el. Ar fi trebuit să plîng. N-am făcut-o. Mă gîndeam la «el» și clipa de slăbiciune s-a transformat în revoltă. Cum pot să fie unii oameni atît de haini la suflet ? Ajut femeia să-și ducă bocceluțele, făcute în pripă, pînă în fața apartamentului cu pricina. Le urez să iasă cu bine din situația grea în care se află. Afară mă așteptа taximetrul.

...În apropierea garajului, pe Colentina, opresc la culoarea roșie a semaforului. Alături de mașina mea, la volanul Daciei sale galbene, Năică, colegul meu. «Bătrîne, vreau să-ți spun ceva, trage pe dreapta.» Opresc lîngă bordură și cobor, apropiindu-mă de Năică, care așteaptă pe trotuar. E cătrănit, se vede de la o poștă. La pielea lui oacheșă din născare, se adaugă negrul supărării. «Ce-i, Năică, ți s-au înecat corăbiile ?» «N-am chef de glumă, bătrîne. M-a părăsit Vetuța. Și-a luat lucrurile. N-am mai găsit-o acasă». «Iartă-mă că ți-o spun așa, direct, dar și tu ești de vină. Prea ai ținut-o numai în bătăi.» «Dacă o prind, o omor, și pe ea și pe el.» «Dar, i-a stai

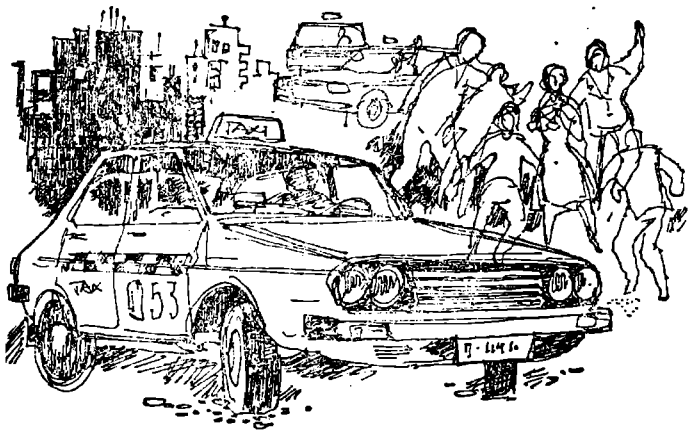

un pic, Năică, de unde știi că există și un el ?» «Știu, precis, altminteri nu-și lua toate rujurile, șpreiurile, coloniile.» «Judecată de copil, Năică, ce, sîntem sălbatici ? Năică, tu ești bolnav. Te-ai chinuit și pe tine, ai chinuit-o și pe ea. Pe naiba, Năică ! Tu ești băut, Năică ! După ce ți-ai pierdut nevasta (cel puțin deocamdată), vrei să-ți pierzi și slujba, permisul, pîinea ?» Îl urc în mașina mea și-l duc la garaj. Apoi îl anunț pe șef că lui Năică i s-a făcut rău și-l rog să trimită un șofer de rezervă pe «Mașina de pîine» unde să găsește Dacia cu pricina. «Cu Vetuța o să discut eu mîine, Năică, sper s-o înduplec să te ierte. Promite-mi numai că încetezi cu sminteala care te-a apucat de la o vreme.» «Îs gelos, mă, bătrîne. Prea-i frumoasă Vetuța !» «Și ăsta-i motiv s-o maltratezi, numai așa, că-i frumoasă ?» «Asta, ce-i drept, nu !» «Hai, du-te acasă și culcă-te, doar stai aci, la doi pași.» Plec cu sufletul aproape împăcat.

Poate, știu eu, reușesc să-i conving nevasta să revină acasă.

...Puțini știu prea multe despre solidaritatea în bine a taximetriștilor. Nu se înserase încă. De la podul Ciurel se aude un S.O.S. «Am nevoie de ajutor, o femeie e atacată». Cînd ajung la locul cu pricina, acolo sînt deja cinci colegi de-ai mei. I-au imobilizat pe cei doi huligani. Indivizii au ochii tulburi, privesc cu răutate, se vede că-s băuți. Victima, o femeie în jur de 25 de ani, zgîriată pe față, pe mîini, încearcă să-și acopere goliciunea pieptului și să-și prindă cu o agrafă fusta al cărei fermoar fusese smuls. E tare speriată. Nu reușește să spună nimic. Apoi, printre sughițuri, deslușim cîteva vorbe. «Veneam de la fabrică. De fiecare dată o iau pe scurtătură. Cînd lucrăm în schimbul doi nu mergem niciodată singure. Ne grupăm așa, cîte două, trei. Avem grijă ca una dintre noi să fie mai vînjoasă. În seara asta am fost singură ; și Nicoleta și Marga sînt în concediu medical. Cărarea ne scurtează timpul de deplasare cu 15—20 de minute. Mi-am zis fie ce-o fi și uite ce-am pățit. Noroc de omul ăsta de suflet, care a sărit la strigătele mele».

...M-a luat somnul, e o noapte adîncă. Liniște. Nici un apel de la dispecerat. Pot să mă odihnesc și eu puțin. Trag la o parcare. Privesc, dinspre Academia Militară, Bucureștiul adormit. Un zumzet slab se aude din zona centrală a orașului. Rar trece cîte o mașină, iar pietonii aproape că nu se mai întîlnesc. Cînd și cînd se vede cîte un autobuz, troleibuz, tramvai. Circulația bucureșteană se apropie de co-

tele ei minime. În momentul în care somnul începuse parcă să mă fure, pleoapele-mi lăsîndu-se obosite, mă trezește un zgomot metalic de portbagaj deschis. Mi-a dispărut pe loc chiar și cea mai mică urmă de oboseală. Urmăresc cu atenție la cele două siluete care se strecoară cu abilitate, fără zgomot, printre mașinile din parcare. Doi bărbați în toată puterea cuvîntului. Unul dintre ei deschide cu dexteritate încuietoarele, iar altul selecționează, probabil, ce-i mai de preț și aruncă prada în sac. Dacă ! ! Nu, nu e bine să acționez pe față. Ăștia ar fugi sau, vlăjgani cum sînt, m-ar termina în doi timpi și trei mișcări. Soluția e tot apelul radio. Fac legătura. Cuvintele abia le șoptesc, încît dispeceriţa, iritată, mă apostrofează. «Vorbiți, tovarășe, mai tare. Ce, vi s-a epuizat energia ?» «Colegii care mă aud, să vină la regie, continui eu să vorbesc la fel de încet, e pericol !» Femeia de la dispecerat a înțeles în sfîrșit. Încetează să mă dojenească. Cînd văd farurile mașinilor apropiindu-se ca niște raze ale unui cerc, hoții, precum niște fiare hăituite, caută să scape, fugind, în direcții diferite. Cercul însă se strînge, tot mai mult. Parcarea fiind amenajată relativ departe de blocuri, celor doi le e dificil să-și găsească o cale de ieșire din «încercuire». În asemenea condiții, e greu să te iei la întrecere cu trei mașini care nu dau nici o șansă urmăriților. Sînt capturați. Colegii mei îi leagă cu o funie de rufe pe cei doi pungași. «Mă rugă nevastă mea să-i cumpăr o funie de nailon, cică e mai durabilă. Nici nu visam să-i fac proba astă noapte, și încă în felul ăsta», zice Marin, venit de mic în București, de prin părțile Caracalului. Mă uit în sac : casetofoane, haine de piele, cartușe de țigări, servicte. «Băieții» au lucrat rapid și «curat».

Dacă nu eram în apropiere, greu de presupus că cineva ar fi pus mîna pe ei atît de curînd. Operau cu scule care produc un minimum de zgomot. «Școală înaltă», nu glumă. Dar și șoferii oferă hoților, de multe ori, ca pe tavă, și la vedere, bunuri scumpe, obiecte tentante.

...Intensa circulație bucureșteană a pus stăpînire pe străzi. Mai am puțin și predau mașina colegului. Un tînăr, așa, cam de 30 de ani, îmi face semn disperat și apoi se precipită pe scaunul din dreapta mea. «Ce s-a întîmplat, pierdeți trenul ?» «Mai rău, răspunde el ; întîrzii la serviciu și avem un șef nou. Azi e prima zi la noi și nu vreau să-și facă impresie proastă despre mine». «Da, într-adevăr, e o problemă serioasă. Fac și eu ce se poate, dar nu garantez. Mai sînt 15 minute și avem de mers, nu glumă». «Știți, îmi spune, ca omul fără minte. Am tot schimbat locurile de muncă, dar acum m-am hotărît să mă stabilizez. De aceea nu vreau să-i dezamăgesc tocmai acum pe colegii de secție. Mai repede, vă rog, plătesc dublu». Eu încerc să-l temperez, povestindu-i despre băiatul meu care e și el inginer, acum a început munca cu dificultățile inerente acestei etape. El însă o ține una și bună : «Vă rog, grăbiți-vă, vă implor, mînați mai tare !» Caut să mă strecor printre șirurile de mașini ai căror șoferi se grăbesc cu toții. De ce n-or pleca oamenii ăștia cu 10—15 minute mai devreme, să nu mai fie nevoiți să alerge dimineața ca la cursele contra-cronometru ? Dacă gonesc aiurea, ce realizez, eu și clientul ? Eu îmi șifonez mașina, îmi pierd permisul, iar el întîrzie sigur la serviciu. Cu ani în urmă, cursele de genul acesta, cu întîrziați, spre gară sau spre mai

știu eu unde, erau cele mai grele pentru mine. Să-ți turuie cineva la cap «mai repede, mai repede» iar tu să ai în față o masă de metal peste care nu poți trece ca peste un pod, nu-i deloc lucru ușor. Acum m-am învățat. Fac, bineînțeles, ce pot, să-l duc mai repede, dar nu risc. Mă străduiesc să-l aduc la realitate. «Decît să ajungem la spital sau... știu eu, în altă parte, nu-i mai bine, și asta în cel mai rău caz, să întîrziem puțin ?» Tînărul plătește, apoi o ia la goană spre poarta uzinei. Mai are cinci minute, sper să nu se facă de rușine în fața noului șef. Am avut noroc că toate semafoarele erau pe verde...

Nu sînt întîmplări extraordinare, aveți dreptate, și astăzi a fost o zi săracă, dar sînt fapte de viață. Majoritatea colegilor mei îs oameni cu scaun la cap. Ce-i drept, mai sînt și unii care iau virajele pe două roți și fac tot felul de prostii, dar, mai devreme sau mai tîrziu... Undeva, pe mapamond, cineva, urcat într-un taximetru, își exprimă admirația față de virtuozitatea și talentul celui de la volan, mirîndu-se cum se poate strecura cu atîta dibăcie printre miile de mașini. «Cum se explică asta ?», a întrebat clientul. «Foarte simplu, a răspuns șoferul, pentru că am rămas numai cei mai buni, cei nepricepuți... s-au terminat». Eh ! Dacă aș avea eu talent ! Ce carte aș mai scrie ! !"

BIETUL IULIAN

Erau împreună de şase ani şi se înţelegeau de minune. El, muncitor constructor, ea, soră medicală. Suportau greutăţile inerente oricărui început şi erau optimişti în privinţa viitorului micii lor familii. Ceea ce întuneca existenţa tinerilor erau relaţiile proaste dintre părinţii fetei şi cei ai băiatului. Cuscrii ajunseseră aproape să se urască. „Într-o bună zi, o să vezi, Ileano, cum o să se împace şi bătrînii noştri. Noi o să-i unim, nu altcineva".

Cearta survenise exact în ziua cînd tinerii îşi uniseră destinele. Părinţii băiatului nu o suportau pe fată, iar cei ai fetei pe băiat. De ce ? La această întrebare nu puteau da un răspuns concret. Aşa... pentru că Marcu putea face o partidă mai bună, iar Ileana putea găsi, şi ea, un fecior mai de soi. Aceste justificări, aşa-zise pentru public, aveau însă un substrat, şi anume partea materială a problemei. Tinerii, însă, chibzuiţi, harnici au reuşit să-şi cumpere un apartament, să-l mobileze, dar tot ce întreprindeau era calificat puţin, de proastă calitate, de prost gust. În toţi aceşti ani de început cuscrii nu se întîlniseră niciodată în casa tinerilor. Din cînd în cînd mergeau ei, separat, să-şi viziteze părinţii. „Vor cu tot dinadinsul să ne despartă, asta e, Marcule. Nu

înțeleg cum pot purta în suflet atîta dușmănie ?“ „Dacă am înălbit, la numai 27 de ani, e îndeosebi din cauza lor, Ileano. Eu am tot sperat că vor înțelege ceva din dragostea noastră și nu ne vor mai întuneca viața. Zadarnic“.

Cînd băiatul, într-un accident de muncă, și-a pierdut un braț, anatema a fost aruncată, cum era și de așteptat, de părinții acestuia, împotriva Ilenei. „Numai ea ți-a adus nenorocirea. Ai fi putut merge la facultate, dacă nu-ți sucea ea capul. Auzi, să te însori la 21 de ani ?“ „Mamă, mie mi-a plăcut meseria asta de copil. Mă simt mîndru cînd văd că de pe urma mîinilor mele a ieșit ceva trainic, durabil, ce va dăinui ani și ani“. „Poveștì de adormit copii. Nu zidar am vrut noi să te vedem, Marcule !“

A urmat producerea unei proteze cît mai adecvate. Apoi adaptarea. Un dur și lung antrenament. I s-a dat o muncă ceva mai ușoară și a reînceput lucrul. Bineînțeles că în primele luni a fost greu, dar voința și dîrzenia tînărului au învins. Momentul cînd doctorii au declarat că Marcu poate conduce cu proteza lui chiar mașina, pe care o cumpărase de ocazie înainte de accident, a coincis cu nașterea copilului. Un băiat voinic și frumos precum părinții. „Și viața asta, Marcule, tare ciudată e. Cînd te lovește, cînd îți dă cele mai mari satisfacții“. Evenimentele din familia tinerilor n-au muiat deloc sufletele părinților. Dimpotrivă, parcă i-a îndîrjit și mai mult. „Asta le mai trebuia acum, un plod. N-aveau destule belele și așa“, remarca tatăl fetei, într-o discuție cu un prieten. „Voi, în loc să le dați un pic de ajutor, faceți tocmai pe dos. Iartă-mă, nea Mihai, că-ți spun așa. Parcă n-ar fi copiii voștri. Iar nepotul, l-am văzut ieri, e tare frumușel. Să știi

că-ţi seamănă la ochi". Mihai, bătrînul, ridică, neîncrezător parcă, ochii îixaţi în pămînt spre interlocutor. „Crezi că îmi seamănă ?" „Convinge-te personal, ce mai aştepţi ?" Bătrînul se ridică de pe bancă fără să spună un cuvînt şi intră în casă. Încep tratativele. Fiecare la părinţii lui. Copilul, micuţul Iulian, a fost puntea de legătură, liantul care a reunit familiile ce se duşmăniseră ani de-a rîndul. S-a fixat şi ziua sărbătoririi evenimentului împăcării, această „plăcere a certurilor", cum o numeşte Musset. Uşor de imaginat în ce stare de spirit se aflau toţi. Cînd s-au revăzut în casa tatălui băiatului, bătrînii nu şi-au spus nimic. S-au îmbrăţişat, în timp ce lacrimile le curgeau şiroaie. „Ce proşti am fost, singurii noştri copii şi să-i persecutăm atît". Toată seara cît a durat petrecerea bătrînii, spre satisfacţia Ilenei şi a lui Marcu, s-au învîrtit numai în jurul lui Iulian care, parcă realizînd că s-a întîmplat ceva deosebit, gîngurea şi îşi manifesta, mai zgomotos ca niciodată, veselia. Pe la unu noaptea toată lumea s-a urcat în maşină. Marcu la volan, Ileana cu copilul în braţe, în dreapta soţului, iar cei patru bătrîni s-au înghesuit în spate. „Feciorul tatii, parcă nu-i bine să mai plecăm de-acasă. Aveţi loc să dormiţi cu toţii la mine. Ai băut şi cam mult... Să nu păţim ceva..." „Mă simt bine, tată, nu-ţi fă griji". „Nu se poate să nu veniţi puţin şi la noi, cuscrule. E doar aci, aproape". Pînă la urmă interveni Ileana. „Hai, Marcule, dă-i drumul, ce mai stai !" Bătrînul a renunţat să intervină. Prea erau toţi pentru plecare. „Să nu creadă cumva că nu vreau să mă duc la ei", gîndea el. Oricum, cu o proteză în loc de braţ la nici patru luni de la obţinerea permisului, după ce ai băut nu mai ştiu cîte pahare de vin, bere

și alte licori, cu mașina supraîncărcată, nu poți să te aștepți la nimic bun, mai ales că Marcu apasă și zdravăn pe accelerație.

După lovirea pomului, autoturismul s-a rupt exact în două. Ocupanții din față, cu jumătatea dinainte, iar cei din spate aruncați la 20 de metri împreună cu partea din spate a mașinii. Sînt în viață toți. Sînt internați în spital. Doar bietul Iulian, scăpat din brațele mamei, n-a rezistat impactului cu solul pietros și a murit. El, cel care i-a adus alături după atîția ani, a dispărut. Ce ușor se pot transforma clipele de fericire într-un dezastru!

CU GÎNDUL LA MĂMICA

Emoţiile au atins cotele cele mai înalte. Mai erau cîteva minute pînă cînd grupa micilor balerine reprezentînd clasa a treia, urma să intre în scenă. Fiecare repetă încă o dată primii paşi pe care urmau să-i execute. Un gest maşinal, instinctiv, făcut mai mult pentru stăpînirea neliniştei dinaintea momentelor începerii spectacolului. Căci dansul îl stăpîneau la perfecţie. Fiecare gest, fiecare mişcare, fiecare măsură.

Cea mai emoţionată era Gabriela. Ei i se încredinţase rolul de solistă. La numai nouă anişori trebuia să susţină o partitură care cerea, poate mai mult decît multe altele, gingăşie, sensibilitate, expresivitate. Avea să interpreteze un balet pe muzica „Serenadei" de Schubert.

Muncise mult. Repetase de atîtea ori ! Gabriela ştia să-şi stăpînească emoţiile. Învăţase de la mămica ei că adevăraţii oameni au tăria de a nu da în vileag cînd îi doare ceva. Iar acum, mai mult ca oricînd, ea trebuia să fie aşa cum dorea mămica...

Pe scenă, sub vraja muzicii, Gabriela era la înălţime. Totul îi ieşea perfect. Ţinuta ei de balerină o făcea să se asemene cu tulpina firavă, dar mlădioasă a nufărului ce se îndoaie graţioasă la orice adiere a

vîntului pe oglinda lacului. Fiecare gest al Gabrielei, subliniat discret de unduirile volanelor, așezate în straturi pe rochița ei diafană, era un mesaj al vieții, un triumf al tinereții năvalnice. Cel puțin așa priveau și înțelegeau spectatorii, emoționați de muzică și de dansul fetiței care vibra prin toată ființa ei.

Gabriela era însă departe de toate acestea. Inimioara-i bătea cu durere. Tresărea de fiecare dată cînd gîndul îi zbura la mămica ei dragă care, tocmai acum, nu putea fi aici. Să o vadă pe ea cum plutea parcă, înălțîndu-se ori aplecîndu-se duios, pe firul dureros al melodiei schubertiene, cu trupul ei firav, ce tindea tot mai sus, pe măsură ce își ridica brațele și care se pleca atît de elastic, în suavele reverențe pînă la pămînt. Gabriela dansa parcă fără să audă muzica. Era transpusă cu totul mișcării, pașilor, măsurii. Simțea muzica în fiecare fibră a mușchilor, în inimă și în gînd. Era atît de sigură pe ea, încît orice greșeală era exclusă.

Spectatorii aflați în rîndurile din față au putut remarca, la un moment dat, lacrimi în ochii balerinei. „Vai, dragă, exclamă în șoaptă o doamnă, adresîndu-se vecinei ei, fetița aceasta plînge !"

De unde să cunoască spectatoarea, ca și instructoarea de balet, care nu știa cum să se felicite pentru inspirata alegere de a o pune pe Gabriela solistă, că întregul număr oferit de micuța balerină, ca și stropii de rouă din ochii ei erau, în acea zi de primăvară, pentru mama ei dragă, țintuită pe patul unui spital din cauza unui stupid accident de circulație...

ABIA IEŞIT DE LA „PENSION"

— Curios, şofer profesionist şi nu ştie să-şi rabateze cabina. Dar ce face ? Uite că vrea s-o mişte din loc împingînd cu umărul.

— Măi, nene, tu poţi să tot tragi de ea mult şi bine, că rămîne mută ca şi pădurea de alături.

Cei doi bărbaţi, care pînă atunci vorbeau despre şansele noastre la Europene, întrerup discuţia şi privesc atenţi la strădaniile „şoferului" de a pătrunde spre „maţele" motorului care, probabil, se încăpăţînează să nu funcţioneze. Microbiştii încep să rîdă.

— Adevărate munci ale lui Sisif, Nelule, uite la el cît zel depune !

— I-a stai puţin ! Priveşte atent cum se clatină. Ăsta ori e beat, ori a furat maşina şi nu se pricepe cum să umble cu cabina.

E alertat agentul de circulaţie şi acesta se deplasează imediat la locul cu pricina. Individul continuă să se opintească, ignorînd total miraculosul buton, care, în cîteva secunde, ar aduce cabina la 45 de grade.

— Cum adică, ce fac aici ? Ce, dumneavoastră nu vedeţi ? Am de făcut o depanare. Hîc ! Nu vrea să meargă şi pace ! Cum adică nu mă pricep ? Asta-i bună. Păi, eu îs şofer vechi... Am 15 ani la ac-

tiv, stagiu nu glumă. Dacă am băut ? Hîc ! Pe frigul ăsta se poate altfel ? Cum să reziste omul ? Se mai magnetizează şi el, cum zice Nea Iancu. Mai cu seamă că am drum aşa lung de făcut. Ce, Simleul Silvaniei e colea, lîngă Paşcani, unde ne aflăm acuma ? Cum, aici nu-i Paşcani ? Doar m-am uitat bine pe clădirea gării cînd am coborît. Scria, cu litere de-o şchioapă, Paşcani. Da' dumneata ce te bagi cînd eu discut cu tovarăşul miliţian ? N-ai asta ?, şi arată cu degetul, care oscilează spre obraz, adică, cum se spune... cherestea. Ce tot vorbeşti de Iaşi, dom'le ? Vă rog să luaţi act, tovarăşe agent, că individul ăsta îşi bate joc de mine. Spune adevărul ?

Mă aflu la Iaşi şi drumul unde sîntem acum, duce la Vaslui ? Maşina de unde am furat-o ? Vai ce expresie urîtă. Cum adică am furat-o ? Hîc ! Eu am intrat în curtea garajului, nu era nimeni acolo, paznicul, l-am zărit, trăgea o duşcă cu omologul lui de la unitatea vecină, m-am urcat în cabină, cheia era în bord, am pornit-o, iar apoi am plecat. De bună seamă, dacă mă oprea cineva, îmi ceream permisiunea. Mai corect, deci, m-am autoservit, n-am furat de la nimeni nimic. Bineînţeles că după ce mi-aş fi terminat treaba, aş fi dus maşina înapoi. Eu îs om cinstit ca toţi din satul meu. Dacă lucrez ? Hîc ! Păi, ce, se poate trăi fără să munceşti ? Unde ? Acuma, ce-i drept fac, aşa, o mică pauză. Cît de mare e întreruperea ? Păi, aşa de vreo trei luni. M-am certat cu şefu'. Un om rău. Ce meserie am ? Îs contabil, tovarăşe. Om cult, citit. Asta mi-s. I-am terminat pe toţi clasicii români, dar şi pe cei străini. Se vede după cum vorbesc, nu ? Nu prea după fapte ? Cu de-astea m-aţi dat gata. Se poate să mă calificaţi aşa ? Hîc!

Fără să mă cunoaşteţi ? De unde vin ? De la Botoşani. Am fost să-mi văd fosta nevastă şi copiii. Nu mai scrieţi şi dumneavoastră alt proces-verbal, că mi-a mai făcut unul la socrii, cică am fost în stare de ebrietate şi-am provocat scandal. Am băut eu ceva, dar în nici un caz nu eram beat. Ăia de la Botoşani le ţin parte, bineînţeles. Să nu mă vadă în ochi, nu alta. Hîc ! Eu îs om paşnic, dom'le. Se zice că moldovenii sînt oameni de treabă, liniştiţi ca şi noi, ardelenii, dar uite, mai sînt şi excepţii. Cică am bătut-o pe «fosta», că trăieşte cu alţii. În realitate eu am întrebat-o, aşa, ca chestie, ce intenţii are în viitor. Parcă mă interesează pe mine ce face ea. Doar sîntem despărţiţi legal. După necazul cu socrii, cu procesul-verbal, am băut şi eu de supărare ca tot omu'. Dar civilizat ! Se poate să fi văzut eu greşit numele gării sau să fi făcut vreo confuzie, că eram cam somnoros. Oricum, trebuie să mă ajutaţi să ajung la Simleu, doar de asta sînteţi în uniformă ! Dacă am mai fost condamnat ? O dată, ba nu, mint, de două ori. Prima, pentru un aşa-zis furt şi a doua oară, tot pe nedrept, cică pentru că aş fi delapidat 5 000 de lei. Adevărul că eu de bun ce îs, cîteodată devin prost. Am avut încredere în oameni şi ei, ca să-mi facă rău, mi-au furat din gestiune. După aia cine a pătimit ? Tetea, mandea, adică eu ! Vorbesc foarte colorat şi cu dialecte din toate regiunile geografice, cum zice consăteanul dumneavoastră. Poate că are dreptate. Dacă am cutreierat toată ţara ? Ce mă întrebaţi pe mine de diverşi indivizi, cine sînt ? Ce eu ţin evidenţa populaţiei ? Treaba lor pe cine aşteaptă. Cu mine n-au venit, nu ştiu nimic de ei".

Cei doi, care pîndesc la vreo 200 de metri, lîngă nişte boccele şi valize, sesizează că sînt observaţi, se

debarasează de obiectele voluminoase și o rup la fugă. Sînt ajunși și opriți. Se controlează conținutul bagajelor. Casetofoane ultramoderne, bijuterii fine, blănuri strălucitoare și alte lucruri scumpe.

— Ce, mă, ați înnebunit? Ce mințiți că ați venit cu mine. Habar n-am cine sînteți. Nu vă cunosc ! Mă surprinde că dumneavoastră credeți tot ce vă spune fiecare derbedeu.

Calificativul îi contrariază pe cei doi.

— Să-ți fie rușine, excrocule. Nu ne-ai adus tu aici ? Nu ne-ai promis încă de la Botoșani, că un raid prin Iași ar fi „promițător, eficient", cum tot le zici tu pe păsărească ta ? N-ai deschis, tu, ușile cu chei din șiragul ăla mare ? Nu ne-ai pus pe noi la „muncă necalificată", adică să băgăm în valize obiectele pe care le alegeai tu, și apoi să cărăm bagajele? începu să vocifereze necontrolat unul dintre ei.

Grig, așa îi place să se alinte lui Grigore P., cu 17 condamnări la activ, abia ieșit de la „pension", face o mutră de prinț jignit și le întoarce celor doi spatele, nu înainte de a le replica.

— Aveți dreptate, sînteți niște necalificați și-mi pare rău că v-am luat cu mine. Eu sînt prea mare pentru voi ! Hîc ! Și sînt un om cinstit ! Nu înțeleg de ce toată lumea se leagă de mine. Nimeni nu mă-nțelege...

I-A SALVAT CRISTIAN

Acum douăzeci şi ceva de ani, presa a ilustrat cu lux de amănunte isprava unor copii englezi care, cățărați pe un deluşor din apropierea unei şoscle, se jucau într-un mod extrem de original, notînd date despre automobilele ce treceau în ambele direcţii. Care dintre ei reuşea să reţină cît mai multe detalii despre autovehiculele ce le defilau prin faţa ochilor, cîştiga. Aveau nu un arbitru, ci un adevărat juriu. Acesta aprecia cu note maxime datele cele mai complete. Ele trebuiau să conţină numărul, marca, tipul, culoarea (de preferat cu precizarea nuanţelor) şi chiar anul de fabricaţie al maşinii în cauză.

Viteza mai redusă a autovehiculelor grele favoriza, bineînţeles, reţinerea unui număr mai mare de detalii, după cum goana sprintenelor autoturisme îngreuia considerabil efectuarea operaţiunii. Imaginaţi-vă ce „mană cerească" a reprezentat pentru poliţie, care căuta asiduu pe autorii „furtului secolului" (cîteva tone de aur în lingouri subtilizate din vagonul unui tren, deviat pe o linie ferată „special amenajată"), găsirea notiţelor făcute cu atîta migală şi conştiinciozitate de autorii jocului. Maşina, care transportase aurul de la trenul introdus într-o

pădure pînă la ascunzătoarea situată într-un garaj izolat, a putut fi relativ uşor identificată şi apoi găsită. Ce-i drept, autorii au fost prinşi ceva mai tîrziu, dar de remarcat e că fără notiţele respective, furtul ar fi fost descoperit mult mai greu sau, poţi să ştii ?, chiar deloc.

În cazul pe care îl prezentăm cititorilor e vorba tot de notarea unui număr de înmatriculare, dar nu în joacă, ci în serios, după cum este vorba tot despre o valoare, însă inestimabilă, şi anume viaţa unui om.

Orfan de ambii părinţi, pe Cristian îl cresc bunicii. În ciuda lipsurilor şi greutăţilor de tot felul, băieţaşul, un puşti de nouă ani, cu părul de culoarea grîului şi ochii azurii, a devenit cu timpul un autentic model pentru toată clasa. De hărnicie, de dîrzenie, de modestie şi, mai cu seamă, bunătate. El, cel mai bun la carte, este săritor la toate şi tare inimos. „Cînd l-am adus la noi, ne povesteşte bunicul, era de-o şchioapă, avea doar trei anişori şi uite, acum, ce flăcău mare avem, trece într-a patra. Pe cele două surori ale lui Cristian, Olguţa şi Cristina, le-a luat la oraş o soră de-a Elenei, mama lui Cristian. Cum s-au pierdut părinţii ? E o poveste tare tristă. Veneau din satul învecinat, de la lucru. Mergeau pe cărare, cînd maşina i-a cosit pe la spate. Au murit la spital. În noaptea aceea am înălbit complet. El 30 şi ea 28! Daţi-vă seama ce lovitură am primit. Singura mîngîiere e că şi băiatul şi fetiţele sînt copii tare buni".

— Cum s-au întîmplat lucrurile în seara aceea, Cristian ?

Băiatul tresare şi o umbră de tristeţe îi învăluie privirea, faţa.

— Care întîmplare ?

— Atunci, cînd a fost lovit nea Fănică, de la grajduri, facem precizarea de cuviinţă.

— Aa... tresare băiatul, care devenise gînditor, să vă povestesc. Veneam de la părinţii lui Gicu, ştiţi, noi nu avem încă televizor şi ei mă invită în fiecare sîmbătă să văd programul. Mai aveam puţin pînă la intrarea în curte, cînd am auzit, aşa, o bufitură înfundată. M-am uitat spre şosea. De acolo părea că vine zgomotul. Am văzut o maşină, din alea lungi, lungi de tot. Probabil că lovise ceva. Din cabină au coborît apoi doi oameni, care s-au dus spre şanţ, s-au aplecat, parcă uitîndu-se la ceva. Nu, n-au zăbovit

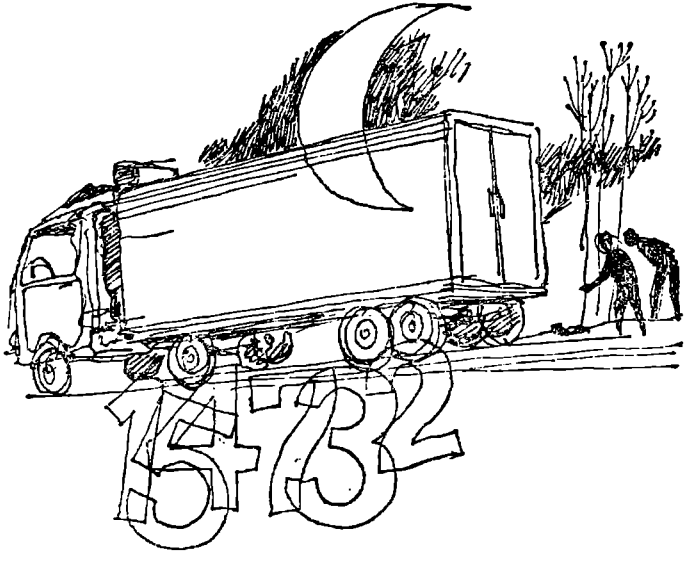

prea mult. Eram curios să văd ce s-a întîmplat. M-am apropiat de maşină. Atunci am auzit şi gemetele în şanţ. M-am speriat şi n-am ştiut ce să fac mai întîi. Am intrat în casă şi am scris pe coperta unui caiet numărul maşinii. L-am strigat pe bunicu' : „Bunicule, hai afară, cineva zace în şanţ, cred că l-a lovit o maşină". Bunicu-i încă sprinten. Am alergat amîndoi pînă la poarta lui nea Tănase, de la fermă. Acolo, în şanţ, se văita de durere un om. Cînd bunicul s-a apropiat cu felinarul, l-am recunoscut imediat pe nea Fane, după mustăţile lui lungi şi stufoase. Mai departe ştiţi. Au venit cu salvarea, noi am anunţat despre număr şi... făptaşul a fost prins. Nu, n-a durat mult, încă în noaptea aceea l-au găsit. Tot aşa au murit şi părinţii mei. Pe ei i-au găsit însă oamenii după două ore. Pierduseră mult sînge. Nea Fane e bine. De ieri a reînceput lucrul.

La laudele noastre, Cristian răspunde modest.

— N-am făcut nimic deosebit. Dacă şi părinţii mei ar fi fost găsiţi la timp... Tare erau buni părinţii mei !

Ai dreptate, Cristiane, ai dreptate. Tare buni erau părinţii tăi. Toţi părinţii sînt buni. Toţi. Şi copiii...

UNDE DAI ŞI UNDE...

Strada liniştită, străjuită de castani în floare, cu asfaltul bine întreţinut, cu căsuţe cochete, inundate de verdele crud al tufelor de liliac, nu lăsa deloc impresia că ar fi putut deveni peste puţin timp teatrul unei întîmplări tragice. Pe această uliţă, nimeni dintre locatari nu-şi aminteşte să se fi auzit vreodată strigăte, sudălmi, gălăgie. „Chiar şi beţivii, care de altfel se abat destul de rar pe strada noastră, devin cuminţi şi se limitează doar să cînte", ne spune un profesor — pensionar. „Este exact efectul psihologic pe care îl au sălile de teatru mari, frumoase, cu arhitectura lor specifică, strălucitoare de curăţenie, asupra spectatorilor, care, din respect pentru atmosfera întîlnită, evită stridenţele şi se străduiesc să se comporte cît mai civilizat", a adăugat un alt participant la discuţie.

Actorul principal al întîmplării din ziua aceea este un tînăr. La 30 de ani, arată de 60, slab, gîrbovit de spate, cu sănătatea zdruncinată de băutură. Părinţii — de altfel oameni onorabili — tatăl economist şi mama contabilă, au murit prematur, cum se zice de inimă rea. N-au putut suporta să-şi vadă unicul fiu ducînd un mod de viaţă care atrăgea opro-

biul întregului cartier, căci Fane era cunoscut ca un cal breaz. Ruşinea şi tristeţea i-au băgat în pămînt.

A avut peste 30 de locuri de muncă, pe care le-a abandonat unul după altul, după „tentative" care durau doar cîteva zile. A fost şi este mereu în conflict cu organele de ordine, iar cazierul reprezintă o listă cu nu mai puţin 20 de isprăvi. După ce bea, devine violent, iar cei din jur, care îl ştiu ce-i poate pielea, şi chiar cei care nu-l cunosc, preferă să folosească, în asemenea situaţii, trotuarul opus. Cum a nimerit Fane pe străduţa cu pricina nu se ştie. Probabil că, din cauza stării de ebrietate în care se afla, nu a mai urmat drumul spre cartierul în care locuia. Băuse exact atît cît îi era necesar pentru a deveni agresiv. Era în stadiul în care se lega de toată lumea. Starea lui de iritare excesivă se explica poate şi prin eşecurile tratativelor sale de a căuta cearta cu lumînarea. Toţi îl evitau, nu-i răspundeau la provocări, se făceau că nu-l văd.

Cei care l-au observat intrînd pe stradă, doi băieţi, vecini cu el, ne-au descris sentimentul de satisfacţie care s-a aşternut pe faţa lui Fane, cînd şi-a zărit potenţialele victime : un băiat înalt, bine făcut, îmbrăcat într-un costum bej fără cusur, la braţ cu o fată scundă, cu părul şaten. „Ce căutaţi în cartierul meu, mă, nepricopsiţilor?" s-a stropşit Fane la cei doi tineri. Surprinşi, neplăcut, aceştia întorc capul, dar îşi continuă mersul, fără a-i acorda vreo atenţie. Nu i-a ieşit pasienţa, tînărul n-a răspuns la prima provocare. Urmează a doua. Fane iuţeşte pasul şi se apropie de tineri, dînd impresia că vrea să treacă paşnic pe lîngă ei. Cînd ajunge însă în dreptul fetei, o cuprinde brusc de mijloc, trăgînd-o spre el. Fata surprinsă începe să ţipe. Bărbatul nu stă mult pe

gînduri. Un pumn aplicat fulgerător, îl expediază pe beţiv la pămînt unde începe să-şi scuture capul, spre a se dezmetici.

„Ce m-a deranjat cel mai mult, mărturisea Fane, era rîsul băieţilor adunaţi în jurul meu. Prestigiul meu era serios şifonat. Îmi dădeam seama că nu pot să mai repar nimic. Băiatul era mult mai puternic ca mine. Un atac din partea mea s-ar fi soldat cu un eşec şi mai mare. Trebuia totuşi să mă răzbun. Fierbeam de mînie. Ce să fac ? Tinerii se depărtaseră. Se aflau la circa 50 de metri. Dacă mai întîrziam puţin îi scăpam. Am pus mîna pe o piatră de rîu, din acelea care se folosesc la fundaţii şi am aruncat-o în direcţia tinerilor...".

Bineînţeles că proiectilul prezenta pericol nu numai pentru tinerii care erau ţinta atacului irresponsabil, dar şi pentru oricine ar fi trecut pe stradă în clipa aceea, inclusiv pentru geamurile caselor din apropiere. Neşansa a reprezentat-o apariţia autoturismului, rulînd din sens contrar, exact pe traiectoria pietrei. Proiectilul a străpuns parbrizul, lovindu-l puternic în barbă pe şofer, care a pierdut controlul asupra volanului. Maşina necondusă, după un slalom haotic, a pătruns pe trotuar lovind grav o bătrînică, care se ducea tocmai să facă vizita de seară nepoţilor, la distanţă de cîteva case.

„Eu am vrut să fac o glumă şi uite ce-a ieşit. De altfel era o piatră aşa de mică, încît nu putea face rău nici măcar unei pisici. Cui să-i dea prin cap că pe strada asta circulă maşini ? Vina-i a lui, pentru că prea cu viteză mare mergea pe o stradă îngustă. Eu nu beau, dom'le, că am ulcer. M-au chemat oamenii la înmormîntarea prietenului meu cel mai bun. La masă, după îngropăciune, am gustat doar

un păhărel de vin. Mă împac bine cu ei, ce-are a face dacă îs «bruneţi», tot oameni se cheamă că sînt. Singurii care mă mai admit în mijlocul lor. Numai ghinioane am avut în viaţă. Tocmai mă pregăteam să m-angajez... Ajung din nou la zdup şi pentru ce ? Pentru o nenorocită de piatră ! Vinovatul principal e însă golanul ăla. Adică pentru că am glumit cu fata să mă trimită la podea. Nici în box nu se loveşte aşa !"

DIRIJORUL

Așa este omul la ananghie, se agață și de un fir de pai. Cîte leacuri nu încercaseră cei doi soți pentru vindecarea băiatului de nouă ani, care suferea de un fel de atrofiere a mușchilor, și a fetiței de trei ani, care creștea mult mai mult decît normal. Fuseseră la cei mai renumiți doctori din țară, ba și în străinătate, vizitaseră clinicile universitare. În ultimele luni, îndemnați de diferiți cunoscuți, vizitaseră o sumedenie de vraci, de doftoroi. Degeaba. Infuziile, alifiile, ceaiurile nu dădeau nici un fel de rezultate spre disperarea părinților. Dar pentru ei bătălia era departe de a fi pierdută.

Plimbați aproape în fiecare săptămînă prin toate acceleratele și rapidele, deseori la distanțe de sute de kilometri, cei doi copii nu făceau nici un progres sesizabil, iar părinții erau extenuați.

Cumpărarea mașinii, deși de ocazie, a fost un eveniment de seamă pentru familia lui Alecu C., conducătorul unui ansamblu de artiști amatori, cu mare faimă în județ. „Voi avea, în sfîrșit, posibilitatea să mă mișc mult mai ușor", își spunea Alecu. „Nu mai trebuie să mă rog de nimeni și nici să tremur noaptea prin gări, împreună cu nevasta și copiii, așteptînd trenurile".

„Fii atent, greiere (așa îl dezmierdau prietenii pe Alecu), tu n-ai condus de 10 ani, în acest interval nici nu te-ai apropiat de volan. Cu mașina nu-i de glumă. Ce să mai vorbim, consideră că nici nu ai permis și ia-o de la început".

„Măi, Sorine, noi artiștii sîntem oameni deosebiți. Așa cum nu uităm o partitură, tot așa nu uităm să conducem. Reflexele noastre sînt bune nu numai cînd punem mîna pe arcuș, ci și pe volan. Pentru a cînta la vioară, pentru a realiza un dans popular dificil îți trebuie reflexe, nu glumă, recunoști? Tot așa cum în meseria noastră îți trebuie un cap bun care să coordoneze mișcările mîinilor și picioarelor, la fel stau lucrurile și în conducerea auto. Realizezi deci cît de înrudiți sîntem noi, artiștii, cu piloții de formula unu". Șeful ansamblului putea să-ți vorbească ore în șir nu numai despre folclor, literatură, istorie, ci și despre Steward sau Fitipaldi. „Se vede că ai dat în colț, pe la Bacchus, Alecule. Eu îți înțeleg necazurile, nu mici, pe care le ai, dar du-te la culcare. Ia-o ușurel printre blocuri, și vezi, fii atent, că sînt mulți copii, și bagă-ți mașina în garaj. E mai sănătos". Alecu ar mai fi vrut să-i dea o replică, dar, nițel iritat, a dat doar din cap „parcă am cu cine discuta" și a pus mașina în mișcare, cu smuciturile de rigoare, care-i atestau precara-i experiență la volan.

A doua zi, vineri seara, spectacolul susținut sub bagheta lui Alecu a fost un succes deplin. Directorul general l-a felicitat și l-a îmbrățișat pe dirijor. „Da, un adevărat triumf pentru Alecu, reflecta cu voce tare Sorin, în ultimul timp amicul nostru se întrece pe sine. Mă bucur sincer pentru el, dar nu-mi plac

prostiile pe care le face cu mașina. În două săptămîni a bușit-o de trei ori. Ce-i drept, numai tablă îndoită, dar dacă marți, pe refugiul de tramvai, erau oameni ?“ „Ai dreptate, Sorine. Mă încearcă o presimțire ciudată cu Alecu ăsta al nostru. Prea caută să-și mascheze disperarea organizînd spectacole feerice și făcînd viraje pe două roți, vorba aia, el care n-are nici 1 000 de kilometri la volan !“

Între timp, într-adevăr, talentatul dirijor și-a intrat binișor în mînă. Nici nu ziceai că-i începător. Reîncepuse cursele pe la tot felul de vraci, drumuri pe care înainte le făcea cu trenul. Își îmbarca întreaga familie și la drum. Ce-i drept, nu depășea 50, cel mult 100 de kilometri. „Procedezi înțelept ! Așa trebuie, mai întîi curse scurte, apoi mijlocii... exact ca în aviație“. „Credeți voi că o să mă învîrt mult ca o cloșcă în jurul puilor ? Duminică plec la Apa Neagră“. „Unde dracu o mai fi și asta, artistule ?“ „Nu-i mai mult de 500 de kilometri“. „Și vrei să spui că te angajezi să faci 1 000 de kilometri în două zile ? Cred că nu ești întreg la minte, Alecule. Ca să parcurgi o asemenea distanță îți trebuie antrenament. Exact ca la orice sport, alergări, sărituri, tir, și aici trebuie să-ți formezi deprinderile, să înveți să reziști. În mașină obosești fizic, dar mai ales nervos, mă, Alecule, mai cu seamă ca începător. Ce vrei să faci tu e o sinucidere, ascultă-mă pe mine“. „Motorul nu obosește niciodată. Eu stau doar în fotoliu și îl dirijez. Nu-ți fă griji, ai văzut ce progrese am făcut cu ceaiurile vraciului de la Apa Neagră. Copiii se simt mai bine. Nu pot renunța la drumul ăsta. Am presimțirea că nu voi face călătoria asta în van...“

Alecu a plecat sîmbătă după-amiază. A ajuns la destinaţie, tîrziu, noaptea. Avusese dreptate Sorin. Primii 200 de kilometri i-a parcurs uşor. Apoi, însă, după ce s-a înnoptat, fiecare kilometru rulat a devenit un supliciu. Soţia şi cei doi copii adormiseră. Cînd a coborît din maşină, după 500 de kilometri parcurşi, mergea pe două cărări, parcă era beat, îl durea îngrozitor ceafa. Au început să caute o gazdă. Au sculat din somn cîţiva gospodari, dar în zadar. N-aveau unde-i culca. Satul avea posibilităţi modeste de cazare. S-a resemnat, culcîndu-se şi el în maşină. Frigul sporea senzaţia de oboseală. S-a sculat înţepenit şi mai obosit decît se culcase. Pe vraci l-au găsit uşor. O gospodărie prosperă arăta că proprietarului nu-i mergea rău deloc. La cinci dimineaţa, în faţa lor mai aşteptau circa 50 de persoane. Toţi

îl lăudau pe miraculosul vindecător, iar acesta avea un debit verbal nemaiîntîlnit. Alecu se mira cum un om putea vorbi fără să obosească ore întregi. A primit niște explicații sumare și pungile cu ceai, lăsînd vraciului o sumă frumușică. S-au plimbat apoi prin sat, o localitate nu mai mare decît curtea blocului lor. După-amiază s-au odihnit cîteva ore pe niște paturi tari. Abia așteptau să ajungă acasă. Alecu se gîndea cu groază la cei 500 de kilometri care îi stăteau în față. Pleca însă cu speranța ceaiurilor miraculoase.

Peste teribila oboseală de sîmbătă noaptea, se adăuga aceea a drumului de întoarcere. N-avea curaj însă să oprească, pentru o oră, două de somn. Avea vedenii. Se făcea că dirija un spectacol. Toți aplaudau frenetic. Alecu s-a trezit. Mașina era pe sensul opus, iar aplauzele nu erau altceva decît zgomotul roților peste criblura împrăștiată pe drum. A scos puțin capul pe fereastră și au pornit din nou. Acum, prin față îi defila imaginea vraciului, auzea comentariile pacienților care așteptau la rînd. „Se vor vindeca, se vor vindeca", auzea el mereu în timpane. Apoi un bubuit groaznic. Alecu a apucat doar să iasă din mașină și a căzut.

Toți patru au intrat în spital, norocul lor numindu-se două mașini care au fost martore la eveniment. Copiii au scăpat mai ușor, cea mai gravă fiind situația soției. El, Alecu, s-a ales, în afara șocului, numai cu fractura degetelor de la ambele mîini. Parcă este un făcut, o vreme nu va mai putea ține în mînă fermecatul său arcuș.

VĂTMĂNIȚA DE OCAZIE

„Una e să asiști la manevrele vatmanului și cu totul alta e să te afli la cîrma tramvaiului simțind cum imensul tren, modern, silențios, se supune, aidoma unui armăsar bine strunit, acționării cu finețe a unor comenzi deloc sofisticate. Cum oare, oamenii ăștia, care folosesc zi de zi tramvaiul, îl tratează ca pe un vehicul banal și nu observă cît e de important și de interesant ?“ reflecta Mioara. „A conduce un tramvai e parcă mai pasionant decît a pilota un autoturism. Senzația de dominare a unui colos, care aleargă pe șine rapid și fără zgomot, e teribilă!“ își împărtășea ea, cu emoție, impresiile.

Mioara este o adolescentă, în vîrstă de aproape 17 ani, iar cel căruia îi vorbea, o iniția pe ascuns, pe linii periferice și tîrziu, seara, în tainele conducerii „miraculosului“ vehicul.

— Pentru că la lecția de azi te-ai comportat ca o veritabilă vătmăniță, o să-ți dau o recompensă.

— Ce recompensă, Nea Miron ? mă faci curioasă, și tînăra întoarce ușor capul spre «instructorul» ei.

— Vei intra în depou, conducînd tu singură tramvaiul !

— Adevărat ? Ai atîta încredere în mine ? Vai ce grozav ! Mă vor vedea toți ce sigură sînt pe co-

menzi şi începu să bată din mîini. Apoi se opri. Păcat însă că la ora asta tîrzie, de retragere, în depou nu sînt băieţii pe care îi cunosc, să-mi admire stilul de «aterizare»".

Adevărul este că tînărului instructor îi făceau plăcere „lecţiile" de conducere. Admira în ascuns profilul frumos al Mioarei, care mai oferea cîte o privire cu ochii negri şi jucăuşi, o vedea cum ţuguie gura, ca un copil care se alintă, atunci cînd se concentrează cu atenţie scrutînd strada. Îl tulbura atingerea discretă şi întîmplătoare a şoldurilor fetei, a mîinilor ei, în timp ce-i explica cum trebuie manevrată o pîrghie sau o manetă. Nici Mioara nu era indiferentă la farmecul şi talentele instructorului. Venirea la „lecţie" pe înserat îi provoca fetei o dublă emoţie. Îmbujorarea obrajilor Mioarei, cînd se apropia de vagon, se datora, parcă, mai mult întîlnirii cu Miron, decît descoperirii secretelor comenzii trenului electric. În fond se socotea deja familiarizată cu tramvaiul.

Promisiunea fusese respectată. Mioara se afla în locul vatmanului. Apropiindu-se de depou, ea sconta o primire entuziastă în momentul intrării. Dar... Ori că o confundaseră cu o tînără vătmăniţă, avînd alura Mioarei, ori că prezenţa lui „nea Miron" alături dădea „pilotajului" o notă de siguranţă, cert e că nimeni, nici portarul, nici maistrul, nici manevranta de serviciu, nimeni-nimeni n-a acordat, spre mîhnirea adolescentei, vreo importanţă celei ce se afla la postul de comandă al tramvaiului.

Şi totuşi, o discuţie se înfiripă. Dar nu cum şi-o dorea Mioara.

— Bărbat însurat și se ține de prostii. Face pe craiul Miron ăsta al nostru, spuse o vătmăniță mai ageră în priviri.

— Cum adică, soro, despre ce-i vorba ? întrebă

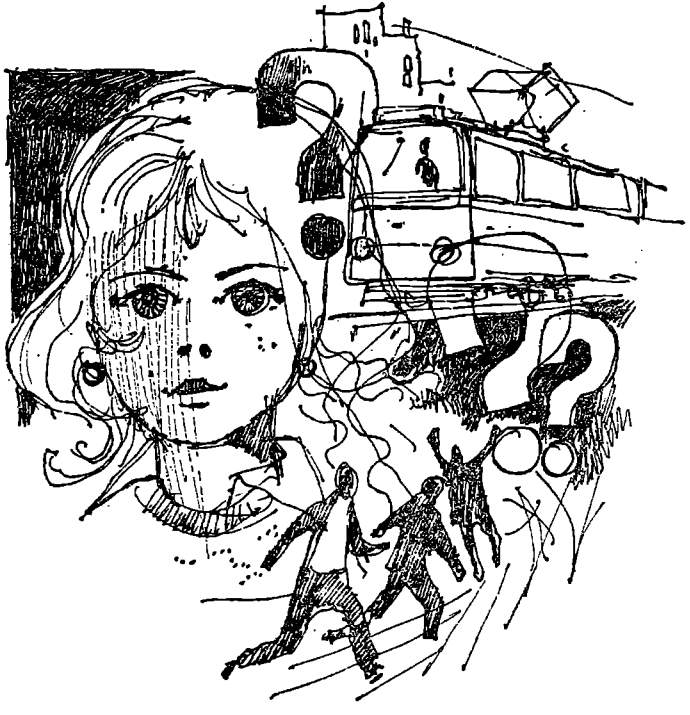

alta care, trebăluind ceva într-o zonă semiobscură, nu observase, precum colega ei, intrarea trenului în depou și cu atît mai puțin cine se afla la cîrma lui.

— Se tot ține de-o puștoaică. Asta n-ar fi încă mare lucru, dar văd că o mai și învață să conducă tramvaiul. Și șefii se fac că plouă. Poate tamponează vreun vagon și carambolu-i gata. Asta, păcatele mele, cu stîngăcia ei, mai bagă vreunul sub roți.

— Ai dreptate, Vetuțo, acum o văzui și eu coborînd din vagon. O învață să conducă tramvaiul, ca și cum ar fi bicicletă !

— Ce părere ai, să-i zic ceva lui Miron ? Să-i deschid ochii ?

— Vezi-ți de treabă Eleonoro ! o să zică c-o faci din gelozie, mai ales că înainte de a te mărita, ați fost un timp împreună.

— Ai dreptate, Vetuțo !

Discuția femeilor s-a dus mai mult șoptit, cele două trebăluind undeva mai departe de locul în care descind cei doi cu tramvaiul.

Miron își reia locul la postul de comandă și introduce trenul electric pe linia care i se indică. Se angajează apoi cu dispecerul într-o convorbire despre șansele Bacăului de a rămîne în A. Tînărul moldovean suferă pentru formația favorită și simte nevoia unor păreri favorabile echipei aflate pe muchie de cuțit.

Mioara așteaptă lîngă o garnitură părăsită de vatmaniță, aflată și ea la o șuetă. „Ce-ar fi să-mi fac și eu botezul focului ? reflectează fata. Să trec și eu, cum se spune la școlile de pilotaj, pe simplă comandă. Ce mai tura-vura, mă urc, și-am plecat". Mioara nu e numai frumoasă, dar are și un temperament voluntar. Pornește tramvaiul și cu un aer de-

zinvolt părăsește depoul mărind viteza. Curînd trenul electric se pierde în noapte.

„Unde mi-e garnitura, tovarășă Miruna ?", întrebă „titulara" pe manevranta de serviciu. „Ți-o fi garat-o vreun coleg, pînă acum nu a dispărut nici un tramvai din depoul nostru. Ce-i drept, a fost un film „S-a furat un vapor", dar așa ceva se întîmplă numai în filme". Nici titularei nu-i vine să creadă că i-a dispărut tramvaiul. Se mai duce prin depou, apoi o ia în susul și în josul străzii, doar-doar va găsi vagonul. Cînd, totuși, nu-l găsește pe nici o linie, intră în panică și cu ea întreg personalul de serviciu.

Abia după o cursă non-stop de două ore, în care a rulat după reguli de conducere și circulație proprii, Mioara e depistată de o echipă de intervenție.

„...Aveți dreptate să mă dojeniți. Plăcerea pe care am încercat-o la pupitrul de comandă merită chiar și o bătaie", recunoaște candid, fata. Abia cînd realizează isprava făcută începe să plîngă. „Ce-or să zică ai mei, cînd vor afla de năzbîtia mea care, cică-i dublă infracțiune : «conducere fără carnet» și... «furt de tramvai» ? Parcă eu am voit să-l fur ? Doar să mai exersez !".

FUGA

Străzile se îngustau, văzînd cu ochii. Cum intra pe una dintre ele, cum trotuarele începeau să se apropie vertiginos și, o dată cu ele, casele. Îl împresurau amenințător, ca presele acelea gigantice care, în cîteva secunde, transformă într-un balot metalic mașinile vechi, trimise la retopit. Cu cît mărea viteza mașinii, cu atît mai mult trăia senzația că pătrunde într-o pîlnie fără ieșire. Viră brusc, la primul colț de stradă, dar, ca un făcut, îi apărea obsedant aceeași imagine. Nici virajele nu le făcea ca lumea. Se fîstîcea mai rău ca un începător. Îl incomoda mult transpirația abundentă. Trebuia mereu să se șteargă pe frunte. La un moment dat se pomeni pe bulevard. Arteră largă, cu trei benzi pe sens. Nici o mașină, la ora aceea de noapte. Putea rula în voie, nestingherit de nimeni. Nu reuși însă nici aici să-și recapete liniștea pe care i-o dădea, de obicei, volanul. Dimpotrivă. Deschiderea îl inhiba parcă și mai mult. Căută să gonească cît mai tare. Se simțea privit din toate părțile. Ochi îl urmăreau de la fiecare fereastră și după fiecare poartă. Rarii trecători doar la el se uitau. Dorea să dispară, să se ascundă, să intre în pămînt. Nu-și căuta moartea. Nu-i era rușine de ceva. Dar trebuia să scape. Să găsească un refugiu. Undeva. Un

loc de nepătruns și de nimeni știut. Undeva, unde să-și tragă sufletul și să se elibereze de povara răspunderii. Invidia cîrtița. „Ce bine de ea, îi trecu fulgerător prin minte. Una-două, dispare. Cînd e în primejdie, dispare !"

O luă către un cartier mărginaș al orașului. Mai mult din instinct. În speranța că se va orienta mai repede și mai bine aici, unde și-a petrecut copilăria. Deziluzie amarnică. Nu avu curajul nici măcar să pătrundă în cartier. Renunță de cum îl zări. „Dacă mă recunoaște cineva ! Pe-aici mă știu pînă și cîinii". Uitase că de-atunci, de cînd a trăit pe aceste meleaguri, au trecut peste douăzeci de ani.

„Ce-ar fi să ies din oraș ? Pe șosea mi s-ar pierde urma. Dar dacă mă oprește agentul de la punctul de control ? Sînt sigur că s-a aflat deja și m-au dat în urmărire. Deși acolo, unde am lovit femeia, nu era nimeni. Dar dacă, totuși, am fost văzut ? Mi-au luat numărul și gata. Poate niște îndrăgostiți, că peste ăștia dai pe-unde nici nu te gîndești. Sau vreun paznic de noapte. Cine știe... Bazaconii ! Dacă mă vedea cineva, striga după ajutor. Or, eu n-am auzit nimic. Deși am oprit puțin, să văd ce s-a întîmplat. Aș fi luat-o să o duc la spital. Da, ce făceam pe-urmă ? Cine mă credea că femeia a sărit de pe trotuar, speriată de un cîine ? Al dracului cîine ! Lătra de după gard și după accident. Dar ce, puteam să iau ca martor o javră ? Și apoi ce făceam cu mașina ? Mi-a lăsat-o cineva să-i reglez motorul. Mă pricep, îs doar mecanic auto ! Cîte o lucrare, două, făcută acasă, nu strică. Mi-am amenajat un mic atelier, unde cade mereu cîte ceva de făcut. Acum, înseamnă să se descopere și asta. Uite așa, dintr-o belea în alta ! Bașca, proprie-

tarul mașinii ! Deși cu ăsta m-aș descurca eu într-un fel. Că și el, nu știu de ce, dar ocolește atelierele oficiale. Mă rog, treaba lui ! Ce fac eu acum ? Cum o scot la capăt cu blestemata asta de situație ? Ce-ar fi să trec pe la locul accidentului ? Așa, ca din întîmplare. Să văd ce mai e pe-acolo ? Ce idee ! Ce gînd ! Să intru singur în gura lupului ! Acolo se fac acum măsurători, se fotografiază, sînt oprite mașinile, ehehei... Nu ! Cel mai bine e să ies din oraș ! Dar, pe unde ? Pe șoseaua națională în nici un caz ! Pe la cimitirul vechi, drumul e rău de tot. Pe calea Arțarilor s-ar putea să dau peste miliția-călare...

Uite, că unu' mă urmărește. Văd în oglindă luminile farurilor cum se țin după mine. Mașina nu e de la miliție, că n-are lampa albastră. Dar tot de la ei este. Că altfel mă slăbea. O voi lua brusc la dreapta. Să văd ce face ? Sigur ! A luat-o și el la dreapta. M-au reperat. E clar ! Nu mai are nici un rost să continui hărțuirea asta. Mă predau și gata ! Ce-o fi o fi !

Dar ce se întîmplă ? Nu mai văd nici o mașină în spatele meu. Unde a dispărut ăla ? N-am văzut eu bine, oare a luat-o în altă parte ? Nu mă predau, deci. Dispar. Doar nu m-a văzut nimeni. Îi păcălesc, eu, pînă la urmă.

Ce mă fac cînd se termină benzina ? Că la stație o să se vadă înfundătura de pe dreapta mașinii. În canistră nu se dă benzină. Și chiar dacă s-ar da, de unde să o iau acum ?

Mai bine abandonez mașina. Că nu e pe numele meu. Cînd vor identifica proprietarul, spun că nu știu nimic. Declar că nu mi-a lăsat-o pentru reparație. Prostii ! Mă poate da de gol nevastă-mea ! Știe și ea că rabla a fost adusă la noi. Și chiar dacă o con-

ving să tacă, tot n-am făcut nimic. Proprietarul venise cu un văr, ca să se poată întoarce cu Trabantul àluia.

Ia să rulez cu viteză redusă. Să se creadă că sînt la plimbare. Așa, ca să iau aer, să mă recreez. Consum și benzină mai puțină. Da' cine se plimbă în toiul nopții cu mașina ? Cei care mă văd, pot crede ori că am o defecțiune, ori că-s străin de localitate, ori că umblu după fuste. Oricum, atrag atenția. Of ! Ce mică e lumea asta ! N-ai, tu, unde scăpa cu o mașină în ditamai orașul ! Cum or fi făcînd hoții de mașini ?

Uite o idee ! Las pe undeva mașina și o declar furată. N-au decît să caute hoțul. Da, dar trebuie să spun de unde a fost furată. Și ce să zic ? Din curte. de la mine, nu merge. Că trebuie forțată poarta. Și nu e. Iar din altă parte de unde ? Adică unde am dus-o eu ca să fie furată ? Nu ține...

Iar am ajuns în centru. Nici nu mai știu pe ce străzi am umblat. În curînd apar zorile și eu îs tot pe drum. Parcă au trecut nu știu cîte zile. Ce calvar ! Fug, fug întruna, fără rost. Mai bine o iau spre casă. Izbesc poarta cu aripa dreaptă, dispare astfel înfundătura ei, apoi mă duc să declar avarierea mașinii. Ce simplu ! „Cum de nu mi-a venit pînă acum ideea asta excelentă".

Așa și făcu. Succesul părea că-i surîde. Totul se potrivea de minune. Cel puțin pentru moment și după optica lui deformată despre adevăr și dreptate. În scurt timp, însă, lucrurile se limpeziră. I s-a probat vinovăția pe baza unei mici pelicule de vopsea, găsită la locul accidentului.

KILOMETRUL 95 PLUS 275 METRI

Rapoartele au sosit la scurt interval de timp, în nici 10 minute. În amîndouă se menţiona acelaşi tip de eveniment. Diferită era numai ora cînd s-au petrecut accidentele, mai bine zis minutul. Dar şi culoarea maşinilor.

— Curios, ambele evenimente rutiere au avut loc pe aceeaşi şosea şi exact la aceeaşi poziţie : kilometrul 95 plus 275 metri", remarcă ofiţerul de serviciu.

— Există şi altă legătură între ele, tovarăşe căpitan.

— Care anume ?

— Păi, să vedeţi, şoferul celui de-al doilea ARO, cel gri, a pierdut controlul asupra maşinii exact în aceeaşi curbă...

Căpitanul îl întrerupe pe tînărul locotenent.

— Astea toate le cunosc.

— Desigur, dar nu ştiu dacă aţi sesizat că al doilea autoturism, care îl urma pe primul la nu mai mult de cinci kilometri distanţă, după ce a ratat virajul la dreapta, s-a prăbuşit exact peste celălalt, din care tocmai ieşiseră pasagerii, cu excepţia unei fete care, rănită la un picior, n-a mai putut fugi şi abia se tîra pe iarba îngheţată...

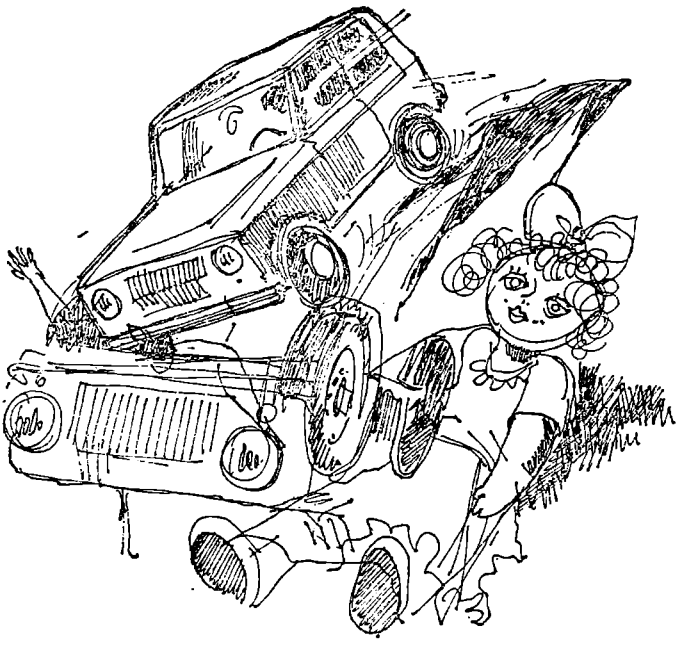

— Şi ?

— Maşina de peste 1 500 kg s-a prăbuşit parţial peste ARO-ul galben, dar şi peste corpul fetei, omorînd-o pe loc. Răniţi mai serios nu s-au înregistrat. Doar echimoze, tumefieri şi mici zgîrieturi de la geamurile sparte.

— Nenorocită coincidenţă, într-adevăr.

— Povestea e însă şi mai dramatică decît pare la prima vedere, tovarăşe căpitan. Cel de-al doilea ARO era condus de un tînăr, iar acesta nu era altul decît

logodnicul fetei care a fost omorîtă. Vă dați seama ce situație teribilă. Și-a ucis, fără să vrea, viitoarea nevastă. Trebuia să se căsătorească peste cîteva zile. Ambele ARO-uri plecaseră odată din Galbenele. În mașini se aflau tatăl fetei și, respectiv, al băiatului, precum și niște rude mai îndepărtate. La magazinul universal au făcut tîrguieli pentru nuntă, rochii, haine, cadouri. S-a găsit și voalul cu coroniță al miresei. Pe o rază de 50 de metri în zona locului faptei erau împrăștiate tot felul de obiecte de îmbrăcăminte și alimente. Încă de la plecare, în cele două mașini domnea buna dispoziție... De, ca în așteptarea nunții. Era o fată tare bună, lucra împreună cu băiatul la Fabrica de Șuruburi. Singură la părinți și avea doar 20 de ani ! Trebuie s-o cunoașteți...

— Da, o știu, una micuță, oacheșă, cu gropițe în obraji. Mereu veselă, mereu binedispusă...

— Mașina condusă de băiat a mai întîrziat puțin la magazin. Bătrînul, socrul mare, spune că întîrzierea a fost premeditată. Băiatul nu voia ca fata să vadă cadoul de nuntă pe care el l-a cumpărat. Ce credeți că-i luase ? O păpușă enormă, frumoasă, îmbrăcată în mireasă. Avea o întreagă colecție și seara, înainte de culcare, cea mai mare bucurie a Olguței — așa o chema pe tînără —, era să se joace, precum o fetiță de 8 ani, cu aceste copile neînsufletite, în miniatură. Am văzut și eu păpușa. Zburase după niște tufe de măcieș. La început am crezut că este o hîrtie. Cînd m-am apropiat, mi-am dat seama însă despre ce-i vorba. Cutia se desfăcuse și mica mireasă mă privea cu mutrița ei avînd parcă o expresie ușor ironică. Sau așa mi s-a părut mie. Lui nea Barbu, tatăl fetei, om de 40 de ani, căsătorit

foarte tînăr, îi cam plăcea să alerge. Îmi spunea că fata era extrem de nerăbdătoare să despacheteze lucrurile şi să le arate maică-si. «Cît mai avem tată pînă acasă ?», a tot întrebat Olguţa. Pata de gheaţă strălucea de la distanţă. Ştiţi doar, după negura de dimineaţă îşi făcuse apariţia soarele. Frumos, exact ca acuma. Ce mai, vreme de vis. Probabil că şoferul, atent mai mult la discuţii, n-a observat la timp curba cu asfaltul ca sticla. Zic şi eu, probabil. De fapt sigur, pentru că Barbu mi-a confirmat. Viteza n-a fost prea mare. Dacă uita, cum se zice, că are frînă, n-ajungea cu roţile în sus, pe cîmp. Diferenţa de doi metri între şosea şi tarlaua de grîu a făcut ca răsturnarea să fie destul de violentă. Fata s-a lovit cu genunchiul de suportul aparatului de radio. Dacă reuşea să se ridice de jos şi să facă nu mai mult de cinci, şase paşi, ieşind astfel din zona unde s-a prăbuşit al doilea ARO, era acum în viaţă.

— Dar cu băiatul cum s-a întîmplat ?

— Şi aici e o istorie tovarăşe căpitan. Voia să se apropie de prima maşină. Cînd a zărit ARO-ul cu roţile în sus, pe cîmp, a accelerat. Nu-i uşor să te stăpîneşti cînd ştii că în maşina accidentată se află femeia iubită. A căzut şi el în aceeaşi capcană. Iată ce mi-a spus după ce şi-a revenit, la spital : „Am vrut să opresc în dreptul maşinii răsturnate şi apoi să dau fuga să văd ce s-a întîmplat. Dacă o fi rănită ori chiar... mai rău ?, îmi spuneam. Timpul se scurgea nemaipomenit de încet. Cei doi-trei kilometri care mă despărţeau de locul accidentului mi se păreau sute. În sfîrşit, mai aveam puţin. foarte puţin, nici 50 de metri. Vedeam oamenii cum ies de sub maşină. ca dintr-o capcană, şi apoi o rup la fugă. Eram neliniştit,

îngrijorat la culme. Nu observam paltonul portocaliu al Olguței. Ce-o fi cu ea ? Apoi o văd și pe ea cum se tîrîie, trăgîndu-și cu greu un picior. Sărăcuța fată, e rănită, îmi zic. Eram emoționat, cu sufletul la gură. Mașina mea rula cu viteză mică. N-am observat, în situația în care eram, gheața. Apăsarea pe frînă a provocat deraparea. ARO-ul n-a mai urmat traiectoria curbă a șoselei, ci a mers drept înainte. Am încercat să manevrez volanul, dar n-am putut evita răsturnarea mașinii. Mi-am dat seama că o să mă prăbușesc peste mașina lui nea Barbu. Am auzit doar un țipăt scurt. Apoi, liniște. Asta-i Olguța ! Tabloul ce mi s-a înfățișat apoi în fața ochilor a fost groaznic. Știu doar că am căzut și apoi m-am trezit aici, la spital. Pentru mine, vă dați seama, că viața de aici înainte nu mai are nici un sens..."

Teribilă poveste. Ce tristă coincidență... Acum... Cei doi tăceau. Desigur se gîndeau cum o întîmplare petrecută în nici un minut a putut produce atîta durere, lăsînd urme ce nu se vor putea șterge niciodată.

ȚI-AI PUS ÎNTREBAREA, IOANE ?

Privind fișa de serviciu a vatmanului, personajul principal al întîmplării, ne impresionează urcușurile și coborîșurile din viața sa profesională. Întîi a fost muncitor necalificat, apoi, după destule încercări, vatman. Începe, după o vreme, să lipsească masiv de la serviciu. I se desface contractul de muncă. E reîncadrat și, la scurt timp, cu prilejul unui test psihologic, ratează și e trecut pe... linia moartă, adică ajunge din nou muncitor necalificat. Devine apt psihologic și este iarăși la cîrma tramvaiului. Nu trece mult și îl apucă din nou „amocul". Trece încă o dată printr-o criză. Ca urmare a lipsurilor nemotivate de la muncă, este la un pas de a pierde chiar și locul de muncitor necalificat. După care își revine. Se impune și începe o nouă perioadă de ascensiune, presărată, rar, pe ici pe colo, de mici sîcîieli pe care și le provoacă singur. Ajunge chiar să-și privească „de sus" colegii și iar are la activ cîteva tamponări. În trei ani, șapte autovehicule, care au avut îndrăzneala de a se afla, dintr-un motiv sau altul, pe linia de tramvai, sînt luate cu asalt. „N-au decît să se ferească ; ce, ei nu știu că noi, tramvaiele, avem prioritate generală ? se explică el unui coleg. Sincer să fiu, să-ți mai spun ceva. Simt o plăcere a dracului

de mare cînd unor mașinuțe curățele, dichisite, le dau cîte un șut din spate, iar cocoanele de la volan, speriate la culme, mai, mai să facă infarct". Cine l-a luat în serios ? Toți credeau că astea erau glumele lui preferate. Chiar și el, vorbind astfel, făcea mare haz. Ce-i drept în nici unul din cazuri n-au fost victime. Cînd a tamponat un alt vagon, în depou, iar șeful de tură s-a referit la neatenție, lipsă de răspundere și la altele, Ion a ripostat : „Meseria noastră e plină de riscuri, ce faceți atîta caz pentru niște geamuri sparte și tablă îndoită ? Am să suport consecințele. Mai rău să nu fie. Dacă erau oameni ?" Șeful a rămas pentru o clipă perplex. Tot Ion era cu gura mare. „La dumneata concepția e greșită, asta-i ! Nu ești la primul caz, ai aruncat pînă acum de pe linie nu știu cîte mașini. Ai plătit din buzunar destui bani, cred că e cazul să te potolești". „Am avut întotdeauna dreptate, n-aveau ce căuta pe linie. Am fost pus să plătesc, pentru că cercetările au fost proaste, părtinitoare. Mă consider unul dintre cei mai buni și experimentați vatmani. Nici dumneavoastră nu sînteți drept". „Pînă una, alta, o să plătești stricăciunile produse vagonului lovit". Superiorul a făcut un gest cu mîna, a lehamite, și a plecat la treburile sale. „Lăsați-l tovarășe șef, nu vă puneți mintea cu încăpățînatul ăsta. Nu știți vorba românească «prostul dacă nu-i fudul, parcă nu e prost destul», interveni un vatman, care tocmai se pregătea de plecare în cursă.

Bineînțeles că vatmanii care fac alergie cînd văd un autovehicul pe linie în fața lor, precum taurii care devin furioși cînd văd pînza roșie agitată de toreador, trebuie înlăturați fără menajamente, ei re-

prezentînd un real pericol pentru public. Ceea ce de altfel se și întîmplă în marea majoritate a cazurilor. Ion depășise în mod evident stadiul de om irascibil. Devenea încet, dar sigur, un caz. Și oamenii din jur, mai cu „lasă-l", mai cu „nu te pune cu nebunu'" nu realizau primejdia care exista și creștea lîngă ei.

În dimineața cu pricina — era în zilele premergătoare Anului Nou — se sculase la 3,30. La patru și ceva punea deja tramvaiul în mișcare. A efectuat cu bine prima cursă. La a doua, începu să resimtă oboseala. Dormise, totuși, aproape 6 ore, dar ziua trecută fusese foarte agitată : cumpărături, umblătură multă, întîlniri repetate cu prietenii, țuică fiartă bine condimentată, gustoasă, ce-i drept, dar cam multă. Pe nesimțite, imprimă tramvaiului modern, silențios, o viteză în vădită neconcordanță cu aglomerația de pe stradă. Îi făcea parcă bine, îl reconforta, se simțea puternic. Cel mai puternic. „Iar au rămas ăștia în pană pe linie", remarcă vatmanul în gînd, văzînd doi coloși opriți în calea lui. Șoferii nu se observau... Te pomenești că au abandonat mașinile pe linie și eu trebuie să stau pînă catadicsesc ei să vină de pe unde umblă aiurea". În realitate, șoferii încercau să remedieze defecțiunea, dar nu puteau fi văzuți fiind obturați de autocamionul defect. „Cred că le-ar prinde bine o mică lecție", și-a spus Ion, care se apropia în plină viteză. În fața tramvaiului, în imediata apropiere a autovehiculelor rămase în pană, apăru un om. Agita deasupra capului un fular roșu. Semnalul e limpede : vatmanul trebuia să oprească ! Omul sare iute la o parte, cînd sesizează că trenul electric nu are intenția să micșoreze viteza. Puternica frînare, de ultim moment, a tramvaiului e za-

darnică. Ea nu reușește să ducă la oprirea vehiculului. O bubuitură puternică este expresia sonoră a violenței coliziunii, care expediază uriașul camion din spate peste cel ce trebuie să-l remorcheze. Culmea, vatmanul coboară rîzînd și se îndreaptă spre mașinile lovite. „Asta îmi trebuia mie de sărbători". Aparent face haz de necaz. Dar gîndește altfel : „să se învețe, să nu mai rămînă în pană pe liniile de tramvai. Le-am dat ceva de lucru. Să stea de Anul Nou, să repare la ele".

Unde erau însă șoferii ? N-a trebuit să se caute mult pentru a fi găsiți. Unul alături de altul zăceau nemișcați, cu țestele zdrobite. Prin hainele sfîșiate se distingeau numeroase fracturi deschise ale mîinilor și picioarelor. Au murit pe loc, prinși între cele două mașini. La vederea cadavrelor, vatmanul se face ca ceara, buzele îi tremură. Își duce mîinile la ochi. „Doamne, ce-am putut să fac, ce-o să se aleagă din copilașii mei ?" Dar cele două văduve, cu cei 6 copilași ai șoferilor, unul de 30 și altul de 33 ani ? Cum se vor descurca ei, fără tați și fără soți, ți-ai pus întrebarea, Ioane ?

NIMIC NU A DESCURAJAT-O !

Au trecut 15 ani de la evenimentul de răscruce în viața Laviniei. Discutăm cu ea în biroul șefului de secție. Frumoasă fată. Întreaga-i înfățișare exprimă armonie și decență. Și ceva în plus. O anume severitate. Chiar atunci cînd rîde, Lavinia păstrează pe chip o umbră de tristețe, iar colțurile gurii ușor lăsate în jos, anormal, poate, pentru o fată care abia a împlinit 25 de ani, amintesc despre o permanentă suferință. Poate de aici și impresia de asprime.

Ne cerem iertare că-i amintim despre un moment teribil, de cumpănă, din viața ei, și o rugăm să ne povestească cum a răzbit de una singură să învingă greutățile, nu puține, care i-au stat în cale de la vîrsta de 10 ani.

„Nu mi-a plăcut niciodată, începe Lavinia povestea vieții sale, să mă laud, dar nici să mă plîng. Am avut o copilărie, mai bine-zis un început de copilărie, frumoasă. Nu-mi lipsea nimic. Tata era inginer șef la o întreprindere de construcții, iar mama directoare adjunctă la o fabrică. Oameni deosebit de apreciați în orașul nostru. Eram singurul lor copil. Mă iubeau nespus, însă erau foarte pretențioși cu mine cînd era vorba de învățătură. Poate asta-i cea mai mare dovadă a dragostei ce mi-o purtau. E drept

că nici eu nu le dădeam probleme. Totul părea să arate că viitorul îmi era asigurat. Întîmplarea din ziua aceea de mai, care se anunța de dimineață atît de frumoasă, a fost pentru mine ca o lovitură de trăsnet. Plecasem într-o excursie, părinții și cu mine, invitați de o colegă a mamei, care era la primul drum mai lung, după obținerea permisului de conducere. Atmosferă euforică, specifică unor asemenea împrejurări. Nu pot s-o uit pe mama. Cît de veselă era, cum îi străluceau ochii ei verzi, deschiși, în soare, iar gropițele din obraji, cînd rîdea, erau parcă mai adînci ca altădată ! Ea, cu permanenta ei voie bună, cu optimismul ei, însufleța întregul nostru grup. Presimțea ea, oare ceva ? Cine s-ar fi gîndit că, peste cîteva ore, corpul ei neînsuflețit va sta întins, alături de al tatălui meu, pe masa lugubră a morgii din orașul vecin ? O dată cu ea, în accident, a murit și soțul șoferiței. Fără măcar o zgîrietură, m-au scos din mașina complet zdrobită. Colega mamei, șoferița, a rămas în spital vreo două luni, din cauza unor fracturi. Iată-mă, deci, singură pe lume, la vîrsta de 10 ani. De ce n-am murit și eu ? îmi puneam mereu întrebarea în lunile după accident. Ce rost are viața pentru mine fără părinții mei, pe care îi iubeam atît de mult. Am fost încredințată spre creștere unui unchi, fratele tatei, om cumsecade, bun, dar atît de străin sufletului meu. N-am vrut să mă mut la ei. „Cum, tu, fetiță de-abia 10 ani, o să locuiești singură ? Cine o să-ți gătească ? Cine o să se îngrijească de tine ? Nu se poate să te lăsăm singură !“ Cînd au văzut înverșunarea, ei spuneau încăpățînarea, mea, s-au lăsat păgubași. Am întîlnit tot felul de oameni. Despre unii nici nu vreau să vorbesc. Alții, însă, mi-au fost punct de sprijin de-a lungul anilor. Înțelegerea lor,

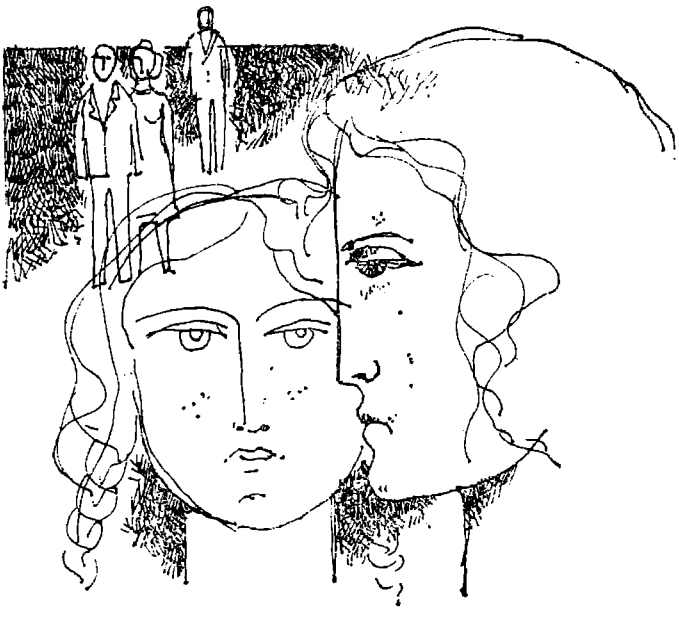

bunătatea, generozitatea de care au dat dovadă mi-au luminat copilăria, adolescența, tinerețea. Au fost și dintre aceea care proroceau că din mine nu se va alege altceva, decît o stricată, care nu-mi acordau nici o șansă. S-au înșelat. Am dus o viață după un program riguros stabilit. Eu îmi făceam de mîncare, eu îmi spălam și tot eu îmi plăteam chiria și lumina. Mă străduiam, pe cît era posibil, să cer cît mai puțin rudelor mele. De fapt, banii proveniți din vinderea mașinii noastre și din pensie au reprezentat resursa principală cu care am trăit pînă la terminarea fa-

cultății. Mi-a fost tare greu, în special în primii ani. Apoi m-am obișnuit chiar și cu acele răutăți ale unor oameni despre care v-am vorbit. Mă durea, mai ales, cînd mamele unor colege nu-și lăsau fiicele să vină la mine, din cauza reputației proaste a... „casei mele". Cînd, totuși, primeam vizita unei fete, colega mea de bancă, o fată cu un suflet deosebit, dintr-o familie grea, în care mai erau încă trei fete, și dansam cu ea după muzica de la radio, a doua zi se discuta printre vecini : „Iar a făcut-o lată, Lavinia. Știa ea de ce n-a vrut să plece din casă".

Viața mi-a oferit și alte întîmplări din care am tras învățăminte. Din fericire, înainte de a fi prea tîrziu. Îmi amintesc una dintre ele. Într-o zi, de pildă, m-am pomenit că instalatorul de apă, pe care îl chemasem să desfunde țeava de scurgere de la chiuveta din bucătărie, mă asaltează pur și simplu. Am reușit să-l potolesc destul de repede, mai ales că învățasem cum trebuie să mă apăr într-o asemenea situație pentru a dezarma un bărbat. Ceea ce m-a intrigat, a fost faptul că instalatorul era un om cunoscut, care venise nu o dată în casa noastră încă de pe vremea cînd trăiau părinții mei. Trezit la realitate după accesul erotic, nu a știut cum să-și mai ceară scuze. Nu i-am făcut nici un reproș, dar ieșirea lui necontrolată mi-a lăsat amar în gură.

Am avut parte și de atîtea alte atitudini din partea unor oameni care mizau pe naivitatea vîrstei ori pe neputința mea de a mă apăra.

Aș fi nedreaptă dacă aș povesti doar asemenea scene și dacă aș vorbi doar despre asemenea oameni. Parcă v-am mai spus. În viața mea am întîlnit și foarte mulți oameni de treabă — de la colegi și profe-

sori, la colectivele în care am lucrat, de la unii vecini, la prieteni. Ce m-aș fi făcut fără ei !

Au trecut anii, am terminat liceul, a doua din clasă, și, fără meditator, am reușit să intru la facultate, ce-i drept nu cu medie prea mare, dar am intrat. În primul an am luat note mediocre, apoi a mers mai bine și am terminat anul trecut facultatea, șefă de promoție. Și... iată-mă acum, aci, inginer metalurgist. M-am integrat, cum se spune, destul de repede. Oamenii, deși sînt tînără, fără prea multă experiență, mă respectă, îmi cer părerea. Au încredere în mine.

— Și pe cînd măritișul Lavinia ? se aruncă mai în glumă, mai în serios, o întrebare.

— Singurătatea, asprimea vieții m-au făcut mai circumspectă, chiar suspicioasă, așa că vreau să mă încredințez, în măsura în care se poate, desigur, că viața noastră în doi nu va fi un eșec.

— Ai mai avut vreun moment deosebit în viața ta, nu ușoară, Lavinia ?

— Da, atunci cînd Matilda, colega mamei, cea care comisese accidentul, a vrut să mă înfieze. „Sîntem singure amîndouă, Lavinia dragă, eu n-am copii, doar știi. Împreună ne va fi mai ușor să suportăm suferințele prin care trecem". „Nu, tanti Matilda, i-am zis, nu vă port nici un fel de pică, n-am față de dumneavoastră nici un fel de pretenții, dar nu voi putea trăi alături de dumneavoastră. În fiecare clipă îmi voi aminti de părinții mei, iar pentru dumneavoastră povara mustrărilor de conștiință va fi mai grea, răscolită permanent de prezența mea... Dumneavoastră poate vă veți recăsători, sînteți tînără, aveți doar 35 de ani, iar eu voi fi, cu toate asigurările ce mi le dați acum, o piedică..." Mi-am dat seama, mai tîrziu, că făcuse propunerea de a mă înfia doar

așa, formal, din obligație. Matilda m-a vizitat, în primul an după nenorocirea noastră, de două, trei ori, apoi n-am mai auzit de ea decît după ce s-a recăsătorit. Are un copil de 4 ani. E fericită, în măsura în care cineva mai poate fi fericit după cele întîmplate... Oricum, eu am avut dreptate".

MAMA NU POATE FI ÎNLOCUITĂ

Cele două fetiţe, una de 8 şi cealaltă de 10 ani, erau puternic marcate de moartea mamei lor, Diana, învinsă de cancer la numai 30 de ani. Raluca, fata cea mai mare, se maturizase, parcă, reacţionînd cu mult peste vîrsta ei. Se simţea datoare să aibă grijă de surioara ei. O înconjura cu tandreţe, o mîngîia, o ajuta la lecţii, căutînd să o suplinească pe mama în sufletul celei mici, iar Florina, în momentele de tristeţe ale Ralucăi, o încuraja : „Raluca, nu fi tristă, nu plînge. N-ai spus tu că trebuie să ne ţinem tari ? Ce-ar fi să încep să plîng şi eu ?“

Tatăl micuţelor, Bogdan, şef de serviciu într-o mare uzină, era un om extrem de ocupat. Cînd venea seara acasă, schimba cu ele cîteva vorbe, le întreba de şcoală, de note, le spunea ce au de făcut a doua zi, după care cele două surioare se culcau. La un moment dat se gîndise să se recăsătorească. Era urmărit şi de ideea să redea copiilor, atît de mici, o mamă. La început totul părea promiţător ca pînă la urmă proiectul să se prăbuşească. Nu se lega nimic. Politicoase, ascultătoare, cuminţi, cele două fetiţe nu voiau să-i dea tatălui prilej de supărare. Sufletul lor dezvăluia, însă, că tandreţea, mîngîierile, cuvintele frumoase ale celei ce trebuia să fie viitoarea lor

mamă nu erau dorite. Femeia, de altfel sericoasă, înțeleaptă, bună gospodină, și-a dat seama, în cele trei luni ce trecuseră de la venirea ei în familia lui Bogdan, că nu se va putea apropia de fetițe, că răceala pe care o simțea în atitudinea copiilor nu va dispărea niciodată. Și-apoi, ea nu avea experiență în creșterea copiilor. „Bogdane, iartă-mă, dar eu nu pot să mai rămîn. Nu mă pricep, nu știu cum și ce să fac pentru a le cîștiga încrederea, dragostea. Sînt cuminți, învață bine, glumim împreună, cîntăm. Aparent, toate sînt în regulă, dar eu simt că totul e artificial. Sînt în continuare o străină. N-are nici un rost să mai încurc lucrurile..."

Bărbatul a rămas consternat. Nu putea înțelege. Doar nu fusese nici o ceartă, nici un conflict. „Marilena, tu știi că astea sînt lucruri delicate, trebuie să mai treacă timp pînă copiii se vor obișnui cu tine și tu cu ei..." „Nu, Bogdane, hotărît nu, așa cum se spune din bătrînii : Ți-ai găsit femeie, dar nu mamă pentru copii !"

Ce să-i faci, sînt și experiențe din astea care eșuează. Marilena a plecat a doua zi. Fetițele nu i-au simțit lipsa, parcă plecase un musafir oarecare.

După o bucată de timp, în viața lui Bogdan a intervenit o altă femeie. Aprigă, energică, dar egoistă. Pe de altă parte, sentimentele erau cam unilaterale. „Partitura" preferată a Roxanei era : „Dacă nu mă iei tu, îmi găsesc altul. Am 30 de ani. Doar n-o să rămîn nemăritată. Și așa îți fac o favoare, spune tu, mai găsești o alta să te ia cu doi copii ?" Nu era urîtă deloc Roxana, se îmbrăca cu gust, știa să poarte o discuție și uneori era deosebit de drăguță și amabilă. Uneori ! „Bogdane, nu te supăra, nu-i de tine. Femeia asta toată viața a fost alintată. N-a reușit Marilena

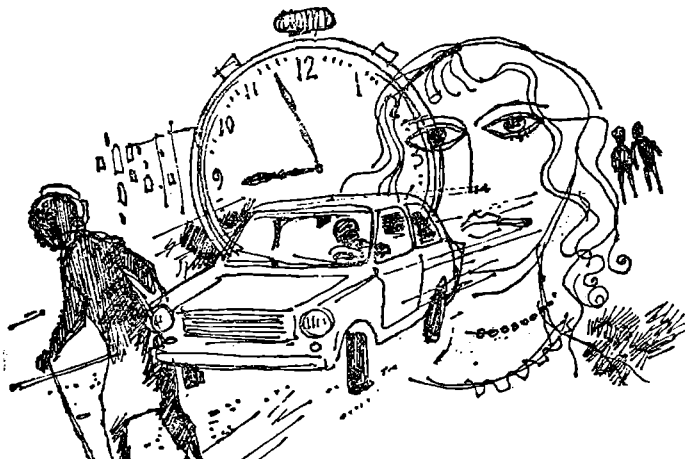

cu micuţele tale, cu atît mai puţin va reuşi Roxana, care ţi-a declarat, de fapt, că detestă tot ce ţine de gospodărie", a remarcat un prieten al lui Bogdan, asumîndu-şi greaua misiune de a discuta cinstit un asemenea capitol.

Roxana avea mania telefoanelor. La orice oră din zi şi din noapte, la serviciu, acasă, femeia îl bombarda, mai ales în ultimul timp, cu fel de fel de avertismente telefonice. Cum ziua dormea pînă mai tîrziu (foarte ciudat locul de muncă al Roxanei), noaptea o apuca cheful de vorbă şi, mai ales, dorinţa de a clarifica lucrurile dintre ei, natura relaţiilor lor. „Măi, fetiţo, las' că discutăm mîine, sînt obosit şi mîine am o zi grea". „Ştiu eu ce înseamnă mîine.

M-am săturat să mă tot duci cu zăhărelul", și-i trîntea receptorul, revenind după cîteva minute. Între timp, Bogdan abia reușea să atipească.

...În dimineața aceea de duminică, Bogdan discuta tocmai cu fetele lui. Erau vesele, bucuroase de buna dispoziție a tatălui lor. Zbîrnîitul telefonului i-a făcut pe toți să tresară. Știau cine telefonează. Bărbatul a devenit agitat, iar o undă de tristețe s-a așternut pe fețele copiilor.

„Vino urgent la mine. Îți dau o oră pentru clarificarea situației. Dacă nu, locul îți va fi ocupat de un bărbat care suspină de un an după mine. E mai tînăr ca tine, mai drăguț și, în plus, fără probleme. Nu uita, ai 60 de minute la dispoziție !"

Bogdan și-a făcut repede toaleta, s-a îmbrăcat și, agitat la culme, s-a urcat în mașină. „Femeia asta e diabolică, dar nu mă pot despărți de ea. Parcă mi-am pierdut mințile, nu alta". Bulevardul, gol la ora aceea, favoriza deplasarea cu viteză mare a mașinii. Gîndurile îi umblau haotic. Roxana, copiii, bărbatul care apăruse, faptul că nu reușea să-și echilibreze viața. Și cîte altele ! Era nerăbdător să ajungă la destinație, să încerce s-o înduplece, s-o convingă, s-o determine să renunțe la hotărîrea ei.

Drumurile goale au capcanele lor. Cînd ai impresia că ești singur pe stradă, tocmai atunci apare ceva neprevăzut, exact ca ivirea bătrînei care înainta spre traiectoria urmată de autoturismul lui Bogdan. Acesta a sesizat cu întîrziere că femeia n-a reacționat la claxonul lui.

Panică. Încearcă s-o evite, însă e prea tîrziu. Bătrîna e luată pe capotă, dusă 50 de metri și izbită cu capul de caldarîm. Moare pe loc. Apoi bolidul, urmînd aceeași traiectorie oblică, intră în plin în-

tr-un trailer staționat pe dreapta. Bărbatul e prins în interiorul mașinii transformată într-o epavă asemănătoare unei sfere de tablă. Oamenii, care se precipită spre autoturism, îl găsesc mort.

Nimeni nu știe dacă bărbatul a pierdut controlul asupra mașinii ori s-a hotărît în ultima clipă să se sinucidă.

Cele două orfane au fost luate de părinții Dianei. „Oare, de ce, Raluca, se întreabă Florina, cu o mină de om adult ? Oare de ce ? Am făcut noi ceva rău ?" Raluca nu răspunde, nu știe ce să răspundă. Nu știe !

NU DOAR RAFALELE AU FOST DE VINĂ

Adriana, tehniciană la o mare uzină, în vîrstă de 27 de ani, mamă a două fetiţe extrem de reuşite, Anca, de doi anişori, şi Andreea, de patru era o sufletistă în adevăratul înţeles al cuvîntului. Trăia cu intensitate momentele de fericire, de reuşită, dar şi pe cele mai puţin plăcute ale vieţii. Suferea pentru lucruri calificate greşit drept mărunte, pe lîngă care mulţi oameni trec fără să le acorde vreo atenţie. Suferea pentru cei apropiaţi, pentru necazurile rudelor, ale vecinilor, ale colegilor de muncă şi, uneori, chiar ale unor oameni complet străini, de pe stradă.

Pe drumul de întoarcere de la părinţii ei, unde fuseseră cu maşina condusă de soţ, o localitate de munte situată cam la 150 de kilometri de oraşul lor, Adriana n-a putut să nu remarce omul acela înalt şi slab, subţire îmbrăcat pentru vremea rece, apărut instantaneu, în plină primăvară, lîngă care dîrdîia o femeie foarte tînără, cu un copil în braţe. Făcuseră semne insistente de oprire mai multor şoferi de autoturisme care defilau impasibili prin faţa lor.

— Opreşte, Sandule. Oamenii ăştia, dacă mai rămîn mult aici, se îmbolnăvesc. Afară e rece şi mai bate şi vîntul.

— Eu n-am nimic contra, dar unde îi punem ? Noi sîntem patru, iar ei trei, plus bagajele noastre, plus valiza lor. Deci în total șapte, iar mașina-i de cinci locuri.

— Nu uita că trei sînt copii și încă mici. Uite, fetița lor nu-i mai mare decît Ancuța noastră. Ce-ai spune dacă copilul tău ar sta ore întregi în frig, gata oricînd să contracteze o congestie, și toți ar trece pe lîngă ei ca oamenii ăștia fără suflet, cu mașinile goale sau aproape goale, care au trecut prin fața amărîților ăștia, și toți s-ar face că nu-l observă ? Ne înghesuim puțin și o să încăpem.

Șoferul reduce viteza și oprește în afara șoselei, în timp ce bombăne ceva imperceptibil pentru Adriana. Vineți la față, cei trei intră cu greu în mașină. Pe fotoliul din spate se așază noii veniți. Bărbatul în extrema stîngă și tînăra lui soție în partea dreaptă. În mijloc, sînt așezate cele trei fetițe. Noua venită, care se dovedește a fi Valeria, de numai un anișor și jumătate, tremură în continuare și cu stoicism își reține un plîns care e pe cale să izbucnească.

— Vă mulțumesc din suflet că ați oprit și ne-ați luat, spune mama fetiței. Altfel nu știu ce ne făceam. Am plecat îmbrăcați subțire. Ne-a amăgit ziua de ieri, atît de caldă. De unde să știm că vremea se va schimba, așa, pe neașteptate ?

Intervine Adriana cu arta ei de a încuraja, de a ridica moralul, de a face pe oameni să-și uite pentru moment necazurile. Începe să le povestească fel de fel de lucruri din viața lor, din cea a copiilor, de la uzina unde lucrează împreună cu soțul, din cea a cartierului. Cei doi soți se simt în largul lor. Parcă s-ar cunoaște de cînd lumea cu Adriana. Și copiii s-au împrietenit repede. Anca și Andreea au acapa-

rat-o pe cea mică. Îi arată păpușile și celelate jucării, o piaptănă, îi aranjează fundița, îi șterg fața de praf. Cea mai fericită e însă Adriana, mulțumită la culme că a mai reușit să-și reverse bunătatea spre cineva.

— Nu vă faceți probleme, vă lăsăm în fața porții. Pînă în casă vă dau pardesiul meu, iar fetiței pulovărul de lînă. Sper ca micuța să nu fi răcit.

Starea de spirit a Adrianei se schimbă cînd începe să povestească despre părinții pe care i-a vizitat. Ce să-i faci, așa le e dat sufletiștilor, să nu fie prea mult timp fericiți.

— Închipuiți-vă, dragii mei, tata și mama nu mai sînt tineri. Au, în linii mari, tot ce le trebuie, îi mai ajutăm și noi. Sănătoși sînt, slavă domnului ! Pentru vîrsta lor se țin bine. Doar un pic de reumatism. Dar cine n-are reumatism ? Aproape toți îl avem în oase. Și totuși nu se înțeleg. Aproape că se dușmănesc. În loc să se ajute unul pe altul, să-și trăiască bătrînețile în pace, inventează în permanență motive de discordie. Iar pe mine asta mă macină, mă distruge... Femeii îi dau lacrimile.

Soțul Adrianei e cu totul alt temperament. La fel de bun și săritor, e totuși reținut, puțin comunicativ.

— Nu vă luați după aparențe. Soțul meu nu-i supărat că v-a luat în mașină. Așa-i el. Și acasă răspunde numai dacă îl întrebi. Rar se destăinuie, rar povestește ceva. Dar ne înțelegem de minune. Nu-i toată lumea la fel.

— Vorbește ea și pentru mine. Nu-i așa, Adriana ? Toată lumea rîde cu poftă, inclusiv Sandu, care, în sfîrșit, a intrat în discuție.

Călătoria avea să mai dureze preț de un minut : atît cît a parcurs mașina după ce a făcut virajul la

stînga şi a trecut pe drum drept. Aparent fără vreun motiv, autoturismul părăseşte panglica de asfalt şi intră în plin într-un pom, apoi efectuează, aproape identic ca în gimnastică, un triplu salt încheiat cu acea teribilă răsucire în jurul axului, figură de înaltă virtuozitate, care ridică în picioare tribunele. Gimnastul cade însă în picioare, perfect teafăr. După spirala pe verticală, maşina se înfige în al doilea pom, dezmembrîndu-se. Pasagerii, bagajele, literalmente tot ce era în maşină zboară. Totul este proiectat afară. Apoi, linişte. Doar rafalele de vînt iau cu ele hîrtiile şi dezgolesc picioarele păpuşilor.

Mă întorceam tocmai de la o cursă de coastă, relata un pilot sportiv. Totul s-a petrecut în faţa mea. Parcă nici acum nu-mi vine a crede că se poate întîmpla aşa ceva.

După o oră, readus în simţiri în urma şocului puternic, cu privirea pierdută, cu o voce care abia se aude, Sandu povesteşte despre tristul sfîrşit al acestei curse.

— Sînt la al treilea autoturism, nu-s un începător. M-au tulburat mult discuţiile avute aseară cu socrii, plînsul ore în şir al Adrianei, supărarea ei. Deşi am dormit 7 ore, am avut coşmaruri. Conduceam cu greşeli, ştiu. Nu eram în apele mele. Apoi mă deranja maşina, lăsată puternic de spate, rafalele de vînt care mă împingeau cînd într-o parte, cînd în alta, gălăgia din maşină, aerul închis, căci nu puteam deschide geamul din cauza copiilor. Cred că am aţipit pentru cîteva clipe. Cînd m-am trezit, speriat, autoturismul ieşise de pe asfalt. N-am mai putut să-l redresez.

Vine Salvarea. Cele două femei sînt într-o stare gravă. Copiii, speriați și plini de zgîrieturi. Sandu și-a revenit după o oră. Celălalt bărbat însă...

O privim pe Andreea. E teafără. Are doar o vînătaie la genunchi. A fost aruncată pe un muşuroi de pămînt afînat. Ochii mari și negri au o expresie de mirare, de nedumerire. Se uită ce se uită la tatăl ei, apoi întreabă : „Unde au dus-o pe mama ? E bolnavă ?“ Sandu nu răspunde. O ia în brațe și o strînge la piept pe micuța Andreea, în timp ce ea, simțindu-i tristețea, îl mîngîie ușor pe obrazul plin de zgîrieturi.

CEEA CE NU ȘTIA NEVASTA

...„De la bun început, toată lumea fusese convinsă că biciclistul a fost călcat de un autovehicul de mare tonaj. Constatarea se putea deduce ușor, își depăna amintirile maiorul Ambruș, corpul victimei fiind strivit și purtînd urmele vizibil imprimate ale unor roți duble de mașină grea. Lățimea urmelor și desenul suprafeței de rulare a pneurilor ofereau elementele ce întăreau această convingere. Se credea aproape cu certitudine că peste om au trecut roțile din spate și nu din față. De unde și presupunerea că biciclistul a fost șters din mers, în timp ce era depășit, ori s-a dezechilibrat din cauza suflului provocat de gabaritul și viteza camionului ori basculantei. O explicație cu atît mai plauzibilă, cu cît biciclistul a fost beat. Analizele de laborator au evidențiat în organismul său un grad ridicat de alcoolemie. Așa cum se prezentau lucrurile în această fază, nu era exclusă nici eventualitatea ca șoferul să nu fi știut că a călcat un om, mai cu seamă dacă a tractat o remorcă și victima a căzut sub roțile acesteia.

Porneam deci cu puține date pe drumul plin de obstacole și de necunoscut ce trebuia să mă ducă la descoperirea celui care comisese acest accident. Într-un județ ca al nostru, cu atîtea șantiere, uzine,

mine de cărbune, concentrînd sute de giganți pe roți, la care se adăugau alte cîteva sute de autovehicule din alte județe ce treceau pe la noi ori efectuau transporturi pentru unitățile noastre economice, mă găseam într-o situație deloc de invidiat.

Mă îngrijora și eventualitatea ca autovehiculul respectiv să nu poarte nici o urmă de accident, mai ales că victima nu a avut leziuni deschise, pe haine nu s-au produs rupturi și nici bicicleta nu purta vreo urmă de impact.

Cunoașteți, continuă maiorul, ce volum de muncă trebuie depus în asemenea cazuri și cît de repede se impune să acționezi. Pe cît posibil este necesar să lucrezi fără întrerupere, căci fiecare minut este în favoarea făptașului. Cum se întîmplă adeseori în asemenea cazuri, pînă să găsești ceea ce cauți, ajungi să descoperi alte lucruri. Am depistat cîteva curse făcute cu mașinile statului în beneficiul exclusiv al șoferilor — adică în interes personal, cum se spune în limbajul nostru profesional —, cîteva autovehicule cu urme de tamponare comise, după cum a reieșit ulterior, în curtea garajelor, despre unele neavînd cunoștință nici măcar șefii de garaj.

În a treia zi de căutare neîntreruptă, emoție : am dat peste cine căutam ! Cel puțin așa credeam. Pînă la urmă, alarma s-a dovedit falsă. Un tînăr șofer, frumușel, brunețel, neînsurat, nu voia să recunoască în ruptul capului că a trecut cu camionul pe șoseaua unde s-a produs accidentul. E drept, pe foaia lui de parcurs apărea un alt traseu la ora respectivă. Eu aveam însă date certe că în ziua și la ora aceea el a circulat pe-acolo. Faptul că nega acest lucru îmi dădea de bănuit. În final am priceput : n-a vrut să se știe că a folosit autovehiculul în interes personal și,

mai ales, că fusese la o prietenă pentru a-şi lua rămas bun de la ea, dacă pot spune aşa, ţinînd seama că urma să aibă nuntă. Cu altcineva ! Şi aceasta nu trebuia să afle despre escapada prenupţială a viitorului soţ.

La o săptămînă după începerea cercetărilor am recunoscut cu amărăciune că mă găseam într-un punct mort. Verificasem toate maşinile din zonă. Stabilisem cursele efectuate de fiecare în ziua şi seara accidentului şi nu am găsit nici unul cu o urmă, cît de mică, de accident.

În bezna ce învăluia acest caz veni ca o rază de lumină, dătătoare de speranţă, comunicarea expertizei criminalistice cum că adîncirea cercetării urmelor imprimate pe victimă de cele două roţi a relevat că lăţimea acestora nu era identică. Una dintre anvelope era mai îngustă decît cealaltă. Eram, deci, în posesia unei informaţii deosebit de preţioase. Aveam un nou punct de pornire !

De aici însă şi pînă la găsirea autovehiculului respectiv şi, mai ales, pînă la identificarea celui care a comis accidentul aveam de străbătut o cale lungă. Ştiam. Am purces, prin urmare, la căutarea autocamionului cu roţi duble, dar de lăţime diferită. Nu am găsit un asemenea autovehicul în nici unul din garajele din zonă. Peste cîmpul cercetărilor mele iar se lăsa ceaţa, obligîndu-mă să bîjbîi după adevăr.

Într-una din zile, cu prilejul unui filtru, dau peste un autovehicul ale cărui roţi din spate aveau lăţimi diferite. Şoferul domicilia într-o localitate relativ apropiată, la distanţă de vreo treizeci de kilometri, dar maşina aparţinea unei întreprinderi din judeţul învecinat. Era o autospecială pentru cercetări geolo-

gice, cu care se făceau deplasări în mai multe județe din împrejurimi.

Șoferul, un anume Vasile Voinea, recunoaște că în seara accidentului — vreau să zic în seara acelei zile, pentru că, deocamdată, nu i-am pomenit de accident — a fost la Măgureni, comuna lîngă care a fost lovit biciclistul. În decursul zilei respective a avut de lucru, transportînd un grup de geologi la niște locuri de forare, iar seara, deoarece se făcuse tîrziu, n-a plecat acasă, ci s-a oprit la niște prieteni. Mai precis, la familia Oroianu, cu care se cunoștea mai demult. A acceptat cu plăcere invitația de a rămîne peste noapte la alde Oroianu. Avea astfel prilejul să participe la petrecerea organizată în cinstea zilei de naștere a micuțului Adrian, copilul gazdelor. S-a mîncat, s-a băut, s-a dansat, într-un cuvînt lumea s-a simțit bine. Începînd de pe la ora zece, invitații au pornit, pe rînd, către case, ultimul plecînd aproape de miezul nopții. Vasile Voinea a dormit la Oroieni. Fapt confirmat de soția lui și de gazde. Pînă la proba contrarie, nu aveam argumente cu care să-i combat. Nici pe șofer, nici pe soția lui și nici martorii. Alibiul era beton armat !

Am luat în calcul și ipoteza că cineva ar fi putut lua mașina cu cine știe ce „treabă", a comis accidentul și apoi a adus-o înapoi. Șoferul, aflat la petrecere, putea să nu aibă habar. Gălăgia petrecerii putea acoperi zgomotul autovehiculului. Cu mulți ani în urmă, am întîlnit un asemenea caz și nu era exclus ca și acum să dau peste unul de același fel. Pista se înfunda. Mai ales că, pînă una-alta, nu aveam nici o certitudine că biciclistul fusese călcat de această mașină.

În cele din urmă, perseverînd, mi-am văzut răsplătite eforturile ! Unul din paznicii comunali, care în noaptea accidentului fusese de serviciu la magazinul universal din comună, și-a amintit că, pe la ora 1 noaptea, un autocamion cu niște instalații pe el a trecut cu mare viteză pe șosea, pentru ca, după scurt timp, să se întoarcă tot pe-acolo, gonind și mai tare. Deși n-a reținut culoarea și nici numărul de înmatriculare a camionului, paznicul susținea cu convingere că una și aceeași mașină a circulat, la ora respectivă, în sus și în jos, după cum indica el direcțiile opuse de mers al autovehiculului.

Cele relatate de paznic se legau de ipoteza inițială, deoarece și pe camionul lui Voinea era montate tot felul de dispozitive. Dar asta nu însemna, neapărat, că am dat peste cel pe care îl căutam. Era nevoie de un element, un fapt indubitabil cu privire la autorul accidentului. Am aflat, astfel, că Voinea a propus unui șofer, căruia i s-au dat anvelope noi, să facă un schimb de anvelope, sub pretextul că la mașina lui cele din spate s-au cam deteriorat înainte de vreme, pe cînd șoferul respectiv mai putea folosi cauciucurile pe care le avea. Urma ca Voinea să-i dea cauciucuri noi cînd va avea kilometri rulați necesari pentru a primi și el schimbul oficial. Șoferul nu a acceptat tîrgul. Voinea, firesc, a negat. Confruntat cu șoferul în cauză, a trebuit să recunoască.

De aici și pînă la povestea accidentului treburile s-au derulat destul de ușor. Mai ales, după ce Voinea a luat cunoștință și despre cele văzute de paznicul de noapte.

Ce s-a întîmplat, de fapt, în noaptea aceea ? Lui Voinea i s-a făcut poftă să meargă acasă și, cu toate

că băuse, a pornit-o cu mașina. A comis accidentul și s-a întors din drum. Încît soția lui a declarat cinstit, pe bune, că nu a fost acasă. Nu însă și gazdele, care nu aveau nici o scuză pentru minciună și tendința de inducere în eroare a cercetărilor, pentru tăinuirea adevărului. De parcă adevărul poate fi ascuns la nesfîrșit !"

O ARMĂ NEAȘTEPTATĂ

O dispariție misterioasă

— Povestea dumneavoastră e pur și simplu neverosimilă. Cum adică, un om să dispară în asemenea mod ? Cînd s-au întîmplat lucrurile ?

— Acum două ore.

— Nu cumva s-o fi întîlnit cu cineva, vreun cunoscut, prieten, și a plecat cu persoana respectivă, așa, pe furiș, de lîngă dumneavoastră ? Din cîte ne-ați povestit, se vede că îl cam țineți din scurt. Nu e posibil?

Interlocutoarea colonelului Bîrsan, o femeie înaltă, uscățivă, de circa 40—45 ani, cu o față osoasă, privirea răutăcioasă și buze subțiri, vineții, nu reacționează imediat. Schițează un zîmbet disprețuitor și abia apoi răspunde.

— Nu-i vorba de ținut din scurt. Valeriu e trecut, cum se zice, de a doua tinerețe, ci de faptul că soțul meu, care ține enorm la mine, nu mi-a ieșit niciodată din cuvînt, n-a făcut niciodată nimic fără să mă întrebe, n-a plecat niciodată nicăieri fără să-mi spună unde se duce și să-mi lase numărul de telefon. Apoi, mai e ceva, deloc lipsit de importanță. Cu noi era și Gipsy, dobermănița, care îi însoțește soțului orice pas. Nu se putea ca ea să nu sesizeze plecarea lui de lîngă mine.

Patrupedul, un exemplar splendid, zvelt, bine îngrijit, cu părul negru, scurt, lucind ca o catifea, simte că e vorba de el şi se uită exact în ochii femeii. Apoi, cînd se trece la alt subiect, întoarce capul şi oftînd se aşază pe covorul din biroul comandantului, cu botul sprijinit pe labele din faţă şi cu cele din spate îndoite şi aduse sub corp. Abia acum se observă că frumosul animal e neobişnuit de lung. Se uită din cînd în cînd la cei doi bărbaţi, comandantul şi tînărul locotenent, care stau de vorbă cu stăpînă-sa. Dobermăniţa ridică capul, parcă sculptat, ciuleşte urechile scurte, dar îndreptate în sus, şi priveşte la cei doi ofiţeri parcă implorîndu-i să facă ceva pentru găsirea stăpînului său. Observînd că nu se bucură de vreo atenţie din partea cuiva, cîinele se resemnează şi închide ochii. Pare că doarme. Dacă cineva, însă, ar privi-o cu atenţie, ar putea crede că din ochii ei curg lacrimi. Da, se spune că şi cîinii plîng, atunci cînd trec prin supărări, cea mai mare fiind presimţirea unei despărţiri definitive de stăpînii lor, cărora le sînt devotaţi şi pe care îi iubesc întotdeauna, fără excepţie.

— Soţul mi-a fost răpit, nu ştiu încă de către cine şi pentru ce, dar sînt convinsă că e ceva necurat la mijloc. Femeia se agită, dă din mîini, ceea ce provoacă ridicarea în picioare a animalului care, nedumerit, se uită ba la stăpîna lui, ba la cei doi oameni. Vă rog să reţineţi, continuă ea, că fac această plîngere oficial şi cer să se ia urgent măsurile corespunzătoare pentru găsirea soţului meu, Dumitru Valeriu, inginer la Întreprinderea de Construcţii şi Montaj. Dacă daţi de cea mai mică urmă ori aveţi vreo ştire, vă rog să mă anunţaţi imediat. Iată adresa şi telefonul meu, încheie femeia cu o voce metalică, înmînînd comandantului o carte de vizită.

Ofițerii, care n-au avut timp să dea vreo replică, din cauza neobișnuitului debit verbal al femeii, pe nume, după cum rezultă din cartea de vizită, Adriana Dumitru, încearcă să-i explice că vor face totul pentru găsirea dispărutului și o roagă, la rîndul lor, să fie înștiințați, dacă află ceva despre soț ori primește vreo veste.

Imediat după plecarea femeii, așa cum se întîmplă de obicei, cei doi ofițeri rămași în birou schimbă impresii despre acest caz ciudat.

— Tovarășe colonel, e greu de presupus ca un om să dispară în asemenea condiții. N-ar fi exclus ca, profitînd de neatenția ei, tipul s-o fi șters la vreo întîlnire sau la vreun șpriț cu prietenii. Cînd are lîngă el un asemenea cerber, ce nu face omul să scape cîteva ore de o supraveghere atît de strictă.

— Totuși, mînzule, argumentul cu cîinele rămîne foarte serios. Eu, de pildă, n-aș putea să scap măcar o fracțiune de secundă din atenția cățelușei mele Puma, deși n-are nici măcar un an. Nu pot să fac un pas fără să nu-mi fie sesizat. Apoi e distanța extrem de mică la care stăteau unul de altul, deși, poate mai știi, pentru cîteva clipe atenția femeii era îndreptată în altă parte. Ați găsit ceva martori ?

— N-au fost decît două bătrîne care așteptau troleibuzul, cam la zece metri de grupul celor doi. Nici vorbă de vreo relație. Amîndouă, parcă s-au potrivit, cu vederea și auzul la pămînt. Așa că pe ajutorul martorilor... mai puțin putem să ne bazăm, conchide locotenentul făcînd cu mîna un gest care ar putea ține locul cuvintelor : „Asta-i situația, din păcate !"

— Nu ne rămîne decît să trecem la treabă. Posturile de control ale circulației, ale transporturilor feroviare, județele vecine au fost alertate ?

— Toată lumea știe despre ce-i vorba, tovarășe comandant. Le vom trimite în cel mai scurt timp și fotografia. Eu totuși mai sper că inginerul își va face apariția, spăsit, la „scumpa" lui soție, încă în această noapte.

Optimismul tînărului locotenent, redutabilul libero al echipei de fotbal a unității, a fost însă infirmat de realitate. Valeriu Dumitru n-a apărut nici în seara aceea și nici măcar a doua zi la prînz. Se contura un caz nu chiar așa de simplu cum părea la prima vedere.

Genunchiul polizat

Fotografia lui Valeriu înfățișa un om în jur de 50 de ani, însă cu părul fără nici un fir alb. Aerul său bonom arăta că omul pune prea puțin la suflet vicisitudinea vieții. Femeia venise cu întreg albumul de familie. Valeriu la cinci ani, apoi premiant cu coroniță, jucînd volei în echipa liceului etc. În postura de student arăta foarte bine. Un echilibru armonios între forță și grație. Apoi, imaginile mai păleau prezentînd un om care știuse să guste din plin din latura plăcută a vieții. Devenit supraponderal, fotografiile îl surprindeau mai cu seamă la mese, la agape, cu paharul umplut în mînă, dansînd ori povestind ceva de care ceilalți rîdeau.

— Îi plăcea să spună tot felul de glume lui Valeriu al meu. Nu subaprecia nici fustele. Dar cu mine nu i-a mers, i-am tăiat totdeauna la timp elanul, rostește femeia ca pentru sine, surizînd mefistofelic. E un om bun, îmi pune întotdeauna banii numărați pe masă, după fiecare chenzină. Se mulțumea cu cel mult

200 de lei, bani de buzunar. Mașină nu, că, vorba lui, e greu de împăcat șprițul cu volanul, copii nu, că n-a vrut Dumitru, așa că n-avea probleme. Ce-i drept, cînd îmi cerea, îi mai dădeam cîte-o sută și pe parcurs.

Se lucra intens pentru găsirea lui Valeriu Dumitru. Orice fapt, orice detaliu legat de viața dispărutului care putea da cea mai mică speranță în rezolvarea cazului era triat și analizat cu grijă.

Cînd, după 24 de ore de la convorbirea din biroul șefului, a sosit știrea despre găsirea unui cadavru de bărbat, în jur de 50—55 de ani, avînd semnalmentele asemănătoare în linii mari cu ale celui căutat, colonelul discuta tocmai cu Adriana Dumitru. Și-a ascuns emoția și n-a destăinuit nimic femeii cu buze subțiri. Se limita la cuvinte din care ea nu putea înțelege mare lucru : „da", „nu", „mergeți și voi acolo", „țineți-mă la curent". Aștepta stînd ca pe ghimpi plecarea femeii să poată cere detalii, dar aceasta depăna tocmai o povestire despre încercarea, eșuată însă, a soțului, de a se combina cu o „tehniciană de la betoane". În sfîrșit, observînd parcă nerăbdarea ofițerului de a încheia convorbirea, femeia se ridică de pe scaun, strunind-o de lesă pe Gipsy care, curioasă foarte din fire, ca toți dobermanii, ținea să cerceteze un colț al încăperii ce nu-i era de ajuns cunoscut. La plecare, cățeaua a ținut să-i spună colonelului „la revedere" sub forma unui scurt lătrat prietenesc.

...Omul fără viață avea hainele pline de praf și de noroi, prefăcute în zdrențe, iar pe obraz, numeroase vînătăi și un ochi închis, tumefiat, arătînd că suferise o serioasă vătămare. Mîneca stîngă a hainei lipsea,

lăsînd dezgolit un antrebraț plin de zgîrieturi. Parcă, înfrînt într-o bătaie, cu un inamic superior numericeşte, fusese, în final, tîrît pe drum, înainte de a ajunge în şanțul şoselei. Examinarea atentă a cadavrului a scos în evidență o tăietură extrem de adîncă în zona omoplatului stîng. „Poate să fie vorba de un cuțit mare de bucătărie, după cum nu poate fi exclusă nici lovirea bărbatului cu un alt obiect tăios", explica medicul legist echipei de cercetare. „Cel mai ciudat mi se pare însă genunchiul, relata el în continuare. Parcă a fost strîns într-o menghină şi pilit pînă n-a mai rămas din el decît ceea ce vedeți, adică o zecime din rotulă, dacă o comparăm cu cealaltă, perfect intactă". Într-adevăr, doar un tendon mai ținea partea inferioară a piciorului de genunchi. „N-am văzut aşa ceva în cei 30 de ani de meserie, de cînd tot fac cercetări de crime, accidente, sinucideri. Este extrem de greu de spus ce s-a întîmplat în realitate", reflectă comandantul. „Avem măcar satisfacția de a-l fi găsit pe Dumitru, dacă şi asta poate fi «satisfacție»", conchise cu o voce scăzută locotenentul. „Cum a ajuns omul ăsta la 25 de kilometri distanță de locul unde aştepta troleibuzul împreună cu nevastă-sa, e un adevărat mister", îşi împărtăşi opinia colegul său de promoție de la județul vecin unde fusese găsit cadavrul.

O banală spargere de parbriz

Cînd echipajul a sosit la locul cu pricina, cearta era în toi. Cei doi şoferi mai, mai să se ia la bătaie. După o scurtă trecere în revistă a celor două autovehicule, lucrurile erau clare pentru plutonierul Pe-

trică. O scîndură din încărcătura neglijent fixată a autocamionului lovise parbrizul autocarului și-l transformase în mii de bucățele de sticlă de formă mai mult sau mai puțin cubică. Întîmplare neplăcută : șoferul putea pierde controlul asupra volanului și putea ajunge astfel în fundul prăpastiei unde abia se zărea, ca un firișor argintiu, pîrîul „Văgăuna". Pasagerii, speriați la început, realizînd ce se putea întîmpla, după ce se mai dezmeticiră, țineau parte șoferului care, dezlănțuit, îl tot trăgea de reverul hainei pe cel vinovat.

— Puteai să ne nenorocești, dom'le, uite unde ajungeam — și șoferul autocarului, un tip mic și gras, arată cu degetul scurt, ca un cîrnăcior, spre prăpastie —, nu noi, ci doar oasele noastre. Asta-i inconștiență, iresponsabilitate. Îmi tot dai cu asigurarea. Dumneata bagi procesul-verbal în buzunar, plătești o amendă nu prea mare și eu o să-mi pierd cîteva zile cu tot felul de formalități. Dar cel mai grav e că nu-mi pot continua cursa cu geamul spart. Și cu turiștii ce fac ? Poți să-mi spui ?

Celălalt, și el vădit marcat de eveniment, se limitează să tot repete :

— Ia dom'le mîna de pe mine. Să fim dom'le civilizați.

— Vă rog să vă potoliți, n-are rost să vă dați în spectacol. Trageți mai întîi mașinile în afara șoselei.

Cei doi se îndreaptă spre posturile de pilotaj, fac manevrele cerute și apoi revin lîngă mașina miliției. Șoferul autocarului continuă să agite mîinile, explicînd milițianului, pentru a nu știu cîta oară, care puteau fi consecințele spargerii geamului. Apoi, o

pornește, legănîndu-se ca o rață, spre partea laterală a autocamionului, indicînd, cu arătătorul drept, periculoasa încărcătură.

— Uitați-vă, tovarășe milițian, aproape fiecare scîndură are la un capăt o scoabă. Asta, dom'le, rade tot pe drum. Tot, tot. Dacă în locul meu era un om ? Ce se întîmpla, tovarășe milițian, spuneți și dumneavoastră, că vorba aia, sînteți de specialitate.

Omul continuă să vorbească tare, să se agite, să explice, dar Petrică nu mai aude nimic. Repeta mereu în minte : „Dar dacă era un om ?" Gîndul omului în uniformă zboară spre cadavrul găsit cu o zi înainte în șanț. Parcă aude vocea medicului legist : „Putea fi și alt obiect ascuțit". „Dar o scoabă nu putea face asemenea ravagii ?", se întreabă omul.

— Tovarășe milițian, vă rog să rețineți ce vă spun, intervine din nou șoferul autocarului. Vă cer să-l trageți aspru la răspundere. Să circule cu o asemenea încărcătură e o crimă.

Petrică se uită la șofer ca printr-o sticlă. Nu aude ce spune omul. Doar 5 cuvinte îi biciuiesc mintea. „Dar dacă era un om ?". „Dar dacă era un om ?" Apoi își revine. Dă soluția.

— O să anunț imediat coloana de transporturi turistice. De altfel, pînă la municipiu sînt doar cinci kilometri. Oricum, turiștii rămîn peste noapte la hotel. Mergeți mai încet și nu va fi curentul prea mare în mașină. Calmați pasagerii. În două ore montați un parbriz nou. Poftiți documentele necesare pentru reparație, pentru asigurare. Bine că nu-i nimeni rănit. Dumneavoastră rămîneți aici, se adresează el șoferului de autocamion.

Urmează o scurtă informare telefonică.

— Tovarăşe colonel, fac legătura cu cadavrul de ieri. Nu cumva l-o fi «agăţat» cu o scoabă asemănătoare celor din încărcătura care o are şi acum în autocamion ?

— Petrică, aproape m-ai convins cu ipoteza asta. Eu merg mai departe, gîndindu-mă la genunchiul polizat, semn că l-a tîrît. Bravo, adu-l pe şofer aici, cu camion cu tot.

Este cercetată cu atenţie deosebită, minuţios, cu lupa, fiecare scoabă. Nimic suspect.

— Dumneavoastră aţi transportat ieri tot o asemenea încărcătură ? Pe ce traseu ? Şoferul ezită să răspundă. Se schimbă la faţă. Vorbirea lui e tot mai incoerentă. Unde aţi descărcat dulapii de lemn cu scoabe ?

Omul indică locul unui depozit situat la periferia municipiului. Pentru a verifica încărcătura a zeci de basculante se munceşte ore întregi. E un efort titanic. Sînt vînturate, întoarse pe toate feţele, sute, mii de scînduri şi toate potenţialele arme care se numesc scoabe, o simplă piesă rudimentară de fier în formă de „C“ de tipar.

Pe una din ele se descoperă sînge uscat. Parcă a fost scufundată într-un borcan cu lichid roşu.

— Cum îţi explici asta, Barbule ?

— Adică ce vreţi să insinuaţi, tovarăşe colonel, că eu am omorît pe cineva ?

— Ţi-am spus eu lucrul ăsta ?

— Nu, dar am aflat că un bărbat a fost găsit mort, în şanţ, lîngă cătunul „Cireşoaia“. Aici au descărcat materiale zeci de basculante, camioane. Ştiu

eu, s-o fi tăiat vreunul la mînă în timp ce manipula scîndurile.

— Da, Barbule, e posibil, de ce nu. Calculînd însă timpii de descărcare și lista celor ce au dat jos ieri materialele din mașini, rezultă că dulapii au fost descărcați din camionul tău. Maistrul spune că numai scîndurile din mașina ta, provenite din pereții magaziei demolate, erau văruite.

Șoferul, cu figura cătrănită, tace, trăgînd cu sete din țigară. Apoi, într-un tîrziu, rostește cu voce scăzută.

— Să-mi aduceți dovezi !

— Bine, Barbule, îți vom dovedi, îl asigură ofițerul.

Trec cîteva minute și șoferul reia discuția.

— Ce să ne mai pierdem timpul. Știți, sînt în divorț. Veneam de la șantier. Eram în drum spre coloană. Concubina mea m-a rugat, pe neașteptate, s-o duc pînă în comună. Ea stă deocamdată cu părinții. Era noapte, nu puteam s-o refuz. Am oprit pe drum, lîngă niște tufișuri. Înțelegeți pentru ce. Ea mă aștepta în cabină. Obișnuiesc, la halte din astea, să dau roată mașinii. Mă uit la cauciucuri, la lumini. Cînd am văzut omul, agățat de scoabă, am rămas înmărmurit. „Margareto, vino iute jos". Fata rămîne fără glas. „Dacă spun, încep să mă întrebe ce-am căutat în comuna aflată la 25 de kilometri, cînd traseul meu ora în oraș." „Barbule, îmi zice Margareta, după ce își revine, ca să nu mai complicăm lucrurile, morții cu morții, vii cu vii. Doar nu l-ai omorît tu, s-a agățat el". Scoaba îi intrase adînc în spate, mă iertați, parcă era un animal la abator, agățat în cîrlig. L-am desprins cu greutate. Apoi... Știți povestea.

— Adică, l-ați aruncat în șanț ?

Barbu își lasă ochii în pământ și tace.

Scîndura, cu scoaba la capătul ei, aruncată neglijent, la repezeală, în caroserie, s-a tot rotit datorită hurducăturilor autocamionului, transformîndu-se într-o veritabilă coasă a morții. S-a înfipt atît de neașteptat și de adînc în spatele lui Dumitru, încît acesta n-a mai avut măcar timpul să scoată un vaiet. Întunericul și viteza relativ mare a mașinii, care s-a îndepărtat rapid de locul unde se afla soția inginerului, stînd cu spatele spre drum, la care s-a adăugat și zgomotul mare produs de autovehicul, au împiedicat femeia și pe Gipsy să sesizeze dispariția în cîteva secunde a omului, care nici nu visa că în seara aceea firul vieții sale va ajunge la capăt.

L-A RĂPUS BACCHUS

Competența profesională a lui Liviu era general recunoscută. Toată lumea știa că atunci cînd voia să realizeze ceva, inginerul muncea cu îndîrjire, cu o voință nemaiîntîlnită, zi și noapte. Uita de toate, nu mai schimba o vorbă cu nimeni în afara celor din echipă. Lucra cu ei la aparatul, dispozitivul ori mecanismul ce avea să aducă îmbunătățirea dorită în producția sectorului de care răspundea. Erau zile de încordare, dar și de mari satisfacții pentru Liviu. Toți colegii îl elogiau. Ce păcat, însă, că perioadele de acest gen erau scurte. Imediat după aceea, Liviu intra în degringoladă. Urma criza. Nu venea la muncă zile de-a rîndul, se certa cu șefii, nu se ocupa de organizarea activității oamenilor din subordine etc. „Brînză bună în burduf de cîine, ăsta e Liviu, tovarășe director general. Îmi pare rău, dar trebuie să vă propun înlocuirea lui. Nu-i putem încredința în continuare soarta unui colectiv atît de mare, într-un punct cheie al uzinei", raporta inginerul șef al marii întreprinderi. Punctul de vedere al acestuia a fost acceptat pe drept cuvînt.

Treburile nu mergeau mai bine nici în familie. Liviu nu mai lucra de trei luni. Trăiau numai din banii pe care îi cîștiga soția, asistentă medicală la

spitalul din localitate. „Eu nu te înțeleg, Liviule. Ești un specialist cunoscut. Slavă domnului, meserie știi ! Și tu tai pur și simplu frunză la câini. O duci din beție în beție împreună cu neisprăviții ăștia de Dan și de Marin, care și-au abandonat cu toții familiile. Ce-i cu tine, omule ? Ți-ai pierdut mințile ? Unde vrei să mergi ? Prefer să n-am bărbat și să mă ocup singură de copii, decît s-o ținem numai în certuri și scandaluri. S-au săturat pînă și vecinii de bețiile tale".

Spăsit, cu lacrimi în ochi, Liviu îi cere iertare Olguței, soția lui. De altfel, întotdeauna după chiolhanurile care durau nu mai puțin de 3—4 zile, inginerul se căia, regreta, făgăduia că va redeveni om cumsecade. „Scumpa mea, iartă-mă încă o dată. Te rog pentru cea din urmă oară. Chiar mîine mă angajez, am și vorbit, voi fi profesor la liceul de specialitate". Soția face un gest a lehamite și nu mai spune nimic îndreptîndu-se spre bucătărie. De cîte ori nu se „hotărîse" Liviu să se angajeze. Culmea, de data aceasta, inginerul s-a ținut de cuvînt ! Au revenit zilele senine în familia lui Liviu, cînd toți erau fericiți. Directorul liceului îl lăuda mereu. „Sîntem cu toții mai mult decît mulțumiți de Liviu, și corpul didactic și elevii. E o adevărată plăcere să-l auzi pe inginer predînd. Știe atît de bine să se facă înțeles... Da, venirea lui Liviu la liceul nostru e cea mai bună achiziție pe care am făcut-o în ultimii ani".

Invitațiile pe care i le făceau stăruitor cîțiva profesori mai tineri, de a mai schimba... o vorbă, erau sistematic refuzate de Liviu. „Să înlocuiesc o gașcă cu alta, asta nu ! Cu ăștia e greu pînă începi, că apoi nu mai termini", gîndea bine inginerul.

A trecut timpul. Într-o duminică dimineața, o invitație, nu la băutură, ci la o „pomană a porcului",

făcută de un maistru cu care lucrase cîndva în uzină, îl tentase pe inginer, mai ales că-l ştia pe Andrei om la locul lui. Cînd acasă, la maistru, i-a întîlnit pe cei doi dascăli, mari amatori de chefuri cu palincă, tocmai cei care îl tot invitau de o lună de zile, inginerului parcă i s-a făcut negru dinaintea ochilor, dar nu mai avu ce face. După cîteva pahare, însoţite de bucatele proaspete şi gustoase, inginerului i-a revenit buna dispoziţie. În cîteva rînduri a vrut să se retragă, dar colegii îi ţineau calea. „Să abandonăm, aici, asemenea festin, se poate ? Mai stai cu noi, cu Olguţa eşti doar toată ziua". „Da, dar i-am promis că azi, fiind duminică, vom lua masa împreună. În celelalte zile ne vedem doar seara..." „Las' că Olguţa e fată bună, nu se supără".

Pe la patru după-amiază, musafirii s-au ridicat de la masă, luîndu-şi rămas bun de la gazde. „Tovarăşe profesor, vă rog să fiţi de acord să conducă băiatul meu ăl mare. El... ştiţi doar, e profesionist şi nici n-a băut nimic". Cei doi colegi ai lui Liviu, mai rezistenţi la băutură decît inginerul, care se turtise rău de tot, au insistat şi ei. „Pentru băiat garantăm noi, Liviule. E unul din cei mai buni şoferi din judeţ". „Nu ştiu să fi avut loc vreun concurs de acest fel, în ultimii ani, aşa că vorbiţi aiurea". Inginerul n-a vrut nici în ruptul capului să-l lase pe tînăr la volan. „Nu vă uitaţi la mine că merg pe două cărări. La volan redevin, ca prin farmec, normal. O să vedeţi !" Tînărul, vădit nemulţumit de neîncrederea care este tratat, se întoarse în camera lui, iar grupul se îndreptă spre maşină. Încercarea lui Liviu de a porni autoturismul nu reuşi la început. „Ştiam eu că bateria e pe ducă, aşa că o să vă rog să mă împingeţi. Va porni repede, mai ales că panta e abruptă". Nimeni n-a observat că

șoferul a scos cheile din contact și le-a băgat în buzunar. Ambii profesori, împreună cu gazda, reprezentau o forță, nu glumă.

Mașina, cu maneta la punctul mort, împinsă puternic, a prins viteză din ce în ce mai mare. Cei trei nu au sesizat că motorul n-a pornit. De fapt, distanța dintre ei și mașină devenea tot mai mare și îi împiedica să realizeze acest lucru.

După ce a rulat în linie dreaptă cîteva sute de metri, Dacia și-a schimbat brusc direcția și a intrat în plin într-un stejar gros, aflat la cîțiva metri de marginea șoselei.

Pomul a despicat în două motorul și a transformat într-o veritabilă armonică partea din față a mașinii. Puternica coliziune ce s-a produs într-un mod atît de neașteptat i-a trezit parcă din beție pe cei trei care se sfătuiau tocmai ce tactică să adopte în mașină, față de Liviu. „Important e să fim lîngă el, pentru a nu-l lăsa să adoarmă", tocmai zicea unul din dascăli. Au luat-o cu toții la fugă spre mașină. Abia aici au constatat că cheile nu sînt în contact, iar volanul blocat a imprimat autoturismului direcția spre copac. Cu volanul înfipt în piept, cu capul într-o parte, Liviu murise pe loc.

Un apus de soare trist marca, parcă, un sfîrșit de viață la fel de trist.

Nu departe, se întindea valea copilăriei inginerului. Nu departe, Olguța aștepta. Nu departe...

„ROȘIOARA“

— Bună ziua, sînt de la ADAS. Vrem să vă reamintim de asigurare... Știți... am intrat în '85, cea veche a expirat.

— Mai mult decît amabil din partea dumneavoastră, dar, din păcate, sau mai știu eu... poate din fericire, nu mai am mașină !

— Nu vă supărați că v-am deranjat, dar la noi figurați ca posesor de autoturism.

— O fi, vă cred, dar eu „am măritat“-o pe „Roșioara“ de aproape jumătate de an.

— Văd că vă arde de glume, pe cine spuneți că ați măritat ?

La celălalt capăt al firului, fostul proprietar al „Roșioarei“ își pierde răbdarea și, nepoliticos, închide telefonul. Interlocutorul său stă cîteva clipe la îndoială : Mai e sau nu cazul să-l sune din nou ? Pînă la urmă renunță. „Ăsta-i om neserios. Dacă dorea cu adevărat un CASCO, o spunea de la început“.

Spre seară, telefonul sună din nou.

— Nu vă supărați, dumneavoastră sînteți proprietarul unui autoturism roșu aprins, cu numărul 5-B-...?

— Înainte de a vă răspunde, vă rog să-mi spuneți cine sînteți dumneavoastră și pe ce chestie îmi puneți această întrebare ?

— Numele nu vi-l spun, deși aș putea să vă dau cu ușurință unul fictiv...

— Atunci n-avem ce discuta.

Și fostul proprietar al mașinii roșii dă să pună receptorul în furcă. Interlocutorul intuiește intenția celuilalt.

— Vă rog să mă înțelegeți, e o problemă tare delicată și, în același timp, de mare importanță pentru viața mea. Știți, eu îmi iubesc foarte mult nevasta și vreau să clarific lucrurile...

— Mă mir și eu ce răbdare am să continui discuția cu dumneavoastră. Nu înțeleg ce legătură are Dacia mea, care de fapt nu mai e a mea, cu soția dumneavoastră, care...

— O să vedeți că are și vă rog nu încercați să mă duceți de nas, cum că mașina nu mai e a dumneavoastră. Vă pun în vedere, și omul ridică tonul, că toată povestea va ajunge la cunoștința soției dumitale.

— După cum vorbiți s-ar părea că nu sînteți beat. Rămîne să cred că la mijloc e vorba de o gravă eroare, încearcă omul să-l tempereze pe celălalt, care devine tot mai nervos. Nu înțeleg nimic din ce spuneți.

— O să încerc să fiu mai explicit, se mai potolește întrucîtva necunoscutul. Soția mea a fost văzută în mașina dumitale, în mai multe rînduri, și vreau să avem o explicație.

— Și cînd, mă rog, a fost doamna văzută în mașina mea ?

— Ultima dată chiar la începutul acestei săptămîni.

— Uite, domnule, ca să fii liniștit, eu nu mai am mașina de aproape șase luni. Deci am ieșit din cauză, nu ? !

Se simte că interlocutorul e descumpănit ; nu știe ce să răspundă. Totuși, după o ezitare care durează 5—6 secunde, se aude vocea resemnată a celui de la capătul firului.

— Vă implor să-mi spuneți cui ați vîndut-o. Ajutați-mă să lămuresc povestea asta care mă roade.

— Eu vă înțeleg perfect, dar n-am cum să vă ajut, pentru simplul motiv că acela căruia i-am vîndut-o pe „Roșioara" a dat-o, după numai o lună, altcuiva, din provincie, și habar n-am cum îl cheamă pe ăsta și unde locuiește. De fapt, nici primul cumpărător nu mai răspunde la numărul pe care-l știam.

— Vă mulțumesc, răspunde cu un glas sfîrșit, soțul „cu probleme".

Cu asta, discuția a luat sfîrșit și se părea că istoria a fost uitată.

După o săptămînă „liniștită", pe parcursul căreia fostul proprietar al Daciei, alarmat de ultimele evenimente, caută să dea de urma cumpărătorului mașinii, întrebînd vecinii casei demolate, interesîndu-se zadarnic de noul număr de telefon al celui despre care știa doar că se numește Ștefan Alexandru, omul începe să intre în panică.

Foștii vecini o țin întruna : Nu știm unde s-a mutat. Doar atît ne-a spus că apartamentul e frumos, luminos. Dar unde-i situat ? Nici el nu ne-a spus, nici noi nu l-am întrebat. Știți, nu eram în relații atît de apropiate așa că... Cu alte cuvinte, „la București, pe dreapta".

La Telefoane s-a lămurit mai repede. Postul telefonic e desființat și nu e înregistrată nici o cerere cu numele lui. Iar în „carte", cu numele Ștefan Alexandru sînt zeci.

— Ai umblat trei după-amieze la rînd. Ce-ai aflat în aceste zile ?, îl ia la zor soţia. Nu mai ai casă şi belelele curg.

— Dacă îţi închipui că pentru mine căutarea faimosului Ştefan Alexandru e doar un motiv pentru o distracţie, te invit să orbecăieşti mîine alături de mine, pentru a da de cel care nu mai are nici un interes să încheie vreun act cu noi, după ce a înstrăinat, la rîndul lui, autoturismul.

Femeia pare că începe să înţeleagă încurcătura în care s-au vîrît şi intră în bucătărie, rostind cu voce scăzută mai mult pentru ea : „Să mai ai încredere în oameni !"

N-au trecut decît cîteva zile de la discuţia relatată şi se profilează la orizont o nouă creştere a tensiunii.

— Uite bărbate „recolta", studiază-le cu atenţie. O să te bucure.

Omului nu-i vine să creadă. Ţine în mînă cîteva comunicări oficiale de la Miliţie. Le parcurgea îngrozit.

— Proces-verbal pentru că a circulat cu 110 kilometri pe oră. Auzi ! Pe şoseaua Bucureşti—Urziceni, în Coşereni, am depăşit cu 50 km pe oră viteza legală ! Şi încă o precizare : cică viteza a fost înregistrată cu aparatul Radar !

— Culmea, noi în ziua aia eram la maică-ta la masă, bărbate.

— Scumpa mea nevastă. Nu înţelegi, oare, că maşina figurează pe numele meu, la adresa unde ne aflăm şi că eu, şi nimeni altul, sînt bun de plată pentru toate. Da, nu te uita la mine aşa mirată, bun de plată pentru impozit, pentru ADAS, pentru cele încă patru amenzi materializate în somaţiile de colo, de pe masă : „Staţionare în loc nepermis", „Circulaţie pe sens interzis" şi, în sfîrşit, ce laş ! Auzi, tampo-

nează o Dacie la parcare şi apoi o ia la fugă ! Atîtea năzdrăvănii n-am făcut eu într-o întreagă carieră de automobilist. Cred că ăstora le provoacă o plăcere sadică să facă contravenţii în contul meu.

— Factorul poştal mi-a zis azi : „Îl ştiam pe soţul dumneavoastră un om sobru, la locul lui. În ultimul timp văd că nu e zi să nu-i aduc cîte o veste proastă. De, e păcat cînd se schimbă oamenii, mai ales la bătrîneţe, a continuat el. Să intru-n pămînt nu alta. Auzi, ce părere îşi fac oamenii despre noi ? Şi numai din cauza blestematei ăleia de maşini care ne-a adus doar ghinion.

— O judeci nedrept nevastă. „Roşioara" a fost o maşină bună, cuminte, nu ne-a dat nici un fel de probleme timp de doi ani. Noi ne-am debarasat de ea nu prea onorabil şi, mai ales, nu prea legal. Soluţia e să rugăm circulaţia să ne găsească pe noul, mai corect, pe ultimul proprietar !

Se stabileşte că „Roşioara", ajunsă într-o stare jalnică, trecuse prin nu mai puţin de cinci mîini, iar proprietarului iniţial au mai continuat să-i curgă reclamaţii, taxe neachitate, amenzi, în număr de 15. Da ! cincisprezece. Ultima se referea la străpungerea gardului unui gospodar şi omorîrea unor orătănii. Credulitatea se plăteşte !

DURA LEX SED LEX

Conducerea automobilului oferă multe plăceri, mai cu seamă pe o vreme frumoasă, cînd traseul străbate regiuni pitoreşti, motorul funcţionează perfect, iar în maşină domneşte buna dispoziţie.

Pilotarea maşinii constituie adeseori o necesitate. Cînd se efectuează deplasări în interes de serviciu ori pentru cine ştie ce motive ce nu suferă amînare.

Indiferent de cauza ce stă la baza unei asemenea activităţi, cert este că nimeni nu a fost şi nu este obligat să se urce la volan. Altfel spus, îndeletnicirea de conducător auto, profesionist sau amator, ţine de opţiunea fiecăruia. Vrei să devii conducător auto, devii ! Nu vrei, nu devii !

Ceea ce nu întotdeauna şi nu de către toţi se ia în seamă este faptul că, o dată ce a obţinut calitatea de conducător auto şi, mai ales, din moment ce s-a suit la volan (după ce, bineînţeles, a dobîndit permisul de conducere), el, omul, şi-a asumat — liber consimţit — o serie de obligaţii faţă de lege. De asemenea (de ce să nu spunem deschis ?), un şir de privaţiuni. Nu numai să nu consume băuturi alcoolice, veche şi întemeiată poveste, ci şi multe altele.

Nu l-a constrîns nimeni. Şi le-a acceptat singur. Nu numai pentru o zi sau două, pentru o săptămînă

sau o lună. Ci ori de cîte ori își exercită îndeletnicirea de șofer. În aceste privințe nu trebuie admise concesii, nici toleranțe. Nu există aici răspunderi temporare, șoferi „cu program redus", Responsabilitățile, direct proporționale cu plăcerile și utilitățile, sînt integrale și general valabile.

Marea majoritate a posesorilor de permis de conducere înțeleg și respectă aceste comandamente. Unii însă...

Partea proastă este că sînt dintre acei „unii" care, cînd calcă pe-alături pentru prima dată și nu sînt descoperiți, își zic : „bine că am scăpat !" A doua oară cînd greșesc, prind curaj : „ai văzut că merge !" Pînă cînd... și atunci nu ei sînt de vină, ci legea, că e prea aspră. „Cum adică, dom'le ! Pentru o depășire să mi se dea și amendă și suspendarea permisului ?" Sau... „De ce numai pe mine m-a văzut că am circulat cu viteză peste limita legală ?" Sau... Alte și alte variațiuni pe aceeași temă. Ceea ce îi doare pe cei care se lamentează în acest fel nu este faptul că sînt în culpă, ci necazul că au fost prinși în această postură. Că, în felul acesta, au fost protejați, ei și partenerii lor de drum, de pericolul potențial de a fi accidentați sau de a produce vreun accident, asta nu realizează. Dovadă, cei ale căror permise sînt „tatuate" cu două-trei-patru ștampile radar, sau cu două-trei suspendări temporare de a conduce autovehicule.

Evident, sînt greșeli și greșeli. De pildă, este posibil să nu poți opri autovehiculul cînd semaforul trece de pe culoarea verde pe galben și, în consecință, să treci prin intersecție ! Periculos ! Consecințele pot fi grave. Dar... Cum este posibil însă ca unii să „greșească" făcînd o depășire într-o curbă lipsită de vi-

zibilitate sau să se urce la volan după ce au consumat băuturi alcoolice ?

Unii semnalizează dreapta și o iau la stînga. Alții parchează unde n-au voie sau opresc unde e interzis. Unii depășesc limitele de viteză, alții fac depășiri deși semnul interzicerii lor e mare și clar. Unii încalcă linia continuă, alții merg cu mașini neverificate. Abateri și abateri. Sancțiuni și sancțiuni.

Nu este greu de anticipat urmările nefaste pe care le poate genera conducerea autovehiculului de către un adolescent. Fără permis, evident. Și, totuși, au fost destule cazuri cînd băieți, cărora abia începuse să le mijească primele firișoare de barbă, au ajuns să conducă mașina. Întîi prin curte sau pe un teren viran. Sub privirea, îndrumarea și satisfacția lui tătucu care nu mai putea de bucurie că odrasla lui, în sfîrșit, a reușit să pornească mașina. Iată însă că mai mult decît nepriceputul șofer, în timp ce iese cu autoturismul pe șosea, calcă un om, lăsînd patru copii fără tată. Familia rămîne consternată nu pentru isprava novicelui conducător auto și pentru răspunderea morală pe care o poartă cel ce l-a învățat să pornească mașina și să se țină de volan și i-a permis să pornească „în circulație", ci pentru „ce se va întîmpla acum cu sărăcuțul de el ! Cum să-l scăpăm de lege ?"

Sînt mulți oameni care, cunoscîndu-și firea și fiind conștienți de slăbiciunile lor incompatibile cu responsabilitățile conducerii autovehiculului, nu doresc să devină șoferi. Nu numai profesioniști, ci nici măcar amatori. Ca și cei care, ajungînd la o anumită vîrstă sau suferind de o anumită maladie, renunță să con-

ducă autovehicule, deși au permis și au la activ nu sute de mii, ci peste un milion de kilometri.

Aceștia sînt conștienți că nu pot răspunde corect cerințelor clare ale legii. E un act de responsabilitate civică.

La urma urmei, legea este dură doar cu cel care nu o respectă !

2 GESTURI ȘI... GESTURI

SPECTATORI ÎN PROPRIA NOASTRĂ PIESĂ

Omul epocii noastre este cel puțin două ore pe zi, în medie, participant la trafic. Ceea ce, traduse în expresii mai puțin tehnice, înseamnă pieton, pasager (în mijloacele de transport în comun) sau conducător auto. Eventual biciclist. Așadar, un anume rol într-o piesă ce se numește „circulația rutieră".

Ca orice piesă ce se respectă, și aceasta își are eroii săi, pozitivi și negativi, și un anume mecanism conflictual. Paradoxal, dar în cazul acestei piese recunoaștem, mai degrabă, actorii care joacă roluri negative. Adică pe aceia care se pun, de cele mai multe ori nedeliberat, deși aceasta nu scade primejdia, în postura de a contraveni normelor (scrise și nescrise) ale deplasării pe străzi și șosele.

Din păcate, mai rar descoperim ori reținem eroii pozitivi ai circulației. Cu toate că aceștia există din belșug.

În timpul nopții, un om de prin părțile Clujului n-a pregetat să transporte pe șaua bicicletei sale, împingînd-o cale de cîțiva kilometri pînă la spital, un pieton lovit de o mașină și părăsit în șanț de un automobilist laș.

Aproape de Focșani, doi automobiliști, întîlnind pe șosea o porțiune acoperită cu ulei scăpat din cine știe ce motor, au marcat limitele locului alunecos cu

crengi, iar apoi, unul într-o parte, altul în cealaltă, au semnalizat cu lanterne pe șoferi asupra pericolului.

Sînt cazuri ieșite din comun, vor spune, poate, unii dintre dumneavoastră. Cel care emite o astfel de opinie, trebuie să admită că el nu ar proceda așa într-o astfel de împrejurare. Adevărul este că de multe ori nu avem curajul să credem că sîntem capabili de fapte asemănătoare. Pînă cînd ajungem într-o circumstanță care ne obligă, moralmente, să acționăm...

Rolul pozitiv pe care îl interpretăm cu toții, cotidian, presupune conduita civilizată, ca pietoni sau șoferi, dar și numeroasele fapte de solidaritate rutieră, precum gestul conducătorului auto care înțelege să oprească lîngă noi, rămași neputincioși în mijlocul cîmpului, pe ploaie, în pană, ca să ne remedieze defecțiunea, oferindu-ne, altruist, și piesa de schimb necesară.

Astfel de scene se petrec frecvent. Atitudinea — corectă, generoasă, civilizată — reprezintă normalitatea și ne-am învățat să trecem pe lîngă asemenea gesturi fără a le reține în mod special. Piesa pe care am numit-o „circulația rutieră", și în care fiecare dintre noi jucăm un rol anume, își desfășoară continuu infinita ei diversitate de situații.

Ideea solidarității umane, a comunicării firești, generoase, pline de solicitudine și, nu o dată, cuprinzînd gesturi de devotament, această nobilă și normal-curentă atitudine ne-a fost dezvăluită și de „spectacolul" circulației rutiere.

Pe această temă am discutat cîndva, în Deltă... Socoteam, atunci, demult, că în nici un loc din lume o

fluturare cu brațul în semn de salut nu are o valoare mai umană, mai dătătoare de optimism în comuniunea ce leagă pe om de om, decît în acest univers „nepereche". Nu știi cine este cel pe care îl vezi de departe pe mal. Nici el nu te știe pe tine, cel aflat într-o ambarcațiune, care îl saluți cu brațul. Nici măcar fețele nu vi le puteți desluși unul altuia.

Și, totuși, parcă nicăieri ca acolo, în Deltă, nu am simțit mai aproape prezența semenului nostru, omul. Nicăieri nu am trăit mai deplin sentimentul că un simplu gest ne-a legat pentru o secundă destinele într-o solidaritate de care numai ființa omenească este capabilă.

Eram pentru prima oară în Deltă. Străbăteam, ca într-un vis, drumurile de apă neștiind la ce să privim mai întîi. Căci totul era nou, uimitor, ca într-o lume de basm, pentru care nu găsești nici măcar termene de comparație.

Apoi am simțit nevoia să facem o anume corectură. Nu pentru a nega semnificația pe care am acordat-o gestului, ci pentru a lărgi tabloul, nesfîrșit de altfel, al gesturilor de întrajutorare dintre oameni, expresie a respectului și solidarității noastre. Nu numai în Deltă pot fi întîlnite astfel de semne, ci în orice loc unde se întretaie căile oamenilor. Deci și pe șosele și străzi.

Emoționant este semnul șoferului care oprește mașina la o trecere pentru pietoni și invită pe cei aflați la marginea trotuarului să pornească în traversare. Nimic mai firesc, mai expresiv, mai demn de admirat în fața acestui gest, decît răspunsul de salut al pietonului, pornit din același sentiment de cordialitate ca al șoferului. Și, la fel ca în Deltă, nici aici,

cei care fac acest schimb de mesaje nu se cunosc şi n-au timp să reţină cum arată fiecare. Rămîne însă gestul de bună-cuviinţă, de politeţe şi civilizaţie. Precum semnul făcut din viteza maşinii de un conducător auto pentru a comunica confratelui său că un cauciuc este moale sau că portiera nu este bine închisă.

Căldura plăcută a recunoştinţei te învăluie şi atunci cînd, la volanul maşinii tale, ajungînd un camion încărcat ochi şi care abia se tîrăşte pe urcuşul şerpuitor, este atenţionat cu braţul de şoferul dinaintea ta, comunicîndu-ţi că-l poţi depăşi fără pericol. Îi eşti cu atît mai îndatorat necunoscutului partener de trafic, cu cît semnul lui apare exact atunci cînd te resemnaseşi cu gîndul că trebuie să parcurgi în ritm de melc o bună bucată de drum, înghiţind noxele emanate cu dărnicie şi din belşug de motorul solicitat la maximum al gigantului pe roţi, ce suie solitar muntele.

Omagiem cu respect atitudinea acelui şofer anonim care, într-o noapte cu ceaţă, cînd nu vedeam efectiv nici pînă la 20 de metri, observînd că sînt în spatele lui cu autoturismul şi nu-l depăşeam, n-a pregetat să ruleze, cale de cincizeci de kilometri, cu viteza potrivită firavei mele experienţe de începător, numai ca să-mi asigure ajungerea cu bine la destinaţie.

Nici măcar numărul de înmatriculare al acelei maşini nu l-am reţinut din cauza încordării cu care am condus, cu toate că, aproape două ore, privirea mi-a fost aţintită pe placa de tablă iluminată ce purta numărul respectiv. Ştii sigur însă că la volanul ei se afla un om, un tovarăş de drum, un prieten.

AVEA OPT ANI...

Aveau de mers pînă la școală cinci kilometri. În fiecare zi să faci 10 kilometri pe ger, pe viscol, nu-i simplu nici pentru un adult, darmite pentru niște copii de 8 ani. Adelinei îi era dragă cartea. Noile obiecte ale clasei a II-a o fascinau. Cînd nu se descurca la vreun exercițiu, persevera pînă cînd rezolva totul. Și tocmai de aceea gerul și viscolul din ultimele zile n-au împiedicat-o să se ducă la școală. O lua de acasă și pe Liliana, colega ei de clasă, slăbuță, pirpirie, deși părinții acesteia mai protestau. „Lasă, tanti Mărioară, că mă descurc eu. La nevoie o iau în brațe și tot răzbim". Pe parcurs, unde erau troienele mai mari și Liliana dădea semne că nu mai poate înainta, Adelina o lua într-adevăr în cîrcă pînă unde drumul era mai ușor. Cînd rafalele de vînt înghețat deveneau mai puternice, încît erau în stare să doboare un om, Adelina trecea în față. „Lili, tu treci în spate și ține-te bine de paltonul meu". „La 8 ani, fetița asta parcă avea șapte inimi. N-am avut în douăzeci de ani, de cînd predau, un copil cu o asemenea voință. Inteligentă, săritoare, generoasă, cu o forță fizică inepuizabilă, parcă toate calitățile ome-

neşti s-au concentrat în ea", se destăinuia diriginta, directoarei şcolii.

Se întorceau seara de la şcoală. Vremea era tot mai rea.

«Adelina îmi explica ceva la geografie. Cînd a văzut farurile îndreptîndu-se spre noi, colega mea m-a împins spre şanţ. Ea nu s-a putut retrage atît de repede. În acea clipă s-a gîndit, probabil, că mama i-a spus să aibă grijă de mine. Am ieşit cu greu din troiene. Am văzut-o căzută jos. Nu mişca şi era plină de sînge. Nu ştiam ce să fac, îmi era frică, frig. Am început să plîng, să ţip. Ştiam din filme că în asemenea situaţii e bine să strigi după ajutor. Dar cine să mă vadă în pustiul ăsta ? Cînd am zărit maşina mică oprindu-se, m-am mai liniştit. Ea e salvarea noastră, mi-am zis. Oamenii s-au dat jos şi au venit spre mine. „Şi cum te cheamă pe tine, prichindelule, de unde eşti ?", m-au întrebat. „Eu sînt Liliana Ion şi-s din Balta Mare". „Aa, deci eşti fetiţă, nu băieţel cum credeam noi. Hai în maşină, la căldură, pînă nu îngheţi de tot". Le-am arătat-o pe Adelina. Cei doi, coborîţi din Dacia galbenă, s-au îndreptat spre ea. „E rece, Ioane, şi nu mai respiră. Nu mai are nici puls. S-o ducem, totuşi, la spital". Şi au luat-o în braţe şi au urcat-o în maşină. „I-a spune, tu, Liliana, încotro mergea maşina care a lovit-o pe colega ta ?" La început n-am ştiut bine să explic. Am arătat cu mîna : „Încolo, nene, spre Poiana cu plopi". „Precis, fetiţo, mi-au zis ei, nu te înşeli ?" „Nu, nene, maşina venea din direcţia unde vă îndreptaţi dumneavoastră". „Întoarce Iliuţă şi dă-i bice !", a spus cel cu părul alb».

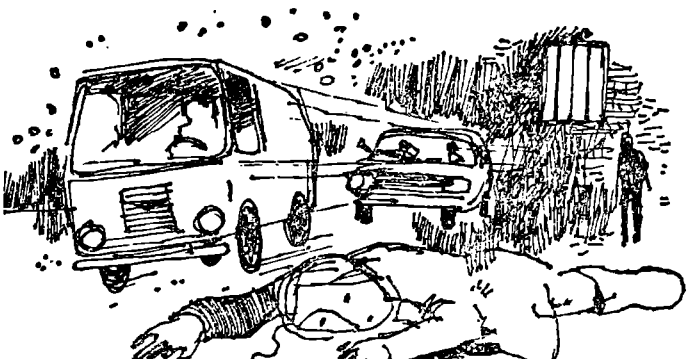

Așa și-a amintit Liliană discuția cu cei doi oameni buni. În mașină, pe Liliana a podidit-o plînsul. Mîngîia mereu obrazul rece al Adelinei... Ion, unul dintre cei doi, cel mai vîrstnic, cu părul alb, a încercat să-i distragă atenția : „Ia spune, tu, fetiță mică, cum e la voi la școală ? Știi că și eu am un băiețel de vîrsta ta ?“ Liliana și-a îndreptat privirea spre cel care-i vorbea și cu perspicacitatea caracteristică odraslelor din zilele noastre, i-a spus între două sughițuri : „Păi... dumneavoastră, așa mare, să aveți copii așa de mici ?“ „Iartă-mă, Liliana, am uitat să-ți explic că-i vorba de nepotul meu“. „Așa mai merge“, răspunde fetița încercînd un zîmbet.

Apoi s-a lăsat tăcere. O clipă poate. Deodată, la orizont s-a văzut ceva. Un punct mic, negru, se deslușea treptat. Era un autovehicul care rula în fața Daciei. „Dacă noi avem 70, el are cel puțin 90, căci nu reușim să ne apropiem deloc de el, dimpotrivă, se

vede clar că distanța dintre noi crește". „Nu putem nici risca, asfaltul e acoperit pe-alocuri de petice de gheață". „Ai dreptate, Iliuță, dar unde e asfaltul curat apasă și tu mai tare !". Distanța dintre cele două autovehicule s-a redus vizibil. Cel din față a stins luminile. „Cred că ăsta e omul pe care-l căutăm. De fapt singura mașină pe care am întîlnit-o. Și-apoi, un om cinstit n-are motive să stingă luminile". „Așa-i, Ioane". Cel din față mărește viteza, căutînd să scape de urmărire. Dacia galbenă, parcă într-un ultim efort, depășește autoduba. Ion coboară geamul și cu paleta de inspector de la I.T.A. face semnal de oprire. Agresiv, pilotul autovehiculului greu face un viraj ușor la stînga cu intenția vădită de a arunca de pe șosea autoturismul. Acesta accelerează și trece înainte. Văzînd că n-are șanse de scăpare, șoferul autodubei oprește. Coboară de la volan un tip negricios, nebărbierit, cu o mustață stufoasă. „Ce, mă, ați înnebunit ? Ce vreți de la mine ?" „Ușurel, nene, să stăm puțin de vorbă". „Acum v-ați găsit să discutăm, pe viscolul ăsta, pe o șosea plină de gheață ?" „Cînd e vorba de moartea unui om, stăm de vorbă pe orice timp". „Ce moarte ! Nu știu nimic ! Sînteți nebuni de-a binelea !" Între timp, cei doi inspectori de la I.T.A. găsesc suficiente urme de coliziune pe autodubă. Farul crăpat, o înfundătură în aripa stîngă, altele în mască... „Cum îți explici urmele de accident ?" „Prostii ! M-a lovit unul la parcare, lăsați-mă să plec !" Bineînțeles că n-a fost lăsat să plece. Pînă la urmă, lucrurile s-au lămurit. Neatent, șoferul a lovit-o pe Adelina. A coborît, a văzut că-i moartă și și-a văzut de drum.

Doi oameni de suflet, care se întorceau de pe un șantier și nu-și văzuseră familiile de trei luni, au

renunțat să-și continue drumul spre casă, pentru a contribui la realizarea unui act de dreptate.

În urmă lăsaseră însă o lacrimă pentru viața Adelinei.

Și n-avea decît opt ani. Și era cea mai bună elevă pe care a avut-o profesoara în douăzeci de ani de activitate didactică.

JOCUL NEBUN AL FULGILOR DE ZĂPADĂ

Drumul greu, foarte greu. Prin zăpada groasă, purtată haotic de un vînt extrem de puternic, mașina de salvare, o Dacie Break, se putea asemui unei bărci ușoare fără cîrmaci, pierdută pe coamele valurilor unui ocean bîntuit de un uragan furios.

Șoferul începu să fie cuprins de neliniște. Speranțele că va ajunge la destinație se diminuară. Omătul forma pe șosea obstacole tot mai înalte, ca dunele unui veritabil pustiu, iar străpungerea lor era din ce în ce mai anevoioasă. Trebuia să recurgă tot mai des la manevra înainte — înapoi, pentru a cîștiga doar cîțiva metri. Șoseaua pustie sporea frămîntarea șoferului. „În caz de nevoie, cine mă ajută ? Pînă la cea mai apropiată comună mai am zece kilometri, iar pe targa din spate e un copil pe moarte, a cărui mamă mă imploră să ajung mai repede ! Dar cum să ajung? Într-o oră am făcut doar cincisprezece kilometri, iar pînă la spital mai am douăzeci. Douăzeci !" Sora medicală, o tînără șatenă, mică de statură, cu o față de copil, așezată în dreapta șoferului, făcea tot ce depindea de ea pentru a menține copilul în viață. Administrase băiețelului injecția recomandată în asemenea cazuri, iar acum încerca s-o liniștească pe tînăra mamă, agitată, plînsă, îngrijorată. Starea mi-

titelului, un băieţaş de cinci ani, cu părul blond deschis şi cu obrajii congestionaţi, ce se zvîrcolea şi tindea să tragă de pe el cele două pături cu care era învelit, era gravă. Foarte gravă. „Doamne, ce ne facem dacă rămînem înzăpeziţi, aici, în plin cîmp ? Frigul ăsta îmi omoară copilul. Şi aşa, aici, în spate, nu-i prea cald". „Să fim optimişti, să avem încredere. Nu vedeţi că totuşi înaintăm ?" Anca, sora medicală, continua cu încurajările imediat ce înceta şoferul. „Fiţi liniştită, doctorul e anunţat, ne aşteaptă, totul e pregătit pentru operaţie. Îl vom salva pe Dănuţ, sînt sigură". Femeia se linişti preţ doar de cîteva minute, apoi începu iar să plîngă uşor. „Cînd îl văd cum se topeşte parcă sub ochii mei şi eu nu pot să-l ajut cu nimic, îmi ies din minţi. Tovarăşe şofer, nu puteţi încerca să mergeţi mai repede ?" „Ce răspuns să-i dau ? gîndi acesta. Spunîndu-i că în curînd ne vom înpotmoli, că troienele vor acoperi maşina, că de jumătate de oră nu mai disting drumul şi orbecăiesc în neştire, că doar cîte un indicator răsărit din zăpadă îmi mai arată că mă aflu pe drum ? Ce rezolv ?" Şi totuşi încearcă s-o încurajeze. „Vă rog să aveţi încredere în mine. Fac totul să ajungem cu bine la spital. Dumneavoastră împreună cu Anca ocupaţi-vă de Dănuţ. Anca, încearcă să-l faci să bea puţin ceai din termos. Copilul are nevoie de lichide". „Bine, nea Iancule, avem deplină încredere în arta dumitale, am fost noi în situaţii şi mai grele decît asta". Fata îşi termină vorba exact în momentul cînd breakul lunecă uşor, cu roţile din spate, în şanţul destul de adînc al şoselei. Maşina încetă să înainteze. La fel de lin şi partea din faţă a autostaţionului e trasă parcă de nişte forţe nevăzute în adîncul şanţu-

lui. Zadarnice sînt eforturile şoferului de a ieşi din capcana perfidă. Accelerările nu fac decît să împingă, cu totul, maşina, pe fundul „tranşeii". Convins că singur nu va putea să ajungă din nou pe şosea, încearcă să părăsească maşina. Înoată prin zăpada care îi trece de genunchi pînă ajunge la taluzul abrupt... Se caţără greu. Adîncimea şanţului trece de doi metri. Cînd nu mai avu decît puţin pînă la borna kilometrică de care voia să se agaţe, şoferul se duse ca sania pînă în dreptul maşinii scufundată în omăt. Auzi plînsetele mamei şi vocea Ancăi. „Fiţi liniştită, mă urc la şosea să opresc o maşină. E ora cînd circulaţia se mai înviorează". Ajunse pe platforma drumului şi începu să facă semnale disperat cu lanterna. Secunde. Minute. Timpul se scurge greu, nepăsător. Lui i se par ore. Ore nesfîrşite. „Cît a trecut ? Un sfert de oră ? O jumătate de oră ? Oare mai trăieşte bietul copil ? Şi dacă trăieşte, cît timp mai poate supravieţui în situaţia disperată în care se află ?" Se văd două faruri în depărtare. Lumina lor creşte cîte puţin, dar sigur. „Asta-i salvarea noastră. Farurile sînt ori de tractor ori de ARO". De la volan coboară repede un om de statură mijlocie, îmbrăcat cu o scurtă îmblănită, pantaloni groşi, pîslari şi un fular care-i acoperă aproape toată faţa. Numai ochii i se mai văd. Cînd începu să vorbească, nea Iancu, şoferul, păli. În faţa lui era o fată. Şi el... „Ce-i omule, ce s-a întîmplat ? Trebuie să fie ceva grav dacă tot agiţi lanterna aia". Omul explică în cîteva cuvinte, fetei, despre ce-i vorba. „Şi unde-i maşina ?" „Colo, în şanţ !" „Care şanţ, că eu nu văd nimic ? Să nu cumva să-ţi treacă altceva prin cap, să ştii că nu-s dusă de multe ori la biserică". Omul se uită mustrător la tînăra şoferiţă, şi-i zise :

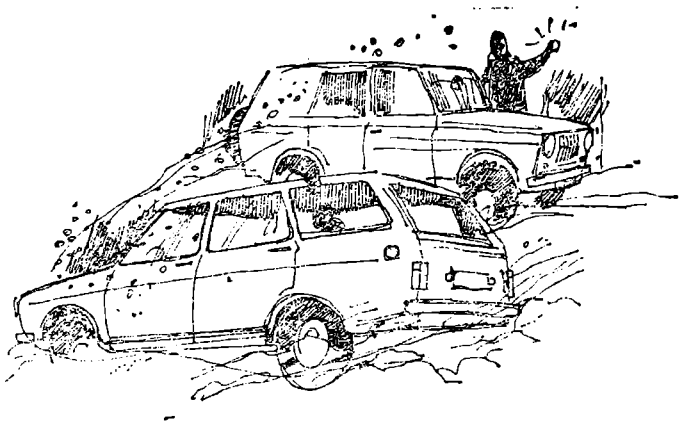

„Merg eu înainte, dumneata coboară cînd ajung în dreptul uşii". Portiera îngheţată opune rezistenţă. Copilul este înfăşurat în pleduri, luat în braţele vînjoasei şoferiţe şi aşezat cu grijă pe bancheta din spate. „Şoferule ! Îţi trimit un tractor să te remorcheze". Mama continuă să plîngă, ferindu-l pe copil, cum poate, de zdruncinăturile ARO-ului care, precum un car blindat, tăie fără prea mari eforturi nămeţii de aproape un metru, ce s-au adunat pe şosea în mai puţin de două ore.

„Nu plîngeţi, doamnă, în jumătate de oră sîntem la spital. Am transportat concentrate la fermă. Trebuia să duc maşina la sediul gospodăriei, dar mergem la oraş. Nimeni nu mă va condamna că am salvat un sufleţel de la moarte". ARO-ul virează la dreapta spre oraş. Şoferiţa, care şi-a scos căciula, arată ca o fetişcană de 18 ani. Cu bujori în obraji, cu părul blond ondulat şi cu un zîmbet care-i luminează faţa, nu

pare deloc impresionată de vicisitudinile vremii. Mama se mai liniștește, copilul la fel. Se pare că injecția începe să-și facă efectul. „Cîți ani aveți, domnișoară ? Cred că nu mai mult de 19—20". „Ba am chiar 25! Și-s fată... cu două fete. Una de 6 și alta de 3. Soțul e și el șofer. Știți dumneavoastră proverbul : „Vrabia îi pui, dar naiba știe de cînd îi".

A stat pe bancă, alături de mamă, pînă cînd medicul, terminînd operația, a anunțat bucuros : „Totul e în regulă, băiatul e salvat, dar, apropo, cum vă numiți, domnișoară care, de fapt, sînteți adevărata salvatoare a copilului ?". „Spuneți-ne unde vă găsim, cum vă numiți ? Nu voi uita niciodată că mi-ați salvat copilul de la moarte". Mama, cu ochii în lacrimi, se repede la tînăra blondă și o sărută pe amîndoi obrajii. „Numele meu n-are nici o importanță. Am procedat așa ca orice femeie, mamă, care știe ce înseamnă să iubești copiii și să porți răspunderea creșterii lor. Și n-am fost singură. L-ați uitat pe șoferul de pe salvare, ca și pe sora Anca. Să nu mai vorbesc de mama însăși. Eu, ce-am făcut ? Nimica toată. Și acum vă îmbrățișez și vă urez sănătate la toți". Silueta șoferiței dispare curînd, acoperită de jocul nebun al fulgilor de zăpadă.

DACĂ AȘ FI ȘTIUT ?...

Fără să fie stînjenit de cineva, pe o șosea aproape necirculată, o Dacie 1310, condusă de un șofer profesionist experimentat, își schimbă ușor direcția spre stînga și se îndreaptă spre un pîlc de salcîmi, aflat la mică apropiere de panglica asfaltată. În drumul lui spre pomii care îl atrag ca un magnet, autoturismul rade totul în cale. Mai întîi un biciclist care, nemaiputînd face nimic pentru a evita coliziunea, primește o izbitură puternică în roata din față și zboară, apoi, precum un cascador. După mai multe rotații în aer, asemănătoare sportivilor care sar de la trambulina înaltă, aterizează pe niște boscheți ornamentali. Apoi, mașina „șterge" două femei, cărora nici prin cap nu le trece că peste cîteva secunde vor face cunoștință cu apa rece a unei bălți destul de mari, la nici cinci metri de șanțul șoselei. La cîteva secunde după această secvență, se aude un bubuit puternic, ca explozia unei grenade, care marchează momentul luării în „brațe" a pomului de către mașină. Biciclistul, Barbu, zootehnist la ferma din comună, călare pe tufe, nu realizează ce i s-a întîmplat. Se uită buimăcit de jur-împrejur, fără a identifica, la început, mormanul de metal aflat la circa 100 de metri, în care s-a transformat, doar în cîteva clipe, autoturismul galben.

Începe treptat, metodic, să-şi examineze trupul. Ma întîi capul, apoi pieptul, picioarele şi, în final, mîinile de care uitase, cu toate că se slujise de ele pentru a stabili dacă e întreg, ori ba. Apoi, mirat parcă de performanţa realizată, îşi aminteşte că are şi glas „Care mă loviraţi, mă, unde vă ascundeţi ?" După ce-şi mai revine din şocul suferit, îşi dă seama că nu a ieşit din nedorita întîmplare chiar aşa perfect Observă că pantalonii s-au prefăcut într-un fel de franjuri, iar hainei de doc îi lipseşte o mînecă. Ceva mai tîrziu reuşeşte să identifice „agresorul" şi se îndreaptă în fugă spre pîlcul de pomi. Şoferul, cu capul aşezat pe volanul care a căpătat forma unui opt, parcă doarme. Zootehnistul îşi lipeşte mîna de obrazul şoferului şi începe să vorbească singur : „E rece şi nici nu mai suflă. S-a zis cu el ! Dar ia stai puţin, ăsta-i Năiţă de la cooperativă. Mă, Năiţă, răspunde, mă ! S-a zis cu tine. La nici 40 de ani. Ţi-au rămas patru copii, Năiţă, săracu' de tine".

Femeia care ocupa fotoliul din spate începe să geamă. Se plînge că o doare groaznic capul. Abia atunci Barbu observă că în maşină mai e cineva. „Ce păţiraţi, cum s-a întîmplat ?", întreabă zootehnistul. „Nu ştiu, n-am fost atentă, sînt bolnavă, mergeam la Bucureşti, la spital".

Nu trec nici două minute şi de maşină se apropie femeile scăpate ca prin minune de coasa bine ascuţită a „doamnei în negru". Rochiile lor de culoare deschisă au devenit verzi, după baia nedorită în balta acoperită cu „mătasea broaştei". Deşi locuiesc la doi paşi şi clănţănesc din dinţi, încît abia pot vorbi, n-au rezistat curiozităţii de a vedea epava maşinii. „De ce nu eşti atent, bre, omule ! Era să ne omori ! Umblaţi

pe drumuri ca turbaţii !", strigă una din ele spre şofer. Intervine bărbatul : „Sînteţi ca nişte cane, tot daţi din gură fără nici un rost. Nu vedeţi că n-are cine să vă răspundă, omul e mort". „Doamne iartă-ne, făcurăm păcat. Aşa cum stă, parcă se uită undeva în jos. De unde să ştim noi, că e mort ?" Cînd aud şi ele gemetele, ciulesc urchile şi deslușesc trupul femeii întinsă pe bancheta din spate. „Floareo, tu eşti? Păi, asta-i nevasta şefului de brigadă de la grădina cooperativei. Răspunde femeie, ce-i cu tine ?" „Ce tot o întrebi, nu vezi că e rănită ? Hai mai bine s-o ajutăm", se arată mai întreprinzătoare cealaltă femeie, „costumată" tot în verde.

Au noroc de o ambulanţă care tocmai trece pe-acolo. Cu ajutorul sorei medicale, femeia e urcată în Salvare, care demarează spre oraş.

Cînd brigadierului îi soseşte ştirea despre rănirea soţiei şi despre moartea lui Năiţă, rămîne cîteva clipe cu ochii privind în gol, nefiind în stare să pronunţe nici un cuvînt.

„Vino-ţi în fire, Zahario, nu se ştie cît de grav e", caută să-l liniştească zootehnistul. „Plecăm împreună la spital. Găsim noi o maşină". Zaharia se ridică în picioare, dar nu reuşeşte să se menţină decît cîteva momente. Întîmplarea face ca Barbu să fie un om vînjos, bine clădit. Reuşeşte să-l ţină în braţe şi apoi, cu ajutorul feciorului mai mare al zootehnistului, abia întors din armată, să-l ducă la spital. Medicii stabilesc pe loc diagnosticul lui Zaharia : infarct. „Tovarăşe doctor, omul a suferit mult în viaţă. L-a lovit cel mai tare pierderea fiului de 15 ani. S-a întîmplat anul trecut. Singurul copil şi, culmea, tot într-un accident de circulaţie. Un nechibzuit de trac-

torist i-a dat volanul pe mînă, iar el a plecat la băutură. Copilului îi plăcea să conducă, experienţă însă ioc. L-a ameţit viteza. Mai repede, mai repede şi la o curbă a răsturnat tractorul, care l-a prins pe băiat dedesubt. S-a chinuit cîteva zile la spital şi a murit. Vă daţi seama acum, cînd a auzit şi de nevastă..."

S-a clarificat mai pe urmă şi motivul morţii lui Năiţă. Suferea de diabet, într-o formă gravă. A făcut o criză, şi-a pierdut cunoştinţa, iar apoi ştiţi ce s-a întîmplat.

Îl rugase Zaharia s-o ducă pe nevastă-sa, care nu se simţea bine, la un control medical.

A doua zi, Barbu i-a adus ştiri bune şefului de brigadă. Soţia sa nu păţise nimic grav. Un traumatism uşor la cap şi o sperietură zdravănă. Un zîmbet i-a luminat faţa lui Zaharia. „Un lucru mă roade, Barbule. Ce vor zice femeia şi cei patru copii ai lui Năiţă, cel mai bun prieten al meu ? Că din cauza mea a murit soţul şi părintele lor. Dacă aş fi ştiut cît de gravă e boala lui, îl duceam eu la doctor, nu-l rugam să facă cursa asta nenorocită. Dacă aş fi ştiut !"

LACRIMILE OMENIEI...

Medicul de gardă, un om cu figură atletică, cam de 40 de ani, încărunțit parcă prematur, albul din păr predominînd, examinează atent copilul, un puști de vreo 5—6 ani, îmbrăcat sumar pentru puținele grade de afară. Un tricou alb-albastru cu mîneci scurte, niște pantalonași bej, iar în picioare sandăluțe albe. Copilul, întins pe masă, își revine și începe să scîncească, iar apoi să plîngă de-a binelea, arătînd cu mîna spre piciorul drept.

Se face cuvenita radiografie și doctorul pronunță primele cuvinte : „Mda, fisură de femur. Se pare că doar atît, nimic intern. E copilul dumneavoastră ?"

Întrebarea omului în alb, care parcă acum ridică pentru prima dată capul, era adresată celor doi, bărbat și femeie, ce au rămas în apropierea ușii, urmărind de acolo mișcările sigure ale doctorului. L-au așteptat în tăcere, nedorind să-l stingherească cumva în timpul examinării băiețașului. „Atunci al cui este ?" „Nici noi nu știm. Mergeam cu mașina și...", începu femeia să povestească.

E o brunetă zveltă, cu părul tuns scurt și o alură de sportivă. Bărbatul, un tip înalt, subțire, cu ochelari, pare mai puțin decis să vorbească. Se uită ba la femeia de lîngă el, ba la doctor. Din cînd în cînd, își

aruncă privirea și spre băiatul care plînge, făcîndu-i discret, cu mîna, un semn de încurajare. „Probabil că l-ați lovit pe stradă“... „Nu, nu-i vorba de așa ceva. Puștiul a căzut de sus...“

Medicul, în timp ce vorbea, începuse, cu calm, operațiile de punere a piciorului în ghips. Cel mic, sub efectul injecției, s-a mai potolit.

Scîncea ușor. Era limpede că nu-l durea, dar era încă speriat. „Cum adică a căzut ?“, întrebă doctorul, ridicînd capul spre tînăra femeie. Făcîndu-și parcă curaj, începu să vorbească bărbatul. „Mergeam cu mașina pe strada Cetății, știți, acolo unde s-au terminat nu de mult blocurile. Nu ne grăbeam, spectacolul începea la 7,30 și nu era nici măcar șapte. Am auzit un țipăt scurt de copil și apoi, așa, o bușitură. Zgomotul a fost asemănător unui sac aruncat pe ceva. N-am avut intenția să opresc. Mă gîndeam că cineva o fi aruncat un obiect de la etaj. I-am împărtășit părerea Sorinei, soției mele. «Dar țipătul cum ți-l explici, Dane ? Hai mai bine să vedem despre ce-i vorba. Locul trebuie să fie pe-aproape». Nu ne-a trebuit mult pînă să-l găsim pe băiețaș, care zăcea pe tufele ornamentale. Parcă dormea, cu mînuța lui stîngă ținută sub cap. Cîteva firișoare de sînge îi curgeau de pe brațul drept. Era zgîriat ușor și pe obraz. Să vă spun sincer, eu m-am speriat mai tare ca Sorina. N-am fost pus niciodată în situația să acord vreun prim ajutor. Mi-a venit în minte, nu știu prin ce asociație de idei, secvențele din filmul «O fereastră spre cer», unde campioana de schi cade în prăpastie și echipa de salvare o duce cu mii de precauții spre ambulanță. I-am spus soției. Să-l luăm ușor, cît mai ușor ! Fără zguduituri. Culmea ! O învățam eu

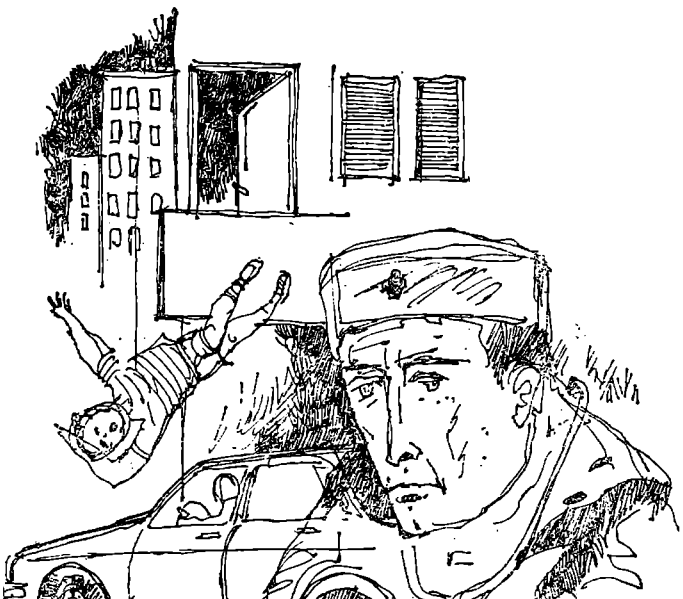

pe nevastă-mea ! Copilul era ușor ca fulgul. Nu era greu „să-l transportăm. Respira încă. L-am dus pe brațe, cu multă atenție, pînă la mașină. Sorina l-a așezat cu căpșorul pe poșeta moale. Zicea că întotdeauna, în asemenea situații, capul trebuie să stea mai sus decît corpul. Nici ea nu știa însă de ce. Și-a făcut loc lîngă băiețel, ținîndu-l cu amîndouă mîinile de trupul său firav, pentru a nu cădea. «Dacă moare

pînă la spital, Dane, ce ne facem ?» Cum ne-o fi norocul ! am zis. Spitalul, care se află la doi pași, e o șansă de partea noastră. Cam asta-i povestea, tovarășe doctor. Cred că a căzut de la vreun balcon și tufele au amortizat șocul. Ce ziceți, tovarășe doctor ?" „Tot ce este posibil. Cred că tufele alea i-au fost salvarea. Tufele și... intervenția voastră" a răspuns medicul zîmbind. „Și... scapă, ce ziceți ?, întrebă iar lunganul. Tare ne-ar pare rău să-l pierdem". „După cîteva zile de observație o să știm precis. S-ar părea că nu sînt motive de îngrijorare. Cred că totul va fi bine. Puteți pleca liniștiți." „Să mergem, Dane, trebuie căutați părinții. Nu se poate să nu-i găsim. La urma urmei, luăm toate apartamentele la rînd, blocul doar îl știm".

N-a mai fost nevoie de această deplasare. În camera de gardă dă buzna o femeie, a cărei stare de disperare se remarcă ușor, după părul-i despletit și după lacrimile care-i inundau fața. Dă să-l îmbrățișeze pe băiețaș care, recunoscîndu-și mama, începe să plîngă. Doctorul o reține, însă, cu o mișcare ușoară a mîinii. „Nu e bine să-l tulburați acum". Apoi, printre hohotele de plîns, femeia începu să povestească: „Am ieșit doar cîteva minute, pînă la o vecină. Cînd m-am întors în cameră, Daniel nu-i. Noi stăm la etajul patru. Ușa de la balcon deschisă mi-a dat să înțeleg ce s-a întîmplat. Am alergat în curtea interioară a blocului. Nu l-am găsit. Apoi am fugit pînă aici. Nici nu mai știam ce-i cu mine. Scăpați-l, doctore, vă implor !" „O porție zdravănă de noroc, îndemînarea și sîngele rece al acestor tineri v-au salvat băiatul". Începu să plîngă și Sorina, în timp ce mama lui Daniel o strîngea în brațe și-i săruta obrajii. „Dar

dumneavoastră de ce plîngeți, doamnă ?“ întrebă doctorul. „Aștept și eu un copil, poate o fi băiat, tovarășe doctor !“

...Tinerii au uitat că-i așteaptă prietenii în fața cinematografului, au uitat de spectacol. Se întreține cu mama lui Daniel, care ține să-i descrie cu lux de amănunte și pe ceilalți patru fii, toți școlari. „Băieții sînt mîndria noastră.“ Femeia și-a mai revenit, e liniștită acum. Tresare, însă, deodată. „V-ați pătat rochia doamnă. Eu sînt de vină. Vă despăgubesc“. „Ce mai contează“, pare a spune gestul cu mîna făcut de Sorina. Mama copilului privește cu recunoștință spre medic, apoi spre tinerii soți, și-și șterge lacrimile.

Imaculate, pure, admirabile sînt florile omeniei. Da, omenia e inima omului.

LUMINA SPERANȚEI

E un lucru atît de nefiresc, de crud chiar, cînd liniștea, pacea naturii, frumusețea ei sînt anulate de moarte. Ea a apărut hidoasă în după-amiaza aceea de vară pe drumul care străbate imensa livadă de cireși, cu fructe de un roșu aprins. S-a auzit mai întîi un scrîșnet puternic, metalic, strident, chinuitor, un zgomot care îți îngheța sîngele, specific coloanei sonore a filmelor lui Hitchcock. Bărbatul, un tînăr înalt, brunet, cu pielea măslinie, cu ochii pe jumătate închiși și capul așezat pe tetieră, părea un șofer care, obosit, trăsese pe dreapta pentru a atipi preț de cîteva minute. Nu a mai putut face nimic să-și salveze viața. S-a pomenit cu camionul ieșit parcă din pămînt în fața lui. Se putea deduce cu precizie. Autoturismul, care circula pe culoarul al doilea al sensului opus mașinii grele, nu avusese timp să-și schimbe cîtuși de puțin direcția. Consternat, livid la față, șoferul autocamionului, un om trecut de 50 de ani, privea tăcut, cu gîndul aiurea, la teribilul spectacol, impasibil la cuvintele grele ce i le aruncau oamenii adunați, ca de obicei, în asemenea situații. „Criminal", „Tîlhar la drumul mare", „Niște inconștienți, te omoară și nici nu le pasă". „Uite la el cum privește, parcă n-ar fi omorît un om"...

Cît de tulburător-paralizant poate fi cîteodată realul învăluit de aparenţe, cît de departe e adevărul faţă de ceea ce se dezvăluie la prima vedere. La ce distanţă enormă se află prima de ultima secvenţă a unui film care nu durează nici măcar un minut. Nici prin minte nu i-ar fi trecut bărbatului, cu cute adînci care-i brăzdau fruntea, de la volanul autocamionului, tată a şase copii, că în după-amiaza aceea minunată de vară va răpi viaţa unui tînăr inginer aflat la început de drum, al cărui destin şi-l unise cu femeia îndrăgită, colegă de facultate timp de patru ani.

Au tot amînat căsătoria. „Las' să terminăm mai întîi, să ne repartizeze". Se ducea cu maşina la părinţii fetei, la ea, să-i anunţe că fuseseră repartizaţi amîndoi la aceeaşi uzină, în acelaşi oraş. Frumoasă veste.

„Am coborît din cabină, fugind către maşina pe care o lovisem. Şocul produs o azvîrlise la vreo zece metri. Pe faţă n-avea sînge, se vede şi acum, uitaţi-vă. Tabla smulsă îi sfîrtecase însă corpul. Mi-am lipit palma de fruntea lui. Am simţit rece. Era mort. Nu-i vorba de neatenţie, de viteză. E vorba de altceva, dar cine să mă creadă ? Tabloul e cu totul altul acum faţă de cel de la începutul acestei întîmplări nenorocite. Nimic nu mai seamănă. Dar cine să mă creadă ? Cu ce pot dovedi că e aşa cum spun eu ?" „Spune omule, spune, îl încurajează tînărul locotenent, vădit impresionat şi el de spectacolul primului accident mortal nevoit să-l cerceteze după absolvirea şcolii. „Curios, îşi zice în sine ofiţerul privind actele victimei, sîntem născuţi în acelaşi an şi-n aceeaşi lună, iulie 1959".

Trec cîteva clipe, apoi omul prinde puţin curaj şi reîncepe. „Pe banda din dreapta staţiona o «Rabă». Am trecut pe stînga s-o depăşesc. Cînd am ajuns la nivelul basculantei, prin faţa ei a ţîşnit tînărul în cămaşă vişinie. M-a văzut, în mod sigur. I-am văzut şi eu timp de o clipă faţa speriată. Am ales singura soluţie să-l salvez. Bună, proastă, veţi decide dumneavoastră. N-aveam altceva de făcut. Am virat la stînga intrînd în plin în autoturismul care venea din sens contrar. L-am salvat pe tînăr, e adevărat, dar cu ce preţ !

Cînd m-am întors de la Skodiţă şi am privit în jur, mi-am dat seama că-s singur. Cel oprit pe dreapta,

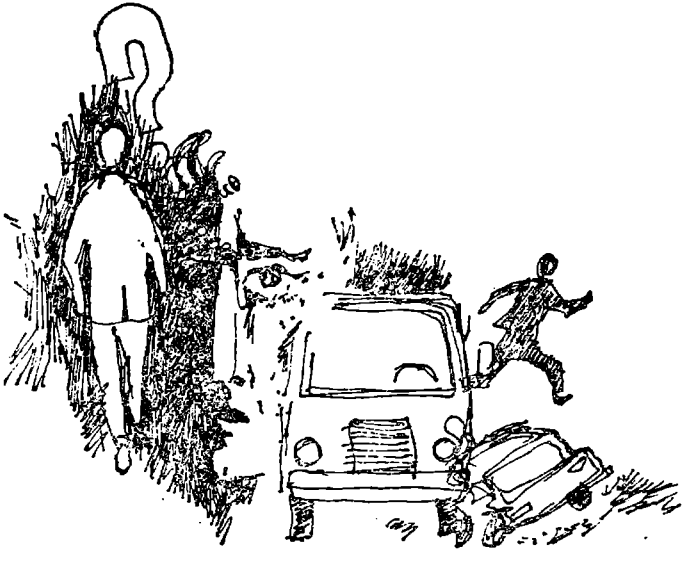

cu «Raba», dispăruse, iar pe tînăr l-am mai zărit cîteva secunde fugind printre casele de acolo". Omul arată cu mîna către niște gospodării, inundate de verdele crud al pomilor din grădină. „Nu, mint, nu eram chiar singur. De mine se apropiase pe nesimțite un om în uniformă de ceferist. Așa, cam de 40 de ani. «Am văzut tot, a zis el, dacă nu făceai la stînga, îl luai sub roți. Mare noroc a avut băiatul». «Dar pe cel cu Raba l-ați văzut ?» «Cum să nu, meșterea ceva la o roată». «Atunci vă implor, declarați astea la miliție. Îmi ușurați mult situația !», zic eu. Omul se uită ce se uită la mine, parcă făcîndu-și o socoteală. «Nu, zice el, n-am poftă de complicații, de pierdut timp prin tribunale. N-am eu vreme de așa ceva...». «Adică, mă lăsați chiar așa, fără nici un ajutor ? Barem, spuneți-mi dacă-l știți pe băiat ori pe șoferul Rabei ?» «Cu plăcere, dacă i-aș cunoaște. Nu uita că la o aruncătură de băț e un cartier de 200 000 locuitori, iar ăsta e un drum de tranzit. Îmi pare rău, sincer îți spun. Descurcă-te cum poți! «Așa am pierdut și ultima speranță. Omul a plecat pe drumul spre moara părăsită. Dacă aș putea să-l descriu? Cum să nu ; e un tip înalt, puțin adus de spate, cu fața galbenă, de om bolnav".

„Să nu ne pierdem chiar așa repede cu firea. Va fi ceva de muncă, dar îi găsim noi". O luminiță abia perceptibilă apare în ochii șoferului. E lumina speranței. Poate, totuși...

NEA MARCU

Sînt 15 ani de cînd Marcu parcurge cu autobuzul lui exact același traseu. Cunoaște fiecare metru de drum, fiecare indicator, fiecare curbă, fiecare intersecție, știe unde încep și unde se sfîrșesc pantele, serpentinele, unde vînturile aspre ale iernii formează pe șosea o crustă de gheață, unde apare pe neașteptate poleiul, locurile în care rafalele neprietenoase ale curenților pot lovi ca o palmă puternică în latul mașinilor, trimițîndu-le pe traiectorii nedorite. Dar nu numai atît. Marcu știe orice casă de pe itinerarul pe care îl parcurge de atîta vreme, starea civilă a celor care locuiesc în ea, cunoaște chiar și bucuriile și necazurile fiecărui locatar. Ca să nu mai vorbesc de navetiștii care călătoresc zilnic cu autobuzul. Îi cunoaște nu numai după nume, prenume, profesie, număr de copii, dar știe și cum le învață odraslele, precum și ce talente au, ce proiecte au fiecare dintre ei. „Pe unii dintre pasagerii mei îi știu de cînd umblau la școală. Acum, uite-i, au o droaie de copii, iar în păr li s-a așternut neaua". Cînd Marcu nu-și mai face apariția la volan, și motive pot fi destule : o criză de sciatică, o recuperare, un scurt concediu ori cine știe ce, toată lumea intră în panică. Pasagerii simt lipsa chipului său blajin, au nevoie de graiul

său domol și colorat, așteaptă felul său mucalit de a se purta și, de ce nu, cuvintele de încurajare, de îmbărbătare, spuse la timpul potrivit celor care îl înconjură.

Mare suflet nea Marcu ! Într-o zi de vară, către asfințit, se apropia de satul cap de linie. În autobuz rămăseseră doar cîțiva călători. La penultima stație coboară o femeie. Asistentă medicală din sat. Nea Marcu o cunoștea de cînd era de-o șchioapă. A crescut, efectiv, sub ochii lui. El știa primul ce note lua Anișoara ori ce alte lucruri s-au petrecut la școală, căci fata făcea zilnic naveta la liceul sanitar din oraș. Maică-sa a fost moașă. Ziceam a fost, căci nu de mult s-a prăpădit, la o vîrstă destul de tînără, din cauza bolii aceleia nemiloase care nu iartă.

Ajuns la punctul final al traseului, șoferul își parcă autobuzul pe terenul din spatele cooperativei și se apucă să mătură, apoi să șteargă praful de peste tot. Nu pleca niciodată pînă nu făcea lună de la un capăt la altul, pe dinăuntru și pe dinafară. „Mașina e cartea de vizită a șoferului", obișnuia să spună nea Marcu mai tinerilor lui colegi, în special cînd vedea

prin garaj cîte un autobuz murdar, neîntreținut. Pe cînd mătura în ziua de care vă pomeneam, Marcu găsi printre bănci un lanț de aur, cu un medalion în formă de inimă. Aproape că se sperie. „Oare al cui o fi ? Cine oare plînge după așa frumusețe de lanț ? Firesc, a împodobit gîtul vreuneia dintre călătoare. N-a simțit cînd s-a desfăcut și acesta a alunecat. A, uite, scrie ceva pe medalion : «Margaretei, cu drag, la nunta de argint». Margareta, Margareta, medită îndelung nea Marcu, continuînd să facă curățenie. E clar, se înveseli deodată. Cum de nu mi-am adus aminte mai repede. Margareta a fost mama Anișoarei. Sigur că da ! Anișoara a stat pe locul acesta. Îmi aduc aminte bine. Ar trebui să fie mai atentă. O să-i restitui lanțul peste cîteva zile. Pînă atunci o las să se frămînte puțin".

Dar inima lui nea Marcu n-a rezistat. I s-a făcut repede milă, văzînd-o cît era de abătută. Nu trebuie să vă spun cît a fost ea de bucuroasă. „E amintirea cea mai dragă". Lanțul îl avea de la mama ei, iar medalionul i l-a oferit tatăl, cînd au aniversat 25 de ani de căsătorie. „Erau tare fericiți, căci s-au iubit mult de tot. Nici nu i-am spus tatii că am pierdut lanțul. L-aș fi mîhnit mult. Așa, încît, mulțumirea mea e dublă și, zău nu știu, nea Marcule, cum să-ți răsplătesc bunătatea". „Să fii sănătoasă, fetițo. Mă bucur că am putut face un bine. Iar pe viitor, dacă-mi dai voie să-ți dau un sfat, mai multă atenție nu strică..."

Cînd, într-o zi, în locul lui Marcu a apărut un tip încruntat, îmbufnat, care se uita chiorîș la oameni și, pe parcursul celor 30 de kilometri pînă la destinație, n-a scos un cuvînt, pasagerii, obișnuiți cu felul de a fi al lui Marcu, au coborît consternați, abătuți.

„Ce păţiraţi, fraţilor, îi întreabă maistrul, pe cei doi băieţi, muncitori la secţia de montaj, că arătaţi de parcă v-a ciomăgit cineva pe drum ?". „Mai rău, nea Fănică, l-au înlocuit pe Marcu cu unu care se uită cu răutate şi nu vorbeşte nimic tot drumul" „Şi pentru asta arătaţi voi aşa, de parcă sînteţi la înmormîntare?" „Ehe, meştere, dacă l-ai cunoaşte mata pe nea Marcu, ţi-ai da seama de ce veneam mai bine dispuşi la serviciu, abia aşteptînd apoi o nouă întîlnire cu hîtrul nostru amic" „Mă faceţi curios, măi mînjilor, să-l cunosc şi eu pe faimosul vostru şofer de autobuz !"

„Rulînd cu viteză redusă pe şoseaua îngustă care străbate satul Apele, voi ştiţi cum sînt locurile pe acolo. dacă faci un pas mai mare de pe prispa casei, poţi ajunge direct pe scara autobuzului, văd, în locul unde începe imaşul, un autoturism lăsat într-o parte şi cu amîndouă uşile deschise. Curios, pe la noi oamenii ţin la lucrurile lor pentru care au trudit din greu. Nu prea au obiceiul să-şi lepede maşinile ca pe nişte zdrenţe. Aici nu-i lucru curat, îmi zic. Opresc apoi, să văd maşina mai deaproape. Dacă-i cineva lovit în ea ori pe lîngă maşină ? Nu, nu era nimeni ! Doar o buşitură puternică, care despicase în două partea din faţă a Daciei, arăta că autoturismul intrase în pomul din apropiere, pe care vopseaua roşie se vedea clar, iar varul de pe pom se scuturase printre zbîrciturile tablei. Pot să jur, îmi ziceam, că maşina îi furată şi părăsită. Derbedeii ăştia aşa fac, după ce-i şterpelesc omului autoturismul, şi-l ţin în supărare şi emoţii zile întregi, au ambiţia să-şi lase neapărat şi cartea de vizită, prăpădindu-le maşinile". Şi sfătosul Marcu îşi continuă povestea ascultată cu sufle-

tul la gură de tinerii săi admiratori. „M-am gîndit că făptaşii nu pot fi departe. Motorul era încă fierbinte, iar roţile la fel. Frînaseră pe drum nu glumă. De, doar nu conduceau maşina lor. Am întors autobuzul, luînd-o pe drumul către municipiu. N-a trebuit să merg mult pînă a început să mi se confirme presupunerea. Doi tineri, unul roşcat, cam de 20 de ani, înalt, numai în cămaşă, iar al doilea scund, negricios, cu o geacă vişinie, mergeau grăbiţi, în aceeaşi direcţie cu mine, vorbind agitat. Aştia trebuie prinşi, însă cu cap, Mirciulică, îi spun eu singurului călător, care şi-a dat seama despre ce-i vorba, fără prea multe explicaţii. Nu scoţi un cuvînt despre maşina părăsită, m-ai înţeles ? La nevoie mă ajuţi, dar numai cînd îţi spun eu ! Vorba aia, statura ta de atlet şi mîinile tale de forjor n-au nevoie de reclamă ! «Te ajut, nea Marcule, mai e vorbă». Haideţi sus băieţi, autobuzu-i gol le zic eu celor doi. E păcat să vă stricaţi pingelele. Şi aşa văd că pantofii voştri au cam mulţi kilometri rulaţi, glumesc. Cei doi zîmbesc şi urcă sprinteni în autobuz, mulţumiţi că-i mai scutesc de efortul mersului pe jos. Apoi am început să discut cu Mirciulică despre vreme, despre recoltă, despre echipa noastră din C, mă rog, în aşa fel, încît băieţii să creadă că am uitat de ei de cum s-au urcat în maşină. Cei 10 kilometri, pînă la biroul de miliţie, au însemnat pentru mine cît o mie. Aşa teatru nu jucasem niciodată. Rupeam un pic în germană. Mirciulică ştia limba de acasă. Taică-său era român, iar maică-sa săsoaică. Îi zic pe şoptite, aplecîndu-mă spre pedale ca şi cum aş căuta ceva. Spune-i ofiţerului de serviciu despre cei doi, spune-i ce gîndesc eu. Repede însă, că nu-i timp de pierdut. Apoi vorbesc tare : „Mirciulică, cred că am făcut o pană. Tot la cauciucul ăsta beteag din

față. I-a vezi tu despre ce-i vorba". Opresc și Mirciulică se îndreaptă spre roata din față, strigîndu-mi «Nu-i nimic, nea Marcule«. Vezi-le și pe cele din spate, îi răspund eu. Pasagerii mei își continuă discuția cu voci joase. Nu li s-a părut suspectă oprirea noastră. N-au observat nici că furișîndu-se prin spatele autobuzului, Mirciulică a intrat în localul miliției. Somația locotenentului i-a surprins de-a binelea. «Noi... sîntem în concediu. Ne plac călătoriile. Cu ce mergem ? Cu ce putem, uite acum, de exemplu, a oprit omul ăsta de suflet și ne-a luat în autobuz. Dorința de a schimba mereu decorul ne poartă pe drumuri. Exact ca în balada lui Topîrceanu. Aia cu chiriașu' grăbit». Ha, ha ! se chinuiesc să rîdă cîinește cei doi «turiști». Se opresc cînd văd că veselia nu-i generală. Apoi, puși în fața faptelor, își deapănă «romanul». Tot răul vine de la mașini. Tare le plac automobilele. Slăbiciunea lor, ce să-i faci. Toată lumea are cîte un hobby, ei de ce n-ar avea ?

«De unde venim ? Tocmai de la Piatra Neamț. Am fost nevoiți să tot schimbăm mașinile. Dacă li se termina benzina ? Cîte am lăsat pe drum ? Să tot fie vreo cinci. De fapt noi nu le furăm, ci le folosim cît putem, apoi le lăsăm proprietarilor. Nu le luăm cum se spune, de tot. În ce stare le lăsăm pe drum ? Asta da, recunoaștem, e o prostie cînd le bușim de stîlpi. ori de pomi, mai ales că putem să pățim și noi ceva, să ne rupem vreo mînă, ori vreun picior. Cînd le izbim, ce-i drept, ne punem întotdeauna centuri de siguranță. Ne-am convins că într-adevăr sînt bune. Pînă la urmă, dacă te gîndești, nu păgubim pe nimeni. Mașinile doar îs asigurate. Ne distrăm și noi puțin. Ce-i mai important, e că vedem mereu altă lume».

Brunetul ar mai fi turuit mult și bine, dar locotenentul i-a tăiat-o scurt. Avea treabă, nu chef să-i audă palavrele, mai ales că timp de discuții vor avea destul, iar eu trebuia să mă întorc la capul de linie", termină povestirea Marcu.

...Unde o fi nea Marcu, că tare mult le este dor oamenilor de poveștile lui.

E OARE POSIBIL ?

Raluca își dădea seama de starea în care se află soțul ei încă din faza cînd acesta se apropia de ușa apartamentului.

Cînd era „parfumat", călca apăsat și tușea scurt parcă mîrîind. Totul îi era clar. Știa ce urmează. Fața congestionată, privirea tulbure și rea, fruntea încruntată, bărbia ușor tremurîndă. Nu, nu se clătina niciodată și vorbirea îi era coerentă. Rostea însă cuvintele sacadat, răstit și gesturile îi erau repezite. Scenele se repetau ca trase la indigo.

— Iar ai fost văzută cu ăla ; de la el ai, probabil, coloniile astea străine.

— Cine m-a văzut, Bazil, cînd, unde ?

În timp ce replica, femeia caută să se plaseze într-o poziție care să-i ofere, la nevoie, posibilitatea unei retrageri, înainte ca pumnii și picioarele bărbatului să intre în funcțiune. Acuzațiile de infidelitate continuau.

De data aceasta a crezut chiar că va putea evita continuarea.

Bazil vorbea stînd cu spatele la „învinuită". Fuma și se uita pe stradă. Femeia, ca de obicei, tăcea. Dacă respingea acuzațiile era mai rău, dacă începea și ea să-l învinuiască pentru toate cîte le face era iarăși

rău. Tăcerea i se părea cea mai bună soluție. Dar...

Omul se ambala din ce în ce mai mult.

— Aha, taci, înseamnă că e așa cum spun eu. Și tăcerea-i un răspuns.

Se întoarce apoi fulgerător spre soție. Raluca, luată prin surprindere, încasează o ploaie de palme și pumni. Își apără capul cu mîinile și se repliază repede spre ușa întredeschisă. Din camera alăturată se aud țipetele mezinei, în vîrstă de doar patru ani, care se îndreaptă spre ușa camerei tocmai cînd maică-sa îi vine în întîmpinare pentru a o scoate din apartament. Aceasta ia copilul în brațe și îl ocrotește, ținîndu-l strîns și protejîndu-i capul cu mîinile. Spatele nu are cum să și-l apere. Pînă la apartamentul alăturat mai sînt încă 5—6 metri, pe parcursul cărora va fi nevoită să îndure loviturile de fiară dezlănțuită ale bărbatului. Sună scurt la ușa vecinei care deschide imediat. „Am auzit țipete și te așteptam cu ușa descuiată".

Curios, bărbatul nu continuă urmărirea ca altă dată, cînd pătrundea în locurile unde se refugia soția hăituită. După cîteva minute de liniște, în care Raluca își oblojește rănile cu ajutorul vecinei, continuînd să plîngă cu sughițuri, încep să se audă zgomote puternice din apartamentul în care Bazil a rămas singur.

Se „răzbună" întîi pe obiectele din baie, sfărîmînd inventarul cosmetic. Apoi, cu un scaun de bucătărie, sparge sistematic toate oglinzile : cea din baie, de pe hol și pe cea din sufragerie. După care ia la rînd vesela. Fiecare farfurie, platou, ceașcă. Totul e distrus metodic cu un ciocan, care e întrebuințat, în continuare, la dislocarea ușilor mobilierului și la spargerea faianței de pe pereți. Atunci cînd vreun

obiect mai solid îi opune rezistență, Bazil scoate niște țipete lungi, asemănătoare cu cele ale lui Tarzan cînd pornea la atac.

După ce în linii mari a distrus tot ce nu reclama ustensile speciale, vădit marcat de faptul că o parte din mobilă nu a putut fi transformată în fărîme, bărbatul adună deasupra mașinii de gătit tot ce crede el că poate lua foc cu ușurință : rochii, lenjerie, perdele, hîrtii, file rupte din cărți. Apoi, cu un chibrit, le aprinde. Nu trece mult și limbile flăcărilor ajung pînă în tavan, în timp ce un fum înecăcios inundă apartamentul și își caută drum spre exterior, prin ferestrele deschise.

Atunci intervin vecinii. „Doar n-o să stăm cu mîinile în sîn lăsînd nebunul să incendieze întregul bloc", spune cineva. În cîteva minute ușa este spartă și vecinii, pătrunzînd în apartament, se împart în două grupe. Una acționează cu tot ce are la îndemînă pentru stingerea incendiului, care riscă să capete proporții, iar a doua grupă imobilizează piromanul, care continua să întrețină incendiul cu tot ce-i cădea în mînă. Bărbatul, plin de zgîrieturile căpătate în lupta cu mobilierul și în rezistența contra celor care, pînă la urmă, sînt nevoiți să-l lege fedeleș cu frînghia de întins rufele, nu se potolește. Continuă să lovească pe cei din jur cu picioarele și să amenințe, strigînd că acei care au intervenit vor da socoteală pentru violare de domiciliu.

Cititorul va rămîne mai mult decît mirat cînd va afla că Bazil nu e pacient scăpat din vreun spital de nebuni, ci șofer, și încă de taximetru. Cum adică, într-o profesie unde se cer echilibru, calm, stăpînire de sine, sînge rece și, mai cu seamă, responsabilitate,

să nimerească un individ caracterizat de șefi și de colegi ca irascibil, grosolan, impulsiv și violent ? Cum se poate ?

Două exemple din viața lui Bazil, în afară de spectacolul descris, sînt suficiente ca să-l zugrăvească bine.

Imaginați-vă o intersecție unde în fața luminii roșii a semaforului așteaptă o coloană de mașini. Bazil ocupă locul al doilea. În fața sa, la volanul unei Skodițe galbene, se află un bărbat în vîrstă, privind atent în direcția lentilelor semaforului. În secunda următoare, după apariția galbenului, aude un zgomot puternic de sirenă, vede în oglindă faruri și proiectoare aprinse și recepționează concomitent o izbitură în bara din spate a mașinii care îl expediază cîțiva metri înainte. Apoi cineva deschide portiera, își proptește piciorul înăuntru pentru a împiedica închiderea ușii și începe să-l insulte. Luat prin surprindere, bătrînelul nu realizează mobilul agresiunii. Ceva mai tîrziu reușește să descifreze cîteva cuvinte care se tot repetă : indolent, căscat, molîu și cîte altele. Apoi realizează legătura între epitete și culorile semaforului, esența fiind „de ce nu pleci cînd a apărut galbenul ?“ Abia cînd corul claxoanelor indică enervarea și nerăbdarea celorlalți șoferi, bruta se urcă la volan lansînd un ultim snop de înjurături la adresa celui care și-a „permis“ să nu plece pe galben.

Altă dată, un controlor, care a încercat să-i verifice activitatea, încasările, kilometrii parcurși etc., a fost la fel împroșcat cu sudălmi. Bazil a trîntit ușa, a virat spre omul în uniformă împingîndu-l cu botul mașinii spre un perete. „Dacă nu pleci urgent, sugativă te fac“. Omul s-a retras repede, renunțînd la

orice control, în timp ce taximetristul a demarat rîzînd diabolic.

Ciudat, în pofida avertismentelor, sancţiunilor cu reţinere din retribuţie, a frecventelor lipsuri nemotivate de la serviciu, agresivul, deţinător al unui palmares nemaiîntîlnit de isprăvi înscrise în fişa personală, este menţinut ca taximetrist (unde trebuie să-şi găsească locul doar „crema" şoferilor profesionişti !). Bazil are însă o „calitate" : el ştie să fie atent cu cel de care-i depinde soarta.

Şi totuşi... cum se poate ? Ultimele evenimente au forţat mîna şefului, „preabunului şi preablîndului" şef. Dînd din umeri a neputinţă şi regret i s-a adresat „bietului" om : „Ce păcat că nu te mai pot ţine, Bazile. Nu ştii ? Băieţii buni n-au noroc. Toţi urlă contra ta. Să mai treacă urgia asta. Fac eu tot ce se poate !"

Şi oare se poate ? Se mai poate ?

LA CE VĂ FOLOSESC CAIEȚELELE ?

...„De data asta chiar că nu știu de unde s-o apuc, meditä înciudat maiorul. Nu țin minte, în cei doisprezece ani de cînd lucrez în circulație, ca un accident să rămînă, ca acum, fără nici un fel de urme. Și încă un eveniment petrecut pe o șosea atît de circulată ca asta ! Auzi, dom'le, să nu fi văzut nimeni cum s-au întîmplat lucrurile ! Să nu găsești la locul faptei nimic, nimic ! Ceva, cît de puțin, de la care să poți porni. Am mai întîlnit eu, în cariera mea, cazuri grele. Mai devreme sau mai tîrziu însă tot am găsit urme ! Mi-aduc aminte de biciclistul care zăcea în șanț. Ce-am mai umblat după autor ! L-am dat de gol cu două fire de păr provenite de la victimă, ce s-a agățat într-o crăpătură din marginea unei scînduri a oblonului camionului. Am avut de-a face și cu șofer care nu s-a dat înlături să pună cadavrul în cabină, să-l transporte cale de treizeci de kilometri pe un alt drum, ca să-l arunce într-o văgăună. Ehei —, oftă el, cîte nu mi-au fost date să întîlnesc.

Iarna, acum doi ani, toată lumea era convinsă că Fasole Petre este autorul accidentului de la Răchitoasa. Toate indicile, toate urmele pledau în acest sens : a venit cu camionul pe șest ; motorul mai era cald, cînd am început cercetările, ceea ce

arăta că s-a umblat cu mașina după ce șoferul venise acasă ; pe aripa dreaptă, în colț, o îndoitură proaspătă se potrivea perfect cu înălțimea șoldului victimei, locul impactului. Fasole nu recunoștea în ruptul capului. «Nu știu nimic, nu știu nimic, nu sînt vinovat... !», altceva nimic. Ce bine mi-a părut, își depăna amintirile maiorul, că am reușit să găsesc pe adevăratul autor și să dovedesc astfel nevinovăția lui Fasole. Un pușți, culmea !, ucenic la garajul unde lucra Fasole, aflat și el în sat în seara aceea, văzînd camionul în fața casei șoferului, s-a suit la volan, a pornit motorul, făcînd contact direct, și a plecat la plimbare. O plimbare scurtă, de nici un kilometru. Pe prima uliță a călcat omul, după care a adus mașina înapoi și a șters-o ! Nimeni nu-l văzuse pe pușți, Fasole nu l-a auzit, așa încît era greu de acceptat ideea că altcineva decît el putea să comită accidentul ! Salvarea a fost deducția, logica, înlănțuirea faptelor. Admițînd ipoteza că nu el este autorul accidentului, ne-am pus întrebarea cine putea să fie ? Și ne-am zis că, probabil, unul de prin părțile locului. Așa am ajuns la Sile, ucenicul. A recunoscut totul, prins de încrucișarea unor întrebări...

Acum, însă, în acest caz, beznă totală ! Doar ceea ce «spune» mortul. Că mortul vorbește. Pentru cine știe să-i deslușească semnele. Natura leziunilor arată că a fost călcat de un autoturism sau de o dubiță. În nici un caz de un vehicul greu. Deci persoana aflată la volan era imposibil să nu fi știut că a lovit pe cineva. Se pare că a fost surprinsă, din moment ce nici o urmă de frînare și nici de ocolire a victimei. A trecut peste victimă cu două roți — față, spate — din dreapta sau din stînga. Probabil că din dreapta,

ţinînd seama de distanţa mică dintre cadavru şi marginea şoselei.

Accidentul s-a produs în afara localităţii, într-o zonă deschisă, pe o porţiune dreaptă de drum. Intrigă faptul că nimeni nu a văzut nimic. E adevărat că se lăsase amurgul, dar nu era încă noapte şi circulaţia fusese destul de intensă. «Pe cine să întrebi? Şoseaua este o arteră de legătură cu litoralul. Trec tot felul de vehicule».

...S-a deplasat din nou în comună. Nici el nu ştia a cîta oară ! Doar, doar o găsi pe cineva cu ajutorul căruia să iasă din impas. Să dea de un capăt de fir care să deşire ghemul. Nu-şi pierduse nădejdea. Trebuia să găsească ideea. „Nu se poate să nu-l descopăr, se încuraja mereu, chiar dacă n-am aflat nimic de la cei cu care am discutat pînă acum. Trebuie să stau de vorbă cu toţi localnicii care, la ora aceea, au circulat pe şosea, cu vreun vehicul sau pe jos".

Porni, iarăşi, către locul unde fusese găsit cadavrul. Îl atrăgea locul acela, dîndu-i sentimentul că totuşi acolo va deslega misterul. Se plimbă în sus şi în jos pe distanţă de cîţiva metri, pe marginea şoselei. Nu departe de el două vaci păşteau liniştite pe fîşia de pămînt ce desparte ogorul de şanţul drumului. Copiii care păzeau vacile, ţinîndu-le de funie, şedeau pe malul şanţului şi discutau.

— Nene, i se adresă unul dintre ei, nu ştiţi cît e ceasul ?

— Ba da, răspunse ofiţerul bucuros că are cu cine scoate o vorbă. Şase şi jumătate.

— Mulţumim, răspunse copilul, un băieţaş cam de zece—unsprezece ani.

— Pînă la cît staţi aici ? căută să lege discuţia ofiţerul.

— Pînă aproape se întunecă. Că stăm aproape şi ajungem repede acasă. Vacile, cu cît pasc mai mult, cu atît dau mai mult lapte, se simţi dator să explice.

— Da' voi ce faceţi în timpul ăsta ? Cu ce omorîţi vremea ?

— Ei !... facem şi noi ce putem... Mai vorbim, mai citim, mai privim la maşini. Mai prost e cînd plouă. Zilele astea a fost însă frumos.

— Şi cum vă jucaţi ? Că trebuie să păziţi şi vacile !

— Păi, găsim şi noi jocuri potrivite. Alaltăieri ne-am apucat să notăm numerele maşinilor care treceau spre mare. Că era o circulaţie !... Ne-am luat la întrecere care din noi scrie mai multe numere.

— Eraţi tot aici, unde sînteţi acum ?

— Nuu. Era înnorat şi rămăsesem la marginea satului ca să avem unde să ne adăpostim dacă plouă.

— Şi unde aţi notat numerele, întrebă ofiţerul, puţin încrezător că le-au păstrat copiii.

— În caietele astea, arătară copiii, scoţîndu-le din buzunar.

— Pot să le văd şi eu ?

— Poftiţi. Uitaţi, aici e lista, explică unul din ei. Eu am notat optzeci şi şase de maşini, Costel optzeci şi două. Am stat mai departe unul de altul ca să nu ne observăm cînd notăm numărul maşinilor. Cine avea mai multe, cîştiga !

— Îmi împrumutaţi caieţelele astea pentru cîteva zile ?

— Sigur că da. Dacă vă folosesc la ceva...

— Mai încape îndoială, se bucură în sine maiorul. Adevărată comoară caieţelele astea. Cine ştie ? Poate că autorul accidentului este printre cei care au

condus aceste autovehicule. Sau, măcar, vreunul care ştie ceva despre caz.

„...De unde, acum cinci zile nu găseam autorul, acum, poftim, avem doi, reflectă ofiţerul. Şi culmea ! Fiecare se consideră singurul vinovat... Cei doi cumnaţi rulau unul după altul. Se înserase. Deodată, primului i se păru că cineva, un om, s-a şters de maşină. Totul n-a durat nici două secunde. La rîndul lui, cumnatul, care venea din urmă, se pomeni cu cineva căzut în faţa maşinii. Îl zări aşa de aproape că nu avu timp nici să frîneze. Cu atît mai puţin să-l ferească. Dacă au oprit ? Da, au oprit. La oarecare distanţă, ce-i drept. Dar văzînd că omul s-a ridicat şi mergea, au zis că nu-i nimic grav şi şi-au văzut de drum. Acum e prea tîrziu pentru regrete".

UN FINAL ABSURD

Era greu, extrem de greu de prevăzut ce năzbîtii va face Năică a doua zi. Odată, s-a urcat în vîrful unui brad, să „studieze" un cuib de păsări. Cloşca s-a zburlit rău şi doar prezenţa de spirit a băiatului de 12 ani l-a ajutat să scape teafăr. N-a ştiut cum să coboare mai repede de la cei 10 metri, căci pasărea-mamă plana ameninţător în imediata sa apropiere. Altă dată s-a căţărat în vîrful giganticei instalaţii de iluminare a stadionului „pentru a-şi da seama mai bine de topografia oraşului şi dispunerea reţelei rutiere majore" (expresia de specialitate îi aparţine).

Minte brici, inteligenţă sclipitoare, îşi uimea profesorii cu observaţiile proprii, culese de prin tot felul de cărţi. Dar îi şi deruta prin inconsecvenţa la învăţătură. Căşunînd pe un subiect, pe o temă, la o materie îndrăgită, Năică uita de toate celelalte. Generos, bun la suflet, băiatul era străin de egoismul pe care îl manifestă, mai mult sau mai puţin, fiecare copil. Apărătorul din oficiu al oricărui copil mai mic, mai slab, devenit ţintă a ironiilor, persiflărilor ori chiar a unor acte de „agresiune" din partea altora, Năică nu dădea înapoi nici în faţa unor băieţi din clasele mai mari. Curajul, cutezanţa, spiritul său de dreptate învingeau cel mai adesea.

Hobby-ul principal al lui Năică era dragostea pentru animale. Aducea cu regularitate acasă fel de fel de vietăți în suferință. În timpul iernii, maică-sa s-a pomenit cu un porumbel avînd un picioruș degerat. Puii de pisică și de cîine abandonați găseau în Năică un prieten devotat, dar și un priceput veterinar, care le îngrijea nu empiric, ci după indicațiile din bogata colecție de lucrări de specialitate pe care le poseda. Părinții erau, literalmente, exasperați, dar băiatul știa atît de bine să-și susțină acțiunile cu argumente ținînd de caritate, încît îi convingea de fiecare dată să fie de acord, „pentru ultima oară", cu adoptarea vietății aflată în suferință. Dintre animale cel mai mult iubea cîinii. Îi cunoștea după rase, talii, țări de origine, particularități de comportare, era la curent cu tot felul de lucrări consacrate acestor nobile și devotate patrupede. „Dacă eu îi iubesc atît de mult, nu se poate să nu-mi întoarcă și ei dragostea", zicea el uneori, lucru confirmat, în marea majoritate a cazurilor, în practică. Instinctul dezvoltat al inteligenților și credincioșilor prieteni ai oamenilor distinge cu ușurință pe cei care-i iubesc, așa că toți cîinii se simțeau în largul lor și-și manifestau dragostea față de Năică, spre marea lui satisfacție. Ce-i drept, mai erau unii care, deși îl priveau cu interes și simpatie, se arătau mai reținuți, mai sobrii în relațiile cu băiatul. De, așa le șade bine unor anume specii canine.

Era ora prînzului. Terminaseră cursurile și se îndreptau, ca de obicei, spre casă. Năică și grupul de băieți care îl însoțea de regulă, întrucît locuiau pe aceeași stradă, comentau cu voce tare „expunerea" despre astrii făcută de Năică spre sfîrșitul orei de fizică, răspuns care îl captivase pînă și pe profesor. Acum, băiatul continua să le dezvăluie lucruri tulbu-

rătoare despre lumea misterioasă a stelelor, iar grupul îl asculta cu gura căscată.

Apariția celor două cățelușe, secondate de admiratorii lor patrupezi, care le înconjurau cu grijă, a făcut ca o parte din băieți să se depărteze de povestitor și să-și îndrepte atenția spre alaiul canin. Cîinii n-ar fi devenit agresivi dacă unii dintre colegii lui Năică nu i-ar fi stîrnit. Unul dintre ei și-a improvizat la repezeală un băț, începînd să-i asmută. Altul îi lovea cu servieta. Băieții se bazau pe superioritatea lor numerică, de care n-au fost dispuși să țină seama, însă, și patrupezii. Repezindu-se spre băieți în semn de ripostă la agresiunea lor, cîinii se apropiau, lătrînd furioși, de picioarele copiilor, care continuau să agite imprudent spre ei servietele și bețele. Dacă s-ar fi oprit pe loc și ar fi încetat cu mișcările care incitau cîinii din ce în ce mai tare, poate că lucrurile s-ar fi terminat cu bine. Băieții au acționat însă în modul cel mai contraindicat. Au luat-o la fugă. Se știe cum reacționează cîinii în asemenea situații. Lătrînd furioși, ei s-au repezit pe urma copiilor. Unul dintre copii a lunecat și a căzut pe gheață, iar cînd patrupedul s-a apropiat de el, a început să țipe ducîndu-și mîinile la cap. Atunci abia a observat Năică ce se petrece. Oricîtă simpatie manifestau cîinii în condiții normale pentru băiat, acum parcă uitaseră totul. Tactica elevului era simplă și bine gîndită, deși îl expunea la risc. El s-a interpus între grupul de băieți care fugeau și urmăritorii lor scontînd să acopere retragerea colegilor, lucru care i-a reușit. Băieții s-au îndepărtat de pericol și s-au liniștit. Năică a rămas însă în fața haitei de cîini deslănțuiți. Roșu la față, copilul își apăra cu ajutorul ghiozdanului mîinile și picioarele. Azoreii și Griveii, atît de simpatici în condiții obișnuite, con-

tinuau însă să atace la fel de furioşi. Pentru a se desprinde de haită, copilul a făcut cîţiva paşi înapoi şi a escaladat, cu o săritură de mare maestru, taluzul de zăpadă îngheţată, aflat la marginea străzii. Se credea salvat, cînd cel mai solid dintre patrupezi, un dulău roşcat, a sărit şi el obstacolul în urmărirea lui Năică. Atunci, băiatul a intrat cu adevărat în panică. Agitînd ghiozdanul în direcţia cîinelui spre a se salva de muşcătură, copilul s-a dezechilibrat exact în momentul cînd autocisterna se afla în dreptul său, intrînd cu capul în caroseria de oţel a autovehiculului. Şoferul a încercat o fandare la stînga, dar fără folos. Băiatul...

O întîmplare stupidă şi o accidentare gravă, la fel de stupidă, a unui copil valoros.

LA CÎȚIVA METRI DE ȘOSEA...

...„Îmi aduc aminte fiecare detaliu al captivității noastre. Cred că nu voi uita toată viața acele ore teribile, care mi s-au părut ani. Plecasem pe la 6 seara, pentru o intervenție la rețea. Cablul rupt amenința funcționarea cîtorva unități. Chiar din start, drumul se anunța greu. ARO-ul nostru, însă, înainta ca un veritabil tanc. Trecea peste sulurile de zăpadă cu o ușurință de necrezut. Făcusem circa șapte kilometri ; eram sigur că în stînga se conturau acareturile fermei doi. Luminile geamurilor clădirilor străbăteau cu greu perdeaua densă, de un alb orbitor, a fulgilor de zăpadă, care parcă înnebuniseră. La un moment dat, ne-am trezit că înaintăm fără a deosebi limitele drumului. Nu mai eram convinși dacă înaintam sau nu pe șosea. În față nu se mai vedea mare lucru. Din cînd în cînd, cîte o rafală lovea extrem de puternic mașina dinspre stînga.

«Dacă nu ne răstoarnă vreo *palmă* de asta, e mare lucru», a rostit Țepeș, cu voce scăzută. «Aveți încredere în ARO-ul meu. O să vă dați seama mai tîrziu ce forțe nebănuite se ascund în el», ne-a asigurat inimosul Brad, șoferul mașinii. Și într-adevăr, ne-am convins... cînd autoturismul a ajuns în șanț. «Nu vă speriați, orice rău are partea lui bună. Măcar acum

știm că n-am pierdut drumul». Două opinteli, atît i-au trebuit mașinii pentru a ieși din nou pe platforma drumului. Faptul că mergeam pe un teren fără denivelări ne făcea să credem că sub roți se află, totuși, asfaltul șoselei. Am continuat să rulăm într-o tăcere plină de tensiune. Trăiam doar în plină aventură. Cădea parcă mai puțină zăpadă, dar vîntul se dezlănțuise mai furios, spulberînd în toate direcțiile neaua ușoară, abia depusă. «Mai avem cam jumătate de drum, ne-a precizat șoferul. De-abia acum începe, însă, greul, la urcarea Dealului Bobocului. Naiba știe unde or fi serpentinele, că nu văd nici o urmă. Totul e uniform. Nu-mi e că nu urcă taurul ăsta de șaptezeci de cai putere. V-ați convins adineauri de ce-i capabil ? Dar ce ne facem dacă nimerim în vreo rîpă ? Vă amintiți, doar, cum arăta traseul ? Țineți minte ce-am pățit pe ploaia aia torențială, cînd eram cît p-aci să ne răsturnăm după ce am încasat rafala de vînt lateral ?» «De cît să riscăm atîta, n-ar fi mai bine să ne întoarcem ?», propune cu timiditate Tepeș. În primul rînd, am depășit jumătate de drum, zic eu. Apoi, avem oare siguranța că vom putea răzbate înapoi, pînă acasă, pe urgia asta dezlănțuită ? Cel mai important e că oamenii așteaptă cu sufletul la gură intervenția noastră. Contează enorm fiecare minut. În vîrful dealului, intensitatea viscolului a depășit orice închipuire. Am ajuns acolo unde cablul cedase în două puncte. Cînd, după un efort supraomenesc, am reușit să ne terminăm munca, viscolul clădise în fața mașinii un baraj care depășea doi metri. «Ăsta-i dezavantajul opririi pe viscol. Zidul e de netrecut. Înapoi ! Ușor de spus greu de făcut. Cu rîpele ce facem ? Îs mai puțin periculoase la coborîre?» a spus

unul dintre noi, nu mai știu care. «Nu fii așa prăpăstios ! Ai văzut doar ce poate ARO-ul nostru !», încerc eu să mai ridic moralul celor de lîngă mine. Brad conducea magistral. Ce forță la băiatul ăsta pirpiriu, de 30 de ani, care nu cîntărește nici 60 de kilograme ! Nu pot pricepe cum intuiește panglica șoselei pe albul ăsta nemărginit. Nu-mi termin vorba și o rafală de o forță extraordinară apleacă mașina pe o parte. Simțim apoi cum ea alunecă tot mai mult și se răstoarnă pe o suprafață dură, probabil o stîncă dezgolită de viscol. Tabla se deformează puternic și, în final, mașina cade pe roți, într-un troian de zăpadă. Ne revenim repede din buimăceală. Nimeni nu e rănit. Doar Brad sîngerează deasupra ochiului. Și-a spart arcada exact ca un boxer. Își tamponează rana cu batista. Reușește să aprindă lampa interioară. «Bradule, dacă izbutești să pornești și motorul, ești cineva. Am avea și lumină și căldură» a intervenit Tepeș.

Motorul s-a încăpățînat, însă, să nu pornească. «Măcar dacă am ști unde am căzut. Dacă nu era stratul ăsta gros de zăpadă care a amortizat prăbușirea, eram terminați», ținu să precizeze cu voce tare Brad.

Încercarea șoferului de a deschide ușile a eșuat și ea. Din cauza deformațiilor, acestea s-au blocat. «Parbrizul degeaba îl spargem, ne-a spus șoferul, că tot n-avem cum ieși. Pe el apasă tone de zăpadă». Sîntem captivi, undeva, la 15—20 de metri de șosea, căzuți într-o rîpă, în apropiere de vîrful Dealului Bobocului. Aici în prăpastie, aproape că nu bate vîntul. Singura soluție de supraviețuire e să nu adormim, să luptăm cu somnul, să vorbim, să ne mișcăm, cît pu-

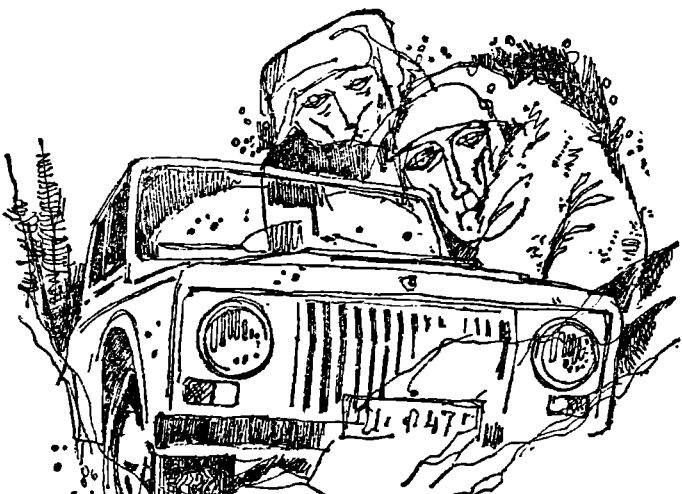

tem, în strîmta noastră închisoare. Speram cu toţii că spre dimineaţă ne vor găsi utilajele de deszăpezire.

Frigul începuse să ne încolţească puţin cîte puţin. Şubele noastre parcă se subţiau, deveneau simple cămăşi. Am discutat vreo două ore. Pleoapele căpătau greutatea plumbului. Era nevoie de eforturi supraomeneşti ca să nu le închidem. Cînd eram mai sigur că nu adorm, tocmai atunci mă scutura Tepeş. La un moment dat trăgeam eu de el, ca să-l menţin treaz, dar nu am fost în stare. Pe faţă i se aşternu un zîmbet inocent. Probabil visa ceva frumos. Cu această expresie a chipului său mi-a rămas în amintire. Pînă

la urmă, mă fură și pe mine somnul. Se făcea că zburam într-un avion mare, în interiorul căruia mă aflam într-un imens salon. De undeva se auzea, în surdină, o muzică plăcută. Era o melodie ce mi se părea cunoscută, dar nu reușeam să o identific. O stewardesă blondă, drăguță foc, dar care, parcă plutea, se apropia și se îndepărta de mine, purtînd o tavă cu pahare de diferite mărimi și forme. Simțeam nevoia să mă așez, dar nu aveam pe ce. În salon nu se găsea nimic. Doar pereții erau drapați cu lambriuri. Mă frapa lumina foarte puternică și nu știam de unde vine. La un moment dat a intrat în salon bunicul. Nu m-a mirat că-l văd, deși murise de mulți ani, ci faptul că era îmbrăcat în uniformă de aviator. Mi-a spus ceva și eu nu eram în stare să înțeleg. Aveam senzația pe care o încerci în timpul proiectării unui film cînd se defectează sonorul și vezi numai cum actorul articulează cuvintele, iar tu nu pricepi nimic. M-am pomenit apoi pe un cîmp întins, de un roșu aprins din cauza florilor de mac ce formau un covor fără de sfîrșit. Ciudat. Muzica din avion mă însoțea și aici. Am vrut să strîng un buchet, dar nu puteam smulge nici un fir. Erau din sîrmă de oțel. M-am tăiat în palmă. Dar nu curgea sînge, deși era rană deschisă, și nici durere nu simțeam. Deodată se făcu întuneric. Doar soarele ardea, pe undeva, la orizont, ca o torță. Iar eu mă simțeam foarte obosit. Foarte obosit și nu mă puteam culca nicăieri.

Ne controlam unul pe altul să nu ațipim. Somnul fatal ne dădea însă tîrcoale. Eu, Decebal, cel ce vă povestește, m-am trezit la spital a doua zi seara. Doctorii au muncit mult să mă readucă la viață. M-a ajutat și robustețea mea. M-am ales doar cu niște pu-

ternice degerături. Pe ei, mi-au spus buldozeriștii de la drumuri, i-au găsit stînd față în față, parcă discutînd, cu ochii închiși și avînd pe chipuri o expresie liniștită, indiferentă. Dîra de sînge de la sprînceana lui Brad, ajunsă la mijlocul obrazului, înghețase o dată cu cele două trupuri.

Și totul la cîțiva metri de șosea. La cîțiva metri..."

LUATE PRIN SURPRINDERE

În sfîrşit primăvară. Atmosferă specifică revenirii naturii la viaţă, după o iarnă cu totul ieşită din comun prin felul în care a pus la încercare răbdarea şi rezistenţa oamenilor, dar, mai cu seamă, prin necazurile pe care le-a provocat tuturor. De la copii şi pînă la oamenii împovăraţi de ani, toţi contribuie cu cîte ceva la treburile specifice comunei, începutului de primăvară, care a apărut deodată, caldă şi luminoasă, parcă ruşinîndu-se că a întîrziat atît de mult. Se ară, se seamănă, se sapă în grădini, se cară gunoiul de grajd pe cîmp, se spoiesc pomii şi gardurile, al căror alb contrastează puternic cu negrul pămîntului proaspăt grăpat.

La ora aceea de prînz a sporit mult animaţia pe drumul important care desparte comuna în două semicercuri perfect egale. La volanul Trabantului său, de culoare verde, Ieronim se îndrepta spre sediul coloanei auto, unde treburile s-au încurcat tocmai acum, cînd volumul de lucru a crescut. „Parcă îl văd pe Vasile al nostru cum începe să se tînguiască şi să se plîngă de tot şi de toate. Că piesele i-au ajuns tîrziu, că oamenii nu-l ascultă, că-s fără experienţă şi calificare etc. Întotdeauna, cînd şefii mă trimit să-l aduc pe linia de plutire, caută să mă provoace. Doar,

doar, mi-oi ieși din pepeni ca să aibă ce reclama în plus. Numai că eu nu mă las angrenat în jocul lui ; nu, eu îl demontez fain, frumos, piesă cu piesă. O să asiști imediat la aplicarea tacticii mele îi spune Ieronim interlocutorului, ocupant al locului din dreapta. Nu mai avem decît vreo 5 kilometri. Cert e că nu știe lucra cu oamenii, că-i încurcă cu dispozițiile lui contradictorii. Șoferii din echipa lui, care sînt oameni faini, de ispravă au transformat coloana într-un cuib de viespi și asta numai din cauza lui, care, după ce că e un încurcă lume, e și un intrigant de primă mînă".

Atenția celui de alături, și el șofer, e concentrată parcă mai mult la ce se întîmplă pe panglica de asfalt și nu la năzbîtiile șefului de coloană. „Eu, Ieronime, ăstuia i-aș da un claxon" „Care mă" ? Tractoristului oprit în mijlocul drumului care semnalizează stînga". „No, că dară nu-i bolund ori chior, să nu mă vadă".

Într-adevăr, era greu de presupus că, așteptînd pe banda sa, tractorul v-a vira la stînga tăind calea celor ce veneau din sens contrar. De cîte ori, însă, viața nu contrazice cea mai elementară logică ; de cîte ori ceea ce e firesc și limpede pentru 999 de oameni, nu e exact pe dos pentru al 1 000-lea ? Așa s-au întîmplat lucrurile și cu Palade, care a rotit brusc volanul spre stînga, tocmai cînd Trabantul se afla la cîțiva metri de tractor. „S-a zis cu noi", doar atîta a mai avut timp să rostească Ieronim, întocmai ca pilotul din „Zbor periculos", cînd acesta își dădu seama că enormul D.C.10 nu mai poate evita lovirea obstacolului din beton, atunci cînd încercase disperata soluție a unei aterizări forțate pe plaja oceanului. Coliziunea dintre robustul tractor și fragilul auto-

turism a fost, de asemenea, năprasnică. La fel precum taurul înfuriat speculează imprudența toreadorului și-l ia în coarne, aruncîndu-l cît colo, ca pe un obiect neînsemnat, tot așa și autoturismul, descompus în părțile lui componente, a fost proiectat în șanțul șoselei, nu înainte de a cosi în traiectora sa haotică cele trei femei care așteptau, discutînd cu spatele la șosea, în stația de autobuz.

Felicia, învățătoarea, cea mai tînără dintre ele, a declarat apoi : „Nu prea eram atentă la discuția femeilor care degenerase în bîrfă. Mă gîndeam la cele două gemene ale mele, singure acasă, căci soacră-mea plecase dis-de-dimineață la tîrg. Auzind bubuitura am întors repede capul în direcția respectivă. Asta m-a salvat să nu fiu lovită în plin de bucățile de mașină ce zburau spre mine. Portiunea ruptă din ușă m-a zgîriat doar, ce-i drept destul de adînc, la mîna dreaptă".

Celelalte două femei, luate prin surprindere, au fost izbite în plin și aruncate în șanțul șoselei împreună cu resturile caroseriei. „Materialul relativ ușor din care e construit acest tip de mașină a făcut, spunea un expert, ca lovirea femeilor să nu fie mortală, deși amîndouă se află încă în stare deosebit de critică".

„Băiatul e cel mai bun tractorist de brazdă, nu pot pricepe ce s-a întîmplat cu el ?" relatează șeful secției. Neposesor al permisului de conducere, „băiatul", obișnuit cu cîmpul, nu cu șoseaua, avînd chipul răvășit de teribila întîmplare, rostește cu o voce înspăimîntată : „eu am primit ordin să plec, am fost trimis, nu am plecat de capul meu. Adevărat, pe șosea, mă simt stingher, nesigur. Aci, pe drum, un metru

mai la stînga contează, nu-i ca pe cîmp. N-am observat Trabantul, asta-i."

Șefii unității vinovate bat în retragere, tendința de a da vina pe acarul Păun conturîndu-se tot mai mult. „E adevărat, recunosc ei spășiți, nu ne-am organizat prea grozav munca trimițînd cele două tractoare, conduse de oameni fără permise, la atîta distanță, dar el, cel de la volan, e totuși în ultima instanță răspunzător pentru manevra sa imprudentă. Doar nu putem ști ce-i în capul zecilor de tractoriști pe care-i avem în subordine. Noi le-am dat indicații, i-am instruit, dar...".

A pune oameni fără calificare și cunoștințele necesare să facă o treabă care poate deveni extrem de periculoasă, nu numai pentru cei de la volan, dar și pentru cei din jur, dacă nu e realizată precis și cu iscusință, este exact ca și cum un comandant ar trimite în focul luptei niște recruți care n-au pus niciodată mîna pe armă.

Un om cu picioarele și coastele rupte, cel de alături cu fracturi la mînă, două femei care încă nu se știe dacă vor supraviețui, iată prețul unei isprăvi care putea fi prevenită printr-un lucru simplu, dar extrem de important : răspundere.

PRIMUL AJUTOR

O componentă deloc lipsită de importanţă a civilizaţiei umane, a educaţiei omului erei noastre este, fără îndoială, cea referitoare la cunoştinţele elementare sanitare şi de igienă. Mijloacele de informare în masă prezintă sistematic, chiar cu o notă de perseverenţă, informaţii, sfaturi, date etc. inspirate din rezultatele unor cercetări ştiinţifice din domeniul medical.

Totul este expus într-un limbaj accesibil, încît se pare că e imposibil ca cineva să nu înţeleagă ce e bine şi ce e vătămător pentru sănătatea lui. În plus, există o întreagă literatură medicală destinată nu numai specialiştilor, dar şi omului de rînd, mai puţin avizat în asemenea probleme.

Fiind zilnic în contact cu strada, cu viaţa ei, cu bucuriile şi necazurile ei, cu eroii drumului, dar şi cu personajele lui negative, rămînem deseori emoţionaţi de rapiditatea, competenţa, dar, mai ales, de înaltul umanism, de nobleţea sufletească a unor oameni care pun mai presus de orice ajutorarea semenilor lor, aflaţi în dificultate, în suferinţă ori chiar în pericol.

Ne stăruie în minte exemplul unui tînăr muncitor forestier care, în plină iarnă, şi-a lepădat haina

îmblănită şi s-a aruncat în apa repede şi îngheţată de munte pentru a salva viaţa ocupanţilor unui autoturism care se prăbuşise în rîu, după ce a rupt parapeţii. Nu s-a lăsat pînă ce nu a adus la mal femeia, copilul de 7 ani şi şoferul, care suferiseră răni grave în urma izbirii maşinii de pietrele mari existente în apă. I-a pansat cum s-a priceput, reuşind să le oprească hemoragiile, şi i-a dus apoi la spitalul din apropiere, cu ajutorul unui alt inimos, un şofer amator, în trecere pe la locul cu pricina. Toţi cei trei accidentaţi sînt acum în afară de pericol. Tînărul Vlad se află sub supraveghere medicală de circa 30 de zile şi va mai sta un timp în spital pentru a fi vindecat de congestia pulmonară, în formă gravă, contractată în împrejurările descrise.

Cît de departe de gestul plin de suflet al acestui tînăr este indolenţa acelor ospătari care nu pregetă să servească cu băutură pe individul ce abia se mai ţine pe picioare, după cîte pahare a dat peste cap. Importantă pentru aceşti ospătari este consumaţia cît mai mare. Nici unul din ei nu se gîndeşte la efectele nocive exercitate asupra organismului de tăriile ingerate şi nici la faptul că omul, nemaiştiind pe ce lume se află, va merge spre casă fără să-şi dea seama pe unde calcă şi la ce pericole se expune, mai ales cînd, părăsindu-l de tot puterile, ajunge să se culce pe şosea, exact în calea maşinilor. Chiar dacă asemenea cazuri sînt raritäţi, nu putem să ne facem că nu le vedem, ferindu-ne privirea dintr-o falsă discreţie.

Ignoranţa unor oameni, tratarea cu condamnabilă uşurinţă a unor fapte doar în aparenţă mărunte, lipsa de interes pentru a-şi însuşi cele mai elementare

lucruri în domeniul primului ajutor medical capătă uneori proporții greu de imaginat...

Ne găsim în curtea unei școli. Un grup de elevi joacă „bîza". Un jucător aflat în mijlocul grupului, acoperindu-și fața cu palma dreaptă pentru a nu-i vedea pe cei din jur, dar cu palma stîngă deschisă în dreptul jucătorilor, primește cîte o lovitură și apoi trebuie să ghicească pe autorul ei. Dacă reușește acest lucru, vine rîndul pentru nenorocosul jucător să

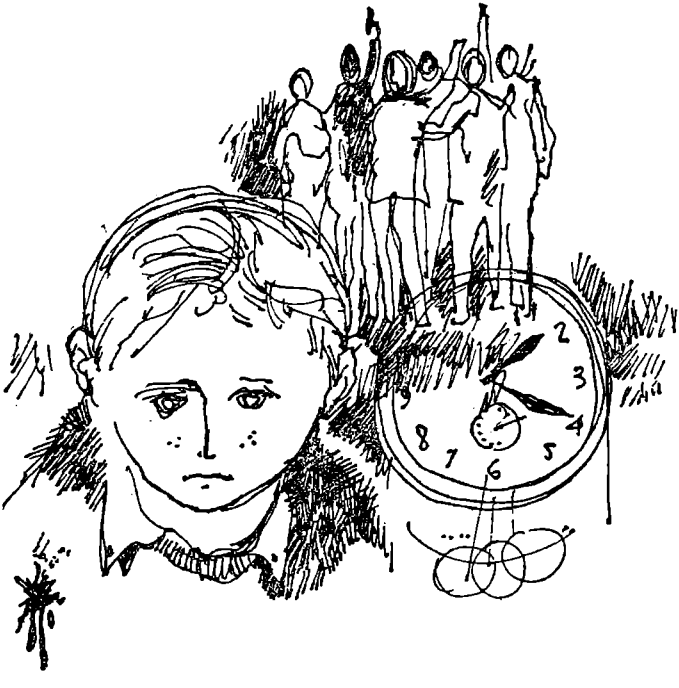

treacă la mijloc. Veselie, haz pe seama celor care ghicesc abia după 3—4 lovituri încasate pe autorul lor. În apropierea grupului angajat în joc, un elev dintr-o clasă mai mică priveşte cu interes tehnica loviturilor şi mimica celor care, după ce atacă, afişează brusc o mască inocentă de natură a deruta pe cel aflat „la mijloc". Îşi aminteşte subit de lecţia care urmează, de notiţele pe care trebuie să le ia şi creionul neascuţit. Scoate din buzunar briceagul şi începe să taie felii fine din lemnul creionului, concentrîndu-şi atenţia la operaţia ce o execută. După o lovitură puternică, un elev participant la joc face un pas mare înapoi, încercînd să se ascundă în spatele unui coleg înalt, cu umeri laţi. Manevra e clară : vrea să nu fie observat de cel aflat „la bătaie". În procesul acestui recul, nimereşte cu subsuoara exact în vîrful briceagului ascuţit. Simte la început doar aşa, ca o înţepătură de ţînţar. Jocul continuă pînă cînd unul din copii sesizează o pată mare de sînge pe mîneca cămăşii celui înţepat. „Tudore, Tudore, pe cămaşa ta e sînge, şi încă mult". Tînărul întoarce capul spre colegul său, impacientat parcă, că a fost întrerupt din joc. „Hai, mă, lasă-te de bancuri". În acest scurt interval de respiro simte umezeala mînecii, leoarcă de sînge. Intervine profesorul de educaţie fizică, aflat în apropiere. Nu realizează pentru moment ce s-a întîmplat. „Nu cumva v-aţi luat la bătaie ?" „Nu, tovarăşe profesor", răspunde un puşti. „Atunci, de unde atîta sînge pe Tudor ?" Între timp, Tudor dă semne de moleşeală şi devine tot mai palid. Doi elevi îl apucă de braţe, îndreptîndu-se, la indicaţia tînărului profesor, spre furgoneta care rulează spre poarta şcolii pentru a ieşi din curte. Tudor e urcat în autovehicul şi aşezat pe banchetă. În stînga şi în dreapta lui iau loc cei doi

colegi, iar profesorul se așază pe scaunul de lîngă șofer. Pe stradă, aglomerație specifică orelor de prînz. Mașina înaintează încet. Abia după circa 20 de minute grupul ajunge la spital. Rănitul merge din ce în ce mai greu, picioarele se împleticesc, iar apoi se lasă greoi în brațele colegilor. E limpede că și-a pierdut cunoștința. Încă puțini pași și băieții se află în fața medicului de gardă. „Ce s-a întîmplat copii ? De unde atîta sînge ?“ Tudor e așezat pe pat, al cărui așternut devine în cîteva clipe purpuriu. Medicul depistează în curînd rana, dar constată cu surprindere că nu mai are cui acorda ajutor. Tînărul decedează în brațele medicului. „Cum adică, tovarășe doctor, întreabă profesorul dintr-atîta să moară ?“ „Din păcate, da. Dacă i se aplica un garou, un pansament măcar, dacă cineva apăsa cu mîna puternic pe rană, pentru a opri hemoragia, tînărul ar fi fost salvat“.

Doar un singur exemplu care demonstrează convingător necesitatea de a face mai mult noi toți, școala, părinții, organele medicale, Crucea Roșie etc. pentru a completa educația noastră, într-un domeniu de care depinde tot ce avem mai de preț : VIAȚA.

3 AGRESIVITATEA LA VOLAN

CUM AM PUTUT ?

Omul fusese lovit din față. Era clar. O arătau leziunile : echimozele de pe frunte, nasul aproape zdrobit, buzele tumefiate, ochiul stîng puternic învineţit. Medicul legist a găsit apoi, la o primă examinare sumară, şi alte vătămări pe corp, mai cu seamă în zona pieptului. Totul conducea spre aceeaşi concluzie. S-au declanşat rapid măsurile specifice cazurilor în care autorii părăsesc locul accidentului. În ciuda celor 20 de grade minus, autovehiculele, ce-i drept nu prea multe, care străbăteau drumurile judeţului la ora aceea tîrzie, de noapte, erau verificate extrem de minuţios. Farurile, barele de protecţie, parbrizele etc. erau supuse examinării milimetru cu milimetru. „Nimic demn de semnalat, tovarăşe căpitan. Şi timpul trece în zbor, dar nu în favoarea noastră. Poate echipele de la garaje să aibă mai multe şanse". Căpitanul Creţu, cu mustăţi şi sprîncene albe de promoroacă ce îi dădeau, în ciuda celor 30 de ani, aerul unui bătrîn care se ţine însă zdravăn, nu i-a răspuns imediat locotenentului, un tînăr înalt, cu alură de baschetbalist, trăind din plin emoţiile primului caz de acest gen, pe care îl cerceta. Absolvise şcoala de cîteva luni. Apoi, după ce îşi aprinse o ţigară, îi vorbi : „Vezi tu, mînzule, accidentele astea sînt la început

ca o sfoară înnodată în același loc de zeci de ori. Dacă te pripești, riști să complici lucrurile și mai tare, adică în loc să deznozi, să înnozi mai rău. Sînt însă situații și situații. Una e cînd șoferul, să zicem al unui autocamion, derapează, lovește pe cineva, dar apoi oprește, ia victima, o duce la spital și se îngrijește de ea. Mă rog, omul regretă, trage ponoasele pentru lipsa sa de prevedere, dar rămîne totuși om. Ce să-i faci, așa cum spune un proverb indian : «Omul e fiul greșelii». Și alta e povestea în cazul pe care-l cercetăm, în care lucrurile stau cu totul altfel. După o zi grea de muncă, în care s-a îngrijit ca animalele de la stînă să nu sufere de frig, de foame, de sete, omul merge spre casă, corect, după cum arată cercetările, cu fața spre circulație ; și vine un zevzec oarecare, îl omoară, lăsîndu-l în mijlocul drumului, ca pe un cîine. Ne-au sosit și datele de la post. Păstorul, în vîrstă de 53 ani, are trei feciori mari, toți la casele lor, și alte trei fete la liceu. Realizează, tu, mînzule, ce a făcut omul ăsta, un biet cioban, pentru copii, pentru societate. Unul dintre băieți e inginer, altul medic (a terminat anul ăsta), iar al treilea, economist, lucrează aici, nu departe, la sediul I.A.S.-ului. Fetele sînt toate premiante. Îmi povestea Alecu, șeful postului, despre o convorbire cu mezina. «Noi nu aveam de ales, nea Alecule, trebuia să învățăm. Nouă nu ne caută nimeni în coarne». Și uite, omul ăsta, în fața căruia mulți ar trebui să-și ridice pălăria, s-a prăpădit în cel mai stupid mod. Dacă l-ar fi dus imediat la spital, poate îl salvau. Mă rog, doctorii vor stabili cu precizie acest lucru. Acum, Virgile, la treabă, fiecare minut e prețios". „Vă ascult, tovarășe căpitan. Știți, pentru mine vorbele astea, ale dumneavoastră,

sînt foarte prețioase și ca profesionist, dar înainte de toate ca lecții de viață". „Hai, nu mai exagera, mînzule. Nu-mi plac vorbele mari".

La garaj, totul era în regulă. Mașinile se găseau la locul lor, curate, aliniate ca la paradă, cheile de contact și actele fiecăreia se aflau la căsuța lor, în panoul din cabina maistrului de serviciu. Cei doi ofițeri pierdură aproape orice speranță că strădania lor de cinci ore se va materializa în ceva concret. Mai aveau de verificat o singură mașină, un autocamion, și el la fel de pus la punct ca și celelalte. Tînărul locotenent era cătrănit. Începuse cercetarea plin de optimism. Acum... „Îs însurat abia de cinci luni. O știi, Tudore, pe Dana, nevastă-mea, frumusețe de fată, ai văzut-o la nuntă. Cînd sună telefonul în creierul nopții, ea se lipește de mine și mai strîns. Își dă seama că trebuie să plec imediat și gestul ei tandru îmi spune parcă : mai rămîi cu mine, doar un pic. Mă îmbrac iute și plec, bîndu-mi cafeaua, făcută de Dana, din mers. Virgile, îmi zic în gînd, măcar de-ai avea baftă. Și acum mi-am urat singur «noroc», dar degeaba. Cred, Tudore, că e în zadar". Tudor îl ascultase, dar ochii i-au fugit spre autocamion. Ceva îl atrăgea ca un magnet. După cîteva clipe de tăcere, îi spuse, ca și cum ar fi dezvăluit o taină. „Uite ce înseamnă, colega, să fim perseverenți. Privește la piulița șurubului din stînga. Nu observi niște fire ca de lînă ?" Tudor, criminalistul, apropie și mai mult lumina puternică a lămpii sale portative spre locul indicat. „Da, se pare că e vorba de așa ceva. Îmi amintesc de cojocul ciobanului, rupt în dreptul umărului". Virgil răsuflă ușurat și se îndreaptă spre ușa garajului. „Totul e mai mult decît limpede. El e autorul, nu mai am nici o îndoială. Hai după șofer". „Te

atrage locul călduț de lîngă Dana, văd eu, dar nu-i cazul să te grăbești, Virgile, autocamionul putea foarte bine să fi omorît o oaie, nu un om !" „Așa sînteți voi, ăștia de la criminalistic. Faceți toată ziua teoria firului de păr tăiat în patru". „Nu uita, simpaticul meu coleg, că firul de păr a «descoperit» multe crime, dar să lăsăm rezolvarea părții teoretice a problemei pentru mai tîrziu".

...„Nu știu, n-am văzut, nici p-acolo n-am trecut", cam asta spunea șoferul autocamionului. Și o tot ține. „Am martori, doi, vă rog să-i ascultați !" „Eu n-am văzut nimic. Cum adică dacă șoferul lovea pe cineva, eu, maistrul, șeful lui, nu vă sesizam imediat ? Nu-l lăsam să plece de acolo în ruptul capului ! Am descărcat piesele aduse de la București, apoi am pornit spre casă toți trei, șeful, eu și Sanda, economista. Întrebați-o și pe ea". Femeia, mai emotivă, se făcu întîi albă la față, apoi galbenă, pentru ca în final obrajii să i se coloreze într-un roșu aprins. „Eu, eu n-am văzut nimic, eu... dormeam." În acel moment Virgil simți că trebuie să intervină. „Aveți și dumneavoastră un tată de vîrsta celui omorît pe drum. Asemenea lui, v-a crescut cu greu, cu sacrificii mari, pînă ați ajuns economistă. Ce-ar fi dacă și altul ar fi procedat cu părintele dumneavoastră cum a făcut Fănică, șoferul ?" Femeia izbucni în plîns. Nu știa să mintă. Nu putea. „Au vrut să mă silească să nu spun nimic, să neg totul, dar imaginea omului care, în clipa dinaintea accidentului, a ridicat mîinile în sus, parcă implorînd ajutor, nu-mi iese din minte și nu-mi va ieși niciodată. Da, șoferul nostru l-a lovit. Discutam în mașină și nea Fănică, neatent, l-a văzut prea tîrziu !"

...„Cînd l-am zărit în calea mea, apărut pe neașteptate, nu mai puteam face nimic. Am căutat să-l în-

cadrez între roți. Eram sigur că l-am salvat, pentru că n-am trecut peste el. D-aia nici n-am mai mers la omul căzut. Mi-am zis : se ridică, își scutură zăpada de pe el și apoi merge acasă. Ce altă treabă are ?" Raționamentul șoferului era brutal și de neconceput. Dincolo de lege și de omenie. Virgil se adresă celorlalți. „Dar dumneavoastră, însoțitorii șoferului, n-ați fost curioși să vedeți ce s-a petrecut ?"

Maistrul, om uns cu toate alifiile, căuta să găsească o ieșire. „Eu i-am zis lui Fănică : «Dacă tu, Fănică, zici că-i în regulă, așa să fie, doar tu ești șofer, tu răspunzi !»".

Sănduța plînge înăbușit. Își freacă mereu ochii cu batista. „Bietul tata, doar și el vine de la fermă noaptea, tîrziu. Cum am putut să fiu atît de lașă ?"

UN ŞOFER ŞI ŞASE PASAGERI

Curios, cîtă imaginaţie, cîtă fantezie au unii şoferi a căror deviză ar putea fi formulată cam în felul următor : „Cît timp are roţi (nu neapărat patru), motor şi există loc pentru îmbarcarea măcar a unui pasager, în afară de şofer, vechiculul respectiv e apt pentru deplasări particulare". De la maşina de tăiat lemne şi pînă la basculanta ale cărei roţi depăşesc înălţimea unui om de talie înaltă, totul e propriu pentru a satisface apetitul de drumeţie al pilotului.

Problema consumului e minoră, atît timp cît motorina e plătită de stat, care, vorba lui Nea Iancu, „să plătească, că d-aia e stat". Nici chiar cînd autocisterna e lungă de cîteva zeci de metri, ori automacaraua e înaltă cît un coş de fabrică, nu se pun probleme. „Ce, intru cu ea în casă ? Doar merg pe străzi, şosele, care, şi ele, sînt ale statului". O sinţură „trebuşoară" este ceva mai spinoasă: întîlnirea cu vreun control. Dacă este al unităţii, mai merge. Rufele se spală, pînă la urmă, în familie. Dacă însă apar cei în uniformă !? Ghinion ! Mare ghinion ! De aceea sînt recomandate căile mai pustii, mai izolate, chiar dacă nu sînt aşa de confortabile şi de

conforme cu teoria după care „cel mai scurt drum între două puncte este linia dreaptă".

Spectacolul din apropierea unor stadioane, unde se dispută meciuri cu miză (nu neapărat la nivelul Steaua — A.S. Roma, ori Internazionale — Sportul Studențesc), e de-a dreptul impresionant. Se adună atîtea excavatoare, macarale-turn, buldozere, autocisterne, încît zici că piloții acestora sînt hotărîți să construiască un stadion în cîteva zile.

Șefii lui Pișta, mînuitorul unei automacarale gigant, i-au spus, nu o dată : „Ascultă, băiete ! Crezul tău să fie îndeplinirea ireproșabilă a sarcinilor de serviciu (bine pînă aici). Cînd, cum le realizezi, unde te duci și ce faci cu măgăoaia asta (după ce-ți termini treburile), te privește. Te-au prins, te-ai ras ! Noi nu știm nimic, n-am auzit nimic". Cu băieții avea alt dialog. „Bine, mă, Pișta, dar cum te descurci tu cu motorina, mă ? Că mastodontul ăsta consumă nu cu litrul, ci cu butoiul". „Noi avem, mă, la foraje, combustibil, nu sîntem niște pîrliți, ca voi, iar la confirmări e o muiere căreia îi stă capul numai la bărbați. Toată ziua se sulemenește. Cred că dacă într-o zi îi scriu că am înconjurat planeta, ea semnează cu ochii închiși".

Precum folosește cineva Dacia personală, așa utiliza Pișta autocisterna de 16 tone. La poarta gospodăriei lui se adunau dimineața, pe la șase, și după-amiază, pe la patru, clienții. „Pișta, mă duci la sor-mea, peste deal ? Nu-s decît zece kilometri". „Hai, dragă Pișta, să-mi aduc făina de la soacră-mea. Te-oi omeni, nu vreau gratis". „Pișta, tu ești om de ispravă, du-mă pînă la oraș, plătesc bine".

Pişta analizează cu grijă orice propunere, distanţa, starea drumului, mărimea riscurilor, meritele celui care făcea solicitarea etc. Tarifele sînt riguros fixate şi ţin seama de toţi factorii. „Mă loază, mă, se lăuda el faţă de un coleg, căpăţîna asta a me, de zîceţi voi că-i proastă, e mai grozavă ca un calculator electronic, mă. Eu îmi calculez veniturile mai bine ca tătă contabilitatea unităţii". Îşi făcuse şoferul chiar şi un mic depozit de carburanţi acasă. „Parcă poţi trăi fără rezerve ?", cugeta cu glas tare Pişta-baci.

...„Azi, nu ! Nu duc pe nimeni nicăieri. Păi ce, eu îs robot ? Am şi eu problemele mele personale. Şi, auzi ce-mi cere ? Să-l duc pînă la municipiu pentru două sutare. Să-mi pun eu pielea la saramură. Nu ţine ! De altfel, plec chiar acuma cu nevasta, cu copiii, cu soacra, cu cele două nepoate, la părinţii mei, la Poiana fagilor". Omul bolboroseşte ceva nemulţumit, îşi ia rămas bun şi îi spune că va reveni a doua zi. „Poţi să vii tu mîine, dar nu-ţi promit nimic. Numai carburanţii costă 200 de lei. Unde mai pui uzura maşinii şi cîte altele. Apoi e şi riscul ! Ce, asta-i joacă ?" „Calculează de parcă ar fi proprietar de autobază", îşi zice solicitantul în barbă.

Cabina încăpătoare a gigantului, asemănătoare unui vagon de expres, e lună de curăţenie. În straie de sărbătoare, urcă, pe rînd, şoferul şi cei şase pasageri. Vădit satisfăcut, şoferul demarează spre comuna vecină. În spatele maşinii, din cauza vitezei mari, puternicele roţi ale automacaralei proiectează puzderie de pietricele şi stîrnesc un imens nor de praf.

„A rulat în faţa mea circa zece minute. N-am putut să-l depăşesc. Avea viteză mare, în ciuda drumului neasfaltat. În plus, praful era atît de des, în-

cît nu vedeam dacă vreo mașină ar fi venit din sens opus. Am renunțat. Da, am văzut și secvența apropierii de calea ferată. Era o trecere nepăzită. Nu mi-ar fi dat prin minte că nu va opri. Doar locomotiva rapidului fluiera a treia oară. Șoferul a redus viteza puțin, după care și-a continuat mersul ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Mi-am dat seama că se va întîmpla o catastrofă. Au mai trecut cîteva secunde și coliziunea s-a produs. Imensul autovehicul a fost spulberat de pe linie, ca o cutie de chibrituri".

Părți componente ale automacaralei s-au împrăștiat și la 300 de metri de locul impactului. Găsit la 50 de metri de pasaj, șoferul a mai trăit doar două ore. Ceilalți pasageri muriseră pe loc.

Imensa și puternica locomotivă a fost, și ea, serios mutilată. Pagubă de peste un milion, circulația întreruptă ore întregi, plus daunele care nu se pot calcula în bani, iată prețul nesăbuinței șoferului.

Oare cei care-l cunoșteau au mai putut spune : „noi nu știm nimic, n-am auzit nimic"... ?

TREI FAMILII DISTRUSE

Dezagreabile, înfricoşătoare, tulburătoare chiar şi nu rareori bizare sînt imaginile celor cîţiva zeci de metri pătraţi, pe care se consumă ultimele secvenţe ale accidentelor de circulaţie.

Imaginaţi-vă acest tablou : un autoturism Dacia 1300 puternic înfipt sub partea din faţă a unui autobuz. Autovehiculul uşor arată jalnic. Parcă un nimicitor taifun i-a smuls uşile, aripile, capota şi chiar motorul, aruncîndu-le cît colo. O roată şi un fragment din caroserie zac undeva sub enormul autotren pe care Dacia 1300 a încercat, se pare, să-l depăşească. Motorul, aidoma unui proiectil neexplodat, a ajuns şi el sub puternicile roţi ale autovehiculului greu, ca o buturugă, gata să răstoarne uriaşul car. Şoferul autotrenului spunea chiar : „Am simţit, la un moment dat, că mă balansez, de parcă m-aş fi găsit în vîrful unei prăjini". Curios, nici una dintre cele cinci victime n-a rămas în maşină. Cei doi copii, unul de 3 şi altul de 5 ani, au fost proiectaţi pe asfaltul şoselei, la cinci, şase metri de autoturism. Sînt îmbrăcaţi doar în nişte treninguri subţiri. Probabil că li s-au scos paltonaşele, în maşină fiind cald. Ciudat, amîndoi ţin mîinile îndoite de parcă, în ultimele clipe ale vieţii lor, ar fi vrut să

strîngă pe cineva în braţe. Şi-au îndreptat, oare, gîndul, ei, amîndoi fraţiorii, către mămica lor care îi aştepta nerăbdătoare acasă ? Cei trei bărbaţi au fost şi ei proiectaţi afară, dar, altă ciudăţenie, doi au rămas agăţaţi cu cîte un picior de tabla sfîrtecată a uşilor, iar al treilea, de unul din praguri. Scurtele îmblănite s-au strîns spre partea cea mai de sus a corpului. Dau impresia unor oameni care şi-au adunat veşmintele sub cap şi se pregătesc de culcare. Nu mai au nevoie de nici un ajutor. Tablele ascuţite ale epavei le-au sfîrtecat trupurile. Peste tot tăieturi adînci, echimoze, fracturi deschise. Pe jos sîngele s-a amestecat cu uleiul scurs din motorul crăpat şi formează un lichid vişiniu închis, care se scurge uşor pe părţile laterale, mai joase, ale şoselei, spre zăpada imaculată a şanţului. Şi cînd te gîndeşti că aceste teribile transformări s-au petrecut în cîteva secunde.

Pasagerii autobuzului au reacţionat fiecare în felul lui. Coborînd, femeile şi-au acoperit ochii, altele au început să plîngă. Bărbaţii, mai tari, s-au mai apropiat de cadavre dar apoi unii dintre ei s-au întors cu feţele împietrite spre autobuz. Alţii au început să comenteze : „ce prăpăd, adevărat măcel". „Cred că şoferul de pe autoturism e vinovat. Să te bagi orbeşte şi încă cu viteza asta în depăşire, fără să mai vezi nimic în faţă, este o sinucidere curată". „Da şi ăsta cu autobuzul putea şi el să se ferească, să-i dea ăluia o şansă". „Unde să se ferească ? Erai doar în autobuz, Tudore ! Dacă şoferul nostru trăgea mai pe dreapta, rupea parapetul pe care de altfel l-au crăpat, că se şi vede, şi ne trezeam toţi pe fundul văii. Care ne mai trezeam, vorba aia !" Am stat de vorbă cu ăl de pe şosea. „Eu, zice el, am auzit

doar o bubuitură. Eram atent la drum. În față nu se vedea decît la 10—15 metri. Mi-era frică să nu intru în ceva, să nu lovesc pe careva. Mergeam încet. Asta-i drum de nici 30 la oră". Tot discutînd, comentînd oamenii, conștienți că prea curînd nu-și vor putea relua călătoria pe roți, au luat-o răbdător pe jos, chit că pînă la oraș mai erau 20 de kilometri.

Ceața s-a mai risipit. Pe măsură ce oamenii se îndepărtau de locul tragediei, peisajul părea desprins dintr-o poveste de iarnă. Promoroaca, care așternuse peste pădure un văl alb, zăpada, ce începuse să strălucească sub razele unui soare încă timid conturau o lume ireală, de basm. Treptat, treptat, chipul oamenilor din coloana în șir indian, ce se îndepărta, se mai destindea.

Șoferul mașinii „vinovate" era un adevărat artist în meseria sa, un om care punea cîte un pic din sufletul său generos, în tot ceea ce făcea. „Un adevărat model pentru fabrica noastră. Nu știu cum și cu cine îl vom înlocui pe Adrian. Mare pierdere pentru colectivul nostru. Dacă îmi cerea cîteva ore să-și rezolve problemele, parcă îl refuzam ? A trebuit să fugă din program, în timp ce noi eram în ședință ? Cîte nopți n-a stat el în fabrică ? Nu se lăsa pînă ce nu dădea o formă perfectă modelului solicitat", ne-a zis directorul unității.

Graba de a se reîntoarce cu mașina, încît să nu i se observe lipsa, temperamentul impulsiv, care îl făcea uneori să-și mai piardă controlul, l-au determinat pe Adrian să nu mai vadă nici acul vitezometrului, nici ceața densă, nici asfaltul lunecos, Și accidentul care, se zice, plutea în aer, a devenit fapt împlinit.

Ne povestea și maistrul : „Paradoxal, acest om dotat cu un talent neobișnuit, care nu cunoștea ce-i odihna atunci cînd trebuia realizat un nou model ori o altă lucrare importantă, devenea de nerecunoscut atunci cînd bea ceva mai mult. Lovea, făcea scandal, distrugea. Ce mai, cînd era furios, în jurul lui făcea prăpăd. Mai folosea cuiva că după fiecare „reprezentație" își cerea singur iertare ? Să ajungă el, creatorul numărul unu al fabricii, condamnat la locul de muncă ? Cine ar fi crezut ? Ce mai, păcat că s-a prăpădit și, o dată cu el, a tras în mormînt încă doi buni muncitori de-ai fabricii. Ca să nu mai vorbim despre copilașii lui Vlad : Ce mîndrețe de flăcăi ar fi crescut din ei !" Trei familii distruse și asta numai într-un singur accident.

UN SLALOM CURMAT LA TIMP

La ora aceea tîrzie de seară geroasă, circulaţia se subţiase considerabil. Rar, cîte un autobuz ori vreun autoturism întîrziat măturau cu farurile asfaltul şoselei.

Şoferul Daciei 1310 roşii se apropie de o maşină de aceeaşi marcă, care rula în faţa sa. Curioasă era traiectoria urmată de aceasta dinainte. Maşina, tot Dacie, de culoare galben-pai, circulă exact cum merge pe drum un om aflat în stare de ebrietate avansată. La mersul ei sinuos, care stîrnea praful cărărilor, ba pe o parte, ba pe cealaltă a şoselei, se adăugau un fel de opinteli pe care maşina le făcea, cînd pilotul nu reuşea, probabil, să schimbe la timp maneta, în raport cu viteza autoturismului. Rarii pietoni se fereau în ultima clipă să nu fie cosiţi de bolidul buclucaş. O bătrînică se opri nevenindu-i să creadă că s-a ales doar cu paltonul şters de portierele Daciei. Noroiul de pe maşină a rămas pe îmbrăcămintea femeii şi ea încerca zadarnic să-l cureţe asistată de un tînăr, care fusese martor la scena respectivă. „Doamne, mulţi nebuni mai întîlneşti pe drumurile astea. Dacă nu mă feream, eram la spital ori... chiar mai rău", se lamentă bătrînica, examinîndu-şi cu o pri-

vire supărată pata de norol care începuse să se usuce sub palele reci ale vîntului.

Pilotul Daciei roșii era vădit indignat de ceea ce vedea în fața sa. „Mă, Mircea, nu credeam că-mi va fi dat să asist la o asemenea scenă. Pînă acum, dacă oamenii nu se fereau, erau la pămînt cel puțin patru, cinci. Plus vreo trei bicicliști, care au intrat în șanț pentru a evita să fie doborîți ca niște popice. Ăsta ori e nebun, scăpat de la balamuc, ori e beat mort. Normal nu poate fi ! Un om în toate mințile nu poate face așa ceva. Trebuie însă oprit, pînă nu omoară pe cineva. Dar cum să-l depășesc ? Risc să fiu eu lovit în orice moment".

„Dacă nu-l dublăm, e în stare să ne țină zeci de kilometri în spatele lui, zise prietenul de lîngă el. Încearcă, totuși, să-l depășești. Dar fi foarte prudent. E nebun !" „Cum să-l dublez, cînd nebunul e ba pe stînga, ba pe dreapta ?" „Dacă-l observi cu atenție, sînt momente cînd zăbovește mai mult pe dreapta. Atunci să ții șneşti, tu, depășindu-l". „Bine, încerc". Discuția a durat cîteva fracțiuni de secundă. Acțiunea însă... n-a fost deloc simplă.

Pilotul era întocmai ca un schior care își pregătește saltul de la trambulină. Concentrat la maximum, ușor încordat aștepta momentul prielnic dublării. Șoferul din față parcă intuia încercarea Daciei roșii. Cînd autoturismele au ocupat o poziție paralelă și cel care rula puțin mai în spate mai avea doar doi metri pînă a se salva de pericol, Dacia galbenă a virat brusc la stînga. Au putut observa figura pilotului agresor. O față lată, cu niște ochi tulburi, rînjind amenințător. Dacia roșie bătu în retragere și se feri în ultima clipă de lovitura pe care i-o putea administra mașina galbenă. Aceasta a ajuns pînă pe

acostamentul din stînga şoselei. „Dacă nu mă repliam, nebunul mă lovea în plin". După mersul maşinii agresoare, se vedea că nebunul sau beatul trecea uşor printr-o fază de declin, cînd forţa începe să scadă şi apar primele semne de oboseală. „Da, dacă e beat, acum pleoapele îi devin grele, ca plumbul, se lasă peste ochi ca o cortină la sfîrşit de spectacol". Sesizînd că Dacia galbenă a micşorat vizibil buclele slalomului, pilotul din spate reuşeşte, după un demaraj puternic, să o depăşească. A mai rulat apoi vreo 400—500 de metri în linie dreaptă, după care a aşezat maşina de-a curmezişul şoselei. Pilotul şi însoţitorul au părăsit în grabă maşina. „Cu atîta alcool în cap, ăsta e în stare să intre chiar intenţionat în noi". Cei doi s-au îndepărtat în fugă de locul posibilului impact. „Galbenul" frînează, totuşi, şi reuşeşte, la mică distanţă de maşina roşie care blocase şoseaua, să oprească. Coborînd de la volan, el era cel cu gura mare. „Cine ţi-a pus volanul în mînă, mă, deşteptule ? Ar trebui să dai şcolii de şoferi banii înapoi, iar cel ce te-a examinat să-şi ceară demisia". Cei doi au acceptat aşa-zisul dialog. „Eu nu mă supăr că mă insultaţi. Doresc, însă, în primul rînd, să vă spun «bună seara». V-am blocat intenţionat. Observ că sînteţi bine dispus, se mai întîmplă, oricine mai are o aniversare, participă la cîte o petrecere, îi naşte nevasta, serbează un succes în muncă, dar cîte nu se întîmplă în viaţă ! Important e să nu amesteci volanul... cu şpriţul. Nu vă supăraţi, dar eu mă ofer să vă duc acasă, indiferent la ce distanţă locuiţi". Beţivul, conform schemei clasice de mers în asemenea situaţii, face, ameninţător, doi paşi înainte spre interlocutor, clătinîndu-se, apoi, parcă renunţînd, bate în retragere.

Aruncă o privire plină de răutate spre pilotul Daciei roşii, se clatină din nou. Între timp, din maşina galbenă a mai coborît un bărbat care s-a apropiat de locul discuţiei. Însoţitorul, ceva mai puţin beat decît pilotul, îl sprijină şi beţivul are parcă un moment de luciditate. „Cu ce drept îmi dai, tu, mie sfaturi şi insinuezi că-s beat, mă, pîrlitule ? Poate nu ştii că am 500 000 km la volan şi sînt maistru la uzina de cazane ? Auzi, el mă invită să cobor de la volan şi să mă ducă acasă. Un asemenea afront n-am primit în viaţa mea. Ei las', că-ţi plătesc eu pentru asemenea insultă". Beat, beat, dar namila avea peste doi metri înălţime şi însoţitorul lui era aproape la fel de bine clădit. Beţia, într-o anumită fază, dă puteri nebănuite. În cîteva secunde, pilotul şi pasagerul Daciei roşii fac cunoştinţă cu pămîntul. Agre-

sorii îi lovesc cu pumnii și picioarele, îi ridică de jos și lovesc în ei ca în niște saci.

La locul incidentului sosește, între timp, o mașină încărcată cu muncitorii de la sonde care, la sfîrșit de săptămînă, se îndreptau spre casă. Realizează imediat despre ce-i vorba și intră în acțiune. Douăzeci de muncitori, între douăzeci și cinci și treizeci de ani, reprezintă o forță, nu glumă. De altfel nici nu era nevoie de atîta. În scurt timp agresorii sînt legați cu funii și făcuți inofensivi. „Noi, cei de la schele, nu putem suferi beţivanii ca pietoni, darmite la volan". „Barbule, dar îi cunoaștem pe dînșii. El, Gogea Mitu, e responsabilul de cabană la «Cascadă», iar dumnealui e șeful cantinei forestiere de la «Plaiul Foii». Starea lor normală e... beția, așa că nu mă mir㠠! Probabil că o duc prea bine".

Peste cîteva minute, echipajul miliției, alarmat de cetățeni, a sosit la locul faptei. A mulțumit celor doi oameni de bine și sondorilor pentru isprava lor. Cei doi vlăjgani s-au transformat în niște veritabili mielușei. Intră, fără a fi invitați, în mașina alb-albastră.

DE CE ?

Exact în momentul cînd Matei îşi ia rămas bun de la portar, consătean şi bun prieten, şoferul aude strigătul unui mecanic. „Ce s-a întîmplat, Ioane, care-i baiul ?“ „Te cheamă tovarăşul Pripon, la el în birou“.

Matei se întoarce din drum, urcă scările în clădirea autobazei, îşi scoate căciula de pe cap şi dă să intre în cameră, dar se opreşte în picioare lîngă uşă şi aşteaptă ca şeful să termine convorbirea telefonică. Este puţin îngrijorat, presimţind parcă primirea unei veşti nu prea bune. „Îmi pare rău, Mateiaşule, dar ce să-i faci, trebuie să curăţăm de pămînt terenul de lîngă hala 4, mîine începe săparea fundaţiei. Întotdeauna ai fost săritor, fii şi de data asta. Nu-ţi dau ordin, te rog să mai lucrezi pînă la cinci. Două ore, nu-i chiar aşa mult !“ „Şi dumneavoastră, tovarăşe şef, pentru mine două ore îs foarte mult. Parcă nu ştiţi că am patru copii, că nevasta lucrează în schimb de noapte ? Pînă ajung acasă, ăi mici îi fac capul calendar şi ea pleacă obosită la muncă...“ „Te înţeleg bine, Matei, dar...“.

Cătrănit, şoferul se întoarce cu spatele şi, după un „bineee“ plin de năduf, se îndreaptă spre enorma autobasculantă care, curăţată frumos, era rînduită alături de celelalte surate ale ei. Se urcă apoi în ca-

bina cocoţată la cîţiva metri de sol şi demarează, precum un autoturism, spre locul de unde trebuie să încarce pămînt. În faţa gigantului, cît vezi cu ochii, nici o maşină. Doar un autobuz, care circulă în acelaşi sens, se zăreşte la doi-trei kilometri. În curînd, basculanta e în spatele autovehiculului de călători. „Cu ăsta trebuia să plec eu acasă. Acum, aşteaptă Matei pînă diseară. Fir-ar să fie de treabă..." Congestionat la faţă, furios la culme, caută parcă un motiv să se descarce. Claxonează prelung şi puternic cerînd şoferului de autobuz să se „lase" depăşit. Acesta, ca şi cum n-ar auzi nimic, îşi continuă impasibil mersul. „Vasăzică faci pe nebunul. Las' că-ţi arăt eu ţie !" Şi, nici mai mult, nici mai puţin, Matei se lipeşte cu bara de protecţie din faţă de partea stîngă-spate a colosului dinaintea sa. Ca să fim sinceri şi realişti asemenea scene sînt în exclusivitate de domeniul cascadoriei şi se văd doar în filme. Viteza autobasculantei creşte, împingînd literalmente autobuzul spre şanţ, pentru a-şi face loc de depăşire. La început, şoferul autobuzului nu realizează despre ce-i vorba. „Am avut senzaţia, declară el după accident, că am o defecţiune gravă la direcţie, ori că frîna nu mă ascultă, pentru că apăsam pe pedală şi... nimic ! Eu trăgeam de volan spre stînga, să mă menţin pe asfalt, şi autobuzul, culmea, se îndrepta spre dreapta. Instinctiv, m-am uitat înapoi. Pasagerii nu simţiseră încă nimic. Asta m-a mai liniştit. Am observat, însă, imediat, autobasculanta la mică distanţă, în spatele meu. Am zărit, pentru o fracţiune de secundă, ochii răi, de fiară, ai şoferului care, era clar, voia să mă dea cu forţa la o parte. Nu puteam să-i fac loc. N-aveam cum. La 40—50 de metri în faţa mea şoseaua se îngusta din cauza unui

podeţ. Dacă viram la dreapta, intram exact în marginea de beton a podeţului. Totul a durat cîteva secunde. Simţeam că se apropie prăbuşirea şi nu eram deloc sigur că voi supravieţui. A urmat apoi zgomotul teribil provocat de răsturnarea autobuzului în rîpa din dreapta drumului. Luaţi prin surprindere, pasagerii, mai ales femeile, au început să ţipe. Strigau după ajutor, dar în van ! Mi-am dat seama că totul e pierdut. Instinctiv am dus mîinile la cap, mi-am acoperit obrajii. Aveam în faţă imaginea unui coleg de-al meu, care a rămas fără vedere datorită cioburilor ce i-au intrat în ochi din cauza unui parbriz spart. N-am păţit nimic. Doar cîteva zgîrieturi. Sînt teafăr, după cum mă vedeţi. Acoperişul autobuzului se înfundase puternic în partea din stînga. Am numărat şapte morţi. Răducanu, om de nici 40 de ani, zăcea lîngă scaun, pe podeaua autobuzului, cu capul zdrobit. Lîngă el, nevastă-sa, ţinîndu-l strîns de braţ, avea o tăietură puternică, adîncă, la beregată. Probabil o fîşie de tablă, smulsă din partea laterală a autobuzului... Băieţelul soţilor Răducanu plîngea înnăbuşit şi mîngîia uşor părul lung al mamei sale. Bietul de el, nu realiza grozăvia întîmplării. „Mama doarme, doarme", repeta el mereu, uitîndu-se nedumerit la mine. Am recunoscut-o apoi pe Mădălina. Femeie frumoasă, mamă a doi copii. Însărcinată în luna a 6-a. Ieşise din schimb, se ducea spre casă. Palidă, cu chipul indiferent al morţilor, privea spre plafonul năruit. I-am tras pleoapele peste ochii ei negri, ca de cărbune. De ce a trebuit eu să fiu la volan, în această cursă a morţii ? Parcă oamenii din oraşel, din comune, familiile celor morţi şi răniţi vor şti că eu n-am avut nici o vină în acest accident, că am fost aruncat pur

şi simplu în rîpă, de pe şosea ? Buimăcit, am coborît din maşină, mai bine zis m-am strecurat printre resturile autobuzului, forţînd cu putere uşa care se blocase. Nu departe, se oprise basculanta, cauza nenorocirii noastre. Mă cuprinsese o furie groaznică împotriva criminalului care ne aruncase în rîpă. Cînd am dat ochii cu Matei, nu mi-a venit a crede că el condusese maşina. „Cum, Matei, tu ? Erai la volan, ori pasager ?“ „Eu am condus, eu, Matei, care niciodată n-am călcat vreo regulă. Da, din nenorocire. Mi-e groază să mă uit în epava autobuzului. Au murit mulţi ?“ „Nu i-am răspuns, mi-era că face vreo prostie. Am lăsat capul în jos, evitînd să mă uit în ochii lui.“ Matei, trebuia să fii şi tu în autobuz, doar termini la trei. Ce s-a întîmplat ? „Omul mi-a povestit apoi pricina pentru care se afla la volanul autobasculantei în loc să fie în drum spre casă.“

Singur, cu o căciulă mare pe cap, ca omuleţul din „Iarna pe uliţă“ a lui Coşbuc, cu paltonul descusut la mîneci, Sorinel, fiul cel mai mare al soţilor Răducanu, „nădejdea noastră“, cum îl numeau ei, în ciuda celor 6 ani ai piciului, se îndreaptă spre cei doi bărbaţi care discutau lîngă basculantă. Ştia el, oare, că de azi înainte va fi pentru cele două surioare, de 5 şi 4 ani, şi pentru Ionică, de doi ani, cu adevărat „nădejdea lor“ ? Se îndreaptă spre Matei, şoferul autobasculantei, vecinul familiei Răducanu. „Nene Matei, de ce nu se trezesc mama şi tata, de ce dorm aşa mult ?“

„NENE, DĂ-TE JOS DIN CORCODUȘ !"

Un grup de săteni, la care se adaugă automobiliștii, sosiți, unul cîte unul, la locul faptei, privesc, nevenindu-le să creadă, „minunea" : un Wartburg vechi, cățărat literalmente într-un pom uriaș, plin de pere văratice. Mașina, cu toate roțile strîngînd parcă pomul în brațe, seamănă cu o panteră în urmărirea prăzii. A capotat, precum un avion de școală cînd rămîne cu botul înfipt în pămînt, după o aterizare stîngace pe un teren moale. De fapt, este agățat de crengi și atîrnă într-un echilibru precar. Nu se știe cît va mai rezista în poziția asta caraghioasă. Șoferul se uită ba în sus la mașină, ba la curioși. Are doar cîteva zgîrieturi pe față și se pare că și-a mai revenit din teribila spaimă. Vorbește. Vorbește și nimic nu-l poate opri : „Cum am reușit performanța asta ? Mă luați și dumneavoastră în băscălie. Nu prea îmi dau seama exact cum. L-am ferit pe unul care mi-a tăiat calea, am intrat pe acostamentul ud, am frînat, m-a întors, am dat apoi peste parapetul de lemn și m-am pomenit cu mașina lipită de pom, parcă cu clei, la un metru de la pămînt. Mi-am zis repede : jos, pînă nu cade autoturismul peste tine. Copiii strigau : «Dă-te, nene, jos din corcoduș». Acu văzui abia că, de fapt, e păr.

Cert e că mașina asta nu m-a ascultat niciodată, a făcut ce-a vrut ea : derapaje, ieșiri de pe asfalt, mai ales iarna. Dar m-a și salvat de cîteva ori. Uite, d-aia n-am vîndut-o pînă acum. De data asta, însă, m-a pus într-o situație de-a dreptul penibilă, ca să nu mai vorbesc de pericol. N-are stabilitate. Cum dă de ud începe să danseze". „Dar dumneavoastră n-o struniți ?" „Păi, mai poți să faci ceva, domnule, cînd mașina e de-o încăpățînare fantastică. Las-că te cobor eu d-acolo, omul îi face un semn de amenințare cu degetul, și în două-trei zile te vînd cu oricît, nu țin la preț. O rablă îndărătnică, ca tine, nu merită altă soartă."

ÎNTR-O NOAPTE DE MARTIE

Chiar și într-un sat unde casele sînt relativ depărtate una de alta, în miez de noapte, zgomotul se propagă ușor, mai ales cînd e vorba nu de o singură vioară, ci de o întreagă orchestră, care împrăștie în eter sute de decibeli.

Treziți din somn în plină noapte, oamenii deschid ferestrele încercînd să identifice mai întîi direcția și apoi, pe cît posibil, casa de unde, cu atîta patos, vioara, țambalul și acordeonul au trecut tocmai acum la „Lume, lume !"

Cu scurtele îmblănite pe umeri, căci noaptea de martie nu prea-i răsfață pe locuitorii satului de deal, cei doi vecini, ieșiți la porțile caselor, se întreabă care o fi sursa acestui exces de veselie la acea oră tîrzie de noapte.

— După cîte știu, Petrică, nu e vorba de nici o nuntă în sat și mai ales că azi e joi.

— Aha, acum îmi dau seama de unde se aude muzica. Uite, măi Ștefane, e de la casa de pe deal, de lîngă cramă, de fapt singura cu lumini aprinse la ora asta, cînd toată lumea doarme.

— Păi, acolo e gospodăria văduvei lui Buzdugan. Doar n-a căpiat să-și aducă lăutari la miez de noapte. Ea și feciorii ei sînt oameni liniștiți, serioși. Nu prea

îi văd eu pe cei doi tineri, care pleacă la uzină cu noaptea-n cap, să facă petrecere la ora asta, în timpul săptămînii. Afară doar dacă n-au vreo vizită, ceva. L-am văzut acasă, prin comună, pe feciorul cel mare al văduvei, inginerul. Era tare bine dispus. Luase ceva mai mult la bord, cum se zice.

— Care fecior ? Ăla care a fost şef, a făcut afaceri şi a stat cinci ani la... ?

— Da, el. De fapt a ajuns acolo plecînd tot de la chefuri cu lăutari, care ţineau cîte trei zile. Din beţie în beţie pînă cînd, la urmă, l-au îmbrobodit şnapanii. Şi ce băiat cuminte era cînd a venit de la facultate. A ajuns director, prin munca lui, în nici patru ani. Cică de fiecare dată, după ce încheiau cîte o afacere murdară, o făceau lată. El, probabil, conduce „ostilităţile" şi acum. De, cum îţi aşterni, aşa dormi.

Arestarea feciorului cel mai iubit dintre copii, mîndria ei şi a întregii familii, a fost pentru văduvă ca o lovitură de trăsnet. Nici prin cap nu i-ar fi trecut ca el să facă aşa ceva, să se coboare atît de jos. Cei cinci ani au trecut greu pentru ea. I se uscaseră lacrimile, înălbise complet. Se părea că inginerul a învăţat ceva din degringolada prin care trecuse. Lucra acum într-un judeţ vecin şi, din cîte se auzeau, îşi vedea de treabă. Din cînd în cînd însă scăpa frînele şi iar auzeai de chefuri interminabile însoţite de lăutari.

Pentru văduvă, venirea fiului cel mare, o dată la două săptămîni, era o adevărată sărbătoare. Ochii, scufundaţi în orbite de supărările adunate în ultimii ani, deveneau trişti atunci cînd inginerul, în stare

avansată de beție, trimitea după lăutari și începea să mărească numărul invitaților cu oameni care parcă atîta așteptau, semnalul lui Mircea. În acele momente nimeni nu-l putea opri. Nici maică-sa, nici amintirile.

„Decît să nu-l văd deloc, cu anii, mai bine așa. Măcar e lîngă mine", gîndea bătrîna. Ceilalți doi băieți care beau de obicei puțin au stat ce au stat, apoi s-au retras în camera vecină să se culce. „Pe noi să ne ierți, dimineață la șase trebuie să fim la cursă". Mircea săruta lăutarii drept recompensă pentru calitatea execuției și le făcea un semn cu mîna celor doi zicîndu-le : „Liber, pușlimea la culcare !" Deși „pușlii" aveau, unul 25 și altul 27 de ani. Băieții, frînți de oboseală, au adormit pe loc, în ciuda zgomotului infernal. Și povestea se repeta fără mari modificări.

...Pe la cinci dimineața, după cheful din noaptea cu pricina, neobosit, inginerului îi vine deodată poftă de melodii de dor, de jale. Potrivit fazelor clasice ale beției, după excesul de veselie, urma acum plînsul. Printre sughițuri, Mircea începe să evoce tristele episoade din ultimii ani. „Cine am fost și cine sînt acum, un zero !" „Bine că ești sănătos, asta-i important, dragul mamei !" „Ai dreptate, mamă, ia ziceți, greierilor, ceva mai vesel !"

La acea oră, cînd din casa bătrînei încă se mai aud cîntece de pahar, Mircea, acompaniind, ca un veritabil solist, lăutarii pe jumătate adormiți, primele grupuri de săteni se îndreaptă grăbiți către gară ori spre unitățile agricole unde lucrează.

„Acum, gata, hai la treabă", zice Mircea, sculîndu-se în picioare. Bătrîna, trezindu-se din picoteală, se uită zăpăcită de nesomn în jurul ei, nerealizînd la început despre ce-i vorba. „Da, mamă, plec. La

șapte trebuie să fiu la slujbă, n-am lipsit niciodată de la program". „Cum adică, băiatul mamei, în halul ăsta ?" „Dau pe față cu apă rece și îs bun de muncă. Știi că eu rezist la băutură". „Știu, mamă, știu". Bătrîna, împreună cu ceilalți doi feciori, pregătiți de plecare, se străduiesc să-l rețină. „Hai, mă, Mircea, culcă-te cîteva ore și pe urmă pleci. Da' cu trenul, nu cu mașina". Mircea se smulge din brațele firave ale bătrînei și o ia spre poartă. Intervin cei doi frați, însă fără nici un succes. Bețivii, ca și nebunii, au uneori o forță de nebănuit. Pînă și lăutarii, slabi și negri la față, care, după o noapte albă, par niște jalnice arătări, își dau seama de pericol. „Nu plecați, domn' inginer. Stați și vă odihniți un pic, că n-o fi moarte de om".

Mircea nu mai poate fi împiedicat să se urce la volan. Nimerește cu greu orificiul cheii de contact. Apoi pornește, în timp ce unul din frați, ținînd ușa deschisă, încearcă încă să-l convingă să coboare din mașină. Înginerul, vînjos, îi aplică o lovitură de karate peste braț, reușind să se debaraseze și de acest ultim obstacol. După 200—300 de metri de mers drept, șoferul imprimă autoturismului un traseu sinuos. Oamenii se feresc sărind de pe poteci în șanțurile șoselei. „Ăsta ori e nebun, ori e beat", se aude vocea unui tînăr.

Capul îi cade din cînd în cînd pe volan. Apoi, după ce realizează că e pe cale să intre în vreun obstacol, copac, parapet de pod, șanț, Mircea își revine din moțăială.

„Cînd am lovit biciclistul, parcă m-am mai trezit din beție. M-am uitat împrejur, să-mi dau seama dacă m-a văzut cineva. Nu era nimeni. Omul horcăia în șanț. Îl cunoșteam, era din sat de la noi. Tată a cinci copii. Muncitor la sere. N-am avut putere să rămîn acolo. Mă gîndeam că mă așteaptă alți ani de detenție, după ce abia ieșisem din închisoare.

Un viciu, de care nu m-am putut dezbăra, m-a dus la pierzanie. Săraca, bătrîna, nu mai rezistă, probabil, de data asta."

EXPLICAȚIA ERA PLAUZIBILĂ...

„Ce simplu pare totul, după ce lucrurile s-au terminat cu bine ! Adeseori nu-ți vine a crede nici măcar ție, deși te-ai ocupat direct de caz, că deznodămîntul era atît de aproape. Așa ajungi, din nou, pentru a nu știu cîta oară, la concluzia că în munca aceasta nimic nu trebuie neglijat, nici un amănunt nu trebuie scăpat din vedere pentru că, vorba aceea, niciodată nu știi de unde sare iepurele..."

Sînt cuvintele cu care începe să-și depene amintirile agentul de circulație dintr-un orășel situat la una din marginile țării. Un orășel curat, cu străzi aliniate paralel, pe direcția nord-sud, intersectînd deoparte și de alta drumul național, „strada principală", ce străbate localitatea aproape în linie dreaptă.

„Sînt singurul agent de circulație, își continuă subofițerul firul povestirii, și de aceea nu prea mă țin de program. Vreau să spun că lucrez și dimineața și după-amiaza și seara. Altfel nu poți să cunoști ce se întîmplă în traficul rutier, nu poți interveni la timp. Ceea ce este foarte important. De pildă, observînd în fața bufetului o motoretă, care știu că e a unui tînăr tractorist din satul vecin, mă conving dacă a intrat să cumpere țigări sau să bea ceva. Acest ceva poate fi o băutură răcoritoare, și atunci n-avem pro-

bleme, ori poate fi alcoolică, și atunci se schimbă treaba. Fac în așa fel, încît să nu plece cu motoreta. Ca să previn pericolul. Căci asta este important ! Să nu ajungă în primejdie nici el și nici alții.

Într-o seară, isprăvind patrularea, mă retrăgeam spre sediu. Pe drum, am mai aruncat o privire la cele cîteva mașini ce staționau în fața Fabricii de Confecții. Nu era nimic deosebit în asta, mai ales că schimbul doi nu ieșise încă. Am remarcat prezența unui turism cu număr de înmatriculare din județul vecin. Întîmplător, știam a cui e mașina, pentru că deținătorul ei, un burlac cam tomnatic, venea din cînd în cînd să viziteze pe un mecanic. Nu ca să-i repare mașina. Era în vorbă cu fiica sa. Că lucra și ea în fabrică, de cînd o lăsase soțul. Prezența autoturismului o reținusem fără să-i acord vreo semnificație deosebită. O făcusem, ca să spun așa, din instinct profesional.

Pe la miezul nopții am fost anunțat acasă despre un accident de circulație cu fugă de la locul faptei. Cu puține asemenea evenimente am avut de-a face în viața mea, dar, de fiecare dată, cînd m-am confruntat cu ele, mă cuprindea sila. Știți, sînt multe cauze care pot duce omul să comită un accident. Din vina lui, din vina victimei, din vina amîndurora. Mă rog, cazuri și cazuri. Oricum, una e să stai la pîndă și să-i dai cuiva în cap, adică să acționezi premeditat, și alta, să-l lovești cu mașina. Nici măcar cel care se urcă la volan după ce a dat pe gît cîteva pahare nu are de gînd să comită vreun accident. Ba, aș putea spune, abia atunci nu dorește acest lucru. Și legea tratează în mod diferit aceste două fapte. Adică fapta celui care îți dă în cap și fapta celui care te izbește

cu mașina. Dar nu despre asta vreau să vă spun. Ci despre cel care, după ce comite un accident, este în stare să-și părăsească victima și să fugă. Să zicem că mîrșăvia sa ar rămîne nedescoperită. Ce viață poate fi aceea ? Să fii torturat mereu nu numai de gîndul că ai ucis un om, ci și de ideea că dacă îl duceai la spital, îi puteai salva viața ! Să trăiești așa, sub apăsarea cruntă a acestor două poveri, e, poate, cea mai cruntă pedeapsă...

Dar să revin la cazul despre care vă vorbeam. M-am deplasat de urgență. Accidentul s-a produs pe șosea, la vreo doi kilometri de oraș. Victima, un muncitor sezonier la un șantier de amenajări funciare din apropiere, zăcea în șanț, într-o poziție ce arăta că-l aruncase acolo forța izbiturii mașinii. Dar care mașină ? Ce fel de mașină ? Că urme pe șosea, nimic. Martori, nici atît.

Am început de îndată cercetările. Ca de obicei, prin împrejurimi, dar și în zonele mai îndepărtate. Cu forțele noastre și, în scurt timp, și cu cele de la județ. Către dimineață, în curtea unui S.M.A. găsim o autodubă T.V., care avea o înfundătură serioasă pe partea dreaptă. După cum arăta, putea fi urma lăsată de lovirea unui om. Discutăm cu șoferul. Nimic ! Și, culmea, nici măcar înfundătura nu recunoaște că a făcut-o el ! Susține morțiș că, aseară, el a adus mașina în bună stare și de-atunci nu mai știe nimic. Recunoaște că a venit pe șoseaua pe care s-a comis accidentul — așa scria și pe foaia de parcurs — dar atît ! E adevărat, a venit mai tîrziu decît a scris pe foaia de parcurs — a trecut întîi pe-acasă, să lase niște cumpărături făcute în oraș și să mănînce. De aici, însă, și pînă să producă el nu accident, «vai de

mine !» Cu toate acestea, erau destule elemente ce-l învinovăţeau. A trecut pe şoseaua cu pricina aproximativ la ora accidentului ; înfundătura de pe maşină se potrivea destul de bine cu locul vătămărilor suferite de victimă. Şi, pe deasupra, aflarăm că pe drum s-a oprit la bufetul de la marginea oraşului nostru, unde a băut două sticle cu bere. Fapt, pe care, de asemenea, l-a recunoscut cînd a văzut că n-are încotro, dovedindu-i-se cu martori. Nu şi comiterea accidentului.

Ce puteam să facem ? Trebuia să căutăm în continuare. Nu numai pe autorul accidentului, ci şi cauza înfundăturii. Că, după cum vă spuneam, şoferul nu recunoştea nici măcar faptul că el a produs-o. Cum s-ar spune, în loc să ajungem la lumină, ne afundam şi mai mult în întuneric.

O primă clarificare am obţinut-o cînd am reuşit, după trei zile, să descoperim cui se datora înfundătura de pe autodubă. Ce se întîmplase ? Autoatelierul S.M.A.-ului venise cam tîrziu de pe cîmp. A durat mai mult timp repararea unui tractor, rămas în pană pe arătură. La sosire, şoferul coborîse la poartă, lăsînd pe seama ajutorului de mecanic să gareze autoatelierul. Omul avea ceva cunoştinţă de conducere auto, dar, aşa, după ureche. N-avea permis. Şoferul nu-şi făcuse însă probleme, căci curtea era mare. Şi, totuşi, în această curte mare, manevrînd înapoi autoatelierul ca să îl parcheze «la linie», a lovit cu spatele laterala autodubei. Ca să nu se facă de ruşine, n-a spus la nimeni despre isprava sa. Mai ales că şoferul titular trebuia să plece a doua zi la o nuntă.

Dădusem, aşadar, de capătul firului cu înfundătura de pe dubiţă, şoferul acesteia ieşise din cauză,

dar băteam pasul pe loc în problema cea mai arzătoare : găsirea autorului accidentului. Tot gîndindu-mă cine putea trece pe șosea, la ora accidentului, mi-a venit în minte, deodată, autoturismul pe care-l văzusem în fața Fabricii de Confecții. Nu cumva... Știam că traseul lui spre casă includea și șoseaua unde s-a produs accidentul.

Nu a vrut să recunoască fapta, deși pe colțul aripii din dreapta a mașinii sale era ușor de observat vopseaua proaspătă. Susținea că într-o seară, venind puțin cherchelit acasă, s-a lovit de stîlpul porții. Ne arătă și urmele izbiturii pe stîlpul porții. Explicația era plauzibilă, dar pe mine ceva nu m-a mulțumit. Am reexaminat mașina cu lupa deasupra și sub aripă. În fine, între masca radiatorului și rama farului din dreapta am descoperit un firicel de lînă. L-am luat cu penseta și, pe cînd îl puneam într-un plic, tipul, care stătea lîngă mine, îmi spuse cu o voce resemnată. «Nu vă mai osteniți. Recunosc că eu am fost... Băusem ceva, înainte de a porni spre casă. Nu l-am observat din cauză că mă orbiseră luminile unei mașini. Abia după aceea mi-am dat seama că lovisem un om. Nu am avut curajul să rămîn pe loc din cauză că băusem. Ziceam că scap, pentru că pe șosea nu era nimeni ca să mă vadă... Reparasem totul la mașină, iar urma de pe stîlpul porții, lăsată mai de mult de camionul care-mi adusese lemnele, eram sigur că va acoperi totul. Numai la firul ăsta blestemat nu m-am gîndit !»

Ceea ce nu știa și nici nu i-am spus individului era faptul că fusese reperat, ca să zic așa, încă din momentul în care venise în orașul nostru.

O „ZESTRE" DE NICI 500 KILOMETRI ȘI DREPTUL LA DUBLARE

Evadat din oraș, șoferul autoturismului suferă un proces de eliberare. Nu tu opriri, nu tu frînări, nu tu deplasări cu viteze sub cea a pasului, nu tu sîcîielile și enervările din cauza comportării agresive a unor parteneri de drum. Acum se simte deodată în altă lume. Orașul este lăsat în urmă, plămînii îi sînt invadați de aerul pur, iar ochii reținînd copleșiți verdele crud al ierbii, al grîului și tonurile pastelate ale altor plante și culturi. Furat de peisajul fermecător, el, orășeanul, pentru care griul blocurilor și asfaltului a devenit culoarea predominantă, se trezește, nevenindu-i să creadă, din sublima reverie abia cînd se uită la vitezometrul care-i indică viteze neobișnuite pentru traficul citadin : 80, 100 km/h. Reacția în acel moment depinde de experiență, de temperament, de dispoziție. Unii se sperie, alții rămîn surprinși plăcut de performanța atinsă, ingerînd mai departe acest teribil drog care se numește beția vitezei... Odată căzuți victime acestei patimi, nu mai există obstacole, nu mai există prudență, nu mai există răbdare și... nici frînă. Depășim. Dublăm și depășim. Cu voie sau fără voie. Dublăm !

Pe asemenea drumuri, cu circulație puțin intensă, bucureșteanul, clujeanul, timișoreanul, obiș-

nuit cu aglomerație, ambuteiaje se simte stîngaci, (mai ales cînd are o zestre precară de kilometri la volan) îndeosebi la un capitol deloc lipsit de importanță, cel al dublărilor, al depășirilor ! După conducerea sub influența alcoolului, această cauză de accidente este cea mai prezentă cu consecințele cele mai grave. Rar, o dublare făcută iresponsabil se sfîrșește fără morți și gravi răniți. Neobișnuiți cu vitezele mari, apreciind inexact distanțele, minimalizînd această manevră care te poate atrage ca un vîrtej viclean de apă în adîncuri, unde chiar și înotătorul redutabil dă greș, șoferii amatori, în special începătorii, din marile orașe se află pe primul loc printre cei care oferă jertfe zeului automobil.

Cînd pilotul cu portocala pe geam pleacă la drum supărat, inhibat ori certat cu femeia lui, numită atît de generos de indieni „rădăcina cerului", primejdia e și mai mare, așa cum o dovedesc două grave evenimente rutiere.

La plecare, soția se îndreaptă spre postul de pilotaj (așa cum se spune în aviație). Se bazează ea pe ceva cînd face acest lucru. Pe experiența de aproape zece ani la volan, pe modul calm, echilibrat cum conduce și chiar pe talentul recunoscut de prieteni, în mînuirea volanului. El își amintește brusc de „rolul lui de cocoș", de „stăpîn al casei" și reacționează ca atare. „Azi conduc eu !" „Dar, Tudore, parcă ne-am înțeles altfel. Tu m-ai rugat să conduc. E aglomerație mare, multe mașini grele, se merge în coloană". „Nimic ! Eu conduc și cu asta am terminat !" Femeia rămîne o clipă descumpănită, nu știe ce să mai creadă. El, atît de realist, de chibzuit în tot ce face...

„Bine, condu tu, nu mă supăr. Așa se capătă experiență". Tudor demarează în trombă și în curînd, potolit, se încadrează cuminte în coloana de metal fără de sfîrșit. „Cred că avem 20 de kilometri de cînd ne tîrîm în spatele „balenei" ăsteia (așa numesc unii ardeleni autotrenurile)". „Ce să-i faci, dacă în circulație n-ai răbdare, ești pierdut", îi răspunde Sofia. Tudor dă dovadă că nu-i lipsește această mare virtute și rulează în continuare în spatele gigantului. „Ce fac, Sofico, mă angajez ?" „Eu zic să nu depășești ; balena e lungă și merge destul de repede". Bărbatul intră totuși în depășire. Din față, Dacia 1410, roșie, clipește cu luminile și, prudentă, reduce viteza, repliindu-se pe dreapta. Tudor dublează autotrenul, dar nu trece într-o treaptă inferioară și nu apasă pe pedală. Greșeli elementare adăugate la prima. Cele două autovehicule, precum Patt și Patachon din filmele mute de odinioară, rulează paralel. Tocmai atunci, prudenta Dacie e depășită de o altă surată a ei, tot fără a se asigura, precum a făcut Tudor. Impactul e îngrozitor. Pier în accident Tudor, înțeleapta sa Sofica, cei doi copii gemeni, în vîrstă de trei ani. Doar cu cîteva zgîrieturi scapă un văr al femeii, care ne-a povestit tragica întîmplare. Interesant, dacă mașina care clipea în semn de primejdie nu era depășită, cădea ea victimă. Așa, în teribilul impact a fost implicat Virgil A., cel care, precum Tudor, a „sperat" că poate dubla fără pericol. Toți ocupanții Daciei verzi, trei persoane, și-au pierdut viața. Deci, în loc de principiul : „Fii prudent și pentru alții", iresponsabilul : „Las' că mă ferește celălalt". Consecințele...

La 500 de kilometri distanță, în alt colț al țării, Ileana B. are o discuție aprinsă cu soțul. Tema : „De ce rudele tale vin în corpore și fără să mă anunțe?" Femeia are dreptate. Vizitele nu sînt numai plăcere. Dar nici bărbatul nu e vinovat. Oricum, își iubește soția, „egala noastră în fapt, tovarășă, prietenul și sprijinul nostru", cum spusese Emil Zola, și nu voia s-o supere. „Ileana mea scumpă, nu mi-au spus nimic, nu m-au anunțat. Ce să fac acum ? Pot să le întorc spatele ? Doar îi mai vizităm și noi cîteodată. Știi doar cît de mult se bucură copiii în livada lor !" „Da, dar noi îi anunțăm din vreme și, în plus, ajungem acolo cu portbagajul plin de se rup arcurile ! Eu plec cu copiii, descurcă-te singur cu faimoasele tale rude !"

Ileana, cu zestrea sa precară de nici 500 de kilometri la volan, apasă puternic pe accelerație punînd „cap compas", cum se spune în aviație, și mașina pornește spre... nicăieri. „Nu știu unde mergem, o să mă gîndesc pe drum". „Deci pornim și noi așa, pe capul cuiva, precum cumnatele tale la noi. Sau, altfel spus, precum soțul sau soția care găsesc cea mai bună motivație a întîrzierii acasă abia în lift". „Da, așa, ca să mă răzbun și eu". Cele două surori ale Ilenei parcă ar vrea să riposteze, dar pînă la urmă se resemnează. „Să n-o enervăm și mai rău", îi șoptește una din ele, celeilalte. „Ce-ați tăcut așa, deodată, vorbăreților ?" Surorile schimbă diplomatic vorba. Încep să discute despre starea timpului, a cîmpului, a sănătății rudelor etc. „Mă, hoațe mai sînteți ! Hai că m-am calmat !" Culmea ! Și Ileana, precum Tudor din episodul precedent, rulează în spatele unui Tir. Și ea, la fel ca Tudor, se satură de mers în tandem

și, deodată, se angajează într-o depășire în „orb". Șoferul care circulă din sens opus e luat, cum se zice, „ca din oală". Nu mai poate întreprinde nimic. O izbitură frontală formidabilă și ambele mașini i-au foc instantaneu. Nimic nu se mai poate salva. Doar una dintre surorile Ilenei, aruncată din mașină de forța impactului, scapă cu viață. Toți ceilalți oameni din cele două mașini se transformă în torțe.

Două istorii, două drame situate la distanță de sute de kilometri, dar care au, în esență, aceeași cauză.

PIROMANUL

Interlocutorul nostru e un povestitor plin de farmec. Ultima din istorisirile sale le-a întrecut însă pe toate. Dar mai bine să spună el.

...„Privindu-l cum rîdea, contemplîndu-şi o clipă maşina sa nou-nouţă, transformată în torţă, parcă îl vedeam pe Nero compunîndu-şi «baladele» în faţa cumplitului spectacol al Romei în flăcări. Mersesem în spatele lui cam 10—15 kilometri. Traiectoria pe care o urma semăna aidoma cu cea a unui schior de performanţă, la slalom uriaş. Cînd era la limita dreaptă, cînd la cea stîngă a şoselei. Să mă fi angajat în depăşire ar fi însemnat un mare pericol. Curată nebunie. De aceea am mers cuminte, răbdător, în spatele lui, cu speranţa că pînă la urmă voi găsi o posibilitate să-l dublez. Devenisem curios să văd cît va dura slalomul partenerului meu de drum. Ăsta numai beat poate să fie, gîndeam, căci un om normal nu-şi permite să rişte la fiecare pas o coliziune. Să fie unul dintre cei care fac glume de prost gust, împiedicîndu-te să-l depăşeşti, nu credeam. Manevrele de şicanare a acestora se întind, hai să zicem, pe un kilometru, doi, dar nu pe cincisprezece. Noroc că şoseaua era goală, că altfel intra sigur în vreo maşină. Pînă la urmă s-a întîmplat, totuşi, ceva, dar lip-

sit de importanță. S-a angajat în dublarea unui autotren și, cînd să reintre pe partea dreaptă, a agățat cu bara de protecție din spate caroseria autovehiculului greu. Pagube minime : o ușoară îndoire a părții din cauciuc a barei și o fisură a carcasei stopului din dreapta. Autoturismul a oprit la vreo 50 de metri de autotren, pilotul a coborît și s-a îndreptat încet către spatele Daciei 1310, spre a examina avariile. Calm, a făcut un semn cu mîna spre șoferul autotrenului, coborît și el din cabină, semn care ar fi putut însemna : «Nu-i nimic, un fleac, eu sînt de vină». Incidentul părea încheiat. Dar nu, șoferul autoturismului, care se îndrepta inițial spre postul de p lotaj, s-a întors din drum și s-a oprit în dreptul portbagajului,

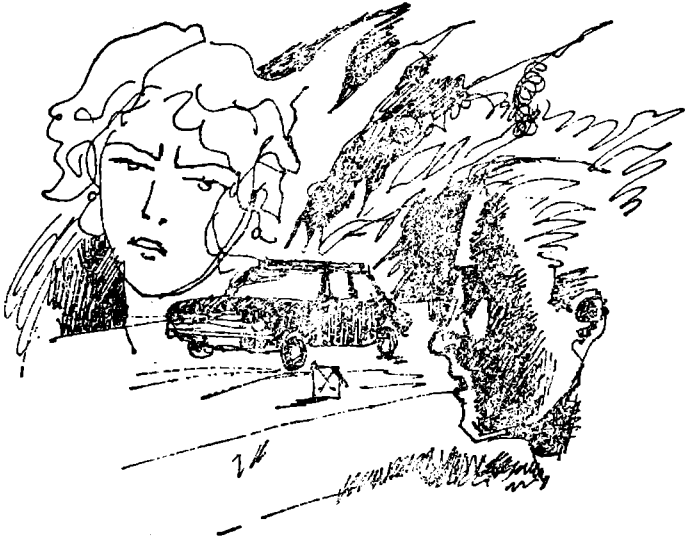

pe care l-a deschis tacticos. Să vezi și să nu crezi ! Cotrobăie cîteva minute printre obiectele aflate acolo și scoate o canistră. Îi desface capacul și începe să arunce lichidul pe toată suprafața autovehiculului ca un șofer conștiincios care își pregătește pentru spălat autoturismul. Adevărat, mașina-i cam murdară, dar să-i facă toaleta aici, pe șosea, unde poate fi lovit în orice moment, asta nu-i treabă de om sănătos, și-a spus șoferul autotrenului. Cînd a băgat mîna în buzunar și a scos bricheta, am crezut că vrea să fumeze și el o țigară înainte de a se apuca de treabă. Dar n-a fost vorba de fumat, ci de altceva, de un lucru greu de imaginat. Omul a apropiat bricheta de mașină și, într-o clipă, autoturismul, care ia foc din toate părțile, se transformă într-un rug. Apoi piromanul a privit o secundă, a rîs și a luat-o la fugă. Ce prostie, să cred că în canistră e apă pregătită pentru spălatul mașinii! Dar nici să-mi închipui că cineva poate să-și dea foc propriei mașini. Dacă e însă la mijloc vreo afacere necurată, vreun individ care vrea să înlăture niște urme sau mai știu eu ce ? Oare nu pentru asta a luat-o la fugă ? mi las cojocul în mașină și o iau în goană în urmărirea șoferului de pe turism. În satul meu de munte am fugit mult. Am alergat și după aceea, la tot felul de concursuri. Dar, de cînd m-am însurat, nu mai am timp de sport. El, orășean, deși cam de aceeași vîrstă cu mine, a început să dea semne de oboseală. Distanța dintre noi s-a tot micșorat. Îl ajung apucîndu-l de mîneca paltonului, care se descoase. «De ce-ai dat foc, mă, nenorocitule, mașinii ? Spune, că de nu te-ating imediat». Eram nervos. «Stai domnule, zice el, calmează-te ! Am fugit că mi-era frică de explozia rezervorului. Iar cu incendierea mașinii e o treabă personală». «Cum adică, personală ?» zic.

«E mașina mea, fac ce vreau cu ea». Am rămas cîteva momente mut. Între timp, din mașină nu a mai rămas decît un schelet metalic calcinat. Au ars pînă și cauciucurile. Doi ciobani, care la început au privit de la stîna din apropiere spectacolul, se apropiară de șosea. «Măi, Ioane, ăsta-i bolund, mă. Să ai așa motor fain și să-i dai foc ? Asta n-o pricep, mă, în ruptul capului».

Între timp, destăinuirea piromanului a continuat. «Sînt în pragul divorțului cu soția. Infidelitate, de asta-i vorba. După ce ea a spart serviciul de porțelan chinezesc, strigînd de a auzit tot blocul că mai bine îl face fărîme, decît să-l împart cu mine, eu am luat frumușel tablourile și pernuțele ornamentale, le-am dus în curtea blocului, într-un loc ferit și le-am dat foc. Sîntem chit nevastă, am mai scos ceva din inventar. Să fie mai ușor la departajare. Cînd m-am întors aseară de la serviciu, ce credeți că făcea scumpa mea nevestică ? Spărgea tacticos tot ce era cristal, lovind fiecare obiect de marginea chiuvetei, precum o gospodină care pregătește o omletă. Așa că și eu azi, după ce am tamponat mașina, m-am gîndit că nu mai are rost s-o dau la reparat. Mai bine îi dau foc, decît s-o împart cu consoarta». Exact ca în filmul cu Stan și Bran. Proprietarul casei smulge pe rînd cîte o bucată din mașina celor doi prieteni, iar ei, la rîndul lor, distrug treptat, bucată cu bucată, cocheta căsuță. Mai întîi geamurile, apoi ușa, mobilierul, pînă cînd atît «Fordul T» cît și căsuța sînt complet demolate. La scenă asista un polițist care, imperturbabil, nota din cînd în cînd cîte ceva în carnetul său.

Am aflat ulterior că proprietarul Daciei e în evidență la un spital de boli nervoase. Bănuiam că și

«jumătatea» lui are o fişă la o instituţie medicală de acelaşi profil".

Ce părere aveţi despre istorisirea prietenului nostru. Şi tot timpul dă din mîini, imită cînd pe unul, cînd pe altul. Ce mai ? Ca la teatru ! Şi cînd te gîndeşti că povestea aceasta era adevărată.

ÎNAPOIEREA DE LA CABANĂ

...„Ce s-a întîmplat acolo, sus, la cabană, își exprimă opinia directorul întreprinderii, iese din sfera circulației propriu-zise. Este mai degrabă o problemă de conștiință, de răspundere civică, de omenie. Iar tragicul sfîrșit plasează întîmplarea și în domeniul legii.

E foarte adevărat că unitatea lor, formată în general din oameni tineri, harnici și ambițioși, obținuse în '83 și în primele luni ale lui '84 rezultate remarcabile. Performanța de a fi întrecut alte secții cu mari tradiții nu-i de colea și cei trei prieteni au avut un însemnat rol. Cînd au plecat de aici, din municipiu, erau într-o stare euforică extraordinară. Se bucurau ca niște copii. Aranjaseră o petrecere la munte. M-au invitat și pe mine. I-am refuzat, nu pentru că nu mi-ar fi plăcut să respir puțin aer de munte și să beau și eu un pahar împreună cu ei, ci din pricina unor probleme care reclamau prezența mea la fabrică toată noaptea. Cînd m-au anunțat de la canton că mașina care a urcat ieri sus e căzută în pîrîu, la «Vizuina vulpii», și e pe cale să fie dusă la vale de vîltoarea apelor umflate, am rămas înmărmurit. Mă gîndeam că omul face vreo confuzie. «E chiar mașina inginerului Filip ?» «Asta-i bună, tovarășe director,

parcă eu n-o cunosc. Doar aproape în fiecare duminică inginerul vine cu copiii în pădure. E vişinie la culoare şi cu o dungă albă la mijloc». «Dar oamenii care erau în ea, unde-s, moş Vasile ?» «Nu-mi dau seama. Prin apropiere nu-i nici ţipenie de om, iar pînă acolo nu pot ajunge, apa-i adîncă şi din maşină nu se mai vede decît acoperişul».

Neliniştit, am plecat într-un suflet la cabană. Bineînţeles, după ce am anunţat unde trebuie. Între timp începuse să ningă, abia se vedea drumul. Am făcut mai bine de două ore. «Ce s-a întîmplat, moş Vasile, unde-s băieţii ?» «Au plecat azi noapte. Să tot fi fost două, trei. Eu le-am spus : «Rămîneţi oameni buni şi dormiţi aici. Unde vă duceţi în bezna asta, pe drumul ăsta greu ? Aveţi aici tot ce vă trebuie pentru dormit. Vă odihniţi ca lumea şi plecaţi dimineaţă. Mîine şi aşa-i duminică... Băuseră cam multişor»...

Pînă la urmă, continuă directorul, s-a dovedit că maşina s-a prăbuşit de pe drum în apă nu la «Vizuina vulpii», ci mai sus cu vreo cinci kilometri. Parapetul podului rupt şi urmele de cauciucuri în viraj spre dreapta arătau exact locul unde, probabil, şoferul scăpase maşina de sub control..."

...„Înainte de plecare, între ei a fost un pic de sfadă, spune cabanierul, nu se înţelegeau care să conducă. Tovarăşul inginer, proprietarul maşinii, susţinea că nu e beat şi poate să conducă el, ceilalţi doi voiau să se urce ei la volan. Nu ştiu ce s-a mai întîmplat mai departe că maşina o lăsaseră jos, la şosea. Pînă aici au urcat pe scările de piatră, că nu-i drum de automobil. La plecare au luat-o pe scurtătura din pădurice. N-am avut cum să văd cine s-a urcat la volan. Mai tîrziu i-am găsit pe inginerul Filip şi pe

tehnicianul Costin acasă la un pădurar, își uscau hainele".

...„Le-am spus colegilor că e firesc să conduc eu, a povestit Filip, deoarece e mașina mea și în plus cunosc și drumul foarte bine. Ne-am ciorovăit mult timp. Costin a renunțat la intenția de a conduce. Ilarie însă nu și nu, că el știe să conducă foarte bine, deși n-are încă permis, că e cel mai treaz dintre noi, iar în ce privește drumul, să nu ne facem probleme că a mai fost el pe-aici. «Și la urma urmei, ăsta e drum de pădure și nu public», zicea. «Parcă pe un drum ca ăsta, nepublic, nu poți să ne omori !» s-a băgat în vorbă Costin. Atît i-a trebuit ! «Dacă tăceai, filozof rămîneai !», i-am șoptit mai tîrziu. De aici a început scandalul. Ilarie s-a simțit profund jignit. Era irascibil el și așa, d-apoi după ce și, mai ales, după cît băuse. L-am potolit cu greu. Fără să țină seama de protestele noastre s-a instalat la volan. Aici am greșit noi profund. N-am avut tăria să-l împiedicăm să conducă mașina și să ne întoarcem apoi toți, la cabană. Nu-l mai văzusem niciodată la volan și nici nu eram sigur dacă cunoaște drumul. Al doilea moment de cumpănă, de fapt momentul hotărîtor, a fost atunci cînd eu și Costin ne-am dat seama că mașina merge șerpuit, dintr-o margine în alta a șoselei. De cîteva ori era cît p-aci să ne bage în șanț ori în copaci. Mă gîndeam că mai la vale, pe șosea, sînt mai multe pericole. Prăpăstii, ba în stînga, ba în dreapta, curbe în loc, șleauri. «Ce ne facem Costine ? îl întreb pe colegul meu așezat în spate» «Eu nu mă bag, n-ai văzut ce mi-a făcut la plecare ?» «Cum adică nu mă bag, cînd îi vorba de viața lui și a noastră ! ?» Mașina era a mea. Eu trebuia să acționez. Mie mi-au lipsit curajul și forța de a-l determina pe Ilarie să oprească

sub un motiv oarecare și a nu-l mai lăsa apoi să se urce la volan. Am mai mers circa un kilometru. Cum n-a observat curba largă la stînga, nu mi-am dat seama, deși acum, treaz și lucid, îmi explic perfect ce s-a întîmplat. Mașina a perforat parapetul și s-a prăbușit de la șase metri în pîrîu. Contactul cu apa rece ca gheața, adîncă pînă la gît, și bolovanii mari, a fost groaznic. M-am zbătut să ies din mașină. Cu mare greutate, zgîriindu-mă pe pietrele ascuțite, am ajuns la mal. Aici mi-am amintit de colegi. În jur, pe locul unde mă aflam, nu era nimeni. Mai tîrziu l-am zărit pe Costin. Ieșise din apă pe malul opus. Era cert că dușul rece nu-i făcuse nici lui mare plăcere. Dar unde-i Ilarie ? Între timp mașina se deplasase destul de mult în aval. Apele vijelioase ale pîrîului, atît de cuminte vara, tindeau să acopere mașina. Fie ce-o fi, mă bag din nou în apă. Am ajuns la mașină. M-am luptat mult să deschid ușa care, îndoită, se încăpățîna să reziste dar pînă la urmă a cedat. La volan, Ilarie, cu apa pînă la frunte, cu pieptul aplecat pe volan, nu dădea nici un semn de viață. Cu ajutorul cîtorva muncitori forestieri, veniți în grabă, am reușit să-l scot din autoturism. Medicii au constatat ulterior că omul murise prin înec."

După Codul penal, totul e mai mult decît clar. Vinovată e victima. „Conducere în stare de ebrietate și fără permis". Filip, posesorul Daciei vișinii, va răspunde pentru : „încredințarea volanului unui neposesor de permis".

Dar după legile nescrise ale omeniei, ale solidarității oamenilor în bine și pentru bine, autorii morali ai acestei nefericite întîmplări au fost toți cei care puteau împiedica accesul la volan al lui Ilarie.

ÎN NICI ZECE MINUTE

Trecuseră şapte ore de cînd fuseseră aduse cele trei victime la spital şi pînă acum nimic, nimic. Ba da, există totuşi ceva, exageram cînd spuneam nimic. Aveam o informaţie, un zece, cifra pe care ne-a furnizat-o puştiul care se întorcea de la şcoală. „Nene — ne-a zis el cu sufletul la gură, după ce-a fugit cîteva sute de metri să ajungă la maşina noastră, cu girofarul în funcţiune —, am crezut că n-o să vă mai prind, că vreţi să plecaţi, d-aia am fugit aşa. Eu... eu... am văzut tot". „Mai trageţi sufletul puţin. Nu vezi că nu poţi vorbi ? Te ascultăm cu răbdare, nu plecăm". Băiatul, un tip de albino, păr aproape alb, sprîncene la fel, doar cu nasul înroşit de frig, începe, după o scurtă odihnă, să vorbească cursiv. „Eu mă întorceam de la şcoală, că învăţ după-masă. Drept din faţa mea venea maşina mică, cu farurile aprinse. Mergea cam aşa, şi arăta cu palma traseul sinuos al autoturismului. Colegii mei s-au ferit, au fugit de pe asfalt. Doi, care apucaseră să se îndepărteze de drum, au scăpat, pe Ovidiu însă l-a şters... Nu, nu l-a lovit în plin, l-a dat jos aşa, ca pe un popic. Cred că cu partea din spate a maşinii. Dacă a oprit ? Nu, nici vorbă. A stins luminile şi a plecat în viteză. Dacă am reţinut ceva ? Da, da, în coada numărului avea un

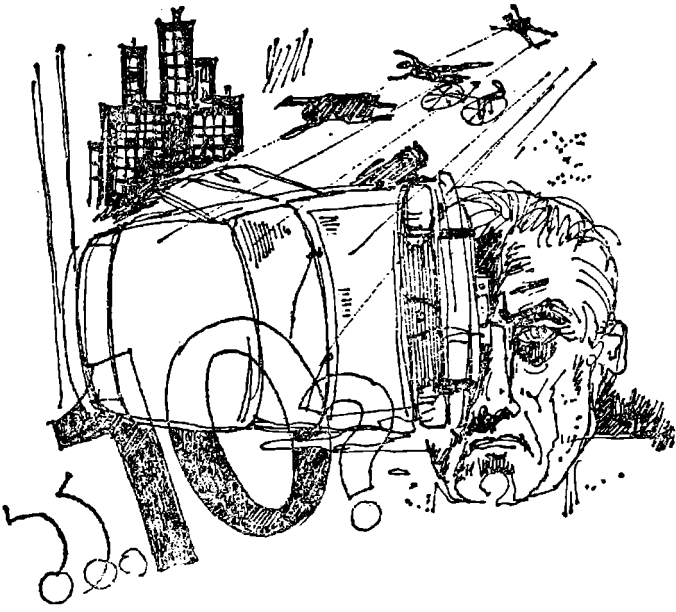

zece și cred că era deschisă la culoare. Nu, nu pot să vă spun că era galbenă, albă, roz sau altfel. Doar atît, că nu era de-astea care noaptea toate sînt negre".

„Bune și datele astea, aur, nu altceva, Vlade. Avem ceva, cît de cît, un fir. Băieții din grup nu ne-au putut spune nimic. Al lovit, cu coastele rupte, cosit pe la spate, a leșinat imediat, iar ceilalți doi, deși speriați la culme, au dat fuga spre băiatul ce gemea căzut la pămînt".

Nu trec trei ore și după căutări asidue este găsit un autoturism galben deschis, al cărui număr se

termina cu zece. Puternic lovit în partea din față (urmele pomului pe care îl luase în „brațe" erau evidente), cu ușile deschise, murdar de noroi în partea de jos a caroseriei, cu fel de fel de înfundături și zgîrieturi pe aripi și pe capota portbagajului, zăcea pe o parte, părăsit de cel care îl condusese. Curios ! Respectivul a abandonat nu numai mașina, ci și o serie de obiecte. O servietă din piele, nouă, nouță, aproape plină cu fel de fel de obiecte de cosmetică, frumos împachetate parcă pentru a fi făcute cadou, o scurtă din piele, o pereche de mănuși aproape nepurtate. „Hai să ne punem pe treabă, Nelule, avem de lucru nu glumă. Întuneric, neîntuneric, zic, n-avem timp de așteptat. Epava trebuie luată centimetru cu centimetru. Proiectoare, lupe, pensule, într-un cuvînt tot instrumentarul criminalistic a intrat în funcțiune. Pe volan, pe oglinda interioară, pe fotoliul din față urme de sînge, pe podea doi nasturi ce par a fi de la un palton și o bucată cam de trei cm ^{2} de material textil gros. „Obiectele lăsate parcă deliberat în mașină, sîngele, nasturii rupți vorbesc de o părăsire în grabă a mașinii. Ce zici Vlade ?" „Așa s-ar părea. Dar mai știi ?!"

Concomitent, o echipă discută cu proprietarul mașinii. „Da, mașina-i a mea. Eu am umblat cu ea aseară. Îs vinovat, ce mai. Imprudența se plătește. După 100 000 de kilometri făcuți cu mașina, parcă îmi crapă obrazul de rușine. Să derapez și să intru în pom exact ca un începător... Da, obiectele le-am lăsat eu pregătite pentru ziua lui nașu, eram atît de zăpăcit... înțelegeți ! Cum adică vă surprinde că am pierdut controlul într-o curbă atît de largă ? Ce, dumneavoastră n-ați întîlnit cazuri cînd asemenea lucruri se întîmplă chiar și pe drum drept ? Dacă eram băut ? Asta o con-

sider chiar jignire. Întrebați pe oameni, la fabrică, pe vecini, pe nevastă-mea, dacă eu pun picătură de alcool în gură. În primul rînd că nu-mi place băutura și în al doilea rînd că asta ar însemna pentru mine sinucidere, cu ulcerul meu. Despre urmele de bicicletă de pe mașina mea ? Habar n-am. O fi zgîriată de vreun copil, că de cîte ori o las noaptea în fața casei, a doua zi o găsesc zgîriată. De cine, nu știu. Vorba aia : «Hoțul cu un păcat și păgubașul cu două». Că sînt trei oameni răniți în accidente, la spital ? Or fi. Ce, eu țin evidența celor internați ? De unde să știu ?" Și omul își continua istorisirea atît de convingător și natural că-l și puteai crede. Numai că...

Preda se mai ține un timp tare, dar, în fața probelor, n-are ce face, mărturisește.

...„După ieșirea de la uzină, am intrat colea, știți, în colț, la «Pîrîul Rece». N-am băut mult, cîte o sută de coniac de căciulă. M-am ridicat de la masă să plec. Coțofană a insistat : stai și stai, că n-o fi foc dacă mai bem cîte-o sută. Nu, zic eu, mă așteaptă nevasta cu masa. Cînd cobor din autobuz, în comună, de cine dau ? Finul cu nevastă-sa. N-am putut să-i refuz. Am mai băut cîte 200. Tot coniac. Acasă, nevasta supărată că fac ore întregi de la serviciu pînă acasă, că nu rezolv nici o problemă pentru familie și cîte și mai cîte. Îmi cere să-i aduc ceapa de la taică-său. Mă duc, Vetuțo, mă duc, numai slăbește-mă cu mitraliera ta de gură. Mă cam grăbeam, ce-i drept, să mai prind și eu ceva din programul de seară la televizor. L-am lovit pe băiat, e adevărat. Mi-a fost frică să opresc. Mă linișteam singur, spunîndu-mi că nu poate fi grav. Doar l-am șters. E adevărat, am stins luminile și am mărit viteza. M-am pomenit, pe stînga, cu femeia în față. N-am văzut-o. Noaptea, fără lumini,

ce să vezi ? Am auzit doar un țipăt. Am aprins din nou luminile, că de nu, pînă acasă, îmi spuneam, mai cosesc vreo doi, trei. Cu biciclistul e altă poveste. E de vină el. N-avea lumini, ce pretenții să aibă. Cum adică, avea ochi de mîță ? Pe dracu. Poate-i avea, dar erau plini de noroi. L-am agățat la depășire și a căzut pe asfalt. Să se mai ferească și ei. După lege au și bicicliștii îndatoriri, nu numai noi, șoferii".

După isprăvile făcute, Preda întoarce mașina și trece pe lîngă cele trei locuri unde a lovit băiatul, femeia și biciclistul. Psihologia tipică a infractorului care, în 90% din cazuri, se întoarce la locul faptei. Să vadă ce a lăsat în urmă, ce spun curioșii, ce măsuri iau reprezentanții autorităților etc. etc.

Șoferul nu oprește, ci se strecoară hoțește, încet, fără zgomot, doar cu luminile de poziție aprinse, pe lîngă mulțimea de oameni adunată. Știe că riscă să i se observe avariile produse mașinii, parbrizul spart, înfundăturile, dar nu rezistă tentației. Caută o soluție să ascundă urmele celor trei coliziuni de pe mașină. „S-o repar, n-am unde la îndemînă și nici timp. Să pun prelata pe ea și să n-o folosesc cîteva zile ? E o idee, dar se nasc întrebări. «Ce, măi, Predo, de ce nu folosești mașina ? E stricată, lovită ?» Așa am găsit soluția cu intratul în pom. Am derapat și m-am autoaccidentat, asta o să spun. Asta explică și zgîrieturile de pe mîini, de pe față, scurta ruptă. Am lăsat-o lîngă copac, cu gînd s-o transport la atelier a doua zi. Pînă atunci se duce și efectul alcoolului, îmi spuneam".

La toate s-a gîndit Preda, mai puțin la cei loviți și lăsați în drum ! !

„De ce să nu recunosc, îmi pare rău, dar... Cămașa îi mai aproape decît haina, recunoașteți ? Să nu mă judecați greșit".

Nu, Preda, te judecăm drept. Te judecăm așa cum e normal, corect. Te judecăm ca pe un laș, ca pe unul grav vinovat în fața oamenilor.

O POVESTE CU... TĂRÎȚE

...„Cînd am pornit către locul accidentului, își amintea bunul nostru amic, căpitanul Dobre, în acea seară de vară fierbinte, nu aveam de unde bănui cîte noduri va trebui să dezleg pînă voi da de capătul acelui fir de ață, de-a lungul căruia se înșiruiau, într-o ordine mai mult sau mai puțin cronologică, numeroasele și diversele crîmpeie de viață, de fapte și situații privind existența unor oameni. Fapte și situații fără vreo legătură între ele, la prima vedere, dar care, în cele din urmă, s-au dovedit a fi într-o strînsă condiționare reciprocă, devenind, pe rînd, cînd cauzele, cînd efectele întîmplărilor a căror logică trebuia s-o găsesc.

Dar să intru direct în poveste. După cum vă spuneam, mă îndreptam cu mașina de serviciu către locul accidentului despre care fusesem anunțat prin radio. Vestea nu-mi făcea plăcere din mai multe motive. Mă întorceam tot de la un accident. Ceea ce însemna că acesta, către care mă îndreptam acum, era al doilea în decursul unei singure zile. Mă simțeam obosit după atîtea ore de căldură toridă și, în plus, trăiam senzația neplăcută provocată de orice schimbare bruscă a proiectului propus. Abia așteptam să ajung acasă și să mă răcoresc sub șuvoaiele plăcute

ale duşului, cînd, poftim situaţie !, ia-o la dreapta, pe noua direcţie indicată.

Femeia fusese lovită de o maşină mică, după cum mi s-a spus la spital. Revenindu-şi destul de repede după şocul izbiturii, a fost în stare să-mi indice culoarea maşinii. Verde deschis. Afirmaţia femeii se corela perfect cu bucăţica de peliculă, de culoare verde, pe care am găsit-o la locul accidentului. Sărise, probabil, de pe caroserie, în zona de impact cu victima. Femeia mi-a mai spus că şoferul a oprit, s-a aplecat asupra ei şi, văzînd că nu mişcă, a plecat. Duhnea a băutură şi a fum de ţigară.

Am început căutările pentru descoperirea şoferului. Accidentul s-a produs pe un drum judeţean asfaltat, mai puţin circulat în ultimul timp, de cînd traseul către municipiul de reşedinţă al judeţului s-a mutat pe o şosea nouă, ce scurta distanţa cu cîţiva kilometri. Încît de martori oculari nici vorbă ! Femeia mergea către casă, venind dintr-un sat apropiat, unde locuia o soră a ei, căreia îi dusese nişte medicamente cumpărate din oraş de un vecin. Maşina a ajuns-o din urmă şi tocmai cînd voia să se întoarcă cu faţa spre ea, ca să facă semn şoferului să o ia, nu a mai avut timp să-şi realizeze intenţia, fiind izbită şi trîntită în şanţ. Cam asta era tot !

În ce mă priveşte, continuă căpitanul Dobre, dispuneam de două elemente de ghidare pe spinosul drum al căutării autorului accidentului. Ştiam că este vorba despre un autoturism şi că acesta are culoarea verde. Am început, deci, cu... începutul. Adică : întocmirea listei maşinilor verzi. Au apărut cîteva sute. Dar dacă nu era din judeţul nostru ? îmi puneam, totodată, întrebarea. Putea fi un automobilist aflat în trecere pe la noi sau, cine ştie, un cetăţean străin,

continuam reflecțiile în timp ce trecusem la recunoașterea primelor mașini verzi, făcînd vizite la domiciliul deținătorilor lor. Nici în acest domeniu, lucrurile nu sînt uneori simple. O să fiu întrebat, în mod firesc, de ce ? În fond și la urma urmei, te duci la adresa respectivă, suni la poartă, îți declini calitatea, omul îți arată mașina, tu o verifici, constați că nu are urme de accidente, mulțumești și pleci. Treabă de rutină și, bineînțeles, de răbdare. Dar eu vin și întreb : ce faci dacă omul nu este acasă ? Afli, de exemplu, că toată familia a plecat cu o zi în urmă la mare, iar accidentul s-a comis cu două zile în urmă. Deci putea să fi fost comis cu această mașină ! Sau, într-un alt caz, deținătorul este acasă, nu și mașina ! A luat-o fiul său, cu cîteva ore în urmă, și a plecat cu logodnica sa în vizită de prezentare la viitorii socri. Sau cine știe ce alte istorii. Gama de variațiuni pe această temă nici pe departe nu este epuizată. Mașina a fost vîndută, spre exemplu, fără să se întocmească actul de vînzare-cumpărare, și a ajuns, acum, hăt !, la 400 de kilometri, la noul posesor. Ieri dacă veneai, o aflai încă în curte. Astăzi, însă, regrete ! Deținătorul, cel puțin cel care figurează la noi, la circulație, în această calitate, nu are ce să-ți arate. Nu cumva exagerez ? Nu cumva asemenea situații, și eu nu prea sînt inspirat acum, sînt excepții ? Cele mai multe mașini sînt ușor de găsit, aflîndu-se la deținători. Așa este. Dar cine îmi garantează mie că mașina cu care s-a săvîrșit accidentul nu este tocmai aceea pe care nu am găsit-o printre cele cinci sute treizeci și opt ținute în evidență ? Pînă una-alta, fiecare mașină negăsită reprezintă pentru mine o necunoscută, o pată albă, precum apar pe hărți zonele încă neexplorate.

A treia zi după accident, femeia a murit. În după-amiaza aceleiași zile, un cetățean se prezentă la mine, la birou :

— Să trăiți, tovarășe căpitan, începu el, cu o voce cam timidă. Pot să vă deranjez cu o problemă ?

— Poftiți, luați loc și spuneți-mi despre ce este vorba.

— Știți, nu prea mă pricep cum să vă explic, ca să nu mă înțelegeți greșit.

L-am lăsat să-și capete singur curaj, fără să intervin eu. Îl priveam cu atenție, dar fără ostentație, dîndu-i de înțeles că depinde numai de el modul cum să prezinte lucrurile. Folosesc, de regulă, această tactică, deoarece am observat că, aproape întotdeauna, oamenii dobîndesc încrederea în sine atunci cînd simt că li se acordă această încredere. Nu m-am înșelat nici de data asta !

— Mă numesc Moldovan Pătru, reluă vorba omul, și sînt din Cireșari, de lîngă Băile Vulcan. Am 48 de ani, sînt căsătorit de-a doua oară, că prima nevastă mi s-a prăpădit de gută. Eu am venit la dumneavoastră ca să vă spun că acum trei zile, într-o seară, aud că cineva deschide poarta mare, știți, pe unde intrăm cu căruța. O întreb pe nevastă-mea: „Cine-o fi, Vetuțo, la ora asta?“ Ea se uită pe geam și-mi spuse: „E Vasile. Bagă mașina în curte“. Vasile ăsta e merceolog la cooperativă și stă nu departe de noi, pe o uliță. Cînd plouă e cam greu de intrat la ei cu mașina. D-aia o mai lasă la noi, în curte, că noi locuim la șosea și avem curtea pietruită. Nu prea mi-a plăcut mie, la început, că Vasile aduce mașina în curte, la mine, că mă încurca. El a vrut să-mi plătească și chirie, dar eu nu am primit. Nu împart curtea și casa cu nimeni ! L-am lăsat să o aducă, din cînd în cînd,

după ce ploua, că și el mă mai servește cu cîte una, alta. De cîte ori aduce la cooperativă vreo marfă mai bună, mă anunță primul pe mine.

După ce a lăsat mașina în curte, acum trei zile, a plecat. Pusese prelata pe ea și a tras-o într-o parte în curte, așa ca să nu-mi fie în cale. De-aia nici nu am prea băgat-o în seamă. Abia azi dimineață, negăsind un cățel, pe care l-am adus de puțin timp, și crezînd că e sub mașină, am ridicat colțul prelatei din față și am văzut că mașina are vopseaua sărită lîngă far și tabla puțin îndoită. Nu am spus nimic nevesti-mi, că astea nu-s lucruri pe care să le discuți cu femeile, și am venit la dumneavoastră. Dar, știți, aș vrea să nu se afle că eu am fost aici și v-am spus lucrurile aistea. Poate că Vasile nu e vinovat și, apoi, nu vreau să-mi aprind paie pe cap...

— Ce culoare are mașina ? îl întrebai pe Moldovan Pătru.

— Verde, tovarășe căpitan.

Nu trebuie să spun cum am tresărit la cele auzite. Abia așteptam să trec la acțiune ! Oricum, însă, l-am liniștit pe omul meu că voi proceda în așa fel, încît să nu aibă nici o neplăcere, după care l-am sfătuit să se întoarcă acasă.

Pentru ca lucrurile să aibă o desfășurare firească, întîi m-am prezentat la domiciliul lui Vasile. Pe numele complet : Drăgan Vasile. L-am întrebat de mașină, spunîndu-i că efectuăm controlul tuturor autoturismelor din zonă, pentru a cunoaște dacă au fost supuse verificării tehnice anuale și care e calitatea acesteia. Mi-a spus cu dezinvoltură că a făcut verificarea respectivă în luna precedentă, iar acum mașina o are la Moldovan Pătru, căruia i-a împru-

mutat-o de cîteva zile ca să-şi aducă nişte tărîţe pentru porci. De-atunci nu a luat-o din curtea acestuia.

Drept să-ţi spun, la o asemenea întorsătură nu m-am aşteptat. Îmi puneam întrebarea dacă, nu cumva, Moldovan Pătru este autorul unei înscenări ? Pentru a deruta cercetările, ieşind astfel basma curată şi scăpînd, totodată, de un ins pe care, era clar, nu-l simpatiza, dacă nu chiar îl ura din invidie. Dilema în care mă aflam se complică şi mai mult cînd, deplasîndu-mă împreună cu Drăgan Vasile la maşina sa, găsim în portbagajul acesteia doi saci cu tărîţă. Bineînţeles că Moldovan Pătru nici vorbă să recunoască împrumutarea maşinii şi, cu atît mai puţin, provenienţa tărîţei. Ceea ce, însă, a pus capac la toate, lăsîndu-mă perplex, a fost poziţia Vetuţei, nevasta lui Moldovan. Aceasta declară de la început că, într-adevăr, maşina a împrumutat-o bărbatul ei ca să aducă tărîţă. Susţinea că a mai împrumutat-o şi altă dată. Cît despre urmele de accident de pe autoturism, ea habar n-are !

Ce era să fac ? Maşina cu care s-a comis accidentul o descoperisem. Nu aveam nici un dubiu în această privinţă. Particula de vopsea, pe care o găsisem la locul accidentului, se potrivea perfect. Bara de protecţie avea o îndoitură deasupra roţii din faţă dreapta, exact la înălţimea ce corespundea cu lovitura provocată femeii în momentul impactului, pe piciorul stîng. Ştiam, de asemenea, că autorul trebuie să fie ori Drăgan ori Moldovan. Şi, drept să-ţi spun, mă mai încolţea un gînd. Un gînd izvorît din obligaţia etică ce o datoram faţă de profesiunea mea, şi anume de a nu emite certitudini fără probe indubitabile, şi nici să nu omit vreo ipoteză plauzibilă. Ca, de pildă, aceea că maşina a fost împrumutată sau

încredințată cuiva de către Moldovan Pătru, caz în care autorul accidentului putea fi o terță persoană. M-am gîndit și la presupunerea că soția lui Moldovan nu ar fi făcut afirmația pe care a făcut-o dacă știa că pe mașină se găsesc urme de accident. Nu puteam ocoli un asemenea raționament, deoarece o întrebasem despre ce știe ea în legătură cu deplasarea autoturismului înainte de a ridica prelata.

Am pornit pe o altă cale, căutînd să depistez originea tărîței. Nu mi-a fost greu să ajung în acest fel la moara din comuna situată la capătul drumului pe care s-a produs accidentul. Bineînțeles că gestionarul «nici ceapă n-a mîncat, nici gura nu-i mirosea». Am propus, totuși, colegilor de la economic să efectueze urgent un control la moară. Am procedat inspirat ! S-a descoperit sustragerea unor cantități însemnate de tărîțe. Evident, și de făină. Pînă aici toate erau clare. Chiar dacă nu am descoperit, deocamdată, autorul accidentului, cel puțin am contribuit ca să se pună capăt unei activități ilicite ce aducea serioase prejudicii unei unități socialiste.

În ceea ce privea cauza noastră, parcă era un făcut, nici o lumină în plus. Gestionarul infractor susținea că vînduse din tărîța sustrasă și lui Moldovan și lui Drăgan. Așa că, din punctul meu de vedere, mă aflam ca și la început. Tot cu doi bănuiți !

Pe cînd mă frămîntam încotro s-o mai apuc, mi-am adus aminte de ceva. Cu acest gînd m-am deplasat deîndată la Cireșari și l-am invitat pe Drăgan la postul de miliție. A venit. A intrat calm, sigur de sine, rămînînd în picioare, într-o poziție oarecum indiferentă.

— Ia loc, te rog, și i-am arătat scaunul din fața biroului.

S-a așezat, după care și-a îndreptat privirea spre mine, așteptînd să-i pun întrebări. Era calm, zîmbitor, sigur pe sine.

— Fumezi ? I-am adresat întrebarea pe un ton oarecum familiar, pentru a-i da impresia că nu este vorba despre o discuție foarte oficială.

— Da, tovarășe căpitan, mi-a răspuns Drăgan.

— Cîte țigări pe zi ?

— Cam un pachet. Uneori și mai multe. Depinde de cîtă treabă am.

— Cînd bei, fumezi ?

— Sigur că da. Dumneavoastră nu știți cum e la un pahar de vin, prinse curaj la răspuns Drăgan.

— Știu, cum să nu știu, îi dădui replica. Că și eu sînt fumător. Dar Moldovan fumează ?

— Ăsta nici nu bea, nici nu fumează. E dintr'ăia care se abțin de la toate, adăugă cu subînțeles Drăgan.

— O fi, Drăgane. Dar accidentul nu el l-a comis. Sînt sigur acum, am atacat eu, dintr-o dată, frontal.

— Tot pe mine mă bănuiți, tovarășe căpitan. Văd bine. Deși nu aveți nici o probă, răspunse, cu reproș, Drăgan.

— Deci nu e vorba că nu ai comis accidentul, ci de faptul că nu am probe, continuai cu fermitate. Sper că-ți dai seama, Drăgane, că te-ai dat de gol.

— M-am exprimat greșit, căută Drăgan să dreagă busuiocul.

— Așa să fie. Cel puțin deocamdată. Dar tărîța cine a procurat-o ?

— Și eu am cumpărat și Moldovan, veni prompt, chiar prea prompt, răspunsul.

— De unde știi Drăgane ce a făcut Moldovan ? Ți-a spus ei ?

— Nu, mi-a spus Moise, gestionarul de la moară.
— Interesant. La miliție nu a declarat așa ceva.
— Nemernic a fost ăsta de-o viață, exclamă cu ciudă, printre dinți, Drăgan. Vrea să mă bage la apă, pentru că nu i-am procurat un congelator.

— Să-ți mai spun un lucru pe care nu-l știi, dar care te va ajuta să-ți dai seama că noi cunoaștem adevărul. Victima accidentului a apucat să dea o declarație înainte de a muri. Uite-o aici ! Ea arăta, printre altele, că șoferul care a lovit-o cu mașina duhnea a băutură și a tutun. Reține Drăgane, a tutun ! Or, Moldovan, după cum singur ai spus, nu a fumat niciodată. Și asta nu e încă totul. Am mai aflat ceva. Ceva care spune mult. Pînă acum trei ani, Vetuța a fost vînzătoare la cooperativa de consum din Cireșari. Nu era pe-atunci măritată cu Moldovan. Erați în relații foarte strînse. Nu mă refer la cele de serviciu, ca de la vînzătoare la gestionar. Mă refer la altele. La petrecerile pe care le-ați organizat la ea acasă, la verificările pe care le-ați făcut numai în doi, ca să vă puneți de acord înainte de inventarele oficiale. Odată, cînd, după un inventar, ai ieșit cu o lipsă destul de substanțială, Vetuța te-a salvat de la înec, profitînd de slăbiciunile pentru femei ale contabilului de-atunci. A vrut și acum să te scape de răspundere, Drăgane, dar nu i-a mers. A omis din calcul un amănunt deloc neglijabil : descoperirea la foarte scurt timp după accident a sustragerilor comise de Moise și declarația lui că, a doua zi după accident, Vetuța l-a rugat ca, în cazul cînd va fi întrebat cui a vîndut tărîță în ziua respectivă, el să susțină că nu ține minte, pentru că, în decursul timpului, vînduse și lui Moldovan și lui Drăgan. Afirmație care, de asemenea, nu a rezistat adevărului.

Pentru că la percheziția domiciliară făcută lui Moise, s-a găsit ascuns carnețelul în care-și notase cu mîna lui pe toți cei cărora le-a vîndut făină sau tărîțe. Voia să-i aibă la mînă ! În acest carnețel, Drăgan Petru figurează de șapte ori, pe cînd Moldovan Pătru nici măcar o dată !“

AU PLĂTIT CU VIAȚA

Ce reacții să mai ai, ce să mai vezi, să auzi, să simți după un „tratament" intensiv cu alcool vreme de trei ore ? După accident, șoferul a declarat că nu-și mai amintește nimic din ce s-a întîmplat la terminarea chefului. Ulterior, a început să-și mai aducă aminte cîte ceva. Și anume : partea lui a fost de patru litri de bere (nu patru sticle, ci patru litri), și 250 g de coniac, pe care l-a băut în diferite locuri (adevăratul bețiv, care se „respectă", nu bea în același loc, lui îi plac schimbările de decor). Peste tot, „stăpînul" uriașului autovehicul a găsit din partea cunoștințelor de la bufete, puncte de aprovizionare, magazine etc. cea mai mare receptivitate (deși respectivii știau precis că el, Costel, e șofer) etc. etc. Situația era la un moment dat ca în cunoscuta glumă, unde e vorba de tipul care făcea comanda ospătarului și îi spunea : „Noi sîntem trei, dar aduceți numai două sticle, fiindcă el (al treilea care, de altfel, era beat turtă și dormea sub masă) e șofer și nu bea.

Pînă la urmă, omul reface, cu greutate, și principalele secvențe ale întîmplării. După ce a terminat lucrul, și-a parcat „uzina", undeva, în afara drumului, alegînd, din întîmplare, un loc deosebit de pito-

resc, o poieniță invadată de o iarbă bogată, de un verde crud, străjuită de niște mesteceni. Trupurile albe ale acestora, pe fondul verde, pătat parcă de lilaul, indigoul, albastrul și roșul florilor, formau un un veritabil tablou. Bineînțeles că pilotul mastodontului n-a urmărit cromatica peisajului, ci era interesat să se debaraseze cît mai repede de gigantul pe roți pe care, după spusele șoferului, „Chiar dacă cineva vrea să-l fure, trebuie să-l remorcheze cu tancul".

Spre sfîrșitul „programului" de vizitare a „instituțiilor" din rețeaua lui Bacchus, ajuns în stare de „nebunie voluntară", așa cum numește Seneca beția, lui Costică îi vine pofta de o plimbare pînă la oacheșa lui concubină, despre care îi ajunseseră la ureche niște zvonuri tulburi, cum că ar avea în ultimul timp un comportament cam dubios. Cu ce mijloc să călătorești 10 kilometri ? Chiar dacă, să presupunem, ar fi vrut să-i parcurgă pe jos, așa pentru a inhala aer proaspăt de munte după praful înghițit pe șantier, tot nu putea s-o facă, pentru simplul motiv că picioarele nu-l mai ascultau. Lucru curios : fiecare membru inferior avea tendința să meargă pe alt traseu. Deveniseră de plumb, de lut, de gelatină, numai picioare bune de mers pe jos nu erau, cum nici cele ale celor doi amici (de beție) nu erau apte de o asemenea performanță.

„Mă, Gigele, dacă-i trădare, măcar s-o știm și noi, cum zicea unul care-i știa pe scriitorii ăia pe dinafară. Habar n-are ea că noi îi picăm, așa, în vizită, pe neașteptate, exact la ora cînd dragostea-i ca mierea". În timpul acestei convorbiri, „uzina mobilă" urma un traseu ciudat, imensele roți trecînd ba pe acostamentul din stînga, ba pe cel din dreapta. Costel

avea şi o concepţie originală despre deplasarea pe drumuri. „Dom'le, eu ştiu una şi bună : ăl mai mare, e mai tare. Cînd te vede, de la distanţă, să se dea la o parte, fie el „maşină mică", motocicletă, motoretă, nu mai zic de bicicletă. Chiar astea cu mai puţini cai putere e cazul să se ferească, cînd văd muntele meu de oţel alergînd pe asfalt".

Gicuţa a fost într-adevăr prinsă în flagrant delict şi, cînd l-a auzit pe Costel bătîndu-i la fereastră, a înlemnit. Încercarea de a-şi evacua noua achiziţie pe „scara de incendiu" s-a soldat cu un eşec total. Nu din cauza circumstanţelor concrete, ci pur şi simplu pentru că flăcăul, un excavatorist înalt şi puternic, nu a vrut să se „replieze", rămînînd pe linia întîi. „Adică ce drepturi în plus are asupra ta faimosul ăsta de Costel, zurbagiul şantierului ? Te iubeşte el mai mult ca mine ? Draci ! Vine la tine cînd îşi aminteşte, o dată la două săptămîni. Eu, în schimb, am intenţii serioase". Ce-i drept, tăria forţelor nu e condiţionată întotdeauna de numărul lor. Contează mult şi calitatea. „Lasă-i să intre", zice excavatoristul. Cei trei s-au lăsat prinşi în capcană. Însoţitorilor a început să le scadă moralul. Măriseră distanţa faţă de „curajosul" Costel. „Cu colosul ăsta nu-i de joacă, Fănele, îi spuse în şoaptă celălalt „muşchetar" (al treilea). Să ne ţinem mai aproape de uşă, e mai sănătos". În cîteva secunde, Costel, în totală eclipsă de formă, pe care nu-l mai asculta nici măcar limba, s-a trezit în praful şoselei. Ceilalţi doi avuseseră grijă să se replieze fără pierderi. În vădită inferioritate, cei trei s-au urcat în cabina uriaşei autobasculante şi şoferul a demarat pe drumul de înapoiere. La oboseala după o zi de muncă şi cea provocată de rîul de lichide ingerate de Costel, s-a adăugat efec-

tul devastator al finalului întîlnirii pugilistice dintre șofer și excavatorist. „Las' că-l mai întîlnesc eu pe lunganul ăla", zice Costel. „O să strige ca acuma : luați-l de pe mine, că-l omor" și cei doi, în ciuda nereușitei „excursii", izbucnesc în rîs. „Rîdeți ca niște lași. Numai s-a stropșit ăla puțin la voi și ați și spălat putina". „După tine, lunganul trebuia să ne transforme în saci de antrenament ? N-ai văzut ce mîini avea ? Fii atent mai bine în față. Se zăresc niște lumini". „N-au decît să se ferească. Nu știi principiul meu ?"

În cîteva secunde, Skodița, care rula din sens opus, este transformată într-un balot, parcă pregătit de presele speciale să fie dat la topit. Coliziunea față în față, ca urmare a dublării fără asigurare făcută de Costel, a fost năprasnică. Cine oare erau cei doi pasageri ai micului autoturism, care și-au pierdut viața ? Inginerul și șeful de coloană care, la șantierul cu pricina, aveau, printre altele, sarcina să se ocupe și de instruirea și controlul șoferilor. „Totul în viață se plătește !"

O GHILOTINĂ PE ȘOSEA

S-au scris tomuri întregi despre incompatibilitatea pilotării mașinii concomitent cu ocupații care distrag ori pot distrage atenția șoferului de la actul de conducere a autovehiculului, care pretinde un grad atît de înalt de răspundere socială. Cea mai mică deviere de la conduita sobră, responsabilă a șoferului poate avea consecințe grave. Accidente din cauza neatenției ori, mai corect, îndreptării atenției spre altceva decît conducerea propriu-zisă au fost, sînt și vor mai fi. De dorit este ca aceste evenimente, care ocupă neinvidiatul loc doi în clasamentul cauzelor accidentelor de circulație, să se reducă cît mai mult posibil. A fi atent la volan este o problemă de educație, nu numai în sensul strict tehnic al cuvîntului, ci în înțelesul cel mai larg al noțiunii. Nu putem considera civilizat, educat un individ care, comportîndu-se neglijent, ușuratic, superficial, cu această extrem de periculoasă „jucărie", abdică de la marile obligații pe care și le-a asumat în postura de pilot, căci „jucăria" poate semăna moarte la fiecare pas. Cauzele pot fi multiple, dar nici una nu poate deveni scuză. Una dintre sursele neatenției este... veșnic tînărul și veșnic nepotolitul Eros.

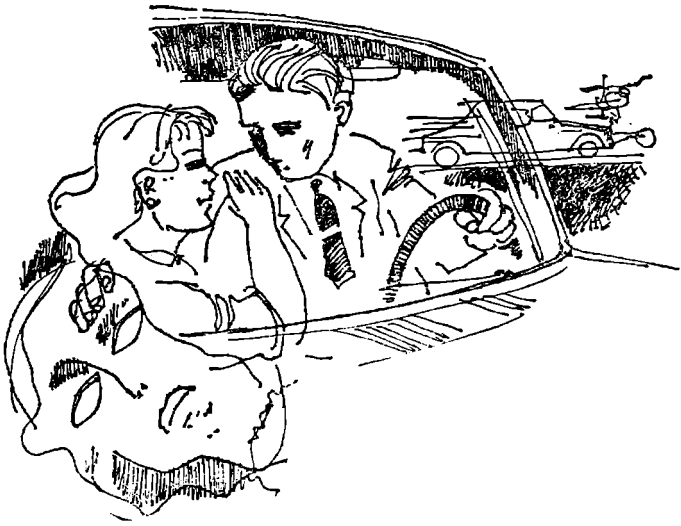

Doctorul veterinar Ilie D. era cunoscut ca un cal breaz pentru modul în care se ocupa de partenerele pe care le avea în timpul călătoriilor. „Cum poți să ții în brațe ocupanta din dreapta ta și în același timp să conduci, pentru mine e un mister, dragă Ilie. Parcă un radar, ascuns undeva în bord, te ghidează pe traiectoria corectă. Dar, la urma urmei, de ce nu-ți desfășori arta de cuceritor înainte ori după terminarea călătoriei ?“ l-a interpelat un prieten. Ilie i-a răspuns cu un hohot de rîs care putea avea mai multe semnificații. Apoi, pentru ca să lămurească cît de cît chestiunea, Ilie a plasat răspunsul său clasic, nu o dată utilizat. „Voi nu vedeți cum mă asaltează, cum vin fără să le chem ? Mare dreptate are Buzura în

Refugii cînd spune că aproape întotdeauna femeile încep. Numai după ce îs încredințate că au cucerit se lasă și ele cucerite". Textul, ca de obicei, era însoțit de o privire insinuantă, între șmecherie și obrăznicie. El era sigur că-i stă foarte bine. „Lasă prostiile, Ilie, ce are una cu alta ? Doar nu cumva vrei să spui că tu arzi etapele intermediare în timp ce mașina gonește cu 80 pe oră ?" Și tot ca de obicei, Ilie a pus capăt discuției rîzînd gîlgîitor, excitant, îndreptîndu-se spre mașină. Înainte de a deschide portiera, și-a întors capul spre amicul aflat la cîțiva metri și, zîmbind șăgalnic, a ținut să mai facă o remarcă. „În realitate, eu caut să mai schimb o vorbă, două cu cineva pînă acasă, să nu mă plictisesc. Dar în voi vorbește invidia și gelozia". Prietenul n-a rămas dator și i-a strigat : „Hai, Adonis, grăbește-te, nu vezi că însoțitoarea se tot foiește în scaun ? Așteaptă începerea «spectacolului»." Laboranta, o tînără șatenă, care încă de la prînz și-a exprimat dorința de a-l însoți pe medic, aruncă o privire care putea însemna : „Puțin mă interesează ce gîndiți despre mine, mai bine v-ați vedea de treburile voastre".

Ce s-a întîmplat mai departe aduce, pe undeva, cu secvența din *O viață* a lui Maupassant, cînd căruța fără cai, în care se aflau cei doi îndrăgostiți, este împinsă la vale și se face praf o dată cu trupurile înlănțuite ale bărbatului și femeii.

Cînd colegii doctorului, aflați în autobuz, au zărit în lumina farurilor Dacia galbenă, așezată de-a curmezișul șoselei asfaltate, au realizat imediat că s-a întîmplat o nenorocire. „Oprește, Steriane, e mașina doctorului. Aoleu, da boțită mai e, armonică, nu alta !" Sumara examinare exterioară, făcută în grabă de către cei coborîți, n-a arătat mare lucru. O ma-

șină tamponată puternic în partea stîngă față. Parcă aripa și capota fuseseră tăiate cu o lamă. Întunericul și sticla de un fumuriu închis a geamurilor împiedicau să se vadă interiorul mașinii. Au intrat în funcție levierele, căci ușile se încăpățînau a nu se deschide. Oamenii mai sperau că pot salva ceva. Mai întîi l-au zărit pe Ilie. Întins, cu capul spre fereastra din dreptul postului de pilotaj și cu picioarele depășind axul longitudinal al mașinii, medicul avea figura resemnată, neutră, liniștită, caracteristică morților. Două bucăți de tablă, după ce-i străpunseseră gîtul și pieptul, rămăseseră ca niște sulițe înfipte în corpul lui fără de viață. Cînd oamenii au căutat să scoată din mașină trupul rece al femeii, au luat mîinile de pe cadavru și s-au retras brusc. „Tovarășe inginer, i-a uitați-vă." „Ce-i, ce să văd ? E clar că a murit și ea". „Uitați-vă mai bine, femeia n-are cap". „Și voi umblați cu prostii. Era să vă zic și eu ceva". „Nu-i timp de glume, tovarășe inginer șef, uitați-vă bine". Inginerul se cutremură. Pe față i se putea citi oroarea amestecată cu un sentiment de spaimă. Dă și el înapoi. Într-adevăr, cadavrul e decapitat. Parcă acționase o ghilotină. „A pătruns prin geam lama ascuțită a agregatului", spuse cu o voce abia auzită, plină de tristețe, cineva. Capul, acoperit de părul lung, șaten, se află pe bancheta din spate. Părea așezat cu fața spre fotoliul pe care, cu puține minute înainte, îl ocupase, vie, pasagera. „Brrr, e groaznic. N-am văzut în viața mea așa ceva", spuse un muncitor cu părul cărunt, scuturîndu-se.

„L-am văzut de la distanță, să tot fi fost 200—300 de metri, venind spre mine. Nu credeam că nu se va redresa. Avea loc. Doar șoseaua era goală. Mer-

geam încet, cel mult cu 20 pe oră. Am oprit, după care a urmat buşitura. A pătruns cu faţa exact în lamele ascuţite ale agregatului. M-am cutremurat şi eu la fel ca dumneavoastră de ce am văzut. Nu-mi dau seama ce s-a petrecut cu şoferul !" Cei din grup presupuneau, însă, cu toţii ce se întîmplase. Cu capetele descoperite, tăceau. Nu-i omeneşte să-i vorbeşti de rău pe morţi.

DOAR MOARTEA I-A ÎMPĂCAT

După ce intrase cu forța celor 100 de kilometri pe oră în pluta groasă, de nu o puteau cuprinde în brațe doi bărbați, mașina arăta ca un vinclu. „Șoferul a încercat o manevră de evitare a coliziunii, neizbutită însă. Astfel se explică lovirea pomului cu partea laterală a mașinii și frîngerea ei aidoma unei trestii", își dă cu părerea unul dintre bărbații sosiți la locul accidentului, imediat după producerea lui. „Spectacolul e ieșit din comun nu prin felul în care arată epava, ci prin altceva. Priviți îmbrățișarea bărbatului aflat la volan, cu bustul întors spre femeia care îl strînge în brațe. Doar nu s-au apucat să se sărute în timpul mersului, șoferul lăsînd volanul în plata domnului ?". „Mai știi, cîte nu se petrec și în mașinile astea". Discuția încetează. Cei doi bărbați, șoferii unor autoturisme oprite, ca de obicei în asemenea situații, privesc îngîndurați rămășițele mașinii și cadavrele celor doi, aflați pe fotoliul din față. El, om cam de 30 de ani, cu trăsături aspre, cu fața parcă sculptată în piatră, cu privirea țintind parcă undeva spre vîrfurile munților, iar ea, o femeie tînără, nu mai mult de 25 de ani, dar cu o expresie de durere, de chin, pe fața albă, încadrată de un păr bogat, ne-

gru, care se scurge pe spate în două cozi lungi, despletite.

Dinspre pîrîu, urcă șchiopătînd în direcția șoselei un tînăr cu cămașa albă, stropită din belșug de sînge și cu zgîrieturi pe față. Cu mîna stîngă își tot freacă genunchiul, care se vede tumefiat, prin pantalonii rupți. „Eu, se simte el dator să dea o explicație celor doi bărbați, am venit nu de mult din armată. N-a trecut nici o săptămînă. Mi-am cumpărat niște haine civile, că alea cu care m-am încorporat mi-au rămas strîmte. Am făcut semn și șoferul a oprit. Mi-a deschis ușa din spate și mi-a arătat, cu privirea, să stau în spatele lui. «Să nu-mi iei vizibilitatea în spatele mașinii». Doar atît mi-a spus. Apoi a pornit și pînă la locul nenorocirii nu mi-au adresat nici un cuvînt, nici el, nici ea. A început ori a reînceput, nu-mi dau seama, cearta între șofer și femeia din dreapta. Am înțeles că erau soț și soție. Țipau unul la altul. Din cînd în cînd, bărbatul se întorcea spre ea și îi dădea cîte o palmă ori cîte un pumn. Mașina, în timpul ăsta, o lua spre stînga, mult de tot. Ea nu riposta, ci plîngea, plîngea și îl blestema printre sughițuri. Mă simțeam extrem de prost. Îmi era și frică de devierile acelea care riscau să ne scoată din șosea. Ăsta face accident pînă la urmă, îmi ziceam. Stăteam și priveam înmărmurit și indignat, totodată, cum vînjosul îi tot căra la pumni. Nu îndrăzneam să spun un cuvînt. Dacă intervin, îmi spuneam, ăsta se întoarce spre mine și știu eu ce mai iese. Să mă bat cu el în timp ce mașina zbura cu aproape 100 la oră ? La un moment dat, n-am mai răbdat. L-am rugat să oprească, că vreau să cobor. Nu m-a auzit ori s-a făcut că nu m-aude, nu știu, că n-a oprit. Cearta s-a întețit pe măsură ce se scurgea timpul. Adusă la dis-

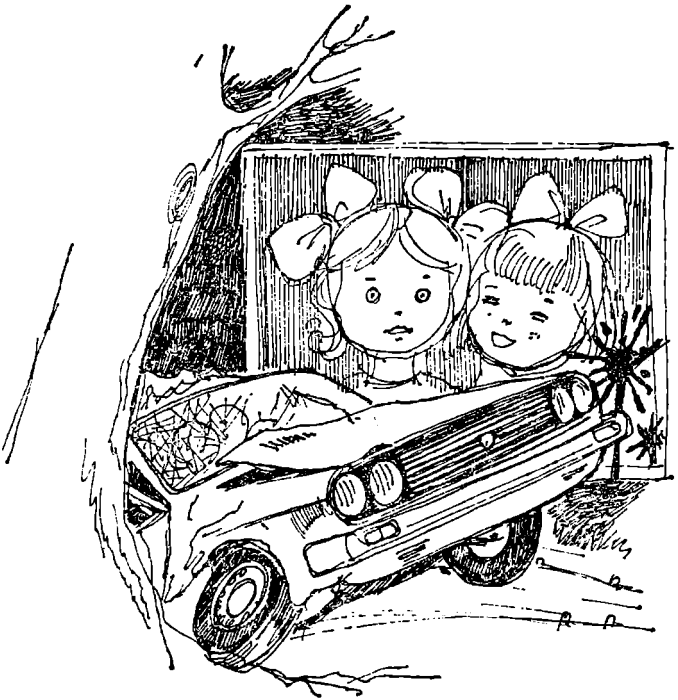

perare, femeia a încercat să riposteze, să-l zgîrie, să-l muşte, iar el o lovea tot mai puternic. Dacă femeia se agaţă cumva de volan, sîntem pierduţi, ne răsturnăm. Apoi s-au mai calmat. El se limita să-i strecoare, printre dinţii strînşi, sudălmi şi ameninţări, iar ea continua să plîngă în hohote. Am înţeles că mergeau la procesul lor de divorţ şi că aveau doi copii mici pe care şi-i revendicau fiecare. Fără să vreau, amă-

nuntele din viaţa lor îmi ajungeau la urechi. Ea îl acuza de beţii permanente, de brutalitate, de bătăile îndurate, iar el, de infidelitate. «Aşa cum l-ai înşelat pe fostul tău soţ cu mine, tot aşa m-ai înşelat şi pe mine cu Mitru şi cîţi or mai fi fost pe lîngă el». «Ai ceva concret, poţi să dovedeşti învinuirile pe care mi le aduci ?» întreabă ea. «Na, concret» şi bărbatul i-a dat una peste gură, de i-a spart buza de jos. Sîngele a început să-i curgă şi se prelingea de pe bărbie pe rochiţa albă de in. Atunci s-a petrecut momentul teribil de care îmi era cea mai mare frică... Femeia apucă de volan şi-l trage cu puterea spre ea. Bărbatul intuieşte pericolul şi trage la rîndul lui volanul în sens contrar. Mîinile puternice ale bărbatului contracarează tendinţa maşinii de a părăsi asfaltul. Şoferul, probabil, a smucit volanul prea tare şi Dacia a părăsit şoseaua intrînd în plută. Sfîrşitul îl aveţi în faţa ochilor. Eu m-am aplecat instinctiv spre dreapta, culcat pe canapea. Cioburile m-au găsit însă şi acolo, iar genunchiul mi l-am lovit, cînd fotoliul din faţă a lunecat spre mine. Cum au ajuns în poziţia asta, îmbrăţişaţi, nu-mi dau seama !"

Din poşeta tinerei a căzut în timpul accidentului o fotografie. A ridicat-o tînărul pasager — martor. Ne privesc două fetiţe, cu ochii ca mărgelele. Oacheşe, şi ele, aidoma părinţilor. Pe verso un scris mic, regulat, al mamei „Liliana şi Mirela cu ocazia excursiei la Tuşnad".

Ulterior s-a aflat că cei doi tineri, el maistru la o uzină metalurgică, ea economistă la aceeaşi unitate, avînd toate condiţiile să-şi crească cele două fetiţe, au ajuns la acest deznodămînt tragic pornind, de fapt, de la nişte nimicuri, bănuieli şi neîncrederi nefondate, discuţii care au degenerat treptat în cer-

turi, în acte de violență. În etapa dinaintea fatalei călătorii, un rol nefast l-au avut excesul de alcool și anturajul martorilor care l-au îndepărtat de familie. „Prietenii" familiei în loc să contribuie la reconciliere, la împăcarea celor doi tineri, s-au împărțit în două tabere facilitînd dezbinarea cuplului.

Ce vină aveți voi, Liliana și Mirela, că ați rămas singure pe lume ?

Privim încă o dată trupurile îmbrățișate strîns, din interiorul mașinii. „Parcă s-au împăcat după moarte", rostește cineva.

DESPRE AMNEZII

Reproșuri urmate de un „plănuleț"

— Au trecut cinci luni de cînd am ieșit din..., greu mi-e să pronunț cuvîntul ăsta, și n-am realizat nimic concret, ceva așa, mai ieșit din comun. Noi, numiți „infractori grei", stăm și ne pierdem timpul cu ciupeli mărunte, atît cît să ne ajungă de pe o zi pe alta. Am ajuns la nivelul cel mai de jos, al necalificaților, al borfașilor de rînd...

— I-a mai tacă-ți fleanca. Îți arde de lovituri mari, ce să mai zic, ți-e poftă iar de niște ani de pușcărie. M-am luat după tine, un om de nimic, un gunoi, și mi-am ratat tinerețea, chiar viața. Eu, om cu meserie mai mult decît bună, electronist, în loc să-mi văd de treaba mea, m-am înhăitat cu un borfaș. Tu n-ai nimic de pierdut, n-ai nici o meserie. Toată viața ta, cînd n-ai fost la răcoare, și se pare că anii petrecuți „afară" sînt mai puțini decît cei cînd ai fost „înăuntru", ai tăiat frunză la cîini. Pînă la 25 de ani, cînd am avut nenorocirea să te cunosc, am fost un om serios, respectat. Tu, piază rea, mi-ai distrus familia — căci din cauza ta m-a părăsit Monica — și m-am îndepărtat de munca mea, pe care am iubit-o atîta și n-aș putea spune că nu mi-e dragă și acuma...

Horaţiu ar fi spus încă multe, dar, făcînd un gest a lehamite, şi-a zis, probabil, că îşi pierde vremea, din moment ce interlocutorul său surîdea ironic, întins pe sofaua jegoasă din cămăruţa închiriată de amîndoi, care servea la toate : bucătărie, dormitor, baie etc.

Faţa buhăită de nesomn şi de băutură a lui Ilarie avea o expresie care arăta, fără tăgadă, că nu dă doi bani pe spusele celui ce vorbea, stînd în picioare, cu mîinile în buzunare, uşor întors spre mica şi unica fereastră a încăperii.

— Neprihănitule, tu, sfîntule, de meriţi să fi pus în ramă, bietul meu minor pe care eu l-am corupt. Cine a făcut pe hîrtie planul primei lovituri, pe care am dat-o împreună ? Cine a fost omul care avea totdeauna „idei" ? N-am fost eu capul bandei, ci un mărunt executant, de teapa lui „Sile-cartoafă" ori a lui „Peşte-gros", care ţi-am fost devotat şi m-am ales cu ce ? Cu resturile. Eu, ca prostul, am mîncat tot, am rămas acum, în plină iarnă, cu jerpeliturile astea pe care le am pe mine şi cu un amărît de cojoc.

— Ce-s eu de vină că eşti beţiv... ?

Tu, în schimb, ai pus bine toată aparatura electronică, în valoare de zeci de mii de lei, şi, la nevoie, nu-mi dai măcar un pol. Iar acum arunci totul pe mine, aşa cum ai făcut la cercetări şi la proces.

Ilarie, după ce i-a trîntit în faţă cuvinte usturătoare, schimbă placa şi începu să se vaite încercînd să inspire mila lui Horaţiu. De fapt, tactică folosită şi altă dată, cînd electronistul, pentru a-şi împăca oarecum partenerul, scotea din bogata lui colecţie o idee, amînînd intenţia de a se angaja chiar mîine.

— Hai, nu te mai tîngui ca un milog, poftim, ia pulovărul ăsta gros, că eu mai am unul. Stai ! Uite

și o sută de lei. Cum ai un ban, un lucru, cum îl dai pe băutură și apoi te tot plîngi. Ia zi, mai bine, ce părere ai de figura asta, pe care o clocesc de cîteva luni ?...

Se dovedește că un uriaș încape în portbagaj

— Nu mi-am dat seama ce s-a întîmplat cu mine, unde mă găsesc. Am avut, la început, senzația că sînt transportat într-un cufăr. Fusesem aruncat în el ca un sac. Mîinile mi-erau libere, dar cînd am încercat să mi le dezmorțesc, mi-am dat seama că n-aveam decît puțin loc să le mișc, iar genunchii îmi ajungeau în dreptul gurii. Eram transportat într-o mașină, căci auzeam zgomotul caracteristic al cauciucurilor rulînd pe asfalt. Întuneric beznă, dar, din cînd în cînd, în locul unde mă aflam, fulgerau luminile unor faruri. După zgomotul lor îmi dădeam seama că erau camioane grele care circulau din sens opus. Am început să pipăi în jurul meu. Erau fel de fel de obiecte care se găsesc de obicei în portbagajul mașinilor : coarbă, cric, roata de rezervă. Era clar, mă aflam băgat într-un portbagaj de mașină. Simțeam o durere, surdă la început, apoi ascuțită, care creștea mereu în zona stomacului. Instinctiv, mîna mi s-a îndreptat spre locul durerii. În drum spre stomac, degetele au întîlnit partea de jos a închisorii mele. Catifea. Aha, o mașină dichisită, deci ! Mi-am găsit repede rana. Ceva umed, ușor cleios, m-a dumirit că e vorba de sînge. Pipăind, dădeam de sînge, peste tot, pe pantaloni, pe haină. Podeaua se acoperise chiar cu o mică baltă. Am intrat în panică. Să-mi tamponez rana cît mai repede, să opresc scurgerea sîngelui

erau dorințele ce mă stăpîneau cu înfrigurare. De băgat mîna în buzunar, nici vorbă nu putea să fie. Îngustimea locului nu permitea o asemenea mișcare. Atunci, poate găsesc ceva în jurul meu. Pe roata de rezervă am dat peste ceva. Ce poate să fie ? Da, o piele de căprioară uscată și moale. Am presat-o peste rană. Dar, ia stai, nu cumva e mașina mea ? Căptușeala de catifea, pielea pusă la uscat pe roată, cutia de piese de rezervă din lemn lustruit, ordinea în care se aflau aranjate toate, exact ca în Dacia mea. Nu, nu poate să fie o coincidență. Întrebarea : «cum am ajuns în închisoare ?» mi-am pus-o mai tîrziu. În primele momente mă frămînta altceva, să-mi salvez viața. Cînd în șoldul drept am descoperit al doilea «izvor» de sînge, mai mic însă, m-am înfiorat. N-aveam la îndemînă altceva decît primul obiect pe care, însă, îl presam puternic pe burtă. Simțeam sîngele cum se strecoară prin spațiul dintre corpul meu și pielea de căprioară. Și o dată cu sîngele, se scurgea, parcă, viața din mine. Cum am ajuns în portbagajul mașinii mele ? Oare capacul e încuiat ? Împing ușor zăvorul. Capota se deschide. Mă cuprinde o ușoară toropeală. Continui să fiu încă conștient. Rezistența neobișnuită și voința mea au fost hotărîtoare. Mi-au trecut prin minte secvențele din «Vraciul», unde profesorul nu-și amintește cum a ajuns zvîrlit pe gunoaie. Așa și eu. Nu-mi aminteam nimic. Cînd, dorind să ocup o poziție mai «bună», am atins cu ceafa roata de rezervă, o durere ascuțită m-a făcut să strîng din dinți. Între timp mașina oprește. Aud voci. Nu deslușesc ce se discută, dar puțin mă interesează acum acest lucru. Cu un ultim efort împing capota în sus și ies din capcană. Culmea, pot merge ! Încerc chiar să fug. E mai mult un țopăit

caraghios. Strig, strig puternic. Ajutor ! Ajutor ! Mașina nu mai e la locul unde am lăsat-o. Îi disting luminile roșii de la spate. Or fi sesizat evadarea mea ? Dumnezeu știe. Cad în brațele primilor doi oameni care aleargă spre mine...

— Apoi ! ? întreabă medicul.

— Apoi nu mai știu, m-am trezit aici, la spital.

Strădaniile medicilor nu rămîn fără folos

La spital se dădea o luptă înverșunată pentru salvarea vieții lui Adrian. Deși pierduse foarte mult sînge, organismul lui robust, ieșit din comun, a fost aliatul cel mai de preț al medicilor. Ce-i drept, nici loviturile aplicate cu cuțitul n-au atins organe vitale, deși au trecut milimetric pe lîngă ele. Rănile s-au vindecat, dar omul nu putea să-și amintească nicicum împrejurările în care a fost lovit și introdus în „capcana" întunecoasă. Un amănunt deloc lipsit de importanță a fost descoperit la spital. Concomitent cu rana provocată în zona cefei de lovirea cu ceva asemănător unui lemn și care se aprecia că determinase starea de amnezie în care se afla omul, doctorii constataseră că în jurul gîtului acesta avea un „colier" vînăt. „Probabil că răufăcătorii încercaseră să-l sugrume, dar n-au dispus de timpul necesar pentru a duce o asemenea „operație" pînă la sfîrșit. „E posibil că și uriașul a opus o dîrză rezistență", își dădu cu părerea unul dintre medici. „Te doare aici, Adrian ?", și doctorul palpă ușor „șanțul" lăsat de obiectul necunoscut în jurul gîtului omului. „Foarte puțin !" „Îți amintești cum te-au «garnisit» cu un asemenea semn ? Dar încăierarea unde s-a produs ? Ce au vrut oamenii aceia de la tine, cum, de ce te-au lovit cu cuțitul ?" Omul răs-

punde negativ. Nu-şi amintea nimic, nici măcar motivul plecării de acasă cu maşina nu-l putea reface. Deapănă însă amintiri din copilărie, din perioada cînd era în armată, despre logodna lui cu Natalia, apoi povestea despre copii, despre fabrica unde lucra ca matriţer. Relata cum şi-a petrecut ziua cu pricina, totul pînă în jurul orei 14, cînd au prînzit cu toţii, Adrian, Natalia şi cei doi copii. Dădea amănunte chiar şi despre meniul din ziua respectivă. După care mintea i se întunecă. Aici, la ora prînzului, se termină duminica lui Adrian. Soţia povesteşte doctorului că omul a plecat spre seară cu maşina să-i aducă la ei pe socri. Ţineau mult să petreacă seara împreună la o partidă de remy. Faptul nu e confirmat însă de bărbat. „Cum adică, Adriane, nu-ţi aminteşti că te-am ajutat să dai husa jos de pe maşină, că te-am condus pînă la poartă, că ţi-am spus să nu zăboveşti prea mult ?", îl chestionează Natalia. Omul se uită lung. Parcă femeia i-ar vorbi în altă limbă.

Psihiatrul încerca întregul arsenal folosit în asemenea cazuri. Prin diferite asociaţii de idei, de fapte, de împrejurări, căuta să-l apropie pe Adrian de momentele premergătoare întîmplărilor prin care a trecut. S-a încercat reconstituirea întregului lanţ de fapte, dar cum să realizezi acest lucru cînd îţi lipsesc atîtea verigi ? „Nu-şi aminteşte nici măcar un singur crîmpei din momentele premergătoare plecării cu maşina. Normal ar fi ca amnezia să înceapă din momentul loviturii primite în cap. Interesant este totuşi că şi-a recunoscut cu uşurinţă portbagajul maşinii. Ne-a povestit cum a cumpărat maşina, alte detalii referitoare la reparaţiile făcute, modul cum a folosit-o, kilometrii pe care i-a parcurs, dar cînd ajunge la episodul plecării în cursă, stop, rămîne blocat. Tre-

buie să perseverăm, altă cale nu există". Pentru medicul care îl îngrijea pe Adrian și care își împărtășea în acest fel impresiile despre bolnav, unui coleg, readucerea la normal a tînărului devenise o adevărată obsesie.

Dr. Vlaicu sconta pe o asociere între figurile celui sau celor care îl atacaseră pe Adrian, cu unele pe care acesta le vedea în spital în fiecare zi, dar nu credea că aceasta se va produce atît de curînd. Cînd pe culoar brunetul i-a cerut lui Adrian un chibrit, o rază a străfulgerat ochii celui care solicitase focul. Erau la fel cu ochii bărbatului care îl priviseră, îngroziți de forța lui, atunci cînd Adrian s-a opus din răsputeri atacatorilor ce urmăreau să-l sugrume. Matrițerul n-a mai oferit cutia de chibrituri. Și-a retras iute mîna și a luat-o la fugă spre cabinetul doctorului Vlaicu, de parcă brunetul ar fi fost lepros.

Intrarea precipitată a omului care abia mai respira, în cabinet a provocat nemulțumirea medicului. Acesta, în prima clipă, din cauza semiîntunericului, nu l-a recunoscut pe Adrian.

— De ce, Ana, nu veghezi cine intră ?

Fata era și ea surprinsă. Nu știa ce să răspundă.

— Domnule doctor, l-am văzut, l-am recunoscut, vorbi repezit bolnavul. El este, ăla cu ochii îngroziți, ăla care voia să-mi ia viața, care mă strîngea de gît cu o sfoară subțire, dar tare !

— Revino-ți, omule, în fire, stai aici pe scaun și bea puțină apă. Aici ești în siguranță.

— Vă... vă rog numai să încuiați ușa !

— Asta și fac, uite am întors cheia.

— Ăștia îs capabili să mă omoare, domnule doctor, vedeți dacă nu cumva s-au luat după mine, cereți ajutoare.

Medicul formă un număr fictiv şi ceru autoritar doi oameni care să întărească paza.

— Bine, vă mulţumesc, domnule doctor, acum m-am mai liniştit. Să vă povestesc...

— Asta te şi rog, dragul meu !

— Mergeam cu maşina spre socrii, cînd doi tineri, amîndoi în jur de 30 de ani, mi-au făcut semn de oprire. Asta-i greşeala mea, că sînt om bun cu toată lumea. Nu pentru cîţiva zeci de lei pe care îi primesc pentru nişte curse. „Du-ne în cartierul «Barajul», uite 100 de lei. Bag banii în buzunar şi mă îndrept spre locul dorit de tineri. Îmi cer să reduc viteza şi gîndesc că vor coborî. Dar nu, poruncesc să întorc şi să-i transport la „Izvorul Nou". „Oameni buni, dar pînă acolo sînt 20 de km şi eu mă grăbesc la socrii". Am redus viteza pentru a-i invita să coboare. Locul era întunecos. La nevoie, le vin de hac, mă gîndeam. Am fost doar în echipa de lupte. Tinerii arătau destul de prost. Slabi, pirpirii. Nici nu visam că mă vor doborî. Trebuie să recunosc că lovitura cu cuţitul a fost de profesionist. „Na, socri, să te saturi". Am simţit o durere ascuţită în burtă. Lama a scăpărat din nou. M-am ferit şi m-a nimerit în şold. Continuam să mă opun. Devenise clar pentru mine că doresc să mă înlăture de la volan şi apoi să-mi fure maşina. Instantaneu, la fel ca şi loviturile cu cuţitul, a fost şi prinderea mea cu laţul de către cel care ocupa locul pe canapeaua din spate. Mi-l strîngea cu răutate şi încordare în jurul gîtului. Eram încă lucid. Mi-am dat seama că trec pe lîngă moarte. Dacă nu-mi arunc în luptă toate forţele de care dispun, sînt terminat, îmi ziceam. Strînsoarea, ca urmare a rezistenţei mele, slăbea uşor. Eu însă simţeam că sînt la capătul puterilor. Căzînd cu piep-

tul pe volan, au crezut probabil că m-au omorît. Auzeam voci, înțelegeam perfect ce vorbesc. „Grea e namila asta", a rostit unul. Îmi dădeam seama că nu mai pot opune o rezistență serioasă, cînd, în timp ce mă cărau, l-am lovit în față cu pumnul pe negricios. Individul a înjurat, cei doi continuînd „transportul". Am realizat că lovitura fusese slabă. Nu mai aveam forță. Apoi a urmat fulgerul la ceafă și m-am trezit în portbagaj. Din acest moment cunoașteți istoria". Lanțul caznelor prin care trecuse Adrian era reconstituit. Lipsea doar o singură verigă, care însă se deducea perfect : cea a introducerii lui în portbagaj. Doctorul Vlaicu era satisfăcut. Încă un caz, nu simplu, fusese elucidat. Cealaltă parte a zalelor care mai lipseau, drumul infractorilor după ieșirea din portbagaj a lui Adrian, o va descifra probabil miliția.

Lupii adulmecă prada, dar ezită s-o înhațe

„Noroc de loviturile tale magistrale cu cuțitul, Horațiule, căci altfel nu puteam birui namila asta. A încăput în portbagaj ca o valiză elegantă de voiaj. Cred că e mai bine să folosim județenele și comunalele. Naționalele îs prea bătătoare la ochi. Redu viteza !" Zări un cetățean la marginea drumului și se hotărî să-l întrebe : „Măi, nene, te văz fumător. Uite un pachet de «Snagov»". „Vă mulțumesc, tocmai n-aveam țigări". „Nu te supăra, spre Valea cu Brazi, ăsta-i drumul, la dreapta ?" Omul, mulțumit de darul făcut, e mai mult decît amabil. „Da, domnule, o luați după aia la stînga și apoi la cantonul cu țiglă de lîngă linia ferată, din nou la stînga. O țineți așa pe lîngă drumul de fier cam șase-șapte kilometri și virați la

dreapta. Drumul nu mai este asfaltat, dar e bun, n-are gropi. «Valea» e un cătun, de aici pînă la oraș nu-s decît doi pași. E o scurtătură bună. Pe național ocoliți mult". „Noroc bun și mulțumesc". „În plus, evităm și postul de control", zise Ilarie pentru ai săi. „Dar să vedem care mai e starea coletului nostru. Pe aici e pustiu. Mai mergem un pic și oprim". Horațiu deschise capota. Nu mai putu rosti un cuvînt. Apoi, treptat, treptat, se dezmetici. «Coletul» s-a evaporat, Ilarie. Poți să crezi așa ceva ?" „Cum, mă, cu două lovituri în burtă și un juvăț de gît ? Păi ce, ăsta e Rasputin ?" „Sîntem în găleată dacă uriașul a ieșit, bine mersi, din «coteț». La ora asta miliția e în temă cu toată tărășenia. Și noi care credeam că se va duce de-a berbeleacul exact pînă la «Izvorul Măcieșilor», cu 200 de metri mai jos de aici". Pînă la oraș, cale de 20 de kilometri, cei doi n-au mai schimbat o vorbă. Într-un tîrziu, tot „omul cu idei" a deschis vorba. „Planul trebuie schimbat complet. Raidul de noapte nu mai ține. În ultimii ani, pe ăștia, cînd e cîte o alarmă, îi găsește la toate încrucișările. Te caută pînă și în dinți". "Poate să ne caute, noi avem numere cu SV, cele originale sînt de mult pe fundul bălții". „Tolomac ca totdeauna, așa-i rămas. Păi avem acte pentru numărul ăsta, am eu permis ? În plus, pe balta de sînge din portbagaj poate pluti o barcă". Cei doi intrară în oraș pe un drum lăturalnic, puțin circulat, plin de hîrtoape, folosit mai ales pentru transportul gunoaielor. În parcarea principală a orașului sînt frumos aranjate sute de mașini ale locuitorilor din cartierul apropiat. La sutele de prelate se mai adaugă una. „Nimeni nu dă atenție mașinilor cu prelată deasupra. Dacă ar fi nouă aș mai zice, dar a noastră e anonimă, arsă de soare, pare de vreo trei-patru ani

vechime. Presară și tu, Ilarie, niște praf pe numărul desenat de mine. Prea bate la ochi vopseaua albă proaspătă". „Ce număr îi dăduși Horațiule ?" „Păi, așa, unul mai mare și în nici un caz de Suceava". „Cum adică mai mare ?" „Păi, 3... 11579, cu inițialele județului unde ne aflăm". „Și nu mai facem raidul nostru ?" „Ilarie, tu te-ai țicnit. Vrei să intrăm în gura lupului ? Luăm trenul ca niște cetățeni onorabili și mergem acasă. Așteptăm pînă se mai liniștesc lucrurile și revenim la mașinuță. Cei 5 000 pe care îi luarăm din haina uriașului ne ajung cîteva zile, nu ?" Zis și făcut. Băieții ajung la baza de plecare, în cămăruța lor mizeră, unde totuși n-o duc rău deloc. Artileria dopurilor ce zboară unul după altul, șepticul care alungă plictiseala „ajută" ca zilele să treacă repede.

Ce se întîmplă la miliție ? Aici se știe cum s-au derulat lucrurile, secvențele cu lupta din mașină, cu plasarea lui Adrian în portbagaj, cu „evadarea" acestuia etc. Portretul robot, elaborat pe baza descrierii amănunțite a feței lui Ilarie de către Adrian, a condus mai departe la album, unde fotografia acestuia, omul cu 14 ani „afară" și 16 ani „înăuntru", ocupa un loc de onoare în galeria tristelor figuri. „Da, ăsta e, îi recunosc perfect sprîncenele negre îmbinate, obrazul buhăit, privirea care..."

Într-una din seri, pe cînd în cămăruța sordidă „flăcăii" ajunseră mize foarte ridicate, la kilometri distanță, în orașul liniștit, cu aer ozonat, un puști îl întreabă candid pe taică-său : „Tăticule, cam ce progrese am făcut noi pe linie de motorizare, cînd zic aceasta înțeleg orașul nostru ?" („Ce întrebare de

încuietoare, și ce mai exprimare ! ! Sînt dați dracului puștii ăștia. Cum îmi formulam eu întrebările pe care i le puneam tatălui meu, pe cînd aveam 12 ani, și cum vorbește ăsta micul", își zise, vădit satisfăcut, inginerul). „Te-aș ruga să fii, totuși, ceva mai precis, Radule !" „Adică, la ce număr de mașină am ajuns, aici, în urbea noastră ?" „Dacă aș lucra la circulație — compartimentul de evidență auto —, ți-aș putea spune, dar așa... regret". „Bineînțeles nu pretind un răspuns exact, ci așa... aproximativ..." „După cîte știu am ajuns la 3 cu patru cifre". „Tată, nu te supăra, cred că nu ești în temă. Eu am văzut azi un trei cu cinci cifre scris pe o prelată. Cu cinci din cîte știu sînt numere numai în București". „Cred că ai fost tu distrat. Nu poate exista așa ceva". „Binee, hai jos la parcare. Mașina e la doi pași". „Zău, Radule, ai cîteodată niște idei... Dar acum dacă m-am angajat în jocul tău aiurit, hai !" Într-adevăr, pe prelata unei mașini e scris un număr cu vopsea albă, cu cifre mari. Se vede bine, la lumina becului cu vapori de sodiu, 3... 11579. „Ridică ușor prelata, Radule !" Privirea inginerului, șofer vechi, obișnuită cu detalii de tot felul, cu spirit ascuțit de observare, distinge repede că e vorba de ceva în neregulă. Numărul „original" e de Suceava, șuruburile strînse pe jumătate, ca și cum cineva grăbit n-a avut timp să le fixeze bine, amprentele de culoare maro, arătînd a fi urme de degete, pe capota portbagajului și aripa din dreapta...

Perspicacitatea lui Radu a reprezentat punctul forte în darea peste cap a planului lui Horațiu. Faptul că puștiul a sesizat inadvertența numărului, iar infractorii au scăpat acest amănunt, a grăbit decisiv deznodămîntul.

A urmat „strîngerea laţului" în zona unde fuseseră semnalaţi infractorii. În 48 de ore, „afacerea" era încheiată. Răufăcătorii prinşi, maşina restituită, bunurile înapoiate păgubaşilor.

Doctorul Vlaicu a trecut şi ultimul său caz, al lui Adrian, în monografia sa cu o denumire sofisticată, care însă mai simplu şi mai pe înţelesul tuturor înseamnă „Despre amnezii".

MAI DEPARTE, CE SĂ VĂ POVESTESC...

Ori cîtă imaginaţie ar avea cineva, chiar dintre oamenii „specializaţi" în a inventa fapte, întîmplări, şi tot nu va putea, nici pe departe, egala episoadele, uneori de-a dreptul incredibile, pe care le scoate la iveală viaţa, realitatea. Şoseaua oferă şi ea, deseori, destule „aventuri", nebănuite enigme. Secvenţele se succed aci, pe drum, cu o iuţeală de necrezut. În urma lor se aşterne, nu o dată, tăcerea. Adeseori nu există nici un martor, nimeni care să dea cel mai mic indiciu, cea mai banală relaţie despre modul cum s-au întîmplat lucrurile. Pînă la urmă însă, cel mai adesea, adevărul iese la suprafaţă ca untdelemnul.

Omul îmbrăcat cu o scurtă din piele, cu şapca trasă pe ochi, stătea aşezat, aidoma ca pe un scaun, pe crengile dese şi puternice ale arbuştilor de munte, ceva în genul jneapănului, privind cu ochii imobili undeva spre coamele înzăpezite ale munţilor, care se conturau în depărtare. Spatele îi era rezemat pe nişte ramuri mai înalte, care îndeplineau rolul unei speteze de scaun.

Cînd cei trei, omul între două vîrste, înalt, negricios, femeia micuţă şi bondoacă, cu nişte ochi ca de viezure, şi copilul, un puşti de vreo şapte ani, îmbrăcat într-un costum cadrilat, au coborît din Skodiţa

galbenă și s-au îndreptat spre pîlcul de molizi aflat la 15—20 m de șosea, un stol de ciori, deranjate atît de matinal, a pornit în zbor, exact peste boschetul cu pricina, începînd a se învîrti deasupra lui. Involuntar, privirea durduliei a urmărit traiectoria păsărilor, descoperind, deodată, pe omul cocoțat pe crengile boschetului. Să vezi un om, în asemenea poziție, la ora 5 dimineața, într-un loc unde te aștepți atît de puțin la un asemenea spectacol bizar, e într-adevăr prilej de zdravănă sperietură, mai ales pentru o femeie. Țipătul puternic, ascuțit, al bondoacei, i-a oprit din drum pe bărbat și pe copil, care s-au întors brusc spre femeia ce îi urma la distanța de cîțiva pași. „Ce-i mamă ? m-ai speriat !" Bărbatul, surprins și el, nu zice nimic, dar privește mustrător spre „bulgărele de seu". „Uite, Sandule, un om cocoțat pe boscheți. Stă nemișcat parcă contemplînd peisajul". Negriciosul se îndreptă cu pași repezi spre locul unde arăta cu mîna femeia. „Da, l-am zărit", confirmă el.

Cei 50 de metri care îl mai despart de „obiectiv" îi parcurge aproape în fugă. Se oprește în fața omului impasibil, nemișcat, în ciudata lui poziție. Apoi îngînă „bună dimineața", timid, la care omul nu numai că nu răspunde, dar nu-și întoarce nici măcar capul.

Brunetul face, cu pași rari, înconjurul boschetului pentru a examina ciudata arătare, din toate pozițiile. Făcîndu-și curaj, atinge cu mîna dreaptă brațul stîng al omului. Acesta nu reacționează, dar se înclină ușor spre dreapta, aidoma unui manechin, aflat în echilibru precar. Nevasta și băiatul nu îndrăznesc să se apropie de locul cu pricina. Privesc mișcările tatălui, cam de la 10 metri. „Rodico, cred că e mort, dar cum de a ajuns aici ?" Abia acum, cînd bărbatul

examinează capul omului, observă rana adîncă din spatele urechii stîngi, obrazul vînăt și zgîriat al cadavrului. Apoi, privirea negriciosului coboară spre pulpana și mîneca dreaptă a hainei, rupte și pline de praf, pantalonii descusuți, care lasă să se vadă un genunchi tumefiat.

„Să ajungem cît mai repede în prima comună. Trebuie anunțată miliția. Hai, Ovidiule, nu te mai holba atîta. Nu-i spectacol pentru copii". Băiatul se pune în mișcare în direcția solicitată, însă cu capul mereu întors spre ciudatul cadavru.

„Ce să fac, n-am văzut niciodată un om mort stînd așa... Singurul a fost bunicul, dar el era în sicriu și avea ochii închiși", ține să precizeze puștiul.

„Rodico, dar cu camionul acela ce-o fi ? Cu ușa dinspre mijlocul drumului deschisă, cu farurile aprinse... auzi ? funcționează și motorul. Unde o fi șoferul ?"

În apropierea cabinei, pe drum, în neorînduială, tot felul de scule și piese, chei, șurubelnițe, un cric, niște bujii, o curea de ventilator. Mă rog, aspectul clasic al unei mașini rămase în pană, la care se lucrează.

După o oră, concluzia e clară. Șoferul autocamionului a fost acroșat de o mașină, tocmai cînd reușise să-și pună motorul în funcțiune și își strîngea calabalîcul întins pe jos. A fost tîrît pe asfalt. O spuneau rănile și obrazul zdrobit. Apoi, făptașul ori făptașii au așezat, în bătaie de joc, victima în poziția caraghioasă găsită de familia lui Sandu.

„Cînd se întîmplă asemenea accidente, sînt anunțați întotdeauna responsabilii atelierelor unde s-ar putea adresa șoferii încă necunoscuți, pentru repara-

rea mașinii. A fost și la Service-ul meu un locotenent. Îl cunoaștem bine cu toți, băiat simpatic, glumeț. Își face reviziile la noi. Apreciază meșterii mei. Are o Dacia albastru-indigo. În calitate de responsabil, l-am încredințat că îl vom anunța deîndată dacă apare ceva suspect. La plecare, cînd mai avea 10 pași pînă la poartă, s-a răzgîndit parcă, întorcîndu-se din drum. «I-a să vedem împreună, Bănică, mașinile aflate în reparație. Le-aveți înregistrate, sper ?» «Bineînțeles, tovarășe locotenent», zic. Le trecem apoi în revistă. Eu fac prezentările. «Asta îi a celui care s-a răstrunat în curbă, aci la 3—4 kilometri. Skodița roșie, fără acoperiș, e cea care a intrat sub autotrenul al cărui șofer coborîse să-și ia țigări. Mare noroc au avut ocupanții. Puteau să fie morți cu toții !» Tovarășul locotenent se oprește în fața mașinii și întreabă : «Tovarășe Oprean, dacă nu mă înșel, asta-i mașina dumneavoastră ?» Oprean, tinichigiul, se face ca varul. «Da, n-ați greșit, e a mea. O parchez întotdeauna în curte. Afară, pe drum, poate fi lovită». «Dar unde ai garnisit-o așa frumos, nea Oprene ?" spune ofițerul ușor surprins, aplecîndu-se spre capota înfundată a mașinii. «Era noapte și n-am sesizat o curbă mai strînsă, lîngă cabană... știți... la Vadul Berbecului». Abia cînd Oprean al meu a început să se bîlbîie, să se contrazică, să facă fețe, fețe, locotenentul a început să intre la bănuială. «Spuneai că ai șters parapetul cu partea dreaptă. Curios, pe mașină n-au rămas nici un fel de urme. Doar capota motorului și bara de protecție sînt înfundate, iar farul din dreapta spart. Ne vom clarifica însă mai bine, cînd vom vedea urmele rămase pe glisiera metalică, acolo lîngă Vadul Berbecului. Plecăm acolo. Vă rog să poftiți în mașina noastră, tovarășe Oprean !». «N-are rost

să batem drumul de pomană, tovarășe locotenent. Lucrurile s-au întîmplat altfel. O singură rugăminte am. Să nu afle cumva nevastă-mea». «Nu-i vom spune nimic !» «M-am lăsat îmbrobodit de Ciprian, cabanierul, spune Oprean. Pentru că i-am făcut o reparație fainâ, m-a invitat sîmbătă seara, la cabană. Mi-a spus că o să vină și o fătucă care vrea, musai, să mă cunoască. Lucrează la „Filatură", 20 de ani. Colegă de schimb cu Vetuța lui... Nevestei i-am spus că merg după materiale, la oraș, și o să întîrzii. La înapoiere, în mașină eram toți patru. Fata mă invitase să-i văd garsoniera. Cînd l-am lovit pe om, Cornelia, «fătuca», tocmai îmi explica pe unde trebuie să merg, ca să ajung la blocul unde stă ea. Cînd ne-am apropiat de el, șoferul nu mai sufla. Dacă mai avea vreo șansă, îl duceam la spital, nu-l lăsam eu pe drum, în nici un caz». «Dar cum a ajuns cocoțat pe boscheți ?» «Cabanierul și cu concubina lui erau făcuți bine. Nu prea i-a impresionat ce se întîmplase. Au zis să-l așezăm așa, frumos, pe tufe. Să mai *vadă* și el pentru ultima oară plaiurile noastre atît de faine. Cornelia s-a opus. Ceilalți doi se veseleau. Tot îi dădeau : «morții cu morții, viii cu viii». Ba, cabanierul a desfundat chiar o sticlă cu vin din portbagaj. Am băut și eu din sticlă, de ce să nu recunosc ! — am lăsat apoi pe cei trei în oraș, iar eu am dus mașina la atelier. Acasă nu puteam s-o garez, căci trebuia să-i explic nevestei unde am lovit-o. Și așa am avut discuții»... Mai departe, ce să vă povestesc ?! Omul a relatat ce scandal i-a făcut nevasta, de parcă asta era important. Cam asta este istoria. Am fost martor la declarația vinovatului și, nu știu de ce, parcă mă simțeam și eu responsabil."

CRUȚAȚI-MI VIAȚA MEA TÎNĂRĂ !

Atmosferă specifică sfîrșitului de an școlar : destindere, relaxare, gînduri de vacanță, pentru unii, eforturi suplimentare cu scopul de a „repara" ce se mai poate la un obiect sau altul, pentru alții, și mai ales obsesia „treptelor", remarcată, ce-i drept, mai mult la unii părinți, decît la unele odrasle. Înțesate de copii, invadate de voioșia lor, pline de verdeață și flori, parcă mai multe în acest an ca niciodată, bulevardele au întinerit peste noapte. Dispoziția noastră se modifică și ea, instantaneu, la impactul cu defilarea masivă de tinerețe. Fără voie ne amintim de copilărie, uităm, măcar pentru cîteva clipe, de preocupări, de griji, ne bucurăm sau ne cuprinde nostalgia.

Drumul spre casă al Marinei suferea o modificare de cîte ori întovărășea o colegă avînd un picior cu malformații de pe urma unei poliomielite. Pe fața cu trăsături atît de fine a Marianei se citea umbra de tristețe, de amărăciune caracteristică oamenilor infirmi.

„Cîte faci pentru mine, scumpa mea Marina ! Uite, a trecut un an de cînd m-am mutat la școala asta. Mi-ai fost mai mult decît o soră. M-ai încurajat în clipele dificile, m-ai ajutat la lecții, m-ai apărat de

răutăţile unor colege şi ţi-ai mai găsit chiar timp să mergem împreună la teatru, la cinema. Cum să-ţi fiu recunoscătoare ? Să ştii că m-am bucurat din suflet că ai ieşit prima din clasă". „Ce vorbe sînt astea, Mariana ? În prietenia noastră noi pornim de pe poziţii egale. Greutăţile acestui an crezi că le-aş fi de-

păşit fără sprijinul şi generozitatea ta ? Îţi aminteşti cartea din care ne-a citit tovarăşa dirigintă cuvintele acelea frumoase despre prietenie ? «Cel mai mare dintre toate bunurile, tot atît de necesar vieţii ca apa, focul şi aerul ; ea este pentru om ceea ce este soarele pentru natură». Şi acum, la revedere scumpa mea Mariana, pe mîine. Uite, am ajuns la tine. Pa !"

Cu gîndul la suferinţele ascunse, nemărturisite ale Marianei, Marina coboară de pe trotuar cu intenţia de a traversa strada. Se împiedică, însă, de o piatră dislocată din pavaj şi cade în genunchi pe porţiunea dintre liniile de tramvai. Fata încearcă să se ridice, dar ezită pentru cîteva secunde. Pe faţă i se citeşte suferinţa. Probabil o rană serioasă, o luxaţie. În acel moment, tramvaiul s-a pus în mişcare din staţia ce se afla la mică distanţă : şapte, opt metri. Aude fîşîitul specific mersului tramvaielor silenţioase şi brusc îşi îndreaptă capul spre vagonul ce se apropia de ea. Nu mai are timp să se ferească. Parcă hipnotizată, ridică doar mîinile în semn de apărare. Pe faţă i se citeşte groaza amestecată cu implorarea. „Cruţaţi-mi viaţa mea tînără !", pare a spune Marina. S.O.S.-ul fetei rămîne un semnal fără răspuns. Vagonul masiv o izbeşte în plin. Se aude doar un ţipăt curmat brusc, urmat de zgomotul înfundat al roţilor care trec peste corpul fetei şi îşi continuă mersul, pînă cînd, mai departe, la vreo 15—20 metri tramvaiul se opreşte.

Cei din jur, aşa cum se întîmplă întotdeauna cînd un eveniment stradal se consumă în cîteva secunde, rămîn pentru cîteva clipe înmărmuriţi. Femeile îşi duc mîinile la ochi, altele la gură. Chiar bărbaţii, mai tari, mai rezistenţi în asemenea situaţii, privesc îngroziţi, strîngînd din dinţi. Apoi, după stupoare, în-

cepe harababura tipică unor asemenea întîmplări, cînd toată lumea vorbește deodată, țipete, păreri, opinii contradictorii, oferte de a depune mărturie. „Eu am văzut tot". „Ba eu, că eram mai aproape !"

Isprava aparține unui „instructor" care, paradoxal, învață pe alții ceea ce nu știe el. În locul vatmanului coborît din tramvai, din pricina unei necesități fiziologice, a trecut din proprie inițiativă „profesorul". „Nu ne putem permite să facem lumea s-aștepte. Am pornit tramvaiul urmînd să-l iau pe vatman la turul următor. Da, am văzut fata. Eram sigur că se va ridica". După întrebarea : „De ce n-ați frînat, sau mai bine să fi renunțat la pornire pînă ce linia era liberă ?", urmează o pauză prelungită, penibilă. Adevărul e că „profesorul" s-a încurcat printre comenzi, s-a pierdut și a trecut cu tramvaiul ca un tăvălug peste corpul fetei. „Cine să-și fi închipuit că tînăra nu se va ridica ?" Din nou aceeași concepție nocivă a conducerii agresive, nu preventive, sintetizată în expresii ca : „Am sperat, am crezut, mi-am imaginat că celălalt mă va observa, mă va ocoli, mă va evita, va elibera drumul, va frîna, va accelera, va opri etc."

...„Parcă o vedem umblînd prin casă, ori la masa ei de lucru, rîzînd, cîntînd, risipind în jur căldura ființei ei, bunătatea, generozitatea", ne spunea mama Marinei. Ce sens mai are pentru mine și tatăl ei viața, fără copilul nostru iubit ?"

O regretă toți : colegele, profesoarele, copiii din cartier.

SEMNE... REGULI... ATITUDINI...

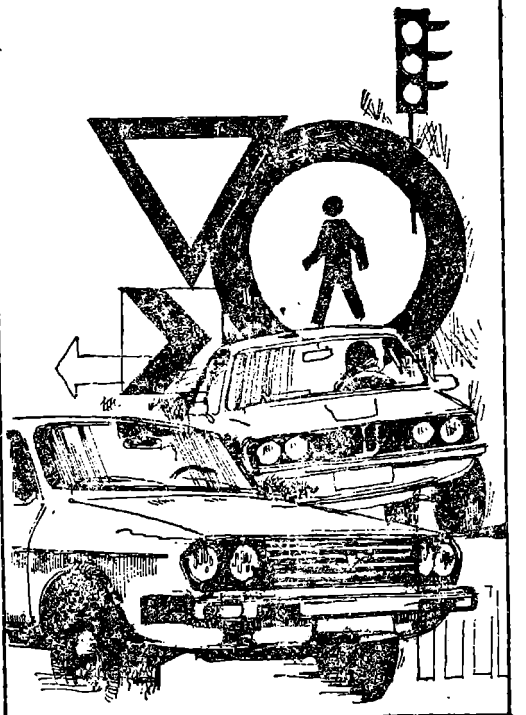

MĂRIA SA... SECUNDA !

Definit ca unitate de măsură pentru lungime, metrul constituie totodată unitatea de măsură a vitezei de deplasare a vehiculelor. Înmulțit de o mie de ori și raportat la o cantitate anume de timp, indică numărul de kilometri parcurși într-o oră. Vreme îndelungată omenirea a fost pasionată de kilometrii-oră și mulți ani unul din principalele criterii referitoare la performanțele automobilelor l-a constituit kilometrii-oră ce puteau fi atinși. Douăzeci de kilometri pe oră ! Cincizeci de kilometri pe oră ! O sută de kilometri pe oră ! Două sute de kilometri pe oră ! Trei sute de kilometri pe oră ! Erau valorile care au jalonat etapele de dezvoltare a autovehiculului. Căci, pe măsură ce atingeau viteze mereu mai ridicate, automobilele sufereau o serie de modificări constructive, ce le măreau rezistența, stabilitatea, căpătînd, concomitent, și o linie aerodinamică tot mai pronunțată.

A fost o evoluție ascendentă, rapidă, care a atins culmi nebănuite la început. Dar, iată, în sfîrșit, s-a observat că, în febra goanei după noi kilometri-oră, a fost omis un factor. Cel mai important. Factorul om ! Nu s-a ținut seama de faptul că omul nu-și poate perfecționa reflexele, capacitatea de observare

şi acţionare în ritmul în care este capabil să sporească viteza de deplasare a autovehiculelor. Şi chiar dacă maşina „zboară" cu 300 pe oră, omului aflat la volan îi trebuie circa o secundă de cînd observă un obstacol şi pînă mută piciorul de pe acceleraţie pe frînă. Circa o secundă care, la viteze tot mai mari, înseamnă parcurgerea unei distanţe de asemenea tot mai mari. Nu e de mirare, dacă avem în vedere că la modesta viteză de 40 km/h, într-o secundă, maşina parcurge peste 11 metri ! Banal ! Adevăr elementar, dar care trebuie des... reamintit ! Şi în timp ce într-o serie de ramuri ale sportului, ca : atletismul, înotul, canotajul etc. secunda a devenit o unitate de măsură total nesatisfăcătoare, recurgîndu-se, pentru departajarea concurenţilor, la diviziunile ei, respectiv la zecimile şi sutimile de secundă, în conducerea autovehiculelor s-a ajuns treptat la constatarea înţeleaptă că valoarea vitezei se cere preţuită nu atît în kilometri-oră, cît, mai ales, în metri-secundă. Pentru că trebuie ţinut seama nu numai în cît timp se ajunge la destinaţie, ci şi cu cîtă siguranţă se efectuează deplasarea. Paradoxal, dar tocmai secolul vitezei ne învaţă, în cele din urmă, cît de importantă este dozarea judicioasă a vitezei autovehiculelor şi cît de dăunătoare, distructivă chiar, este viteza fără măsură. Dacă între viteza de 40 km/h şi 50 km/h diferenţa de 10 km/h nu este cine ştie ce mare, aceeaşi cifră 10 (zece) exprimată în metri, în cazul cînd reprezintă distanţa ce separă producerea de evitarea unei coliziuni dintre două maşini, devine nu importantă, ci vitală !

Mai există şi o altă faţetă a lucrurilor. Banalul metru, în ipostaza sa de kilometri pe oră, reprezintă nu numai viteză, adică raportul timp-spaţiu al unui

obiect în mișcare, ci și forță. Respectiv kilograme-forță. La viteza X, în cazul unei tamponări a unui autovehicul de un obstacol, se degajă o forță de izbire Y ; cu cît este mai ridicată valoarea lui X, adică a vitezei, cu atît se „acumulează" mai multă energie în stare să lovească năprasnic mașina de tot ce i-a ieșit instantaneu în cale și îi opune rezistență.

Există unități precise pentru măsurarea vitezei, distanței, forței. Nu întotdeauna, însă, pentru aprecierea răspunderii omului de la volan. Pentru prețuirea, la valoarea reală, a șoferului care, timp de treizeci de ani, nu a comis nici un accident, sau a celui care a reușit să evite lovirea unui pieton angajat imprudent în traversare. Nici pentru a ne da seama exact cîtă trufie, cîtă sfidare ori, pur și simplu, cîtă ușurință sălășluiește în partenerul nostru de drum care, înfruntînd riscurile, nu pregetă să depășească o întreagă coloană de mașini, formată pe șosea din cauza aglomerației de sîmbătă după-amiaza, numai să fie el în față. În asemenea cazuri, pozitive și negative, conduita la volan se măsoară cu „metrul" conștiinței civice, a responsabilității etice și politeții.

...Și iată cum, pe cînd visăm la viteza luminii, convertim în viața curentă a circulației rutiere principiile ce decurg dintr-o altă unitate : „metrii-secundă !"

FRĂMÎNTĂRILE UNUI BUNIC

...„Nu de mult am fost «mosafirul» Capitalei sau, mai bine-zis, al copiilor mei, doi, care domiciliază pe şoseaua Colentina, în două blocuri alăturate, la numerele 60 şi 62. Clădirile sînt aşezate în apropierea staţiilor de autobuze şi tramvai, care se numeau odinioară «Rîul Colentina» sau «Podul Colentina». În mijlocul şoselei se află construite două refugii pentru pietonii sau pentru cei ce călătoresc cu tramvaiele 1, 4, 21 şi 36. Viteza cu care circulă maşinile, în ambele sensuri, este ameţitoare şi prezintă un foarte mare pericol pentru cetăţenii care aşteaptă pe ele, dar şi pentru pietonii care, pe „zebră", traversează strada. Pentru a ajunge la «refugii» (dacă acesta se poate numi refugiu) sau să treci dincolo, pe celălalt trotuar, este necesar să-ţi iei «inima în dinţi» şi chiar adio de la viaţă, căci nu se ştie dacă nu cumva vreun şofer grăbit din cale-afară ori chiar beat nu te ia în botul maşinii şi te trimite pe lumea cealaltă. Deşi legile noastre asigură integritatea corporală a pietonilor care, în mod corect, folosesc „zebra", zănaticii ăştia de la volan nu ţin seama de nimic. Ba, vă rog să mă credeţi, parcă o fac intenţionat.

Vai de capul oamenilor care merg pe jos, că «zebrele» se află într-un fel la vale, iar maşinile co-

boară de pe dealurile din apropiere. Cînd am fost eu în vizită în București, la copii, pe ambele trotuare, lîngă «zebre», se aflau niște table, ce-i drept nu prea vizibile, dar nu se poate ca șoferii de bună credință să nu-și dea seama că în apropiere e un loc de trecere pentru pietoni. Acestea fiind zise, se pare că în acest loc, mai mult decît periculos, pietonilor le este «dăruită» viața doar de șoferii care conduc cu mare grijă și să-i vedeți pe oameni făcînd un fel de «echilibristică», să ajungă pe refugii sau pe celălalt trotuar.

Șoferii care respectă dreptul pietonilor la această zebră sînt foarte puțini. Toți trec în zbor, de parcă ar fi la curse sau ca și cum le-ar fi frică că-i ajunge «dracu' din urmă».

Pericolul de accidente grave este aici foarte mare și din păcate au fost destule pînă acum în această zonă.

Faptul că vă scriu dumneavoastră are următoarea cauză :

După cum v-am spus înainte, am doi copii și fiecare are două fetițe. Acestea sînt : Ioana, de 7 ani și două luni, Andreea, 6 ani și 7 luni, Irina, 3 ani și 10 luni, și Adriana, 2 ani și 4 luni. Toate sînt drăgălașe, îmi sînt tare dragi și tremur gîndindu-mă la viața lor. Vreau să le știu mereu sănătoase și să aibă un viitor cît mai fericit !

Aflînd vîrsta fetițelor, ați constatat că deja prima dintre ele este școlăriță, în clasa I. Ea învață la școala de peste drum de locuința părinților. Și toate fetele vor învăța primii ani tot la această școală. Dar, pentru a ajunge acolo și apoi din nou acasă, nepoatele mele, la fel ca și alți mulți copii de vîrsta lor, își pun viața în pericol cel puțin de două ori pe zi. Și de cîte ori pe săptămînă, pe lună, pe an și... ani ? Oare pentru ele și pentru ceilalți copii, primejdia asta nu poate fi înlăturată ? Oare nu puteți face nimic ? Vă rog să înțelegeți un om în vîrstă, pentru care viața nepoatelor lui este lucrul cel mai important"...

Prin cîte coșmaruri o fi trecut bunicul înainte de a ne scrie aceste rînduri ? În tren, înapoindu-se la Roman, unde locuiește, întrerupîndu-și brusc lectura ori în fața televizorului, aflat la cumpărături sau chiar în toiul unor discuții cu un prieten sau un cunoscut, gîndul pensionarului nu a zburat de atîtea

ori spre „zebra“ din Colentina ? Sunetul telefonului nu a făcut, oare, uneori, să tresară inima bunicului la gîndul aflării unei veşti proaste ? Locul acela aflat, după cum descrie pensionarul, ca într-un fund de covată, spre care maşinile se îndreaptă vijelios coborînd de pe dealuri, a ajuns o obsesie pentru omul cu părul alb, care locuieşte într-un oraş cu oameni mai puţin grăbiţi decît cei din marele oraş.

Sînt convins că în frămîntările lui, omul a ajuns şi la un alt raţionament, întrebîndu-se : „Oare printre cei care fug mîncînd pămîntul peste «zebra» cu pricina, băgînd frica în pietonii mici şi mari, nu sînt şi oameni ai căror copii ori nepoţi traversează şi ei drumul, nu neapărat în Colentina, ci pe Olteniţei, pe Giurgiului, pe Griviţa, în Braşov, Cluj-Napoca, Iaşi şi în alte oraşe ? Cînd văd copilaşii speriaţi, înspăimîntaţi de goana maşinilor, neavînd curajul să se angajeze în traversare, sau opriţi, ca şi cum ar fi hipnotizaţi, în mijlocul străzii, nu le zboară gîndul spre odraslele lor aflate, poate, în aceeaşi situaţie ?“

Copiii sînt sarea pămîntului, cum atît de nobil şi de înţelept îi numea un mare umanist ! Să ne gîndim la ei, la viaţa şi la sănătatea lor, mereu, inclusiv cînd ne aflăm la volan.

Cel mai corect şi mai nobil răspuns dat pensionarului de la Roman, un bunic, precum atîţia alţii din zecile de mii de bunici, ar fi nu numai nişte măsuri tehnice ce se pot lua în zona respectivă, ci transpunerea în fapt real de conştiinţă, pentru toţi conducătorii auto, a semnificaţiei indicatorului „Atenţie copii !“.

DUPĂ O NOAPTE AGITATĂ...

În adresa primită la miliție, se arăta că Anghelina Florea a murit în condiții suspecte și se cerea să se stabilească cauzele și împrejurările decesului bărbatului de 55 de ani care fusese internat 14 zile și murise în spital.

— Cu alte cuvinte, prinde orbul, scoate-i ochii ori luați pisica în brațe și descurcați-vă. Nici tu cercetări la fața locului, nici date care să arunce cît de cît lumină asupra cazului, nimic, nimic... Și... am înțeles tovarășe căpitan că îmi încredințați mie cazul ăsta simpatic, nu ?

— Exact, nu ești tu, Pirule, cel mai tînăr, mai simpatic și cel mai capabil „detectiv" din oraș, ba chiar din județ ?

— Vă mulțumesc foarte, pentru aprecierea dumneavoastră elogioasă. Apoi, după o scurtă tăcere, reluă : Episodul ăsta seamănă, tovarășe căpitan, cu o secvență consumată acasă, în copilărie, cînd aveam doar 12 ani. Știți că am un frate mai mare cu 5 ani ca mine ? E inginer petrolist. Pe vremea aceea, obișnuia să mă confunde destul de des cu sacul de box, la care se antrena. Cum revendicam ceva, ori mă arătam nemulțumit de purtarea lui față de mine, mă pomeneam cu serii mai lungi sau mai scurte de pumni,

în funcţie de gravitatea problemei. Mă plîngeam bietei noastre mame, să-i fie ţărîna uşoară, care mă consola : „Tu nu vezi că frate-tău îi un nebun, tu eşti un copil înţelept, blînd". Cu lacrimi în ochi, plin de vînătăi, strîngeam pumnii, gata să-mi apăr onoarea. „Da, mamă, şuieram printre dinţi... sînt blîîînd, foarte blîînd. Lasă-mă să-i arăt brutei ăsteia cît sînt de blînd". Ea mă ţinea însă deoparte. „Învaţă-te să nu-ţi pui mintea cu nebunii". Acum s-a potolit. Îi om serios, are patru copii. Aşa şi în cazul de faţă, da, recunosc, sînt capabil, foarte capabil. „Dacă-i ordin, cu plăcere".

Şi Piru părăsi biroul comandantului lui.

...„Am trecut cu hotărîre la treabă. Investigaţiile m-au condus la două vătmăniţe, Roxana şi Ruxandra. Prima cu nume persan şi a doua cu nume derivat tot din persană, cum ne explica dăunăzi academicianul Graur. Prietene bune. Lucrau după un regulament propriu, original. Nu se schimbau la capăt de linie, ci unde stabileau în prealabil. Dacă, să zicem, Roxana mergea la coafor, prelua tramvaiul de la Ruxandra lîngă atelierul respectiv. A doua zi, Roxana preda trenul electric prietenei, în faţa pieţei, aşa cum se înţeleseseră din vreme. Cîteodată, timpul de staţionare mărindu-se în aşteptarea întîrziatei, fetele se alegeau din partea unor pasageri cu aprecieri care nu pot fi reproduse din motive lesne de înţeles. Mi-au trecut prin mînă — povestea mai departe Piru — sute, mii de «foi de parcurs», am audiat literalmente toţi vatmanii, pînă am dat de cele două originale vătmăniţe. N-aveam nici o bănuială temeinică asupra lor, dar m-a frapat înţelegerea dintre ele survenită într-o zi de a se schimba cu 2 ore mai de-

vreme de încheierea schimbului în apropierea locuinței Ruxandrei, care avea, cum mi-a zis ea mai tîrziu, «o ciocnire». Naiv, am întrebat ce-i aia ? «Asta în limbajul nostru înseamnă întîlnire», am fost lămurit, adăugîndu-se și zîmbetul de rigoare. Încerc să reproduc discuția :

«Rezultă din documente că te-ai retras imediat la depou, după ce v-ați schimbat, cum s-ar zice, din mers». «De ce m-am retras ? Păi, de emoție !» «Cum adică, dacă toți, după fiecare emoție, s-ar adăposti la garaj, în cîteva minute, în rețea n-ar mai rămîne nici un tramvai». «Nu-i chiar așa, tovarășe locotenent. În ziua aceea, din cauza unui bețiv, m-au trecut transpirațiile. Închipuiți-vă, dezechilibrîndu-se, era cît p-aci să-mi intre sub roți. Tocmai preluasem conducerea tramvaiului. Colega mea, care coborîse, l-a observat și l-a transportat cu o mașină mică la spital. A rămas doar cîteva zile acolo. Se zgîriase zdravăn la față căzînd pe refugiu. Nu, nu, de tramvai nu s-a lovit. Dar eu, apoi, n-am mai fost bună de nimic și m-am retras la depou». Ruxandra mi-a confirmat mai tîrziu că într-adevăr toate s-au întîmplat chiar așa.

Nu-și mai amintea de numele omului. Curios, versiunea Ruxandrei a fost însușită la spital. «Fata ne-a adus un om rănit, povestea doctorul. Ne-a spus că e beat, și că l-a găsit căzut pe refugiu, zgîrieturile de pe față și le-a provocat probabil în cădere. Deci n-avem treabă cu circulația».

Studiind raportul de autopsie mi-am dat seama că omul n-a murit din cauza zgîrieturilor, ci din cauza strivirii lui puternice între două planuri dure, exprimîndu-mă în limbajul de specialitate al legiștilor. Ca urmare am din nou o convorbire cu omul

în halat alb. «Nu vă supărați, ce-i drept, eu nu sînt doctor, zic, dar mi se pare că e vorba de niște contradicții. Cum adică, omul cade jos, se zgîrie și apoi moare din cauză că oasele îi erau făcute praf ?» «La prima vedere nu s-a constatat acest lucru». «Dar mai tîrziu, radiografiile ? Atunci trebuia să ne anunțați, nu ?» Încercarea medicului de a se disculpa și întreaga lui perorație nu m-au convins deloc.

Episodul care a urmat după cîteva zile a însemnat parcă completarea cu o verigă, deloc lipsită de importanță, a lanțului investigațiilor mele.

Îmi cade în mînă plîngerea unui cetățean. «Călătorind în vagonul numărul... am fost rănit grav la obraz și la ochi de cioburile geamului din față care s-a spart din cauza tamponării tramvaiului în care mă aflam cu cel dinaintea lui. Cer despăgubire și trimiterea în judecată a vătmăniței neatente, deoarece am stat în spital 80 de zile și nu se știe dacă nu-mi voi pierde vederea la un ochi».

Firesc, provoc un nou dialog cu mai vechea mea cunoștință.

«Roxana, cum e cu spargerea geamului și cu mutilarea pasagerului ?» «Eram tare emoționată de întîmplarea cu bețivul care avusese loc cu cîteva minute mai înainte. Mă gîndeam tocmai la ce puteam să pățesc și am observat tîrziu vagonul din față al cărui vatman a frînat brusc. L-am tamponat cu batista mea pe rănit. N-avea mai nimic, ce-i nebun să vină acum cu pretenții ? A, mai mult, a fost și obraznic, spunîndu-mi să vin acasă să-l tratez în continuare. S-a spart un geam, mare lucru, întîmplări din astea sînt la noi cu sutele. N-am anunțat decît pe șeful de tură, fiindcă am considerat cele petrecute un fleac»...

În realitate, lucrurile s-au petrecut altfel. Roxana era în întîrziere, după o noapte și o dimineață agitate, în care s-a certat de trei ori și s-a împăcat tot de atîtea ori cu prietenul ei. Obosită și marcată de emoțiile nopții, primul lucru pe care-l face cînd se urcă la cîrma tramvaiului e să înceapă a-i face Ruxandrei o sinteză a celor întîmplate în ultimele 24 de ore. Deodată, aude lumea strigînd : «Oprește ! Oprește !» Nu realizează că a pornit vagonul, iar bețivul, nereușind să se urce în tramvai, a căzut între vagon și refugiu, suferind numeroase leziuni interne. Ruxandra a sărit repede din tramvai, a îmbarcat pe cel rănit într-un autoturism și l-a dus la spital. Mai departe, povestea se cunoaște. Din punct de vedere juridic, răspunde Roxana. Omor și rănire gravă din culpă (pentru cel rănit la față), așa se numesc faptele ei. Autorii morali sînt însă mai mulți : prietena ei, Ruxandra, factorii de îndrumare și control de la întreprinderea de transport în comun, medicul de gardă de la spitalul cu pricina...

CU CELE MAI BUNE INTENȚII

Pe drept cuvînt, locuitorii orașelor-stațiuni, numeroase pe cuprinsul țării, sînt invidiați. Să respiri în permanență aerul pur, ozonat, să muncești, să te odihnești, să te distrezi într-o atmosferă de concediu perpetuu, într-o localitate înconjurată de păduri, inundată de flori, ferită de zgomot excesiv, de praf, de tot felul de noxe, un mare privilegiu de a cărui valoare deosebită, culmea, unii nu sînt pe deplin conștienți. De, așa-i cînd te obișnuiești cu binele!

Veniți de la țară, dintr-o comună ialomițeană, chinuită vara de arșița nemiloasă a soarelui și iarna de vînturile și gerurile neîndurătoare, celor doi copii, Dănuț, de nouă ani, și surioarei lui, Cornelia, de trei, nu le venea a crede că mai există și locuri unde te poți juca liniștit, la umbra brazilor, unde nu e praf, zăpușeală și, în plus, unde de dimineață pînă seara poți asculta, parcă după un program bine aranjat, cele mai frumoase concerte ale păsărilor cu pene viu colorate.

De cînd le veniseră în vacanță cei doi nepoți, Amalia și soțul ei, Valentin, oameni ce își doreau din suflet copii, care întîrziau să vină, erau parcă în al nouălea cer. Dar...

„Bucuriile ce le încercăm acum, în aceste zile, se vor sfîrși curînd, Valentine. Clipele fericite trec de obicei repede. Copiii se vor întoarce la părinții lor, iar noi vom rămîne din nou singuri. Avem un apartament frumos, mașină, mobilă «stil», mă rog, avem de toate, nici nu visam noi în copilăria noastră săracă o asemenea situație. Poți să-mi spui, însă, ce bucurii, ce satisfacții ne aduc nouă, pentru că anii trec repede, toate astea ? Pentru ce trăim în fond ?" Amalia avea dreptate și Valentin n-o putea contrazice. Păreri de rău, amărăciuni amestecate cu neliniște. Contrastul dintre viața lor săracă și anostă de pînă atunci și cea plină, veselă, animată de prezența copiilor era evident. Și totul se apropia de sfîrșit. „Ce ne facem cînd or pleca ăștia mici ?"

Valentin încercase un demers pe lîngă fratele său. Cînd i-a telefonat, inima îi bătea să-i spargă pieptul. „Dinule, tare ne-am obișnuit cu copiii. N-ai vrea să-i mai lași la noi cîtva timp ? Vorba aia, tu mai ai patru, pe cînd noi sîntem singuri cuc. Știi cît ne dorim copii, dar, uite, că toate sînt în van. Tratamente din cele mai sofisticate, medicamente de tot soiul și nici un rezultat". „Cum, adică, Valentine, băiatul trebuie să înceapă școala ! Eu sînt învățător, mă ocup de el. Și... la urma urmelor, cum or să poată trăi fără familia lor, fără noi ?" „O să-i puteți vedea oricînd. Mai venim noi acolo, mai ne vizitați voi..." Dinu nu s-a lăsat convins. A încheiat convorbirea iritat. „Nu știu cum vă pot veni asemenea idei !"

Cei doi soți făceau totul pentru a sădi în copii dorința de a rămîne la ei. Nu renunțaseră la ideea înfierii. „Ușor de zis, dar greu de realizat, reflecta Amalia. Familia lui Dinu, în ciuda numărului mare de copii, e, cum se zice, beton armat". „Nu-i auzi pe

ăştia mici cum scîncesc seara, după ce toată ziua o petrec jucîndu-se ? Plîng după frăţiorii şi surioarele lor, după mama lor. Azi noapte, Camelia s-a trezit din somn ca să mă roage, ce crezi ? «Să vină şi mama aici, să vadă ce frumos e. Să ne jucăm amîndouă», spunea ea buimăcită de somn. Chiar dacă Dănuţa şi Dinu vor fi de acord, procesul ăsta de adaptare aici va fi extrem de greu pentru cei doi copii. Va trebui să dovedim mult tact şi, de ce nu, diplomaţie. Dar ce prostii mai vorbesc şi eu. Vînd, cum s-ar zice, pielea ursului din pădure".

Ce n-au făcut nefericiţii soţi pentru cei doi copii? Excursii prin cele mai minunate locuri, jocuri inventate, jucării scumpe cumpărate, preocupare permanentă spre a împiedica chiar şi pentru o oră instalarea plictiselii. La întrebarea : „Dănuţ, e bine la noi, îţi place, n-ai vrea să înveţi aici, să fii mereu împreună cu Amalia, cu nenea Valentin ?" Dănuţ, pus puţin în încurcătură, a răspuns, la început, evaziv, pentru ca apoi să biruiască francheţea copilărească : „E bine, tanti Amalia, e frumos aici, dar ne va fi tare greu fără cei de acasă. De-aţi şti cît mi-e de dor de surioarele şi frăţiorii mei, de mama, de tata. Camelia e mică, ea nu-şi dă încă seama !" Cei doi soţi au realizat că a discuta, e fără sens. Au tăcut amîndoi.

Se înserează. A doua zi copiii vor pleca acasă. „Unchiule, îmi daţi voie să mă plimb puţin cu bicicleta dumneavoastră ?" „Urcă, Dănuţ !" Plimbarea cu bicicleta e una din marile plăceri ale puştiului, deşi e vădit incomodat de înălţimea ghidonului şi cadrului. Dar se descurcă. Fetiţa, văzînd demarajul frăţiorului, începe să scîncească. Vrea şi ea la plimbare

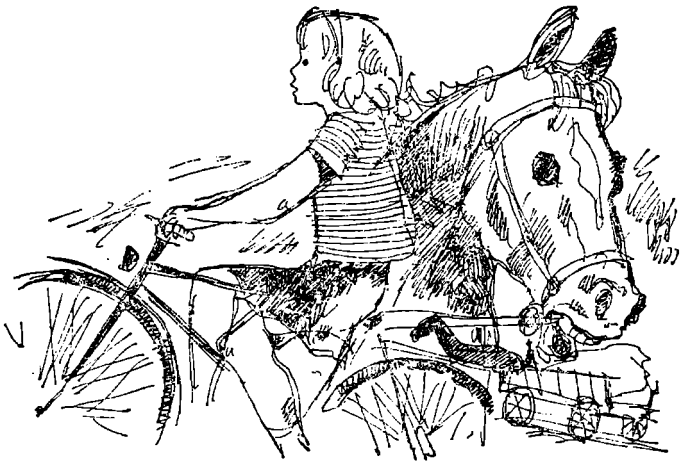

pe bicicletă. „Hai să nu le stricăm bucuria de a fi împreună, acum, în ajunul plecării". „De acord, Amalia. Dănuț, urc-o pe cadru și pe surioara ta". Băiatului nu-i prea convine. Plimbarea de unul singur ar fi fost mai plăcută. Se întoarse, însă, în dreptul porții și Camelia își ocupă satisfăcută locul preferat. „Echipajul" se pune în mișcare. Pe stradă, mai bine-zis o potecă ceva mai largă, unde, de regulă, nu circulă decît rar cîte o bicicletă, se apropie din sens contrar o căruță. Bicicleta ajunge în apropierea ei tocmai la punctul unde ulița se îngustează. Vor avea loc să treacă unul pe lîngă celălalt, cele două vehicule ? Amalia se alarmează, strigă spre băiat : „Dănuț, ai grijă !" Copilul întoarce capul și, aidoma unui șofer neatent, pierde controlul asupra ghidonului. Bicicleta, care tocmai trece peste un dîmb ușor, se

răstoarnă. Băiatul cade în dreapta, iar Camelia e proiectată spre copitele calului. Animalul, surprins, sforăie neliniştit, dar fereşte copilul. E lucru ştiut, nici un cal n-a lovit vreodată un om căzut la pământ. Întotdeauna a trecut peste corpul său fără să-l vătăme. Atelajul îşi continuă însă mersul. Căruţaşul, şi el surprins, căci totul s-a consumat în cîteva clipe, nu poate opri. Roţile căruţei, încărcate cu saci grei, ating trupul firav al Cameliei.

Drama se găseşte la începutul ei. Şi totul a durat o secundă ! În jur numai dragoste şi bune intenţii !

UN GHIDON ȘI DOUĂ ROȚI LA-NDEMÎNĂ PENTRU... TOȚI

1973 a însemnat anul renașterii bicicletei, anul redescoperirii ei după ce, mult timp, vehiculul cu două roți fusese dat uitării. Înainte de declanșarea într-un mod atît de crud, atît de brutal, a crizei energiei, bicicleta era considerată un fel de Cenușăreasă a drumurilor, un fel de paria în rîndul vehiculelor. În comparație cu un Porche, un Mercedes, un Ford Mustang sau chiar cu un Volkswagen, mult prea modesta bicicletă nici nu conta. Pînă și un Trabant o umilea. Era enumerată în rîndul vehiculelor chiar după atelaje, și asta pentru că ocupa și ea un loc în spațiul... rutier.

Pe vremea cînd dezvoltarea automobilelor atingea apogeul, bicicleta era nu rareori ținta numeroaselor articole care cereau, nici mai mult, nici mai puțin, excluderea ei de pe căile rutiere, ca fiind prea periculoasă ! Culmea, primejdioasă ea !, deținătoare a nici măcar un cal putere, în comparație cu cei peste 500 ai unor bolizi, gonind sfidător cu 300 de kilometri pe oră, putînd face praf, în caz de ciocnire, nu o bicicletă, ci o sută de asemenea pirpirii vehicule.

După începutul veacului al XVIII-lea, cînd fusese inventată de frații Pierre și Ernest Michaux, vehiculul cu două roți cunoscuse o epocă înfloritoare. Ca și

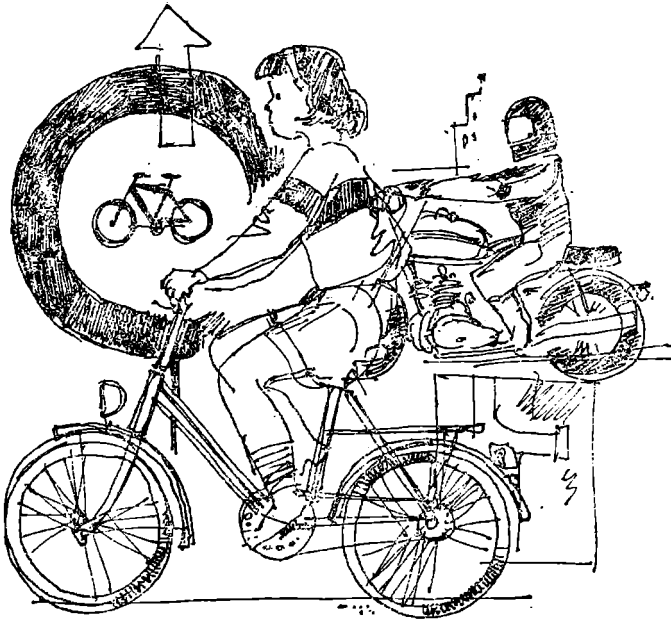

automobilul, bicicleta şi bicicliştii au fost luaţi la început în derîdere, ridiculizaţi, mai ales că, în mod firesc, în etapa ce a urmat imediat după „naştere", bicicleta, trebuie să recunoaştem, nu prea era arătoasă. Era chiar caraghioasă cu imensa ei roată în faţă şi cea mică în spate ; cu biciclistul arătînd a clovn. Mai tîrziu, după ce lumea a început să se mai obişnuiască cît de cît cu ea, bicicleta a devenit un fel de hobby pentru un cerc relativ restrîns de oameni.

Treptat, celor „două roţi" încep să li se descopere calităţi. Şi iată-le ajunse un vehicul de folosinţă cu-

rentă pentru deplasările la locul de muncă, dar și pentru divertisment și sport. El devine pentru toți, indiferent de vîrstă, începînd cu puștiul de 3 ani și terminînd cu octogenarul care își menține condiția fizică, cel mai îndrăgit mijloc de circulație. Promenada devine de neconceput fără bicicletă.

Expoziția mondială din 1900, de la Paris, prezintă bicicleta în sute de variante, modele, culori, o dată cu primele exemplare ale surioarei ei mai mici, dar mai moderne, bicicleta cu motor, și „verișoarei" acesteia, motocicleta. Cine bănuia atunci că sub aerul nevinovat, pașnic, al primei motociclete, care nu dezvolta mai mult de 20 km pe oră, se ascunde un potențial „inamic" fioros al circulației autostrăzilor, și nu numai al lor, care costă azi cît două autoturisme de preț mediu, iar pe drum poate fi ajuns cu greu, chiar de bolizi cunoscuți și recunoscuți pentru performanțele lor în materie de viteză.

Azi, există în lume țări unde numărul vehiculelor cu două roți este aproape egal cu cel al locuitorilor, după cum au apărut pe mapamond orașe în care cu greu poți găsi un locuitor neposesor de bicicletă, așa cum e cazul Aradului, unde „ghidonul cu două roți" face de mult parte organică din peisajul atît de pitoresc al urbei. Cu toate că cetatea de pe Mureș s-a motorizat mult, că autoturismele îi împînzesc cu miile arterele de la un capăt la altul, totuși, arădenii nu renunță la bicicletă, nici cînd sînt posesorii celor mai cochete Dacii.

În perioada crizei energetice, „celor două roți" au început să li se redescopere calități, de fapt descoperite cu mult înainte. Subiecte ca : „bicicleta și sănătatea", „bicicleta și energia", „bicicleta și turismul",

„bicicleta și copii", „bicicleta și natura" au devenit la modă.

Reîncepea utilizarea în masă a bicicletei. De aici economisirea unor mari cantități de prețioase hidrocarburi și susținerea unui alt tonus. Vehiculul cu două roți a alungat, alungă și va continua să alunge încă mulți ani plictiseala, blazarea și, mai ales, sedentarismul. Mame, tați și copii, conducîndu-și modernele lor biciclete, ajung acum în colțuri tainice ale naturii, unde zeul automobil nici nu visa să calce. Refrenul : „mai departe e o cărare, ne stricăm mașina, hai să ne întoarcem" a devenit desuet. Cine s-ar fi gîndit că modernul autoturism va fi pus în umilitoarea situație de a căra bicicleta ? Da, azi a devenit o realitate să-ți încarci cele două roți în mașină, pentru ca, acolo unde ajungi, să-ți continui excursia, tu și familia ta, pe bicicletă.

Nu e de mirare că ecologi de pe toate meridianele globului votează pentru victoria vehiculului cu două roți. Nu, tu, fum, nu, tu, pete de ulei, benzină ori motorină, nu, tu, ramuri, iarbă și flori strivite sub cauciucurile mașinilor, nu, tu, miros înecăcios de fum ori de bioxid de carbon, nu, tu, ceartă, scandal, într-un cuvînt nervi, nu, tu, drama căutării locurilor de parcare.

Și bicicleta a renăscut precum pasărea Phöenix, din propria ei cenușă. În același timp ingeniozitatea, fantezia oamenilor și-au spus din nou cuvîntul. Au apărut fel de fel de inovații : bicicleta cu pînze, cu aripi, cu panouri solare, cu motorașe folosind biogazul ori alte surse de energie, hibrizi care, deocamdată, stîrnesc zîmbete, dar care cine știe dacă nu vor reprezenta, în viitorul nu chiar îndepărtat, forme eficiente, ieftine, plăcute, confortabile de mijloace de

transport individual, la îndemîna oricui. Nu cumva viteza mărită de deplasare în comparație cu cea a bicicletei clasice și confortul sporit vor fi într-un mod mai fericit reunite ? Și atunci ?

Nimeni nu-și face o problemă din reacția spectatorilor. Ei au rîs de automobil, au făcut haz pe seama bicicletei, vor rîde și de acești hibrizi. Rîsul celor de astăzi e parcă mai inteligent, mai „constructiv". Rîzînd, omul are în minte, ca un laitmotiv, spectrul energetic al viitorului. Mai plastic exprimîndu-ne, el rîde de nereușita temporară a formei vehiculului, propunîndu-și totodată perfecționarea lui. Rîsul lui nu mai e naiv, ca acum 100 de ani, cînd vedea pentru prima oară trenul, automobilul, motocicleta, ci este un rîs „în cunoștință de cauză", un fel de „rîs autocritic".

„Bicicleta, așa cum spunea în mod inteligent realizatorul unui film despre „două roți", e singurul vehicul pe care învățăm să-l conducem aproape simultan cu învățarea mersului, e un mijloc de deplasare util și comod, aflat practic la îndemîna oricui, necondiționat aparent de aptitudini, permis de circulație sau chiar de vîrstă. Bicicleta rămîne apanajul tuturor celor dornici de independență rutieră, de mișcare și efort fizic făcute, se înțelege, în egală măsură de plăcere sau de nevoie".

Are dreptate comentatorul, așa este ! Bicicleta este, fără îndoială, cel mai popular vehicul. Se ridică însă o problemă : cea a interdependenței dintre bicicletă și celelalte mijloace de transport. Pe vremea bunicilor și străbunicilor noștri, învățarea mersului cu bicicleta se rezuma, în esență, la menținerea echilibrului. Toate veneau apoi cu ușurință de la sine. Mersul în linie dreaptă, virajele, frînarea etc. nu re-

prezentau nimic deosebit. În epoca noastră, prezența biciclistului în aglomeratul trafic rutier a devenit o problemă complexă. Practic, biciclistul, în afară de îndemînare în conducerea vehiculului, trebuie să stăpînească aproape la fel de bine regulile de circulație, precum automobilistul. A nu cunoaște cînd și unde trebuie să acorzi prioritate înseamnă să intri sub roțile primului automobil, a nu semnala virajul (mai cu seamă la stînga) și, mai ales, a nu te asigura, nu reprezintă altceva decît tot sinucidere. Deși cu gabarit redus, intrarea pe o stradă, contra sensului, poate, de asemenea, atrage întîlniri neplăcute, chiar fatale cu bolizi care rulează „avînd dreptatea de partea lor".

Că alcoolul e dușmanul numărul 1 al circulației știu azi și copiii. Pentru automobilist, datorită ravagiilor pe care le pot face sutele de cai nestruniți de un pilot, victima băuturii, pentru un biciclist, datorită echilibrului și așa precar, darmite cînd cele două roți sînt „pilotate" sinuos și derutant pentru partenerii mai tari, mai blindați, mai rapizi.

Că sînt și ei, bicicliștii, la rîndul lor capabili de ravagii inimaginabile și asta e absolut adevărat. Un viraj la stînga, fără asigurare, făcut de un tînăr biciclist care, gîndindu-se la balul de sîmbătă seara și la bruneta care-l va însoți, a provocat un veritabil carambol. Bilanțul : 20 de autoturisme antrenate într-o ciocnire în lanț și 15 răniți, din fericire, ușor. De fapt, mersul a două coloane de autoturisme, una din spatele biciclistului și alta care rula în sens contrar, a fost „scurt-circuitat" de manevra-surpriză a îndrăgostitului pe două roți. Acest caz la scară micro spune mult ; dar și mai mult, la scară macro, vorbește cifra

de 20 000 de bicicliști care mor anual în accidente de circulație.

Pentru ca bicicleta să fie o delectare, un mijloc plăcut de odihnă și în același timp util de deplasare, pentru ca acest minunat produs al geniului uman să servească omenirii, integrîndu-se armonios și sigur în traficul rutier modern, biciclistul, la fel ca partenerii lui mai tari, mai rapizi, șoferii ori, chiar mai fragili ca dînsul, pietonii, trebuie să se înscrie pe coordonatele aceluiași ideal de „coexistență", de respectare civilizată a legilor și regulilor circulației rutiere.

...Și, totuși, trebuie să ne credeți. Staționam într-un loc de parcare, amenajat cu gust, bucurîndu-ne de o clipă de răgaz. Odihna era binemeritată și binevenită. Tăceam și, cu ochii închiși, fiecare urmărea să „smulgă" cît mai mult profit din aceste clipe de relaxare. La un moment dat s-a auzit o voce. Cuvintele erau din ce în ce mai clare și am putut recepționa integral un mesaj. În jurul nostru nu era nimeni. În preajmă nu aterizase nici un O.Z.N. Vocea însă era o realitate. La o nouă privire, ceva mai atent, am descoperit că lîngă banca din capul celălalt al parcării se afla o bicicletă. De acolo venea glasul ? ! Nu mai era nici un dubiu. După ce am depășit momentul de emoție ne-am apucat să notăm. Deci...

„Încerc un sentiment de mare satisfacție, de bucurie, cînd îi aud pe oameni lăudîndu-ne, vorbind elogios despre noi. «Da, frățioare, spunea stăpînul meu mai dăunăzi, adresîndu-se unui prieten. Bicicleta nu mai e mașina săracului, cum era numită cu cîțiva ani în urmă, ci, aș putea zice, cel mai la modă, mai cău-

tat și mai apreciat vehicul. Ca să te ajute, să-ți fie de folos oricînd, trebuie însă să te și îngrijești de ea, s-o întreții, s-o cureți, s-o gresezi, exact așa cum șoferul se ocupă de mașina sa, ori cum îți îngrijești calul, pe care îl țesali, îl potcovești, îl cureți... Singura deosebire e că bicicleta n-are nevoie să fie hrănită, adăpată și să-i dai din cînd în cînd cîte o bucățică de zahăr, așa cum îl răsfeți pe frumosul și devotatul patruped». Avea dreptate stăpînul meu. Mai adăuga el : «acest vehicul cu două roți este un fel de oglindă a proprietarului. Dacă omul e neglijent, murdar, în mod obligatoriu și bicicleta va arăta ca vai de ea : lovită, cu spițe lipsă, fără far, cu ochiul de mîță spart, cu roțile descentrate». Cît le compătimesc pe suratele mele, care au parte de asemenea stăpîni! Cunosc pe una care era frumușică foc, roșie la culoare, echipată perfect ca o fată îmbrăcată cu gust, după ultimul jurnal. De cînd a încăput însă pe mîinile noului stăpîn, unul cu plete lungi și încurcate, cu niște pantaloni slinoși, of, of, cum suportă pămîntul asemenea specimene ?, arată groaznic. El zice că face cascadorie, dar de fapt o maltratează. Sare din mers de pe vehicul. Acesta nimerește în ziduri, cade pe asfalt ori se agață de pomi, de tufe etc. Cînd o repune în circulație observi imediat noile răni căpătate : zgîrieturi, vopseaua sărită, ghidonul îndoit, farul crăpat și alte contuzii și echimoze. Biata mea surioară n-a mai văzut unsoare de cînd a ieșit din fabrică ! Rugina o cuprinde încetul cu încetul, devenind, din roșie, maro închis.

Noi, marea familie a bicicletelor, sîntem la curent cu toate tipurile pe „două roți" pe care le scot fabricile, cu perfecționările care ni le aduc oamenii,

într-un cuvînt, cu tot ce se face pentru ca tot oamenilor să le fim cît mai folositoare.

Cu copiii avem relaţii excepţionale. Ne iubesc nespus, noi fiind distracţia lor preferată. La rîndul nostru, sîntem nespus de mulţumite şi bucuroase în preajma lor. Sîntem, de fapt, prietenele tuturor oamenilor, de la puştiul de trei ani, care se plimbă fericit pe tricicleta lui, cea mai mică dintre surioarele noastre, şi pînă la tataia de 80 de ani, care îşi continuă antrenamentul, tot pe bicicletă.

Clipele noastre de autentic extaz sînt cele cînd participăm la concursuri. Atunci avem posibilitatea să vedem cele mai sofisticate modele, la care, sincer vorbind, noi, bicicletele de rînd, privim cu invidie. Ne imaginăm ce sentimente de fericire încearcă colegele noastre, sportivele, cînd reuşesc să-şi ajute stăpînii să intre în posesia tricourilor galbene, a medaliilor, a premiilor.

Există un domeniu unde deseori rămînem cu braţele încrucişate, neputînd interveni cu nimic : cel al conduitei pe drum, pe stradă, a stăpînilor noştri. La cîte cazuri triste asistăm !

Eram parcată grijuliu, la un rastel cochet, de Virgil, tînărul şi bunul meu stăpîn. Îl aşteptam din moment în moment, să plecăm la liceu, cînd aud o discuţie care m-a uimit şi m-a durut în acelaşi timp. Strigă unul altuia. «Ce-i mă, Dinule, ţi s-a îmbătat bicicleta, că o văd mergînd pe două cărări ?» Cel interpelat începe să rîdă şi-i dă un răspuns la fel de «spiritual». «Da, am băut fiecare cîte 250 de coniac, aci în colţ, la bufet. Nu împart eu cu ea şi bucuriile şi necazurile ?» Adică, auzi dumneata, bicicletă care să bea. Aţi mai pomenit asa ceva ? Realitatea e că unii

stăpîni, răi, inconştienţi, beau pînă nu se mai ţin pe picioare şi noi suferim apoi.

Acum cîteva zile, nea Stelică a plecat de la fabrică, din schimbul doi, spre casă, făcînd o haltă la bufet. Cherchelit bine, nu mai putea să ţină drumul drept. L-a lovit din spate o basculantă. El, cu nu ştiu cîte coaste şi alte oase frînte, e expediat la spital, iar surata mea „la cimitir", la fiare vechi. Cu ce a greşit ea, mă rog ? Ah, dacă am fi înzestrate cu nişte aparate, dispozitive, ceva, să dăm măcar alarma cînd stăpînii noştri sînt pe cale să greşească punînd în pericol vieţile lor, dar şi pe ale noastre. O colegă îmi povestea o întîmplare despre micul ei stăpîn, un băiat, aşa, de vreo 12 ani, de altfel cuminte, harnic, ascultător. Mîndru de bicicleta lui, şi ea, la rîndul, ei mîndră de el. Venea de la şcoală spre casă. De regulă, circula corect, cînd, de astă dată, ce i-o fi dat prin cap să vireze la stînga, pentru a intra pe poarta casei, exact, pe sub „nasul" unui autoturism care bine că nu mergea prea repede. Claudiu, că aşa-l chema pe băieţaş, a zburat ca un cascador pe nişte tufe. A avut mare noroc că s-a ales doar cu cîteva vînătăi şi zgîrieturi. Bicicleta, săraca, cu roţile transformate în opturi, a trebuit internată în „spital", la cooperativă, pentru reparaţii serioase. Cred că va fi necesar să-i facă şi ceva transplanturi de piese noi.

Longevitatea noastră depinde, bineînţeles, de modul în care ne întreţin stăpînii noştri. Sînt bicicletele care au ajuns la venerabila vîrstă de 30 de ani, pentru că au fost îngrijite, după cum altele, vai !, îşi dau duhul, uneori, împreună cu stăpînii lor, după numai cîteva săptămîni de la naştere. Mereu aud la radio : Faceţi bicicletele să fie cît mai vizibile, în felul ăsta vă apăraţi viaţa ! Asta aşa-i. Pe mine, Vir-

gil m-a garnisit cu ochi de pisică peste tot. Noaptea, mă observă toţi de la sute de metri. Am ochi de mîţă alb în faţă, pe aripă, altul mare, roşu, pe cea din spate şi, în plus, alte două, portocalii, la fiecare roată, agăţate de spiţe, să fiu văzută bine şi din părţi. Cîte surate de-ale noastre nu s-au stins din viaţă pentru că, îndeosebi noaptea, pe ceaţă, pe ploaie, nu le-a putut observa nimeni şi au fost lovite. Mă bucură, totuşi, că oamenii ne tratează cu din ce în ce mai mult respect şi seriozitate, ne echipează cum trebuie, nu se aventurează aşa, ca înainte, în viraje riscante, iar numărul celor care ne conduc după ce s-au „magnetizat" e din ce în ce mai redus. Cum adică ? Nu poţi merge ca lumea pe jos, şi ai pretenţia ca, făcut praf, să-ţi menţii echilibrul pe două roţi ? Sîntem în ţară cîteva milioane de biciclete ; nu cerem nici benzină, nici ulei, nici măcar ovăz, ci, din cînd în cînd, cîte un pic de vaselină. Sîntem oamenilor utile, le aducem sănătate, bună dispoziţie. Avem şi noi, însă, doar două dorinţe : să fim îngrijite şi să fim conduse corect. Mai ales că asta e şi în folosul stăpînilor noştri."

Apoi se făcu iar liniște. Oare chiar a vorbit bicicleta ? Păi, dacă-i aşa, în curînd vor vorbi şi automobilele. Şi atunci...

DE TOATE PENTRU TOȚI SAU ATENȚIE LA „FAPTUL DIVERS" !

„Cazuri", spun unii, „accidente inerente", zic alții, „ghinioane", se mai bagă-n vorbă cine știe cine, „lecții", accentuează moralizator anumite voci. În fond, despre ce este vorba în toate aceste situații ? Despre sticle sparte și aruncate pe drum, ce, n-ați văzut ?, despre mașini din care curg var, ulei, din care sar sau cad tot felul de materii poluante și nu credem că nu v-ați întîlnit cu asemenea „scene", despre gesturi teribiliste și șansa care „deturnează" un accident ce se anunța grav într-o serioasă spaimă. Și cîte altele ! Fapte diverse. De toate pentru toți, cum s-ar spune.

Dar dacă încerci să refaci măcar un fragment din spectacolul circulației rutiere de fiecare zi, descoperi că tot felul de asemenea „nimicuri" intră în desfășurarea-i cotidiană. Și nu sîntem doar spectatori, ci participanți. Atunci ! ? Avea dreptate cel care ne-a propus subtitlul „Atenție la «faptul divers» !"

La intrarea într-un bloc, cuiva i-a scăpat din mînă o sticlă. Cioburile ascuțite, dar mai ales partea groasă de la bază, cea mai agresivă, stau ca niște suliță dintr-o capcană de pădure, așteptîndu-și victima. „Ce oameni, domnule, nu se gîndesc că cineva ar putea

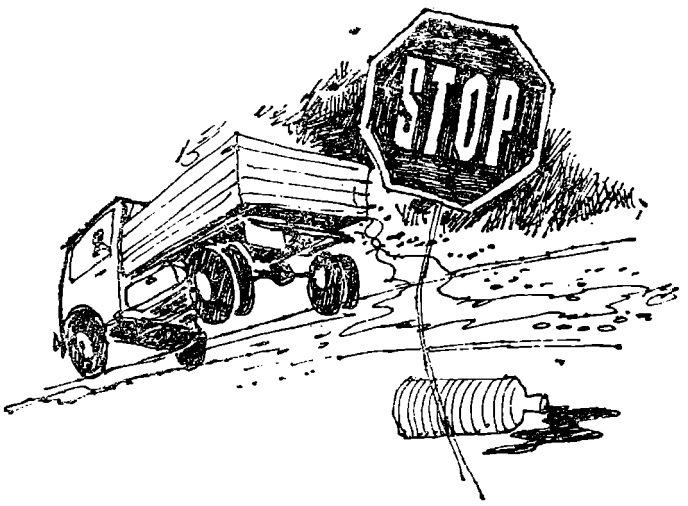

luneca pe gheață drept în cioburile astea", remarcă un bărbat între două vîrste. Ar fi putut să le împingă ușor cu vîrful pantofului în rigola trotuarului, dar nu a făcut acest lucru. Nu a încercat să îndepărteze primejdia. Nu trec nici cinci minute și un grup de copii se precipită spre curtea blocului, unde locatarii au instalat cîteva leagăne pentru cei mici. O fetiță cam de cinci anișori, care se pare că nu vrea să piardă un loc la leagăn, o i-a la fugă să-i ajungă pe ceilalți, dar nu-și poate menține echilibrul pe ghețușul de la intrare și cade peste rămășițele sticlei. Mînuțele și obrazul sîngerează puternic. Speriată la culme de sîngele care-i curge de peste tot, începe să plîngă, să țipe. O femeie aflată în apropiere reușește să o potolească cît de cît și cu ajutorul batistei să

opreasca sîngerarea puternică de la baza degetului mare. A fost nevoie de transportarea copilului la spital, de intervenţia chirurgului, pentru a-i coase rana, şi de cea a oftalmologului, pentru scoaterea unor particule de sticlă din ochi.

O autobasculantă transportă var. Lipsa de etanşietate a cutiei din spatele cabinei permite scurgerea pe asfalt a pastei albe. „Smîntîna" căzută pe carosabil formează o dîră continuă. Traseul urmat de maşină poate fi recunoscut cu uşurinţă.

Cei patru şoferi amatori, care s-au trezit cu maşinile în pomi, în garduri, pe trotuare, după nedoritele piruete făcute ca urmare a derapajului pe pasta alunecoasă de var stins, rămîn pentru moment perplecşi. Apoi, revoltaţi de modul cum au ajuns să-şi vadă autoturismele în postură de bidoane turtite, merg pe urma albă şi ajung la originea dîrei. Se răstesc la şeful de şantier şi cer să li se plătească daunele. „Şi de unde ştiţi, mă rog, că varul a căzut de la o autobasculantă de-a mea ?". Unul dintre şoferii amatori îl ia de mînă pe inginer şi încearcă să-l tîrîie după el. „Veniţi să vedeţi urmele care duc exact în curtea dumneavoastră". „Vă rog să nu mă bruscaţi, ce-s metodele astea ?" se împotriveşte inginerul vădit contrariat. Stă apoi un pic în cumpănă : „să merg, să nu merg ?" Îşi dă seama că nu poate pleda pentru o cauză pierdută. „Da, e de la mine. Şi ce vreţi să fac acuma ?" Discuţii aprinse, reproşuri, cuvinte aspre rostite de păgubaşi. Se aminteşte despre răspundere, despre controlul deficitar al maşinilor şi al conducătorilor auto, se ameninţă. Tensiune în creştere. Şoferul autobasculantei spune candid : „Eu ce-s vinovat ? Ce-mi dă şantierul, eu aia con-

duc !" Dîndu-şi seama că n-o vor scoate la capăt, păgubaşii pleacă cu chipurile mohorîte spre sucursala de asigurări.

—

La cîţiva kilometri de intrarea în oraş un automobilist, a cărui maşină chinuită, murdară, cu urme de avarii prost retuşate, „ah, cît de multe ar spune această maşină, dacă ar ştii vorbi", lasă după ea o adevărată baltă de ulei. Efect, probabil, al spargerii băii de ulei. Lichidul vîscos, închis la culoare, e insesizabil noaptea. Puţinii şoferi (din fericire) care circulă la ora aceea tîrzie de noapte în zona respectivă nu scapă cu maşinile neşifonate. Sînt şase la număr. Doi, intraţi în derapaj, au ieşit, cum se spune, în decor, ajungînd pe cîmp, iar ceilalţi patru au provocat un „modest" carambolaj, formînd pe şosea un fel de schemă, gen „carul mic" astronomic. Vinovatul e ajuns, în sfîrşit, din urmă. „Uită-te în spatele dumitale, să vezi ce ravagii ai făcut !" „Aoleu, maică, ce-am păţit ! Mi s-a spart baia. Te pomeneşti c-am gripat motorul. Treabă de 15—20 00 de lei". „Da maşinile bușite nu le vedeţi ?" „Mie mi s-a spart baia, şi dumneata îmi tot spui de maşini lovite. D-aia îmi arde mie acum ? !"

Poluarea străzilor se face prin zeci de mijloace, ea fiind de mai multe feluri.

Un şofer zbura, nu altceva, pe caldarîmul din piatră cubică, cu un camion mare, plin de tărîţe. De regulă, pentru a împiedica risipirea unei asemenea încărcături, peste ea se fixează o prelată, ceea ce însă şoferul nu a făcut. Cu batistele la ochi, încercînd să-şi cureţe hainele, trecătorii se străduiau să distingă de unde vine „bombardamentul" cu minus-

culele particule. În urma colosului strada se colora în bej. La destinație, caroseria era pe jumătate goală. „Dacă tărîțele erau ale dumitale, probabil că le protejai mai bine", îl apostrofează cineva. Șoferul lasă capul în jos, tace și într-un tîrziu răspunde: „Mă grăbeam, iar cel cu prelatele era plecat".

Edilii unor orașe au avut utila inițiativă de a instala în intersecții plăcuțe vizibile, îngrijit confecționate, pe care se poate citi numele străzii respective. Măsura se înscrie pe coordonatele ridicării nivelului de civilizație al orașelor noastre, căci a informa pe cetățeni, în chip modern, clar, fără echivoc, asupra locului unde se află și cum pot ajunge acolo unde doresc, este fără îndoială un act de respect. Amplasarea indicatoarelor de străzi la o înălțime ceva mai mare s-a făcut pentru a fi vizibile de la distanță. Și totuși... Se găsește cîte unul mai înalt care să ajungă cu brațele la plăcuțele amintite. Întreba indignat, mai zilele trecute, un bătrîn : „Ce rău ți-au făcut, tinere, tăblițele astea, de le lovești ? Nu ți-e rușine chiar deloc ?" Vlăjganul împinge mai departe cu o prăjină în tăbliță, pentru a-i schimba direcția, apoi mulțumit de ispravă răspunde cu nonșalanță : „Dar nu vă dați seama ce haios e să încurci indicatoarele?" „Dar dacă ai fi provincial și tăblița ți-ar indica aiurea strada dorită, ți-ar conveni ?" „Lasă-te, dom'le, de morală, eu îs bucureștean get-beget. N-au decît să întrebe așa cum s-a făcut din moși-strămoși. Ha ! Ha ! Ha !" Și tînărul pleacă liniștit.

Șoferii unor autovehicule grele, de mare gabarit, acroșează și ei deseori tăblițele cu numele străzilor. Le rup, le îndoaie, le modifică direcția. Văd isprava

făcută, dar nici nu se sinchisesc. Pleacă mai departe. „Las că le înlocuiesc ei, le repară, doar d-aia e o unitate specializată la Consiliul Popular".

Mie nu mi se poate întîmpla nimic. Viteza mea e la limita legii. La viraje îmi place să aud un scrîşnet serios, maşina poate să se plece uşor din spate. Cu atît mai bine. Eu îmi repar singur maşina. Îi cunosc fiecare respiraţie şi ea mi se supune. Nu contează vremea, şoseaua, ci... talentul. Iată numai cîteva dintre textele celui de la volan, care, ce-i drept, e drept, era un şofer foarte bun !

...Dimineaţa,la prima oră, îşi propusese un scurt voiaj cu soţia şi copilul în comuna părinţilor săi, aflată la 40 kilometri distanţă. Programul era ca în jur de ora 8 să fie înapoi, startul luîndu-l pe la ora 6,30. Chiar dacă condiţiile atmosferice sînt total defavorabile, ceaţă densă şi polei bine format impunînd o deplasare precaută, o astfel de cursă tur-retur este, desigur, o joacă de copil pentru ercul nostru. Mai ales că, pînă să se abată de pe drumul principal, maşina îl ascultă docilă, în pofida vitezei ridicate cu care rulează.

Dar, înţeleapta vorbă din popor : „Nu spune hop, pînă n-ai sărit gardul" îşi demonstrează adevărul.

Nu mai sînt nici 2 kilometri pînă acasă, cînd, pe drumul acela secundar, dintr-o dată, ca ieşit din pămînt, apare din ceaţă, exact în faţa Daciei, un mastodont, ce staţiona în mijlocul carosabilului datorită unei coliziuni anterioare.

Frîna e declanşată prompt, dar maşina, de data aceasta, devine neascultătoare, recepţionînd exact invers comanda. Autoturismul ajunge un bob autentic intrînd frontal, în ciuda mişcărilor disperate din

volan, ale şoferului cuprins de panică, în coliziune cu gigantul. Dacia se transformă într-un conglomerat nedefinit de tablă, iar pasagerii ei nu contenesc de a mulţumi, totuşi, şoferului maşinii mari pentru fericita inspiraţie de a aşeza imensa roată de rezervă în spate atenuînd astfel considerabil tăria şocului. Această aventură a „asului" nu s-a soldat, pînă la urmă, cu nici un fel de rănire, chiar dacă spaima trăită a fost demnă de o mare catastrofă.

„Cazuri", spun unii, „accidente inerente", zic alţii. „ghinioane", se mai bagă-n vorbă cine ştie cine, „lecţii", accentuează moralizator anumite voci. Fapte diverse ?!

CARE E ADEVĂRATUL CURAJ ?

Aşteptăm un an întreg reîntîlnirea cu marea, cu muntele, însă trebuie să recunoaştem că ultima săptămînă înainte de plecarea în concediu este o pericadă de maximă surescitare pentru toţi componenţii echipajului pregătiţi pentru drum, dar mai ales pentru copii, cărora fiecare zi din „numărătoarea inversă" li se pare un veac.

Familiile, de regulă, se unesc două cîte două pentru a evita riscul singurătăţii, al plictiselii. Oamenii se simt mai bine împreună. O discuţie despre un film, despre o carte, un joc pe plajă se pot organiza mai plăcut cînd sînt mai mulţi.

Spre aceasta au tins şi cele două familii despre care e vorba în povestirea noastră.

Ajunul plecării a fost pentru Vladimir o zi de intensă frămîntare. În iarnă, făcuse o pareză facială, nu însă într-o formă gravă. Scăpase de ea destul de repede, dar urmările se mai făceau parcă uneori simţite. De atunci, de la boala care îl speriase cumplit pe el şi pe cei apropiaţi, soţia şi fetiţa de 15 ani, era urmărit continuu de gînduri negre, îngrijorătoare. „Dacă mai revine, dacă mă trezesc din nou cu falca înţepenită, ca atunci ?" Ce-l îngri-

jora pe Vladimir erau acele clipe cînd uita de tot și de toate. Nu durau mult, cîteva secunde, dar dacă cineva îl întreba ce s-a petrecut în răstimpul respectiv nu putea da nici un răspuns. Nicoleta îi povestea deunăzi o întîmplare de la serviciu. Pe la mijlocul povestirii, bărbatul se uita la buzele femeii care se mișcau, era clar că vorbea, dar el o vedea ca prin ceață și nu auzea cuvintele rostite. Pierduse firul ideii și parcă se afla undeva departe, în afara lumii reale. Cînd și-a revenit și a revăzut din nou imaginea soției, instalată în fotoliu, la doi pași de el, curios, Vladimir nu și-a mai amintit nimic din istorisirea Nicoletei. Urmărea mai departe spusele femeii, dar nu deslușea despre ce-i vorba.

— Nu știu ce tot spui, draga mea, nu înțeleg nimic.

— Cum, Vladimire, doar m-ai urmărit cu atenție ? Ai avut, e adevărat, și cîteva momente, cînd parcă priveai prin mine, cînd ochii tăi și-au pierdut strălucirea, deveniseră absenți, dar ți-ai revenit. Mă gîndeam la oboseală, la eforturile mari pe care le-ai făcut în ultima vreme. Starea ta de la un timp încoace nu-mi place. Trebuie să mergi la medic.

— Hai, povestește de la început cum a fost la nunta Luminiței ? Cît despre doctor... o să mai văd.

Vladimir o asculta pe Nicoleta reluîndu-și povestea, dar se gîndea tot la ale lui. „Parcă momentele astea, cînd mă rup de realitate, sînt ceva mai dese în aceste luni. Deunăzi, în biroul inginerului șef, mi s-a făcut aceeași remarcă : „Ce-i mă, Vladimire, cu tine ? Noi vorbim și tu te gîndești aiurea. Unui cibernetician nu-i stă bine în asemenea ipostază. Doar nu ești poet. Parcă vii dintr-o călătorie selenară și acum ai sosit din nou pe Terra".

Apoi se simți invadat de alte neliniști. „Plec la drum lung. În plus, îmi iau răspunderea a încă patru suflete. Dacă am un moment de pierdere a cunoștinței în plin mers ? De fapt, nici nu știu dacă e vorba de așa ceva. Doar nu cad jos ca alții. Mișc în continuare mîinile, picioarele, beau cafeaua, mănînc. Toate însă le fac ca un automat. Nu, e vorba de altceva : cu fizicul sînt aici, pe pămînt, dar cu mintea, nu ! Parcă mă rup de tot ce e în jurul meu, iar apoi nu mai știu ce-a fost, uit totul". Vladimir punea în balanță argumentele pro și contra plecării sale în călătoria de vacanță. „Dacă renunț, le stric și alor mei și cumnatului cu familia sa tot rostul ; n-are cine conduce. Ce-or să zică ? Bolnav, așa din senin. La 36 de ani, cu statură de atlet și, aparent, cu sănătate de fier ? În afara Nicoletei, nimeni nu știe de ultimele crize. Am dreptul să mă joc cu viața lor ? Cît despre experiență, ce să zic ? 20 000 de kilometri ai mei nu înseamnă mare lucru, mai ales cînd rulajul acesta e întins pe parcursul a patru ani. Unii zic că te împlinești ca șofer abia la patruzeci de mii, alții, la șaizeci...".

La teribila frămîntare a ciberneticianului se adăuga o întîmplare larg comentată în uzină : moartea unui eminent inginer, într-un stupid accident de circulație. Veneau de la mare. Soția, care s-a salvat, zicea că ar fi adormit la volan. Parcurseseră 600 de kilometri într-o zi. Era duminică, a doua zi trebuiau să fie amîndoi la serviciu. „Depinde mult cum știi să recepționezi o veste proastă, spun specialiștii. Adică omul trebuie să învețe, zic ei, cum să reacționeze la stimuli. Fără dramatizare, fără panică, echilibrat, moderat. Ușor de zis, dar cînd afli că omul minunat, lîngă care ți-ai petrecut, în zbateri,

în dispute, în muncă încordată, ani și ani de zile, nu mai e, poți să rămîi rece ? E posibil așa ceva ? Și mai ales cînd știi că Emil lasă fără tată două fetițe și un băiețel, toți la fel de reușiți ?"

Discuția lui Vladimir cu Lorin, cumnatul său, a avut accente dramatice.

— Cum adică, Vladimire, te simți prost ? Mie de ce nu mi-ai spus nimic ?

— Uite, îți destăinui, ca unui frate, starea mea de spirit înaintea călătoriei.

Și i-a povestit în detaliu prin ce trecuse în ultimul timp.

— Hai să procedăm așa : mergem la doctor, apreciază exact starea ta, îți recomandă un tratament forte, așa, pe picioare, că vorba aia, ai fost și ești atlet. Și-apoi, la drum. De renunțat nu putem. Prea mult am investit în proiectul ăsta. Nu-i vorba numai de banii pierduți, dar le năruim toate planurile.

— Bine, Lorin, plecăm, dar fără nici un consult. Ăștia-s prăpăstioși. Dacă te iei după dînșii... după doctori !

Viața trasase deja căile celor două grupuri, mașina cu familiile sale și mănunchiul de muncitori. Stabilise chiar și punctul de intersectare a celor două drumuri spre apropiatul deznodămînt : poieniţa de lîngă șosea, acolo unde natura adunase cele mai frumoase elemente ale peisajului de munte. Numită simplu, din bătrîni, „Poieniţa de lîngă drum", locul te uimea pur și simplu prin pitorescul lui. Toate felurile de flori de munte (dacă ar fi existat vreo stîncă mai abruptă, precis s-ar fi găsit și „Floare de colț"), brăduleți pitici, deși, de un verde de te dureau ochii, un pîrîiaș cu apă cristalină, mă rog o

sinteză parcă a frumuseților zonei muntoase a județului. Aproape că nu exista mașină care să nu oprească la poiență. Călătorii se minunau, respirau aerul ozonat, luau în termos apă direct din pîrîiașul care sclipea ca o diademă cu diamante și plecau oftînd : „Ce păcat că nu putem sta mai mult !"

La marginea poienței, cam la 10 metri dincolo de ea, un grup de muncitori forestieri lucra la defrișarea unei zone unde se găseau arbori bătrîni, uscați. Era ora prînzului. Fiecare și-a scos d-ale mîncării din raniță. S-au așezat bucatele pe ștergarele albe ca neaua. Unul destupă o sticlă de pălincă și o trecu pe rînd celorlalți. „Mai cu milă, Văsălie, să ajungă ceva și proprietarului", se adresă hîtru posesorul licoarei unui bărbat înalt, voinic, predispus să uite că în glajă trebuie să mai rămînă ceva.

Un miros puternic de brad proaspăt tăiat, de pămînt negru-roșcat de pădure, de năduşeală se făcu simțit în micul pătrat de pădure. Retrăgîndu-se din porțiunea unde soarele de munte începu să dogorească din ce în ce mai puternic, forestierii își aranjară cîte un culcuș, așezîndu-și tacticos ranițele sub cap pentru a trage un pui de somn. „O jumătate de oră, fraților, nu mai mult. Mai avem destul de lucru. Nu uitați că au rămas cei mai groși copaci". „Nu-ți face griji, Ilie, le venim noi de hac pînă se înserează". Și oamenii adorm ca la comandă, de cum pun capetele pe pernele lor improvizate. Doi din echipă au renunțat la siestă, discutînd între ei cu voci aproape șoptite, pentru a respecta odihna celorlalți. „N-am făcu rău deloc că am schimbat parcelele cu cei de la «Plaiul Foii». Sîntem mai aproape de comune și noi, dar și ei. Altfel am fi făcut seară de seară cîte zece kilometri pînă acasă.

Așa, n-avem de mers mai mult de jumătate de ceas, pe scurtătură". „Ai dreptate, Pătrule, dar mai e ceva. Lucrul aici e parcă mai ușor. Acolo pădurea-i plină de bolovani ascunși sub pămînt. Pînă scoți o rădăcină îți ies ochii, nu alta".

Întîmplarea i-a adus astfel pe cei șapte oameni în apropierea șoselei. Peste puțin timp, pe acest drum va rula mașina condusă de Vladimir, în care se mai aflau soția sa, pe locul din dreapta, și cumnatul, cumnata și cei doi copii, fetița sa și băiețelul cumnatului. Supraîncărcat, căci în afară de ocupanți, în interior și pe deasupra se găseau numeroase bagaje, autoturismul, cu partea din față ridicată și cu portbagajul atingînd asfaltul, se asemăna cu un avion pe cale de decolare. Parcă echipajul pleca într-o călătorie îndepărtată de luni de zile și nu pentru un scurt sejur de o săptămînă la Mangalia.

...La marginea pădurii, se auzea torcînd înfundat motorul mașinii care, la treapta a doua de viteză, urcă rampa accentuată a serpentinelor. „Sînt nouă bucle în total, le știu ca pe propriul meu buzunar. Doar le-am urcat de atîtea ori. N-am eu prea mulți kilometri rulați, dar prin apropierea orașului am tot fost", ținea Vladimir să explice topografia locurilor, cumnaților, mai puțin familiarizați cu împrejurimile pitorești ale municipiului. Pe fețele tuturor se citea satisfacția plecării în vacanță. Bucuria copiilor se manifesta însă cel mai zgomotos. Se discuta precipitat, se făceau planuri. Cumnatul și cumnata priveau tăcuți spre pădure, parcă vrăjiți de farmecul ei, apoi în direcția marelui oraș, care se dezvăluia privirilor prin ceața ușoară de amiază ce învăluia ca o perdea fină de mătase contururile ur-

bei. Nicoleta se cufundase în examinarea unui model de față de masă pe care intenționa s-o croșeteze.

Cînd mașina a început zigzagul ei haotic, nimeni nu era atent la șofer. Autoturismul a luat-o brusc la dreapta, apoi puternic la stînga, după aceea iar la dreapta și a pătruns în terenul desțelenit, dar nivelat de forestieri. Cei doi muncitori care vorbeau între ei și auziseră zgomotul mașinii în urcare au observat momentul cînd Dacia, părăsind porțiunea dreaptă de șosea, a intrat în pădure. „Mă, fraților, mă, ăsta-i bolund, ăsta ne omoară. Sculați băieți, că vine peste voi". Avertismentul lui Ilie a fost tardiv. Nici măcar n-a reușit să-i trezească din somn. Peste trupurile a trei dintre ei a trecut fără milă mașina scăpată de sub control, sfărîmîndu-le oasele. Apoi pilotul a „înnodat" volanul, determinînd răsturnarea laterală a mașinii. În procesul acestui tonou, cum se spune în aviație răsucirii aparatului de zbor în jurul axei sale longitudinale, mașina s-a lăsat cu toată greutatea peste trupul lui Ionuț, un tînăr care tocmai venise din armată. Se pregătea de însurătoare băiatul. Erau toate aranjate : verighetele, invitațiile, fusese plătit pînă și localul. Ceilalți trei au fost grav răniți : Ion, a cărui fată reușise la facultate. „Neam de neamul meu n-a călcat prin asemenea școli înalte. Lenuța e prima din familie care ne va reprezenta la Universitate" ; Nicolae, a cărui nevastă, de numai 22 de ani, îi făcuse de curînd doi gemeni, băieți, de care era mîndru nevoie mare, și Gheorghiță, om de 45 de ani, îmbătrînit înainte de vreme, tată a cinci feciori. Un mort și trei oameni între viață și moarte.

...„Noroc că a oprit un șofer, un om, așa, cam de 30 de ani, și l-a urcat în mașină pe Vladimir,

că altfel nu se știe ce ieșea din tărășenia asta. Oamenii adunați de la loturile vecine erau tare porniți. Cînd i-am văzut pe cei cinci ieșiți din mașină, buimăciți, mai ales pe cei doi copii plîngînd cu hohote, ni s-a făcut milă. De... așa sîntem noi, cei de prin partea locului", povestea unul dintre cei scăpați.

— Am avut cîteva clipe cînd n-am mai știut ce-i cu mine. De fapt, nici nu-mi amintesc cum mașina a intrat în pădure. Da, e posibil să fi apăsat pe accelerație, în loc de frînă.

— Bine, dar parcurgeați o porțiune dreaptă, de aliniament, cum i se spune. Ieșirea dumneavoastră de pe asfalt pare inexplicabilă !

— Nu știu, nu-mi dau seama ce s-a întîmplat !

— Dacă nu schimbam parcelele, Ilie, acum toți oamenii noștri erau în viață. Dacă știau ei ce-i așteptă, ar fi mers pe jos în fiecare zi nu zece, ci treizeci de kilometri.

— Și voi îi tot dați zor cu dacă asta, dacă așa, dacă pe dincolo, răspunde Ilie. Să ne sfătuim mai bine cum să ducem veștile astea groaznice în sat...

Patru oameni prinși într-un tragic accident. Un al cincilea, care va purta toată viața povara conștiinței încărcate, indiferent de pedeapsă și daune.

Pînă la urmă totul e o problemă de curaj, spunea cineva. Nu putem numi însă curaj plecarea într-o cursă de sinucidere sau mai bine zis de ucidere. Adevăratul curaj era renunțarea la această aventură.

TRECERE DE PIETONI !

Avem în țară orașe destul de mari unde, în decursul unui an, nu se înregistrează nici un accident grav de circulație în care să fie angajat vreun pieton. Dar, iată, există și orășele ori așezări rurale unde, în 365 de zile, au loc numeroase și dramatice evenimente rutiere comise din culpa aceluiași participant la trafic : pietonul.

Realitatea este probată de cifre, de statistici, de procese verbale. Care să fie oare cauzele ? Una, și nu ultima ca importanță, ține exclusiv de gradul de educație a acestuia.

Or, în acest domeniu, oricît s-ar face nu este încă suficient. Nobilă și importantă misiune au toți cei care sînt cuprinși în complexul sistem de factori ce trebuie să concure în opera de educare a celei mai numeroase părți din participanții la traficul rutier : pietonii.

Da, cea mai numeroasă, dar, în același timp, cea mai slabă, cea mai vulnerabilă, pentru că, în coliziunea dintre oțelul mașinii și pieton, învins este întotdeauna cel de-al doilea.

De fapt, toți avem statut de pietoni, cu precizarea că unii sînt, cum s-ar spune, „pietoni de pro-

fesie", iar alții suferă temporar metamorfoza pieton-șofer-pieton, pieton-biciclist-pieton etc.

E adevărat, sînt și cazuri cînd „peștele cel mic înghite pe cel mare" (dar asta din pură întîmplare), situație, de pildă, atunci cînd, încercînd să ferească un pieton năbădăios, căruia îi plac slalomurile și surprizele, automobilistul nimerește într-un obstacol și se face praf, iar trecătorul evitat o ia la fugă, pentru a se pierde cît mai repede în anonimat.

Dramatismul întîlnirilor deloc dorite dintre automobil și pieton este teribil prin frecvența mare a acestor cazuri, prin urmările lor mult mai grave în comparație cu al „îmbrățișărilor" dintre mașini și, mai ales, prin intrarea lor rapidă în rîndul celor mai banale întîmplări, dovadă fiind modul cum sînt deseori apreciate asemenea evenimente stradale. De exemplu, cînd cineva întreabă : „Ce-i acolo ? Ce s-a întîmplat ? Știți cumva ?", i se răspunde : „O mașină a lovit un pieton". Și oamenii își văd grăbiți mai departe de treburile lor. Totul reintră în normal, pentru că nici nu se poate altfel. Viața merge înainte. Cu alte cuvinte, bizar, dar accidentul a ajuns să fie acceptat ca un fenomen firesc al ritmurilor moderne ale vieții !

Începuseră cursurile școlilor chiar în ziua aceea călduță și calmă de septembrie. O fetiță iese din curtea casei, țîșnește spre locuința de vizavi a prietenei sale cele mai bune. Ea intra în a noua, iar Rodica, mai mică cu un an, în a opta. Dorea să-i arate manualele proaspăt primite, să-i explice despre noile materii, să-i povestească impresiile primei zile de școală.

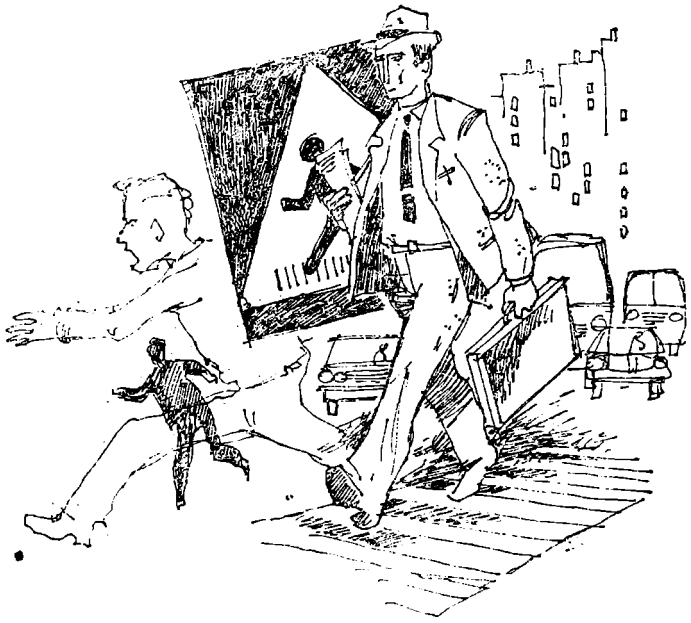

Șoferul n-a mai avut ce face. Mihaela s-a izbit cu capul de partea posterioară a caroseriei, fiind antrenată apoi sub roțile din spate. Au trecut doi ani, mama, cu părul complet alb, pensionată medical la nici 40 de ani, nu poate să-și revină, după această cumplită întîmplare. Cu puțin înainte, familia pierduse, tot într-un accident de circulație, pe fratele Mihaelei. „În acest an, Ovidiu trebuia să-și dea bacalaureatul. Stăm numai prin spitale, cînd eu, cînd soțul meu. Ne tîrîm prin viață ca doi infirmi,

cum de fapt și sîntem", se destăinuia unor foste colege nefericita mamă.

Cea mai eterogenă masă este cea a pietonilor. De la copilul de grădiniță, la bătrînul care abia își mișcă picioarele șubrede, de la elevul sau studentul „cascador", care se strecoară cu agilitate printre șirurile de mașini, pînă la omul cu fața răvășită de băutură care, nerealizînd pericolul, se îndreaptă clătinîndu-se caraghios spre un obiectiv ce poate însemna orice : casa, un prieten, alt local ori... nicăieri.

Femei, bărbați, oameni de cele mai diverse ocupații. Oameni fericiți sau necăjiți. Oameni îngrijorați sau doar neatenți. Oameni nervoși sau calmi, bolnavi sau sănătoși, grăbiți sau conduși doar de nevoia plimbării. Pietonul ! Oameni... oameni... oameni ! Toți se deplasează pe drum, pe stradă, putînd apărea oricînd, oriunde, deseori în cel mai neașteptat mod, la cîțiva pași în fața autovehiculului. Uneori acesta poate întreprinde ceva să-l ferească pe trecător, alteori nu. Depinde de abilitatea, de priceperea celui de la volan, de atenția lui, de experiența lui, de starea în care se află (obosit, bolnav, băut ori perfect valid) și, nu în ultimul rînd, de gradul său de educație, de bunul său simț, de răspunderea pe care o manifestă în calitate de purtător al permisului de conducere.

Constructorii de mașini s-au străduit să modeleze partea din față a automobilelor, să evite orice fel de proeminențe, să „îndulcească" colțurile agresive, în așa fel, încît, în cazul vreunui impact, mașina să vătăme cît mai puțin corpul nenorocosului trecător, transformat, fără să vrea, în cascador. Efor-

turile specialiştilor de a modela, de a „îmblînzi" bolizii se conjugă cu acelea ale societăţii, preocupată, şi ea, să modeleze caracterul stăpînilor cailor putere acumulaţi în motorul unei maşini.

O fracţiune de secundă poate fi uneori fatală. Secunda care presupune atenţie, grijă, precauţie, gîndire preventivă, reflex format, atitudine civilizată. Secunda prin care cei doi : şofer şi pieton îşi dezvăluie, la „întîlnirea" lor, gradul de educaţie.

Atenţie, pietoni !

Şi cum trecătorii n-au „carnet de pietoni" şi nici nu se întrevăd perspective în acest sens, rămîne ca aceia cu permise de conducere să-şi asume o răspundere în plus.

Atenţie ! „Trecere de pietoni !"

Nimic însă nu absolvă de obligaţii pietonul. O anume condiţie privilegiată, statutul de „partener protejat", îl obligă moral — pentru sine şi pentru cei din jur — să respecte legile şi normele coexistenţei civilizate în circulaţie. Altfel...

ATENȚIE, COPII ! !

Anual, în lume, își pierd viața în accidente de circulație aproape 50 000 de copii, iar alți 120 000 sînt transformați în infirmi. Copiii, „florile vieții pămîntului", cum îi numește, atît de fericit, un scriitor, copiii, „cei mai mici și mai adorabili mincinoși și în același timp cei mai cinstiți și mai sinceri din lume", cum îi definește altul, plătesc un dramatic tribut circulației rutiere. Cumplit, teribil acest măcel de ființe nevinovate.

Se fac multe pentru protejarea copiilor la noi în țară. Un întreg angrenaj este pus în mișcare pentru a reduce la minimum numărul copiilor accidentați. Organizațiile de tineret, de pionieri și Șoimii patriei, care aduc o inestimabilă contribuție la această operă atît de nobilă, de umană, părinții, școlile își conjugă eforturile pentru a preveni accidentarea de orice fel a celor mici. Nici nu s-ar putea să nu fie așa, într-o țară unde țelul suprem, valoarea primordială este omul. În ultimii șase ani, la noi, numărul accidentelor în care sînt angajați copiii este în continuă scădere. Este meritul egal al tuturor factorilor, este rezultatul firesc al preocupărilor societății noastre.

Sînt încă, din păcate, multe cazuri cînd disperarea își face loc, cînd părinții, profesorii, copiii privesc împietriți trupurile inerte ale micilor ființe pe care le-au adorat și pentru care s-au sacrificat atîta. Păcatul e că regretele sînt tardive.

Liliana, de 6 anișori, vedea des, exact în fața casei ei, situată în apropierea unei șosele extrem de circulate, oameni care făceau cu mîna semne la mașini. Uneori cei semnalizați opreau, alteori nu. În fiecare dimineață, cînd părinții erau plecați la cîmp, ea urmărea cu atenție „fenomenul" și chiar socotea în gînd (copil precoce, știa la cinci ani tabla înmulțirii) cîți dintre șoferi opreau să-i îmbarce pe autostopiști. Seara, îi istorisea mamei : „Azi au oprit 20 din 65, ieri din 100 numai 9, alaltăieri a fost o zi mai norocoasă, probabil că ploua și șoferilor le-a fost milă de cei care arătau ca niște curci plouate. Din 40 au oprit 35. Mulți dintre «ocazionali», cum le zice tata, erau copii. Nu-i așa, mamă, că oamenii iubesc copiii ?" „Da, scumpa mamei, toți oamenii adevărați iubesc pe cei mici".

Dorința de a fi cît mai aproape de acest spectacol o atrăgea către șosea. Să-i vadă ea mai bine pe cei ce vor să meargă la oraș, ori în satul vecin, cu mașina. Să urmărească „la fața locului" cum opresc șoferii, cum se face îmbarcarea. Seara povestea părinților ce se întîmplă pe șosea, cum conduc șoferii, tractoriștii, cum trag caii ori măgărușii cei simpatici la ham. Relata tot zbuciumul drumului, cu bunele și relele lui. Strașnic observator al vieții în mișcare, Liliana ! Într-o zi, pe seară, se hotărăște să fie și ea... autostopistă. Probabil, gîndea ea, „la semnalul meu o să oprească mașina !".

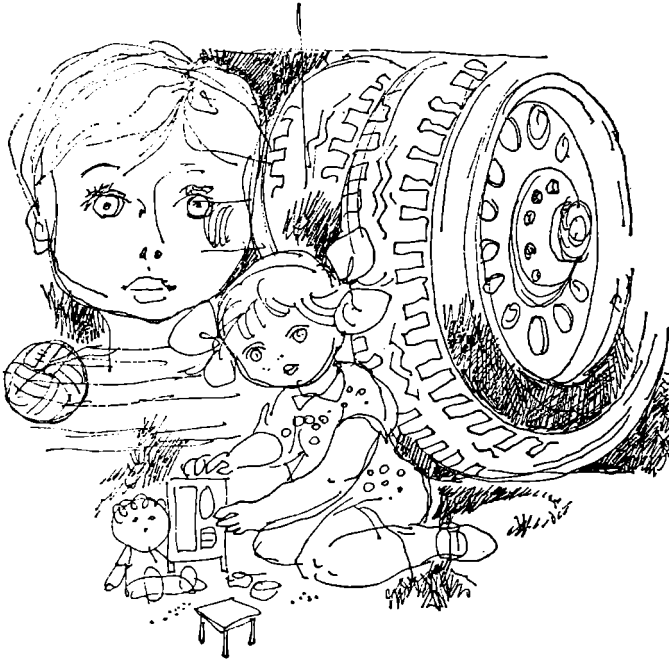

Se apropie de asfalt şi începe energic să semnalizeze. Greu de văzut un copil de-o şchioapă, mai ales cînd înserarea, acest cumplit duşman al circulaţiei, transformă totul în cenuşiu. Copilul, care face doar un pas imprudent pe asfalt, e şters de roata din faţă a automobilului şi împins cu forţa spre cea din spate care trece peste corpul ei. Drama ireversibilă a avut loc într-o zecime de secundă.

Luminița, de trei anișori, locuiește cu părinții ei într-un nou cartier al Capitalei. Îi place să se joace mai mult singură. Nu suportă țipetele, zgomotul provocat de ceilalți copii, gesturile bruște ale acestora, faptul că o trag de codițe, că o împing. Nu, ea preferă singurătatea, liniștea. „Familia" ei preferată sînt păpușile.

Soarele lui iunie, parcă voind să se revanșeze pentru lipsa lui de „eficiență" în lunile anterioare, strălucește cu putere. Fetița caută un pic de umbră. Nici tufele de lămîiță, nici cele de tuia nu-i oferă condițiile prielnice pentru amenajarea apartamentului păpușilor. Nu este spațiu suficient, nici umbră destulă pentru a desfășura mobilierul miniatural. Găsește, pînă la urmă, un loc. Unde ? Sub un enorm autotren. Asfalt perfect, curat, umbră deplină, spațiu mai mult decît suficient. Fetița își amenajează cu migală cele trei camere ale apartamentului, cu mobilier, modern, nu lustruit, ci mat, așa cum se poartă, bucătăria, cu toate ustensilele, vasele, aragazul etc. Cîte o păpușică în fiecare cameră, iar pe mama lor o instalează la bucătărie. Un apartament fără flori e fără farmec, plicticos, fad. Luminița o zbughește printre roțile mașinii spre stratul cu albăstrele. A luat cu ea minuscula vază. Ce minunat se vor armoniza florile cu culoarea mobilei apartamentului ! Tocmai atunci autotrenul pornește. Un țipăt stins, pe care abia îl aud trecătorii. Șoferul oprește puțin mai departe. Spectacolul e groaznic. Sînt chemați părinții de la fabricile unde lucrează. Prea tîrziu !

Maidanele (din ce în ce mai puține la număr), toloacele (moldovenism și el pe cale de dispariție

din vocabular, cauza fiind una și aceeași, folosirea intensivă a pămînturilor pentru agricultură) sînt mici terenuri care, alături de fîșiile verzi de lîngă șosele, sînt utilizate temporar de micii fotbaliști ai satelor pentru a demonstra că și din rîndurile lor poate apărea un Ștefănescu, Cămătaru, Țălnar ori Hagi.

Sorin, care juca cu predilecție pe postul de libero, era în mare formă. Teren uscat, gazonul de lîngă șosea era numai bun pentru demonstrații de mare virtuozitate, favorizînd calitatea jocului. De trei ori mingea de fotbal, autentică, nu de cîrpă, ca pe vremuri, intrase în spațiul marcat de două cărămizi al porții, pe care o apără Ion, cel mai redutabil portar din comună. Clasele a șaptea, toate : A, B și C, asistau cu sufletul la gură la meciul „secolului" dintre cele două școli din „Dealul cu Flori". Ar fi o aberație să crezi că un meci, desfășurat chiar pe marginea șoselei, poate să împiedice pe jucători să depășească linia marcată cu var, reprezentînd limitele terenului. Libero-ul Sorin se pregătea tocmai să repună de la tușă mingea, în dreptul porții. Aruncă atît de puternic încît o extremă dibace putea să preia balonul și să-l expedieze în poartă. Nu s-a întîmplat așa. Un autotren, condus de un șofer neatent, l-a cosit pe portar, proiectîndu-l cu violență... A murit după cîteva ore.

De cîte ori n-a visat, cu ochii deschiși, imaginea aceea atît de dragă, în care el, Dănuț, se plimbă cu bicicleta. Nu cu orice bicicletă. Că de plimbări cu bicicleta vărului său are parte oricînd vrea. Paul e nu numai un văr, ci, înainte de toate, un prieten în adevăratul sens al cuvîntului. Nici o problemă să-l

lase pe Dănuț cu bicicleta. Dar Dănuț visa ziua cea mare, cînd, în sfîrșit, va avea bicicleta sa. Acum, după ce a terminat cu note bune clasa a șasea, părinții i-au făcut plăcerea, cumpărîndu-i un Pegas. Ultimul cuvînt al tehnicii !

Băiat ascultător, Dănuț circula cu bicicleta numai pe străzile liniștite din jurul casei, așa cum i-au permis părinții săi. A rezistat tuturor tentațiilor de a rula pe marele bulevard din apropiere, inclusiv invitațiilor făcute de colegii săi, și ei bicicliști, care nu se sfiau să se aventureze pe artera centrală a cartierului.

Marea plăcere a lui Dănuț era mersul pe bicicletă fără să țină mîinile pe ghidon. Ajunsese nu numai să se mențină pe direcția înainte, ci chiar să descrie bucle, valsînd de la o margine la alta a străzii. O stradă liniștită, puțin circulată. Într-o zi frumoasă de vară, mașina a apărut deodată, de după colț, tocmai în momentul în care copilul se deplasa pe partea stîngă a străzii. Nu a mai avut timp să se ferească din calea ei...

Sania zbura ca racheta pe pîrtia de zăpadă de pe versantul dealului, ce închidea ocrotitor marginea satului. Joaca nu prezenta pericol, deoarece pîrtia dădea într-un islaz care, acum, iarna, era acoperit cu o pătură groasă de nea. Nu departe, se afla un ciot, rămas după doborîrea unui copac cu mulți ani în urmă. Nici un copil nu putea însă ajunge cu sania pînă acolo. Lui Ionuț îi veni o idee : să ude cu apă suprafața pîrtiei, făcînd-o astfel mai lunecoasă. Zis și făcut ! Cîteva găleți cu apă și gerul puternic de

peste noapte, a transformat pîrtia într-un veritabil topogan. Prima încercare pentru a cunoaşte ce viteză prinde sania a fost şi ultima coborîre a lui Ionuţ. Nemaiputîndu-se opri, s-a izbit în plin de ciotul singuratic...

Anual...

HAINELE AU DEVENIT INUTILE

Este de necontestat că pilotajul autovehiculului reprezintă una dintre cele mai răspîndite activităţi umane. Bineînţeles că poţi fi constructor amator, strungar amator, după cum şi alte zeci de profesii pot fi practicate în egală măsură atît de profesionişti cît şi de amatori, cîteodată performanţele amatorilor depăşindu-le chiar pe cele ale profesioniştilor. Nici unde însă amatorii nu sînt atît de larg reprezentaţi ca în automobilism, tot aşa cum în nici o altă activitate umană, poate cu excepţia aviaţiei, amatorismul nu se practică cu atîtea riscuri. Strungarul amator poate doar să rebuteze nişte piese, constructorul să zidească defectuos un zid, ca apoi, învăţînd din experienţă, să-l refacă, după cum, pescarul amator, neinspirat, ori slab cunoscător al particularităţilor apelor unde aruncă undiţa, al sculelor, al hranei preferate de peşti ori al tehnicii pescuitului, riscă doar să regrete timpul pierdut şi, eventual, banii cheltuiţi cu transportul. Şoferul amator...

La fel ca în celelalte domenii ale vieţii, şi în circulaţie hotărîtoare rămîne experienţa, despre care atîţia învăţaţi şi-au spus gîndurile : „începutul înţelepciunii", „originea tuturor cunoştinţelor", „hrana oricărei certitudini", „meşter straniu" ori, poate

mai plastic, „primul judecător al tuturor acțiunilor noastre, primul stăpîn al spiritelor noastre, școala deschisă tuturor ; unde puțini intră cu capacitatea de a se instrui și de unde cei fără judecată nu scot nici o învățătură. Piatră de încercare a tuturor teoriilor."

E logic și omenesc să vorbim de experiență cu atît mai mult cu cît sînt destui care o ignoră. Riscînd o comparație, evident forțată și insolită, reală doar prin conexiunea de bază, putem spune că la fel ca un chirurg, care numai după sute, mii de operații, ori un internist, după tot atîtea diagnostice, se pot numi medici cu experiență, tot așa și șoferul învață pe distanța multor zeci de mii de kilometri parcurși, din situațiile, pățaniile, din bunele și relele ivite pe parcurs. Dacă învață, are șanse să devină un pilot experimentat. Și cînd te gîndești că pentru unii nu sînt de învățătură nici propriile lor accidente (cînd au marea șansă să supraviețuiască).

„Știu să manipulez comenzile, să pornesc, să frînez, să virez, înseamnă că știu totul despre conducerea mașinii și pot pleca la drum oriunde, oricînd și în orice situație". O concepție nocivă, primitivă, implantată din păcate în mintea multora. Se omit mulți factori, dar mai cu seamă unul deosebit de important, antrenamentul, obișnuința de a conduce timp îndelungat, rezistența. După cum, în drumeție, pentru a nu capota la prima ascensiune mai dificilă pe munte, aidoma și în pilotaj, trebuie să-ți antrenezi organismul ca acesta să reziste. Nu e vorba numai de picioare și plămîni, ca în excursii, ci de lucruri infinit mai sensibile, mai de finețe, cum ar fi : atenția, aprecierea distanțelor, corelarea mișcărilor. Pare curios, dar trebuie să te obișnuiești să-ți mențiu trează

atenţia. Cel mai adesea se consideră acumulare de experienţă simpla scurgere a timpului. „N-am probleme, am permis din '60". Dar el, în 25 de ani, n-a condus decît 2 000 de kilometri ! Şi pe drum e mai periculos chiar decît un începător, pentru simplul motiv că, spre deosebire de cel cu portocala pe parbriz, care îşi dă seama că e la început, insul nostru nu e conştient de limitele şi neştiinţa sa. Nu anii care au trecut contează, ci experienţa concretă pe care ai acumulat-o de-a lungul lor. Numărul de kilometri reali parcurşi.

De regulă, cei care îşi unesc destinele, pregătindu-se pentru lupta care înseamnă viaţă, sînt înconjuraţi de simpatie, de tandreţe, sînt ajutaţi şi încurajaţi. E firesc, omenesc să se întîmple aşa. Aşa şi în povestea...

Mama băiatului s-a adresat lui Cezărică, pentru a-i transporta în comuna natală pe tinerii ce urmau să se căsătorească peste puţin timp.

— Tu ai fost totdeauna drăguţ şi săritor, ajută-i pe copii. Sînt multe de cărat şi ei se descurcă greu !

— Cu plăcere, tanti Adriana. Dar şti, probabil, că n-am încă carnet. Mi-e ruşine să spun de faţă cu alţii, dar mă chinui de doi ani să-l obţin.

— Principalul e că ai învăţat să conduci, doar n-oi fi aşa ghinionist, să te întîlneşti cu vreun control.

— Nu mă leg la cap, fără să mă doară. O să-l rog pe Codruţ să preia volanul, deşi (aici tînărul face o pauză şi afişează o mină exprimînd îndoială) el conduce destul de rar.

— Minunat, ştiam eu că o să găseşti pînă la urmă o soluţie. O să-l îndemnăm să meargă cu grijă.

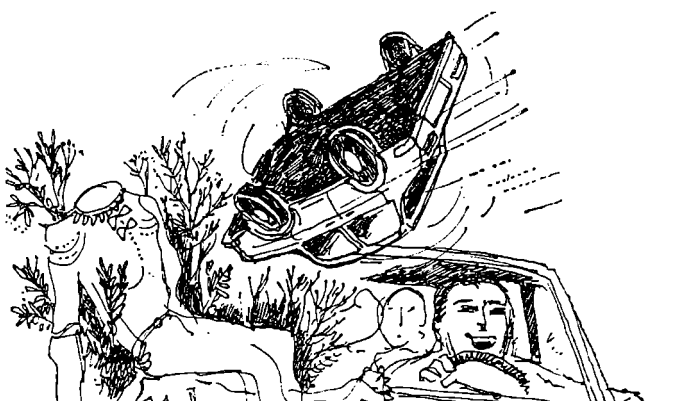

Omul, înhibat din pricina nesiguranței, apăsat de lipsa de experiență la volan, cu fața ușor crispată, asemenea celor aflați în clipe de mare tensiune, încearcă să-și ascundă teama de ce se va întîmpla, rîzînd, glumind ostentativ. Aparența de destindere ascunde în realitate, încordarea, frica de necunoscut. Puțin mai tîrziu, după ce au ieșit din orășelul de munte, Codruț a introdus în „luptă" o altă armă : bravada, menită să stîrnească admirația celor din mașină ! Atenția tuturor : a proprietarului mașinii, ghinionist după trei tentative de a deveni șofer, a tinerilor logodnici, care se țin de mînă, îmbujorați la față, a mamei băiatului, organizatoarea cursei, bucuroasă pentru copii, pentru reușita călătorie, este în-

dreptată spre șofer. Pe o porțiune dreaptă de șosea, mașina parcă e gata să-și ia zborul. Codruț conduce cu nonșalanță, ținînd volanul doar cu o mînă. Supraveghind sporadic șoseaua, își îndreaptă atenția cu deosebire către efectul glumelor sale. Rîde mai mult și mai puternic decît toți pasagerii. Depășește un camion, revine scurt pe dreapta, pentru a evita coliziunea cu cel din sens opus, și intră apoi într-un balans periculos și derutant chiar pentru un șofer cu experiență. Se pierde, mașina părăsește șoseaua, dar și contactul cu solul. Preț de două secunde autoturismul zboară și se răsucește în aer, după care, aidoma unui proiectil, se înfige în talazul înalt din dreapta șoselei.

Bucăți din motor, valiza desfăcută, coșuri cu alimente risipite pe o arie de cîțiva zeci de metri. Rochia de mireasă și hainele viitorului mire intacte, fără o pată măcar, ca o ironie a soartei, se agață de ghimpii unei tufe de măcieș.

Cei doi logodnici nu mai au nevoie de ele.

CINE ERAU CĂLĂREȚII ?

— Deci acolo lucrurile se întîmplă cam așa : primul eșalon face să dispară Fiaturi, Lancii, Alfa-Romeo, de toate tipurile și mai ales din cele născute în ultimii 2 ani, sofisticate în cel mai înalt grad. Se lucrează cu o operativitate fantastică, după principiul mondial, clasic și arhicunoscut : «iuțeala de mînă și nebăgarea de seamă». Ai coborît din mașină, să zicem să-ți cumperi un ziar, și, cînd să te urci în abia cumpărata limuzină, ia-o de unde nu-i. Sarcina «specialiștilor» e mult ușurată de firile înclinate spre poezie, visare, care lasă cu dezinvoltură cheile în contact. Magicienii din al doilea eșalon preiau ca la ștafetă, din mers, cochetul și ultramodernul «Fiat Mirafiorii», ultimul tip, de la «colegii» din linia întîi, îl introduc pe o străduță izolată sau chiar pe un maidan, îi înlocuiesc rapid numărul și îl conduc cu 120—140 pe oră spre locul unde mașina se va naște a doua oară, devenind din albastru metalizat albă, portocalie sau chiar lila, și unde toate seriile (motor, caroserie etc.) vor suferi o totală metamorfoză. Urmează al treilea eșalon de mafioți, care se îndeletnicesc cu plasarea nou-nouțelor limuzine la cei care s-au înscris din vreme pe listele de solicitanți, păstrînd bineînțeles toată discreția cerută de asemenea operațiune deli-

cată. Înscrierile se fac prin intermediul băieților care lucrează cu rafinament, știind să selecționeze numai clienți serioși și, mai ales, care știu să tacă. Sînt preferați străinii. Nu e bine să se trezească prin vreo gafă ori mai știu eu cum curiozitatea poliției de specialitate. Eșalonul plasatorilor se ocupă și cu partea legată de documente, acte de proprietate, de asigurări, la nevoie chiar permise de conducere. Mă urmărești ?

Documentata relatare îi aparține lui Sorin și are drept scop să-i lărgească orizontul «colegului» său. Fane.

— Te ascult foarte atent. Dar noi ?

— Noi nu ne propunem să realizăm o asemenea «industrie». E greu. E foarte greu ! Modestia e aurul oamenilor. Strategia noastră «micro» e simplă însă nu lipsită de eficiență. Avem o listă de comenzi din ce în ce mai bogată. Eșecuri pînă acum n-am avut, să batem în lemn. Uzina lucrează bine. Nimeni n-a reclamat calitatea proastă a camerelor. După ce ne mai punem pe picioare trecem și la anvelope. Să nu ne lăcomim. Acționăm pe puterile noastre. 15—20 de comenzi pe zi nu e rău. Asta înseamnă 1 500—2 000 de lei.

— Așa-i Sorine — încuviință Fane — trebuie însă să lucrăm numai cu oameni siguri, nu cu lăudăroși, nu cu palavragii. Întotdeauna plata înainte. De la principiul ăsta să nu abdicăm niciodată.

Nici nu termină Fane fraza și încep să aterizeze lîngă ei camerele aruncate peste gard, din fabrică. Una, două, trei, patru... 20.

— Ne-au dat în plus față de înțelegere cinci bucăți. Ne socotim noi mai tîrziu cu băieții.

În cîteva minute, după ce s-au asigurat că nici un ochi indiscret nu-i îndreptat asupra lor, cei doi încarcă cu repeziciune „marfa" în portbagaj și demarează pe drumul de pămînt.

— Pe aicea sînt numai stîne, oi, capre și ciobani, pe care nu-i preocupă mașina noastră, comentează, stăpîn pe sine, Sorin.

Merg ei vreo jumătate de kilometru și se pomenesc strigați de o femeie între două vîrste, la trecerea prin fața unui țarc. Opresc. N-au încotro.

— Nu mă duceți pînă la complexul din cartier ? Am niște brînză pentru piață. Vă servesc și pe dumneavoastră, asta în afară de bani.

— Te-am lua, dar noi avem alt drum.

Femeia începe să rîdă.

— Cum adică, drumu-i unu spre oraș, ăsta pe care mergeți, doar dacă vreți să vă învîrtiți pe cîmp așa, hai-hui.

Refuzul îi pare curios femeii. Dă din umeri nedumerită, în timp ce mașina demarează și pleacă zvîcnind.

N-avea rost să ne legăm la cap cu bagajele ei. Mai face cineva vreun control și dă de alea în portbagaj. Unde dai și unde crapă. Pentru ce ? Pentru doi poli și cîteva kilograme de caș ?

— Vine cineva din față, Sorine. Mașina-i vopsită în două culori.

— Știu la ce te gîndești, la alb-albastru. Te obsedează culorile astea ? Tu nu vezi, mă, că n-are girofaruri ?

— Așa-i, mi-ai luat o piatră de pe inimă. E vopsită alb-verde. Aici, în cîmp deschis, nici n-ai unde să te ferești, nu tu străzi, nu parcuri, orice ai face, ești

ca un animal hăituit care pînă la urmă întîlneşte linia de tragere a vînătorilor.

Din spatele maşinii se apropie în trap întins doi călăreţi. Denivelările pronunţate ale drumului de cîmp împiedică însă autoturismul să ruleze prea repede. Distanţa dintre maşină şi oamenii călare se micşorează văzînd cu ochii.

— Dacă-s de la uzină şi i-au dibuit pe băieţi, ce ne facem, Sorine ?

— Venim de la stînă, nu ne-am împăcat la preţ, ăsta-i răspunsul nostru.

— Nu ţine ! Şi dacă l-au chestionat pe baci : Ăia cu maşina vin de la dumneavoastră ?

— Oricum, nu-i lăsăm să umble în portbagaj.

— Numai să putem. Uite la ei ce vlăjgani sînt ! Iar noi nu prea aducem nici cu Joe Louis şi nici cu Max Schmelling.

Pămîntul bătut a devenit neted precum asfaltul.

— Ia apasă tu pe acceleraţie. Fuga îi ruşinoasă, dar... Altă surpriză, uite în faţă semibarierele sînt închise, ce facem ? Dacă oprim, ne ajung !

— Doar nu crezi, dragă Fane, că am uitat să fac slalom ? Preocupaţi să evite întîlnirile nedorite, inhibaţi, cei doi bărbaţi, privind numai înainte şi în spate, nu observă trenul care apare din pădurice aflată în stînga, cam la 150—200 metri de trecerea peste calea ferată. Mecanicul sună prelung, cu disperare parcă, de cîteva ori. Inevitabilul se produce. Dacia verde este izbită lateral şi tîrîtă aproape jumătate de kilometru. După vreo două luni s-a putut discuta cu Fane, la spital. El ne-a relatat întreaga istorie. Fusese atras la furturi din uzină, cu vreo 6 luni

în urmă, de către colegul său de atelier, cel care şi-a pierdut viaţa în accident.

Călăreţii „urmăritori" s-au dovedit a fi doi tineri care se duceau în comuna vecină, la un bal !

— Am rămas încremenit, povestea unul dintre ei, cînd am văzut maşina, fără nici o şansă de a evita coliziunea cu trenul. Nu credeam că cineva din autoturismul prefăcut în fărîme va supravieţui.

— Se mai întîmplă şi „minuni", remarcă celălalt băiat.

GÎNDURI DESPRE AUTOMOBIL, AUTOMOBILISM ŞI... AUTOMOBILIST

Reprezentînd în ţările dezvoltate trei sferturi din populaţia adultă, în altele jumătate şi chiar în ţările în curs de dezvoltare nu mai puţin de 10—25%, şoferii, această imensă armată a timpurilor moderne, care îşi sporeşte efectivele cu noi contingente, parcă mai asiduu acum, la sfîrşit de secol, dau un exemplu demn de urmat în ceea ce priveşte convieţuirea paşnică şi solidaritatea umană.

Frumoasă, nobilă, această solidaritate a oamenilor volanului de pe întreg globul. Nu există în mod cert vreo profesie, vreo ocupaţie care să atingă o cifră atît de impresionantă ca aceea a şoferilor amatori. Dacă avem în vedere conducătorii auto ca sportivi (conducerea maşinii este, cum bine se ştie, şi un sport), atunci, din punct de vedere numeric, ei întrec de departe pe reprezentanţii tuturor genurilor de sporturi. Nu includem aici piloţii de formula I, pe cei de raliuri ori alţi şoferi sportivi profesionişti.

Nu există profesie sau ocupaţie care să nu fie reprezentată în marea familie a şoferilor. Au încetat să mai opereze prejudecăţile faţă de „natura" pilotului. Pe şoselele Franţei, de exemplu, şi nu numai pe acestea, măicuţele la volanul micilor Renault-uri, dau dovada unei impresionante virtuozităţi zburînd

prin cele mai dificile serpentine. Şi cîte asemenea dovezi nu se mai pot evoca. Dreptul la volan s-a democratizat.

În pofida caracterului mai mult decît eterogen, armata piloţilor auto, oameni de toate vîrstele, profesiile, rasele, reprezentanţi ai tuturor straturilor societăţii, oameni cu grad de instruire şi cultură extrem de diferit, bărbaţi, femei, tineri şi chiar copii (mîndri conducători de karturi), se întrunesc periodic, direct ori prin aleşii lor, în cadrul organizaţiilor, asociaţiilor, uniunilor, cluburilor auto, sfătuindu-se, căutînd să dea răspuns la cele mai esenţiale şi de actualitate probleme care frămîntă lumea automobiliştilor şi, indirect, societatea umană, cum să reducă sau măcar să estompeze teribilul flagel al accidentelor rutiere, cum să formeze şi să perfecţioneze mai eficient omul de la volan pentru a răspunde condi-

ţiilor din ce în ce mai dificile de circulaţie, cum să facă să funcţioneze mai bine, mai organizat întrajutorarea între ei ori între asociaţiile lor. Pe agenda de lucru a acestor organizaţii figurează deseori şi alte probleme care nu-l pot lăsa indiferent pe omul de la volan : perfecţionarea maşinii, ca ea să fie cît mai sigură şi să consume cît mai puţin aur negru, a panglicilor de asfalt, ca ele să ofere cît mai mult confort şi siguranţă, a sistemelor de prim ajutor, ca ele să fie cît mai prompte şi eficiente.

Frumoasă, nobilă, umană această solidaritate a stăpînilor volanului de pe întreg globul.

Populaţia planetei, dacă nu în totalitatea ei, cel puţin în marea ei majoritate, recunoaşte meritele automobilului, utilitatea lui. O trăsătură caracteristică, deloc de neglijat, este optimismul care domină în rîndul oamenilor de la volan." Nu vom putea folosi hidrocarburi, vom folosi electricitatea, biogazul sau, de ce nu, energia nucleară. Vor avea grijă savanţii să găsească alţi combustibili care să întrunească cele trei condiţii de bază : ieftin, eficient şi în cantităţi suficiente".

Educaţia şi instrucţia, în general, trebuie puse, desigur, şi în legătură cu cultura rutieră a omului de la volan. Relaţia este bilaterală, existînd o influenţare reciprocă. Stilul de conducere, modul de conduită a şoferului în valurile oceanului motorizat sînt întotdeauna marcate de gradul lui de cultură şi educaţie, de mediul în care trăieşte şi îşi desfăşoară activitatea. Dar şi şcoala, nu o dată aspră, a circulaţiei rutiere contribuie la formarea caracterelor.

Un slogan, arhicunoscut peste tot, spune : „Omul, cum trăieşte, aşa conduce", deşi bădărănia este, nu

de puține ori, reprezentată pe șosele (și nu numai pe ele) și de inși care nu au doar o singură diplomă, ci chiar mai multe, dar cărora le lipsește o calitate pe cît de simplă, pe atîta de fundamentală, o diplomă de mare valoare, cea a bunului simț.

Dar mai e o altă latură a problemei și psihologii o pot dezvolta amplu. Volanul e ca o oglindă. Nu te poți cunoaște complet pînă nu te așezi în fața lui. El dezvăluie valențe necunoscute ale personalității umane, ale caracterului și temperamentului. Omul care e modest, retras, căruia îi place să nu fie băgat în seamă, tăcut și timid, devine uneori cel mai agresiv exemplar la volanul mașinii.

Satisfacția multor automobiliști la finele unei călătorii o reprezintă, în zilele noastre, nu media cît mai ridicată a vitezei realizate pe itinerarul parcurs, ci mulțumirea că pe drumul respectiv au putut ajuta într-un fel oarecare pe un confrate de „breaslă" aflat în dificultate. Acest lucru are o mare valoare morală, educativă, marcînd un început de schimbare a unor concepții. Dar numai un început.

Relația cultură — civilizație — conducere auto nu trebuie și nu poate fi privită, spuneam, numai într-un singur sens. Mașina, instructorul, tehnicianul au adus imense, nebănuite servicii pe planul instruirii tehnice a populației, ceea ce nu înseamnă că nu există și acum reprezentante ale sexului frumos (și nu numai ele) care nu știu și nici nu doresc să știe ce înseamnă o bujie ori un carburator. Mai deunăzi, cînd soțul se lamenta că a rămas fără ulei, consoarta i-a replicat candidă : „Dar ăsta de bucătărie n-o fi bun ? Că tot avem o sticlă în portbagaj". Lăsînd gluma la o parte, trebuie să recunoaștem rolul pilo-

tajului auto în emanciparea tehnică a populației. Și nu e vorba, de fapt, numai de tehnică. Oameni cu profesii situate destul de departe de tehnică sînt acum, în calitate de șoferi amatori, în stare să realizeze depanarea celor mai sofisticate dispozitive.

Conducerea auto joacă un rol imens în educarea atenției, răbdării, răspunderii, spiritului de întrajutorare, rezistenței la tentații. Binevoiți numai să nu fiți atenți, la chiar 80 de kilometri pe oră, la ce se întîmplă în fața mașinii dumneavoastră, și nu numai înainte, dar și în părțile laterale, în spate. Amintim aceste lucruri arhicunoscute, pentru unii poate banale, care se pot găsi în toate manualele de specialitate, pentru a sublinia rolul bunului cîștigat în procesul conducerii auto : educarea atenției „totale" și susținute în procesul unei călătorii care durează cîteva zile întregi, atenție necesară ca aerul omului de la volan, deoarece nu există domeniu de viață unde să nu-i fie necesară această teribil de importantă însușire.

Anticiparea, și ea foarte însemnată în toate sectoarele de activitate umană, mai ales în frămîntata viață modernă, își găsește un fertil teren de afirmare în procesul pilotării mașinii care, la rîndul ei, dezvoltă această însușire, indispensabilă omului contemporan în rezolvarea numeroaselor probleme cu care acesta este confruntat. „Gîndește-te la mișcarea (ori la mișcările) următoare", este o cerință valabilă nu numai în șah, ci și în conducerea automobilului. Dacă noile și mai vechile contingente de șoferi s-ar strădui în număr cît mai mare să învețe ori să se perfecționeze în domeniul jocului de șah, sîntem convinși că această simbioză ar avea efecte

pozitive în traficul rutier. Anticiparea și-ar spune cuvîntul !

Educarea răbdării, „capacitatea firească de a suporta greutăți fizice sau morale" sau, în alt înțeles, „perseverență, tenacitate, stăruință", așa cum le definește *Dicționarul explicativ al limbii române,* reprezintă un alt cîștig moral-psihologic ce decurge din actul conducerii mașinii. Metamorfoza e impresionantă. Oamenii devin de nerecunoscut. Inși care n-aveau răbdare să fumeze o țigară pînă la capăt devin capabili să studieze o zi întreagă activitatea laborioasă a mecanicului care operează în măruntaiele motorului, să ruleze zeci de kilometri într-o coloană care se mișcă cu viteza melcului ori să aștepte cu stoicism în spatele unui mastodont (care îl „delectează" în plus și cu un jet constant de fum înecăcios) minute în șir momentul favorabil al depășirii.

Sînt oameni a căror activitate presupune în mod obligatoriu răbdarea, calmul și perseverența. Numai un asemenea cercetător depășește greutățile și insuccesele inerente și se poate bucura deplin de roadele eforturilor sale. Cu un minimum de abilitate și cunoscîndu-și motorul, acesta nu va avea probleme atunci cînd va fi silit de împrejurări să demonteze un carburator care se încăpățînează și nu funcționează și apoi să-l readucă în starea inițială.

Sînt oameni care își prelungesc trăsăturile temperamentale și de caracter și în condiția lor de conducători auto. Sînt ! Și nu puțini ! După cum asistăm și la incredibile transformări. Experiența ne oferă imaginea unora care prin natura profesiei trebuie să manifeste permanent răbdare și calm, ceea ce se și dovedește în munca lor, dar pe care vola-

nul, cu puterea lui magică de a „metamorfoza" natura umană, îi schimbă subit în cei mai pripiți și nechibzuiți indivizi.

Trebuie să admitem că pilotajul auto are încă necunoscute, că și aici, în calea procesului cunoașterii, sînt încă destule obstacole.

Cît privește tentațiile șoferului, de regulă, se judecă cam așa : atîția și atîția au fost găsiți conducînd deși gradul de alcolemie în sînge este dincolo de cel admis de lege. În ansamblu, nu sînt chiar atît de mulți, în ciuda diverselor păreri. Da, e adevărat, e vorba de un pericol și încă nu de unul mic. De fapt, primejdia mare rezidă din aceea că numeroși sînt cei care nu cunosc măsura. Dar se impune și o altă judecată : ce a făcut pilotajul pentru educarea omului spre a rezista tentației alcoolului, pentru o viață cumpătată în general ? A făcut enorm. De ce nu numărăm, de ce nu cuprindem în statistici și miile, zecile, sutele de mii de oameni care rezistă cu stoicism tentației alcoolului ? Nu neapărat și nu în primul rînd de frica legii, ci din conștiință, din respect pentru demnitatea lor și răspundere asumată față de cei din jur, care își aduc o uriașă contribuție la întărirea sentimentului de siguranță civică pe șosele.

Din păcate, pentru a stabili exact o asemenea participare nu avem încă mijloace precise, unități de măsură, însă studiile efectuate de specialiști atestă progresele realizate pe drumul conștientizării oamenilor în acest spinos domeniu.

Atît timp cît pe șosele există inconștienți în al căror cap aburii alcoolului întunecă rațiunea, anihilînd simțurile și reflexele, trebuie ca noi, cei care

rulăm alături de ei și care în orice moment putem să le fim victime sigure, să ne luăm contramăsurile necesare.

Curios, oare de ce unii consideră testele o umilire ? Ele reprezintă, în fond, o formă excelentă de atenționare, de avertizare, de prevenire, de eliminare din trafic a unora care, parafrazîndu-l pe Topîrceanu, „...te fac una cu pămîntul". Cît timp există încă beţivi pe şosele, trebuie să fie şi teste. În primul rînd pentru apărarea noastră.

Aceasta e numai o latură a problemei, căci mai sînt şi altele. E vorba, în fond, de tot ce contribuie la condiţia fizică şi psihică a omului de la volan. Abţinerea de la consumarea unor medicamente contraindicate şofatului ori, invers, folosirea unora care să-l pregătească mai bine pe pilot pentru drum. Luciditatea, realismul în realizarea unei alimentaţii recomandate şoferilor, a odihnei necesare, planificarea corectă a călătoriilor etc. nu reprezintă oare o contribuţie, fie ea cît de modestă, dar autentică la realizarea nobilului deziderat care se numeşte viaţa raţională, sănătatea omenirii ?

Omul modern, civilizat, este, prin excelenţă, un bun cunoscător al celor mai uzuale norme juridice, de conduită, reguli scrise şi nescrise, care guvernează societatea în care trăieşte.

Normele rutiere se înscriu şi ele, în ultimă instanţă, acestora. În afara unor cerinţe ce rezultă nemijlocit din aspectele tehnice ale „convieţuirii" civilizate în cadrul circulaţiei rutiere, multe componente se conectează sistemului de valori morale pe care societatea le promovează şi le apără.

În zilele noastre, colectivitatea umană de pe întregul mapamond depune eforturi uriaşe pentru a face să triumfe spiritul convieţuirii, conştientă fiind că altă alternativă nu există. În esenţă, acestea sînt datele problemei şi în cazul traficului rutier, microunivers în care regăsim componente ale marilor probleme ale lumii.

Pe acest spaţiu atît de îngust, numit drum, şosea sau stradă, fiecare trebuie să ne găsim locul fără să-l stînjenim pe cel aflat alături de noi. Este esenţa reglementărilor juridice ce stabilesc normele de deplasare rutieră, fondul conduitei civilizate, politicoase. Societatea nu poate admite abateri de la aceste norme din raţiunile obiective ale protejării membrilor ei de pericolele ce decurg de pe urma vreunor încălcări. Iar împotriva celor care sfidează rigo-

rile, societatea este nevoită să se impună prin forţa autorităţii. *Sed lex, dura lex !* Chiar o prevedere legală, mai tehnică, să zicem aşa, care interzice ca bolidul la al cărui volan te afli să producă zgomot, gaze ori fum în exces, constituie, în definitiv, o treabă de bun simţ şi nu numai. Parcă şoferului în ipostaza de pieton îi place să se trezească cu un jet de fum în nas ori ca zgomotele asurzitoare produse de maşina din faţă din părţi ori din spate să-i bombardeze timpanele pînă la limita durerii ?

Mulţi, în special tineri, comit accidente şi pentru că nu realizează deloc ori în prea mică măsură implicaţiile imprudenţelor lor. Implicaţii de ordin moral, juridic, social. În general, se gîndeşte cam aşa : „Întrucît mie nu mi se poate întîmpla nimic (toate relele şi toate sfaturile sînt destinate altora), n-are rost să-mi bat capul cu însuşirea unor reguli şi să-mi fac griji cu nişte eventuale consecinţe care nu mă vizează".

Raţionamentul acesta operează cu precădere în lumea celor tineri. Şi atunci nu mai poate mira pe nimeni rezultatul frust şi brutal al statisticilor : primul loc în producerea unor grave evenimente rutiere aparţine celor pînă la 30 de ani !

În fond, gîndurile formulate pînă acum se hrănesc nemijlocit din faptele de viaţă „reproiectate" aici ca şi aiurea, în alte zeci, sute, mii de pagini. Şi se constituie convingerea — cu valoare generalizatoare — : conducerea maşinii ţine în cea mai mare măsură de educaţie.

Un imens rol îl au cei din jur, oameni deseori serioşi, maturi, care ocupă fotoliile de pasageri.

Cît de mult puteau face patru adulţi, oameni cu pregătire superioară, cu o conduită exemplară în viaţă,

toți cu familii, pentru a împiedica o începătoare (care primise permisul cu o zi înainte) să plece într-o călătorie de 500 de kilometri în care ei au luat parte în calitate de pasageri. O călătorie terminată după numai... 50 de kilometri, în care doi dintre ei, împreună cu șoferița, au plătit cu viața.

Alt mister : cum poate această mașină, frumoasă, dar periculoasă jucărie (mai primejdioasă de multe ori decît o armă) să transforme oameni cu părul alb (asta nu spune de multe ori totul) și cu atîtea calități în copii fără minte ?

În mod cu totul greșit, mașina e găsită vinovată pentru hecatombele de cadavre înscrise cu atîta precizie în statistici. Poate fi făcut vinovat de acest masacru șoferul ? Doar în 1% din cazuri, defecțiunile mașinii duc la accident și doar 1% dintre șoferi circulă incorect. Problema e acel 1%, care constituie spaima șoselelor. Calculul e simplu. Din cei aproape 600 de milioane de șoferi existenți pe glob, procentul menționat reprezintă 6 milioane ! Din fercire, nu fiecare din aceștia ajung la accident, deși, mai devreme ori mai tîrziu, deznodămîntul e același. Nu, nu e vorba de criminali care ucid cu premeditare (deși în filme și, din păcate, nu numai pe pelicule, pot fi întîlniți și dintre aceștia), ci de ucigași inconștienți. De marii vinovați. Unii dintre ei nu doresc, e drept, să ajungă la un asemenea final, dar iată, sînt și dintre aceia care acceptă... accidentul, ceea ce e aproape la fel de grav. Creșterea efectivului de șoferi într-o asemenea proporție (viitorul promițînd un spor tot mai viguros) a pus în mișcare și chiar în stare de alarmă medicina. Totul se reduce, propriu-zis, la întrebarea : Ce trebuie făcut pentru ca dorința fiecăruia de a ajunge

pilot să nu devină obligatoriu, în toate cazurile, un deziderat realizat ? Nu din pricina capriciilor medicilor sau psihologilor, ci pentru că sînt şi destui oameni care n-au ceea ce se numeşte „chemare pentru volan" cărora volanul le este contraindicat, pentru ei şi pentru alţii. Această sită a baremurilor medicale, stabilite pentru admiterea în rîndul candidaţilor la şoferie, devine din ce în ce mai deasă. Ce manifestare de noblețe sufletească, de realism, de umanism, de tărie de caracter este cuprinsă, sintetizată, în expresia : „M-am convins că nu sînt bun de şofer. De ce să-i încurc, de ce să-i pun chiar în pericol pe cei din jur ?" Or, cînd vîrsta foarte înaintată sau vreo boală deosebită, îl face pe vigurosul şofer de ieri inapt astăzi să conducă, cît curaj, amestecat cu o tristă, dar frumoasă resemnare, conţine expresia simplă, dar profund omenească a acestuia : „n-am altă cale, trebuie să renunţ la conducere".

În antiteză, ne vine în minte un caz, pe cît de banal în aparenţă, pe atît de semnificativ. Omul, cam de 40 de ani, instalat la volanul unei Dacii vişinii, ia cu asalt cîteva intersecţii fără să ia în seamă semnul de forma octogonului cu înscrisul „STOP" şi se opreşte, la strigătele trecătorilor, cu roţile din faţă căţărate pe bordura unui refugiu. Femei cu copii de mînă, elevi de liceu abia ieşiţi de la cursuri se retrag speriaţi la extremitatea opusă a proeminenţei de asfalt. Strigăte, destule invective, referiri la „orbul găinilor". Se constată, în final, că omul nu aflase, pur şi simplu nu aflase încă (!), că are nevoie de ochelari de distanţă !

Societatea ne cere să cunoaştem tot mai precis care e starea sănătăţii omului de la volan. El, şoferul, reprezintă sau nu, din acest punct de vedere,

un pericol pentru sine, pentru ai săi și pentru ceilalți de pe stradă ? Mașinile sînt din ce în ce mai sofisticate, iar omul tot mai stresat, mai grăbit, mai apăsat de gînduri și probleme. Teoretic, soluția e cunoscută și simplă : faceți așa și pe dincolo. Dar practic, această doar aparent simplă problemă socială nu-i chiar așa ușor de rezolvat. Vrînd, nevrînd, ajungem tot la educație și la răspundere.

„Omul cît trăiește, învață". Originea acestei maxime se pierde în negura vremurilor. A fost, este și va fi încă actuală. Acest adevăr invită la meditație și în lumea traficului rutier. Chiar după deloc neglijabila cifră de două—trei sute de mii de kilometri rulați, șoferul se poate pomeni într-o situație limită neplăcută și total inedită.

Da, la volan învățăm ! Învățăm din patimile altora, destul de des și din ale noastre. Devenim, implicit, mai înțelepți, mai prudenți, mai concesivi, într-un cuvînt mai omenoși, mai buni, în antiteză cu groaznica, teribila, nociva (s-ar mai găsi și alte adjective perfect valabile) concepție a unora, care n-au parcurs nici 5 000 de kilometri și sînt fermi convinși că pilotajul auto nu mai are nici un secret pentru ei. Nu ar mai avea deci ce învăța !!

Cît de grav se înșală ! Cît de grave sînt consecințele unor asemenea raționamente. Spunea un înțelept al antichității : „Cu cît știu mai mult, cu atît îmi dau seama cît de puțin știu". Cît de actual este un atare adevăr și pentru „teribilii" șoselelor noastre !

Nu am dorit să ne punem în postura unor avocați ai virtuților pilotajului auto. Nici nu este nevoie de așa ceva. Nu ne-am propus nici să ținem lecții. Utilitatea conducerii mașinii s-a impus atît de profund

într-un timp istoriceşte atît de scurt, încît balanţa în care s-ar pune toate relele pe care, totuşi, le-au creat, direct sau indirect, omenirii : sedentarismul, consumul nu întotdeauna eficient al preţioaselor hidrocarburi, numeroasele jertfe umane şi considerabilele pagube materiale, dar şi imensele servicii aduse în emanciparea, dezvoltarea şi progresul omenirii, s-ar apleca în favoarea lui, tînăr zeu al vieţii moderne : automobilul.

STRATAGEMA A EŞUAT

„Beţivul satului", aşa i se spunea. Ce-i drept, în seara aceea, Mitroi nu băuse mult. Mergea destul de cuminte pe marginea şoselei. Îl văzuseră mulţi oameni de la Combinat. Cînd sesiza farurile cîte unei maşini, se replia pe dreapta, ferindu-se prudent. Pe la 2 noaptea, un sătean din Comişani l-a găsit pe drum, parcă dormind, cu o mînă severă, dar cu ochii deschişi. Lui nu-i mai păsa de nimeni şi de nimic. Murise.

Curios însă, profan în ale legii, omul l-a întors pe toate feţele. Vroia el s-o facă pe medicul legist. N-a descoperit decît o gaură adîncă în tîmpla dreaptă. Nici specialistul în medicină legală, informat de cercetătorul amator, nu s-a putut pronunţa exact. „Cert e că a căzut, dar nu pot spune dacă l-a doborît vreo maşină sau dacă s-a împiedicat şi a ajuns pe asfalt lovindu-se mortal".

Ofiţerul, şef al echipei de cercetare, sosit după puţin timp la faţa locului, s-a pomenit în mare dilemă. Cu toate acestea, trebuia să raporteze şefului miliţiei judeţene situaţia echivocă în care se afla. „Tovarăşe colonel, lucrurile sînt confuze. Nu putem totuşi elimina ipoteza unui accident cu părăsirea locului faptei. Pînă acum nu e nimic limpede. Declan-

şăm investigaţiile pe toate planurile. Gravitatea leziunii la cap nu poate fi urmarea unei simple căderi. Nu trebuie să fii mare specialist să ajungi la asemenea concluzie. Decît să muncim mai tîrziu luni de zile, mai bine facem acum cîteva nopţi albe". „Bine, Voicule. Treceţi la treabă !"

A doua zi apar primele „raze de soare" în investigaţiile maiorului Voicu. Şoferul de camion relatează că a ajuns la locul întîmplării la două, trei minute în urma Daciei care l-a depăşit. Şoferul autoturismului, un om de 50—55 de ani, era aplecat deasupra cadavrului. Emoţionat la culme, omul abia putea vorbi. „L-am găsit culcat pe şosea, e mort, mă duc la miliţie să anunţ accidentul. Să nu cumva să credeţi că am vreun amestec, ferească sfîntul !" Omul de la volanul camionului, de bună-credinţă, nu pune nici o clipă la îndoială sinceritatea primului sosit la locul accidentului. „Dumneavoastră ajungeţi mai repede, sînteţi cu turismul. Desigur, mergeţi la miliţie. Dacă aveţi nevoie de mine, mă găsiţi la autobaza doi".

Cînd s-a pomenit invitat la miliţie a rămas perplex. „Cum adică, şoferul de pe turism nu v-a anunţat nimic ? Doar a spus că se duce să vă anunţe despre accident. Asta-i culmea ! Ce număr avea la maşină ? Bineînţeles că nu ştiu. Părea om cinstit. Nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că el ar putea fi autorul. Da, de putut, pot să vă descriu cum arată. Un om aşa, cam de 50—55 de ani. Însă solid, bine clădit. Lîngă el se smiorcăia o fată, aşa, cam de 20—25 de ani. Părea fiica ori nora lui. Se ascundea privirilor mele. M-am mirat de ce ? Din sens contrar n-am întîlnit nici o maşină. Ba nu, mint. M-am încrucişat

cu un autobuz. Dar ăsta în nici un caz nu putea doborî omul. L-am întîlnit la vreo 20 de minute după ce ne-am oprit în apropierea mortului. Da, aveţi dreptate să-l bănuiţi pe şoferul de autoturism, mai cu seamă că nu v-a anunţat de accident. Puteţi să mă suspectaţi şi pe mine, dar de partea mea am delegaţii din cabină, care au văzut totul şi au asistat la discuţia mea cu şoferul autoturismului".

...„De la «Hanul morilor» n-a plecat spre municipiu decît Dacia portocalie. Nu vă supăraţi, eu sînt ca un fel de C.E.C., n-am voie să spun cine şi cît depune, ne relatează responsabilul. Dar, fiindcă e vorba de un om omorît, nu pot să vă mint...

• Ştiam istoria acestei legături extraconjugale, care dăinuia de peste doi ani. S-a pornit de la ... Mama Marianei locuieşte la ţară şi avea nevoie de materiale de construcţie şi de mînă de lucru pentru a-şi renova casa. Fiind văduvă şi suferindă, nu putea rezolva aceste probleme, ajunse într-o fază destul de acută datorită stării avansate de degradare a casei.

Ovidiu, consătean cu văduva, aflase de la neamuri necazul acesteia. Cum el lucra în construcţii, s-a oferit să-i dea o mînă de ajutor. Miza, în acest fel, să o cucerească pe Mariana. Femeie frumoasă, ce-i drept, făcută parcă anume să sucească capul bărbaţilor. Iar Ovidiu ofta mai de mult după asemenea mîndreţe de fată.

Cunosc că Mariana n-a cedat uşor. Dar nici Ovidiu nu era omul care să renunţe. A trecut repede la renovarea casei şi treptat a intrat în viaţa familiei şi în viaţa femeii. Aşa au început întîlnirile lor în localul nostru. Pe parcurs a intervenit o împrejurare, într-un fel spus, favorabilă menţinerii relaţiilor lor.

Soțul Marianei, un tip cam închis, se purta destul de urît cu femeia. Certurile și supărările începuseră înainte de «apariția» lui Ovidiu. Or, acesta a știut să profite de starea de spirit a Marianei. Într-un cuvînt, a reușit să-și atingă scopul. Și cum în relațiile cu femeile nu avea scrupule, legătura lor s-a adîncit tot mai mult, depășind nivelul unei aventuri trecătoare.

Într-un tîrziu a vorbit și Ovidiu :

...„Mariana era lîngă mine. Eram tulburat. Mi-era teamă pentru povestea noastră. Mi-a fost tot timpul teamă că Mariana mă va părăsi. Acum și lumea era împotriva noastră. Nimeni nu știe ce e în viața ei și ce simt eu, bărbat singur, cu doi copii mari, îndrăgostit de o femeie de vîrsta fetii mele mari. Eram nervos. L-am văzut tîrziu. Era îmbrăcat în negru. Da, trebuia să reduc viteza, dar am ales manevra ocolirii lui prin dreapta. Tocmai atunci s-a răsturnat, căzînd cu capul pe antena de radio. A murit pe loc. Apoi a apărut camionul. Cunoașteți ce s-a întîmplat mai departe. Mariana era revoltată. Orice este între noi, nu-i mai scump decît viața unui om. Nu putem lăsa lucrurile «în coadă de pește». Am părăsit-o abătută în apropierea blocului unde locuiește. Soțul ei lucra în schimbul trei. A doua zi mi-a dat telefon. «Ovidiu, du-te și declară tot, de nu, mă duc eu !» Mi-a fost frică, nu m-am dus. Ea a fost mai tare ca mine. De la început, cînd ați întrebat-o, v-a spus tot".

CÎND VINE PRIMĂVARA...

Aşadar, primăvara a venit ! Nu mai există nici un dubiu în această privinţă. Îi vestesc prezenţa gingaşii ghiocei, sfioasele albăstrele, cocorii sosiţi în formaţie clasică şi automobilele. O prezenţă dinamică a vieţii noastre cotidiene. Adevărul este că ne place să mergem cu automobilul în orice postură ne-am găsi în el : la volan sau ca pasageri.

În nici un alt anotimp decît primăvara, o deplasare cu autoturismul nu ne încîntă mai mult. De „vină" e, probabil, natura sau, mai sigur, întîlnirea pe care maşina ne-o înlesneşte cu ea. În această perioadă de trecere de la iarnă la vară, o adevărată desfătare oferă străbaterea oricărei zone a ţării noastre : de la şes şi pînă la munte. Ce-i drept, deocamdată, nu ne putem aşeza pe iarbă, dar sîntem compensaţi de priveliştile ce apar limpezi dincolo de parbriz, de imaginile ce se succed în ritmul proiecţiei unui film, de aerul curat şi tot mai călduţ sub razele încă timide ale soarelui şi, mai ales, de perspectiva certă că „va fi bine şi cald".

Fiind la volan, nu avem voie să ne lăsăm pradă stărilor euforice. Trebuie să rămînem lucizi, să conducem atent. Pînă una, alta, şoseaua, strada oferă încă destule surprize neplăcute. Sub cele mai dife-

rîte și mai perfide capcane. Cum ar fi copilul care, în patima jocului, apare înaintea automobilului nostru, răsărind pe neașteptate din șirul de mașini aliniate lîngă trotuarul de pe aleea dintre blocuri, obligîndu-ne să acționăm cît se poate de rapid pentru a-l feri de pericol. Ne pîndește pelicula aluncoasă de carosabil abia perceptibilă, formată de burnița din zorii zilei sub efectul temperaturii de zero grade, suprafață care, dacă este situată într-o curbă luată în scurt, ne poate crea cele mai neplăcute urmări, transformîndu-ne, de la o secundă la alta, din deținătorul unei mașini elegante, confortabile, aducătoare de bună dispoziție, în posesorul unui morman de tablă mototolită, precum o coală de hîrtie strînsă în palmă înainte de a fi aruncată la coș.

După o iarnă deloc ușoară, cu zăpezi și geruri din belșug, automobilele noastre s-au resimțit, mai mult sau mai puțin, în funcție de locul și modul în care au fost ținute. Oricum, înainte de parcurgerea primilor kilometri, o revizie serioasă și calificată este absolut necesară. Fierul ruginește, cauciucul crapă, plasticul se deteriorează. Nu totdeauna în mod vizibil. Dar nici să nu așteptăm pînă cînd degradările se văd... de la distanță. Că sînt în stare să provoace neplăceri exact cînd ne este lumea mai dragă. Iar părerile de rău ulterioare nu ajută la nimic.

Primăvara este anotimpul (re)apariției bicicletelor. Vehiculul pe două roți rămîne mijlocul preferat de deplasare pentru toate vîrstele. Dovadă peremtorie : zecile, sutele de mii de femei, bărbați tineri și vîrstnici, călare pe șa — nu și pe cal — pedalează vîrtos pe șosele și străzi, în toate zilele săptămînii, inclusiv duminică. Bicicleta poate coexista foarte bine

cu autovehiculul pe aceeași fișie numită cale rutieră, în măsura în care cei care le conduc înțeleg nu să se tolereze, ci să se protejeze, să se respecte reciproc. Deziderat pe deplin posibil de înfăptuit, după cum o confirmă comportarea imensei majorități a șoferilor și bicicliștilor.

În aceste zile soarele arată mai frumos printre arborii ce străjuiesc șoselele. Poate pentru că a început mai tîrziu ca în alți ani să ne prezinte chipul său optimist de primăvară. Dar și pentru faptul că oamenii care circulă pe șosele creează un climat de încredere în conduita civilizată, prevenitoare a parteneriului de drum.

5 AVENTURI...

SFÎRȘITUL TRIST AL UNEI AVENTURI

Cocoțat în cabina giganticului autotren, Remus, șoferul, recapitula în gînd traseul pe care avea să-l urmeze. Făcuse drumul acesta de atîtea ori, încît îl știa pe din afară. Fiecare curbă, fiecare rîu și chiar pîrîu îi erau cunoscute. Avea în imagine pînă și casele care se înșirau de-o parte și de alta a șoselei. Îi spunea adesea ajutorului său, uite, după curba asta întîlnim cutare sau cutare statuie, monument etc. Memorase pînă și inscripțiile de pe acestea. Era curios să cunoască orice lucru nou, din orice domeniu, îi plăcea să știe cît mai multe. Adesea îl puteai vedea pe șofer oprit în apropierea unei case memoriale ori a unui monument, documentîndu-se asupra acestora cu pasiunea unui cercetător sau, în tot cazul, cu setea turistului pornit în călătorii de explorare, de a afla aspecte inedite.

Îi plăcea să asculte istoria tulburătoare chiar și a unor evenimente și fapte de importanță locală. Reținea, cu bucuria proprie copiilor, povestirile, legendele, descrierile despre obiceiuri și fapte de vitejie petrecute de demult cu savoarea pe care le-o dă trecerea timpului. Abia cînd ajutorul său îi amintea de posibi-

litatea întîrzierii, Remus își lua rămas bun, cu părere de rău, de la interlocutorii ale căror povestiri îl fascinau.

Acum era frămîntat de altceva. Parcă îi spunea inima că se va întîmpla ceva. Dar ce ? Mai putea oare drumul acesta, într-o noapte de februarie, să-i ofere surprize ? Liana, tînăra lui soție, obișnuia să-și asemene bărbatul cu luna lui Făurar. „Și tu și ea sînteți la fel de schimbători și cu toane, așa că ai grijă și de... neprevăzut ! Mi-e teamă de drumul ăsta", i-a spus. „Nu uita că «vărsătorii» au multe calități. Sînt ei visători, lirici, dar, în același timp, sînt și oameni practici, inventivi, răzbătători, așa că mă descurc eu, n-ai grijă. O să fie bine !"

Ce l-a tentat în primul rînd ? Desigur perspectiva de a cîștiga într-o noapte 4 000 de lei ! În timp ce soția îl dăscălea ce să facă și cum să dreagă, să se îmbrace gros, să nu uite cutare ori cutare lucru etc., Remus se gîndea numai și numai la aranjamentul cu maistrul care fabrica „covoare fermecate". „De ce le spui așa ?" îl întrebase pe omul negricios, atunci cînd încheiase afacerea și se obligase să-i transporte cei 100 de metri de mochetă de la oraș pînă la izolata comună, unde locuia. „Le spun «fermecate» pentru simplul motiv că, aranjată, dichisită de mine cu franjuri și alte podoabe, mocheta decupată în bucăți își înzecește valoarea... Materialul mă costă cam 100 de lei, și eu vînd covorașele în comună cu aproape 1 000 per bucată". I-a pus în mînă 2 000 de lei cu nonșalanță. La fel cum Remus îi dă băiețașului său 10 lei să vadă un film. „La sosire îți dau restul de 2 000, plus o damigeană de pălincă !"

Gîndurile au continuat să-l chinuiască pe „vărsător" în timp ce rula la volanul gigantului. „Sigur că afacerea nu e curată și că maistrul ăsta este un mare hoțoman. Dar cine se îngrijora de el ? Banii ăștia sînt aur acum în nevoile cu casa și copilul". Dădu din mînă de parcă ar fi vrut să înlăture un gînd rău. „Cum o fi drumul de la șoseaua națională pînă în comună ? O fi desfundat, nu ? Cred că este. Doar zilnic merg zeci de mașini la fabrica de mobilă. Totuși e un drum de munte, greu, cu serpentine, pante. Știa el, «brunetul» de ce mi-a dat atîția bani. Cine mai e prostul să bată atîta drum, în plină iarnă, pentru a-i aduce materialul la nas ?"

A predat marfa. Noroc că forestierii curățaseră drumul. A călătorit tot timpul cu frică. După ce a lăsat imensul sul oacheșului meșter, i s-a luat o piatră de pe inimă. „No, hai, bea și mata o pălincă, mănîncă, uite ce bunătăți. Așa slană, pită și ceapă nu găsești la oraș. Hai, dormi la noi, că n-o fi foc. Oi pleca dimineață, odihnit". În definitiv, de drept, trebuia să plece abia la 7 dimineața. Totuși refuzase tot : băutură, mîncare, odihnă, numai să iasă cît de repede la drumul principal.

S-a odihnit apoi două ore la un hotel în primul orășel întîlnit, și din nou la drum. Visase urît. Se făcea că măgăoaia lui se răstoarnă într-o prăpastie. Zgomotul ca de butoi care se rostogolește pe un drum de piatră nu era altceva decît eșapamentul unui „TIR" al cărui motor era încălzit de șofer, exact sub fereastra camerei. „Hai, Gligor, e două". A fost greu pînă l-a trezit pe tînărul ajutor, tocmai cînd somnul îi era mai

dulce. „Nu știu cum se face că sînt mai obosit decît înainte de a mă culca", se destăinuia Remus ajutorului, care continua să doarmă în picioare, îndreptîndu-se spre spațioasa cabină.

Mijeau zorile cînd puternicul autovehicul rula pe o porțiune dreaptă, în imediata apropiere a marelui oraș, ultima haltă înainte de a ajunge la destinație.

— În fond, meștere, de ce ne grăbim așa ? Avem un avans de aproape 10 ore. Trebuia să ajungem la finiș abia diseară, iar la încărcat tocmai mîine dimineață.

— Din două motive, prîsleo ! Primul, asemenea treburi nu se fac decît noaptea, cînd sînt mai puțini ochi deschiși ; al doilea : trebuie să încărcăm ceva „special" pentru „Codiță", îl știi doar, vecinul nostru de apartament. Nu l-am putut refuza. Sîntem prieteni de-o viață. Cum pentru asta este nevoie să facem în plus vreo 40 de kilometri, îți dai seama care e rostul sosirii noastre în devans la destinație.

— Ahaa, acum am priceput, răspunde Gligor.

Trecu o vreme. Se auzea doar motorul. În cabină era cald.

— Meștere, le cam ațipești la volan, fii atent !

— Cum, cum, ce zici ? întrebă speriat Remus.

....„În momentul cînd se apropia de taximetrul rămas în pană, am zărit, preț de o secundă, capul șoferului de la autotren căzîndu-i pe piept. Stăteam la rînd la ziare. Am văzut tot, povestea tînărul muncitor abia ieșit din schimb. I-a acroșat, trîntindu-i la pămînt. N-au mai apucat, săracii, nici să strige. Șoferul

taximetrului tocmai scotea roata cu pană de cauciuc, iar pasagerul privea cum se desfăşoară depanarea".

Cînd la telefon, soţiei taximetristului i s-a spus cu o voce ciudată, tristă, care voia să menajeze : „soţul dumneavoastră la spital, a avut un accident, da, grav, foarte grav", femeia a rămas blocată. Primul care a priceput crudul adevăr a fost băiatul, un puşti de 10 ani. „Nu-i adevărat, ne minte ! Tata a murit !" a strigat el. Apoi încă o dată, mai puternic, şi s-a precipitat spre scări. „Tata a murit... a murit tata...".

SĂRMANELE MIOARE...

ARO-ul a fost găsit abia după două zile. Culoarea lui, care se confunda cu verdele crud al tufelor de zmeură presărate pe povîrnișurile abrupte ale căldării, împiedicase observarea mașinii de sus, de pe șosea. Abia cînd copiii, cu caprele lor, s-au apropiat de crenguțele încărcate cu fructe roșii și parfumate, au observat autoturismul care luase forma unui balot. Mîna stîngă a omului chircit deasupra volanului stătea ridicată în sus, arătînd parcă spre un obiect aflat pe bolta cerească. În rostogolirea ei haotică printre stîncile mari, ascuțite, înconjurate de grohotișuri, mașina își pierduse roțile și semănase pe traseul parcurs tot felul de obiecte : boccele de lînă, ceaune, linguri de lemn, străchini, putini care indicau un inventar de stînă.

Tufele de zmeură împiedicaseră rostogolirea mai departe a mașinii spre fundul prăpastiei, de fapt, un fel de defileu, unde se zărea apa cristalină a unui pîrîiaș ce sclipea sub razele generoase ale soarelui de iulie.

Copiii au anunțat despre mașină un pădurar pe care l-au întîlnit îndată ce au ajuns pe drumul forestier.

Acum, după ce coborîse pînă în zona tufelor, omul se îndrepta, sărind din piatră în piatră, către epava care începuse să se observe din ce în ce mai clar. Sudoarea îi curgea șiroaie pe fața congestionată. De fapt, trecea printr-o spaimă cumplită. Un ARO verde avea și zurbagiul de frate-său. Cînd se convinse că era vorba de altă mașină s-a mai liniștit. Așezat pe o piatră perfect plată, parcă tăiată cu briciul, își ștergea năduşeala cu o batistă albă, mare cît un ștergar. „E Vlad, ciobanul cu cele mai multe oi din comună. Cum o fi ajuns el aici, să mă tai dacă înțeleg". Omul vorbea copiilor, dar se uita spre traseul parcurs de mașină de la șosea pînă la zmeuriș. Apoi, privirea pădurarului s-a îndreptat spre dreapta, către poalele muntelui Grinduri, unde se conturau siluetele a doi bărbați, coborînd greu printre pietrele care li se rostogoleau sub picioare. Intenția celor doi se clarifica. Se îndreptau spre pădurar.

— Bună, nea Vlaicule ! îl salută pe pădurar unul dintre cei doi bărbați, un om încă tînăr, cu o privire ageră, ars de soare, mic de statură. Se vedea după îmbrăcăminte și pantofii cu talpă subțire că e străin de munte și acum, numai forțat de împrejurări, a ajuns în locurile astea sălbatice. Dacă nu era dumnealui să mă țină de braț, mă găseați cu gîtul frînt, colea jos, în apa Brusturelului.

— Păi, văz după haine că ați mers din cînd în cînd de-a buşilea. Dacă pentru mine, pădurar, coborîrea a fost grea, îmi închipui cum a fost pentru dumneavoastră.

— Cred că umblați după fratele dumneavoastră, nu ?

— Da, nea Vlaicule, îl caut de două zile. Am auzit că e căzută o mașină pe-aici, prin apropiere.

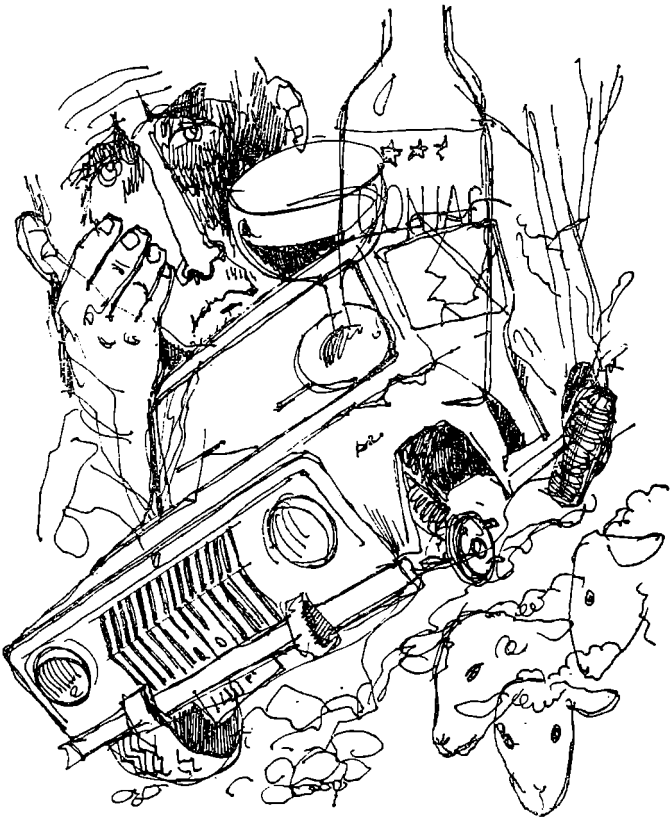

— Păi, nu trebuie să mergeți mult pîn-la ea. ARO-ul e aici, uitați-vă, se vede. Și la volan, mort, mi-e greu să vă spun, dar e Vlad, fratele dumneavoastră.

Bărbatul cel scund, abia acum observă resturile mașinii. Se făcu alb ca varul, apropiindu-se cu pași șovăielnici de epavă.

— El e, nea Vlaicule. Apoi, continuă cu glas aproape șoptit. Mort la nici 35 de ani, și cînd te gîndești, dintr-o prostie.

— Cum adică, tovarășe Petruș, dintr-o prostie ?

— Să-ți povestesc cum a fost, nea Vlaicule. Ați auzit propabil în comună de oile prăpădite zilele trecute. Nouă nu ne-a venit a crede. Cum adică, zice frate-miu, să pierdem 50 de oi. De cînd sînt pe meleagurile astea n-au mîncat urșii atîtea oi și, ține seamă, numai de la o singură stînă ! «Hai, Dane, să le căutăm !», a zis el către mine. Mă durea și pe mine de pagubă, că doar le-aveam parte cu Vlad. Am umblat prin pădure, am scotocit toate văgăunile, am ajuns pînă aproape de «Plaiul lui Pătru». Trăiam amîndoi cu speranța că oile or fi rătăcite. Ne depărtasem mult de stîna noastră, cînd eu, frînt de oboseală, cu pantofii făcuți ferfeniță, neobișnuit cu atîta mers pe jos, i-am spus lui Vlad : «Cred că nu le mai găsim, hai spre cabană. Peste o oră e întuneric». El nu zice nimic și merge în continuare. Parcă nici nu mă auzise. Mata îl cunoști, nea Vlaicule, cît era de îndîrjit mai cu seamă la supărare. N-am mai mers decît 10 minute și am găsit oile sfîșiate. Erau în total vreo 20. Vlad se uita cu ochii întunecați la cadavrele animalelor. Mare pagubă ne-au făcut afurisiții de urși. Stătea ca o statuie și se uita lung la mioarele înșirate așa, cam pe 100 de metri. «Hai, Vlade, tot nu mai putem schimba nimic. Asta-i situația, ce să-i faci !» Ajunși la cabană, am mîncat ceva și ne-am pregătit de întoarcere, cînd Vlad a cerut băutură.

Aveau niște coniac. Eu n-am băut nimic. Știam că voi conduce la înapoiere. De fapt, eu, în general, nu prea beau. Darmite cînd știam ce înseamnă să faci 30 de kilometri pe un drum de pădure, plin la tot pasul de pericole. După ce a dat gata un litru de coniac, Vlad a început să mă ocărască, să dea vina pe mine pentru paguba suferită. Că eu vin la munte numai să-mi iau banii, că pe el cade tot greul, că el muncește pe rupte. «Boii ară și caii mănîncă» și-a sfîrșit el șirul de ocări. Eu știam cum e Vlad la mînie și-i răspundeam calm. I-am spus că o să-l despăgubesc cu cît crede el, dincolo de partea mea la pagubă. Mă gîndeam că mai bine ar fi să dormim la cabană. I-am făcut propunerea. «Nu, zice el, dă-mi cheile, eu plec cu mașina, tu rămîi aici ! Bine, dar dacă nu vrei să dormi la cabană, conduc eu. Ce să cauți tu la volan l-am întrebat ? N-ai permis și, pe deasupra, ai și băut». Atîta mi-a trebuit. Probabil că nu mi-am ales bine cuvintele. Trebuia să-l iau mai cu binișorul. Mi-a smuls cheile din mînă și a pornit spre mașină. Eu am luat-o pe cărare, cu gîndul să-i ies înainte, să-l împiedic să plece. Am reușit doar să deschid portbagajul și să-i iau sculele. Am strigat după el, dar degeaba. A pornit ca din pușcă. Prost mai sînt, mi-am zis eu. În loc să-i dezumflu roțile, măcar două, una, eu i-am luat sculele ! Cu ARO-ul cabanierului am ajuns pe la 2 noaptea în sat. Am așteptat pînă la 6, apoi am plecat să-l caut. Am umblat toată ziua, dar nu l-am găsit. A doua zi am pornit din nou. Am cercetat drumul metru cu metru. Nimic, nimic. De-abia azi s-a auzit despre ARO-ul prăbușit în prăpastie. Așa am ajuns aici. Cum o să-i dau Anișoarei această teribilă veste ? Dar celor doi băieți, unul de cinci și celă-

lalt de șapte ? Ce-i folosesc lui Vlad, acum, atîția bani pe care i-a adunat ? În ultimul timp nu mai știa altceva nimic decît un singur lucru, cum să strîngă cît mai mulți bani. Dar nu-i frumos să-i vorbești de rău pe morți".

Cît timp a vorbit, omul nu s-a mișcat din locul acela. Stătea parcă fixat de piatră. Apoi, într-un tîrziu, și pășind cu teamă se îndreptă spre mașina cea verde pierdută în zmeuriș.

S-A NĂSCUT DE PATRU ORI

Întîmplările rutiere ale străzii așază omul, mai mult și mai des decît ne-am aștepta, în situații limită. Un banal viraj, efectuat de șoferul care evită în ultima fracțiune de secundă acroșarea pietonului distrat, putea foarte bine să nu fie salvator, ci să reprezinte cea din urmă clipă a vieții trecătorului neatent.

Ne povestea nu de mult un prieten : „Eu m-am născut de patru ori și nu-i deloc exclus, mai știi, dacă am noroc, să mă mai nasc de cîteva ori. La 7 ani disputam un meci de fotbal exact în zona de curbă a unei ulițe nu prea circulate. Tocmai cînd mă pregăteam să țîșnesc spre poartă, printre doi apărători, m-am simțit agățat de tricou și trîntit la pămînt. Intrigat la culme de un asemenea fault grosolan, m-am întors spre apărătorii adverși care, culmea, dispăruseră din fața porții o dată cu portarul. Eram nedumerit, revoltat de lașitatea lor și de neintervenția arbitrului, pînă cînd mi-am dat seama că «apărătorul agresiv» nu era altul decît un șofer de autocamion care reușise să mă «dribleze« printr-o fentă de ultim moment, salvîndu-mi viața. Rușinat, n-am ezitat să-mi cer iertare de la omul cu părul ca zăpada care, mai speriat decît mine, se pregătea tocmai să mă urecheze, dar renunțase cînd a văzut atitudinea

mea smerită și lacrimile ce mă podidiseră. M-am ales doar cu o mustrare și cu tricoul rupt. A doua oară, s-a petrecut pe cînd mă aflam la vîrsta majoratului. Erau la modă motocicletele. Eu aveam o Iawă — tip California — și mă dădeam mare în fața unei colege — o brunetă ochioasă —, făcînd viraje exact ca la curse. Stîrneam admirația Corinei — care, apropo, cînd au apărut autoturismele în număr mai mare, mi-a întors spatele în favoarea unui tînăr șofer — și invidia colegilor, posesori doar de modeste biciclete. Încă nu sesizasem ce inamici perfizi sînt piatra cubică, stropită de ploaie, și lucioasele șine de tramvai, mai ales pentru atît de puțin stabilele vehicule cu două roți. Încercînd să fac o întoarcere ac de păr, cum se spune, în fața unor fete care stăteau la o șuetă în fața porții liceului, m-am pomenit catapultat pe un strat de flori

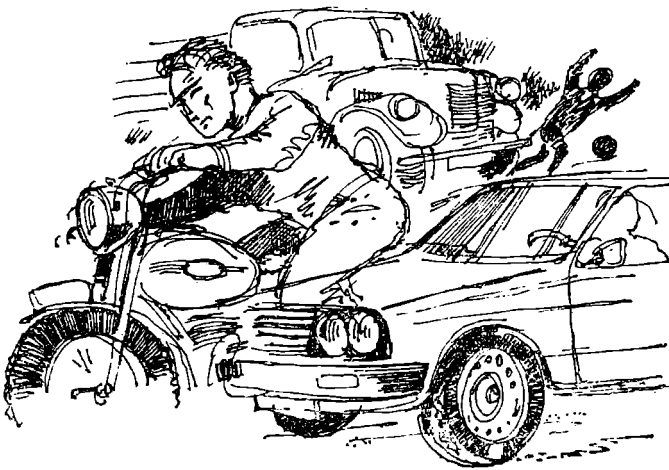

după ce motocicleta făcuse cunoștință cu bordura. Pe atunci nu se purta cască. Dar chiar dacă o aveam bine înfiptă pe scăfîrlia mea, cu nu prea multă minte, tot aș fi făcut-o țăndări dacă m-aș fi ciocnit cu stejarul gros lîngă care, din fericire, am aterizat doar la cîțiva centimetri distanță. Cu pantalonii și pulovărul ferfeniță, m-am îndreptat spre epava Iawei, defilînd rușinat prin fața pîlcului de colegi și colege care făceau un haz nemaipomenit de figura mea de cascador ratat. Atunci, la 18 ani și trei luni, m-am mai născut o dată, hotărît să nu mai fiu atît de puțin grijuliu față de firul subțire de care atîrna tînăra mea viață. La 40 de ani, tată a doi copii, mă uit din cînd în cînd la semnele de bună purtare, rămase pe mîna și piciorul drept, sub forma unor cicatrice lungi și paralele. Mă gîndesc la păcatele tinereții, parcă mai hotărît să fiu cu ochii în patru, în postura de pilot al Daciei mele de culoare azurie. Spicele de păr alb m-au învățat nu numai să nu fiu agresiv, ci și să mă feresc cît pot mai bine de alții, ce fac parte din categoria deloc puțin numeroasă a inconștienților : beți vi, vanitoși, orgolioși, nepricepuți, care mai beneficiază, deocamdată, de statutul atît de invidiat al piloților rutieri. Vă declar cu mîna pe inimă că în cazul pe care vi-l relatez nu puteam întreprinde nimic pentru salvarea mea. Rulam pe banda de lîngă trotuar, cînd un tip cu șapte dioptrii, confundînd probabil semnul octogonal STOP cu cel rombic de prioritate, a intrat în cocheta mea limuzină, frîngîndu-i mijlocul ca unei trestii. Rămășițele ușii au ajuns pînă la nivelul antebrațului meu drept, provocîndu-mi două urme adînci peste amprentele rezultate din aventura mea anterioară cu Iawa tip California, atunci cînd mă pregă-

team de bacalaureat. Dacă Mioara mea ar fi ocupat locul de lîngă mine, ca de obicei, ce s-ar fi ales din biata de ea, în plus și gravidă în luna a 7-a ? Numai o puternică amețeală o reținuse acasă în dimineața aceea. Deci eu m-am născut a patra oară, iar Mioara a doua.

Cînd cineva este salvat de la înec, cînd, alunecînd de pe o stîncă, cade de la cîțiva metri înălțime pe iarba grasă ori pe niște tufe care joacă rol de amortizor, și cînd se petrec alte asemenea evenimente, se vorbește un an întreg. Comentează eroii respectivi, familiile, prietenii, martorii. Dacă, în schimb, treci la cîțiva milimetri pe lîngă cel care, depășind agresiv, era gata-gata să te distrugă, faptul trece aproape neobservat. Se comentează cîteva minute și apoi se schimbă subiectul. Și cînd te gîndești...

Ne-am obișnuit, oare, într-atîta cu această sursă generatoare permanentă de pericol care se numește circulația, cu bolizi care ascund în ei herghelii întregi ?

N-ar fi deloc lipsit de interes ca alături de statistica celor care au căzut victime circulației, să existe și una a celor care s-au născut a doua, a treia ori mai știu eu a cîta oară. Dificultatea în întocmirea unor asemenea socoteli e însă alta. Multora nu le face plăcere să-și reamintească că au trăit asemenea clipe".

Prietenul nostru își avea dreptatea lui. Măcar teoretic.

PICIULUI NU-I VENEA SĂ CREADĂ

Sezonul sporturilor albe. Pe pîrtie, pe oglinda gheții patinoarelor întîlnești oameni de toate vîrstele, de la cei cu părul acoperit de nea pînă la țînci de cîțiva anișori, care cunosc pentru prima oară bucuriile iernii. Cu cît ghețușul e mai neted și zăpada mai înaltă, cu atît plăcerea amatorilor e mai mare. Singurii pe care alunecușul nu-i încîntă din motive arhicunoscute sînt șoferii și pietonii care nu sînt înarmați cu încălțăminte antiderapantă.

Pe orice timp, regulile conducerii auto recomandă șoferilor să „măture" cu privirea nu numai zona din fața mașinii, ci și pe cele laterale. Iarna, cînd pe pîrtiile formate ad-hoc, copiii cu săniuțele ajung uneori pînă în imediata apropiere a trotuarelor, fără a exista garanția că vreun concurent mai năzdrăvan nu va pătrunde pe asfaltul rezervat mașinilor, observarea părților laterale capătă pentru piloți o însemnătate cu totul aparte. Cîteodată însă...

...Un pușți de 7 ani se întorcea de la școală. Cum a luat sfîrșit ultima oră, el a și zbughit-o pe poartă, înaintea celorlalți copii. Direcția : pădurícea de aluni ce se întindea pe cîteva sute de metri, în drumul său spre casă. Cu o seară în urmă își pitise săniuța într-o

tufă, după o partidă de săniuș făcută de unul singur pe o pîrtie croită chiar de el. Dealul destul de înalt, panta pronunțată și fără gropi imprimaseră săniuței o viteză amețitoare.

Nerăbdător să reînceapă jocul, puștiul o ia la fugă. „Oare sania o fi la locul ei ?“ Răsuflă ușurat cînd o găsește, bine camuflată de crengi, dar mai ales de zăpada căzută în timpul nopții. Tot în pas alergător parcurge și porțiunea pînă la „startul“ pîrtiei, deocamdată numai de el cunoscută. „Ce-ar fi să mă urc mai sus ? Lungesc și distanța, măresc și viteza. Ce surpriză pentru băieți, cînd îi voi aduce aci, pe seară. Pînă atunci, am grijă să fac pîrtia cît mai bună“. Ninsoarea din cursul nopții a așternut o nouă mantie de nea peste zăpada înghețată în urma gerului puternic din ajun. Crusta de la suprafață și înclinarea puternică din partea de sus a dealului fac săniuța să zboare, nu alta. Puștiul e în culmea fericirii. Se aude doar fîșîitul tălpicilor saniei alunecînd pe neaua înghețată. Cursa se apropie de sfîrșit. „Dar ce se întîmplă ? Ieri m-am oprit la distanță mare de șosea, iar acum pînă la drum mai sînt doar cîțiva pași. N-o mai pot opri, orice aș face“. Din dreapta micului sportiv, pe șosea, se apropie un cogeamite autocamion. Sania sare peste șanțul șoselei, propulsată puternic de pe un mic dîmb, aflat în apropiere, aidoma unui schior cînd părăsește trambulina. Apoi își continuă drumul pătrunzînd pe șoseaua plină de gheață, exact pe sub autotrenul care coboară încet, cu prudență, panta șoselei.

„Am observat săniuța, relata ulterior șoferul. Se apropia repede și amenințător de autocamion, încît mi-am spus : «Nu mai e nimic de făcut ! Copilul ni-

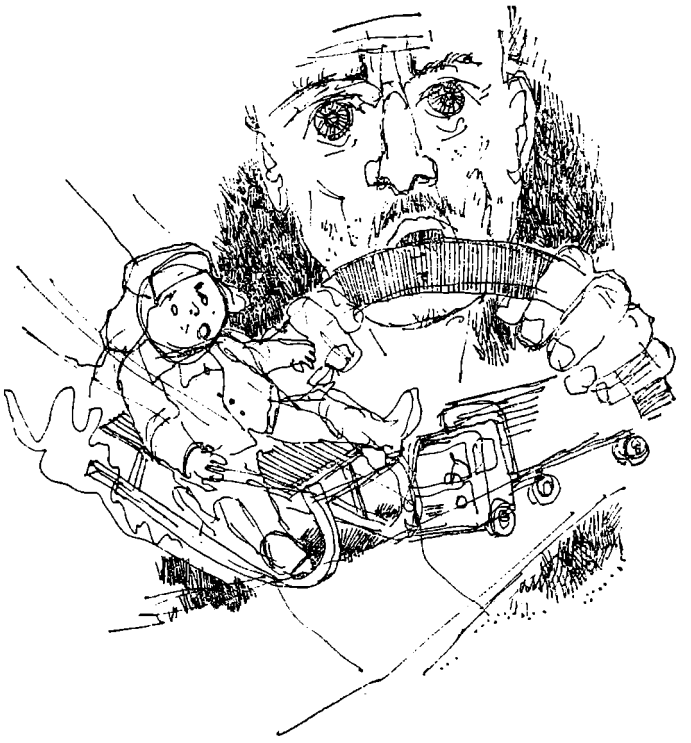

mereşte în faţa maşinii, ori se izbeşte de vreo roată». Am oprit. Mă aşteptam să văd săniuţa ţăndări şi copilul mort sau rănit grav, pe şosea. M-am dat jos cu spaimă în suflet. M-am uitat cu atenţie de jur împrejurul autotrenului şi nu am observat nimic deosebit. Unde o fi băiatul ? Îl zăresc la 15—20 de metri de şo-

sea, pe partea dreaptă afundat pînă la genunchi în zăpadă. Își ștergea cu mînuțele ochișorii roșii înlăcrimați. Teribil de speriat, copilul nu realiza exact ce s-a întîmplat. Stătea nemișcat și nu rostea nici un cuvînt, uitîndu-se cu frică la mine. Într-un tîrziu, printre sughițuri, vorbind încet, aproape în șoaptă, mi-a zis : „Nene, nene eu n-am vrut să fac nici un rău. Credeam că mă opresc, ca ieri, pîn'n șosea. Să nu mă bateți ! Mi-au dat lacrimile și mie, om bătrîn, vorba aia. Am doar nepoței de vîrsta lui. «Mă, tu ai în tine nu o viață, ci șapte». M-am apropiat de el, l-am mîngîiat pe creștet pînă și-a mai revenit. Cred că pățania asta o s-o țină minte toată viața."

Viteza foarte redusă a autovehiculului și cea relativ mare a săniuței, care a traversat drumul pe sub autocamion, au făcut ca deznodămîntul întîmplării să nu fie tragic.

O întîmplare. Un sfîrșit fericit. Dar cîte nenorociri nu aduc jocurile de iarnă ? Cîte ? ! Cîte ? !

A iubi copiii înseamnă și a-i îndruma, a-i supraveghea, a-i feri de pericole. Iată un adevăr aparent banal, dar pe care e bine să nu-l uite nici părinții și nici școala.

O URMĂRIRE PRIN MLAȘTINĂ

Ședința se anunța scurtă, dar la cea mai înaltă tensiune. Comandantul era profund afectat.

— Au trecut 30 de zile. Mult, mult de tot pentru niște adevărați profesioniști, cum sînteți voi, cărora nu le-a scăpat nici un infractor pînă acum. În maximum 7—10 zile i-ați pus cu botul pe labe. E clar că e aceeași mînă sau, mai corect, sînt aceleași mîini peste tot. S-au strîns atîtea date. Informațiile sînt bune, avem amprente, urme de cauciucuri Dacia, de TV-uri și chiar de camion, ceea ce înseamnă că în toate cazurile au operat cu mașini, și noi batem pasul pe loc. Iar infractorii, domnii Oprescu, Vasile — „Față-lată" și Ion — „Bujor de munte", ne dau cu tifla. Cînd îl aud pe ofițerul de serviciu raportîndu-mi evenimentele, dimineața, mi se face rău, nu alta. Ba o spargere de mașină la Curmătura, ba un furt la o locuință în valoare de zeci de mii de lei. Culmea, dacă la început mai ciupeau, ba dintr-un chioșc, ba dintr-o mașină, acum au devenit insolenți, pur și simplu golesc magazinele, tîlhăresc oamenii, comit violuri în grup. La Curmătura au operat cu un DAC, camion de nu știu cîte tone. Mai adineauri mi-au adus expertizele, cei de la criminalistic. Se văd clar, sînt urme de auto-

vehicul greu. Pe scurt, nu mai putem tolera în continuare ca infractorii să-şi bată joc de noi !"

— Tovarăşe comandant, dumneavoastră ne cunoaşteţi, ştiţi ce eforturi depunem, a luat cuvîntul, în numele celor trei ofiţeri chemaţi la şef, locotenentul major Ruşetescu, un tînăr brunet, înalt, cu o mustăcioară à la Clark Gable. Lucrăm zi şi noapte, nu precupeţim nimic, sîntem după ei, pe urmele lor. Deunăzi, la Valea cu Plopi, pur şi simplu am picat după ei la cîteva minute. Se simţea, în magazinul golit de cele mai scumpe mărfuri, mirosul lor de cojoace, de nespălaţi cu săptămînile... Avem ghinion, dar vă asigur că îi prindem. Şi încă foarte repede. E şi o problemă de ambiţie, de... probitate profesioanlă.

— Măi, băieţi, l-a întrerupt comandantul, eu nu vreau să spun că nu munciţi şi că nu sînteţi pricepuţi, să nu mă înţelegeţi greşit, dar trebuie să fim şi eficienţi, mai ales că ştim şi cine sînt. Uitaţi-vă şi voi la amprentele de la spargerile cele mai mari, sînt absolut aceleaşi.

Cei trei privesc cu amărăciune fotografiile şi dau din cap a pagubă.

— Le ştim, tovarăşe comandant, le visăm în fiecare noapte, spuse acelaşi Ruşetescu.

— Gata ! Fiecare ştie ce are de făcut. Aştept veşti bune. În acţiune e angrenat aproape întreg efectivul judeţului : judiciar, circulaţie, posturi, sectorişti. Nu sînteţi singuri. Am încredere în voi. Şi acum, cu curaj şi pricepere, la treabă. Vă doresc succes !

De la convorbirea comandantului cu cei trei tineri ofiţeri au trecut cinci zile. Zile de nesomn, de muncă încordată, de întărire a filtrelor, de amplificare a pîndelor, a patrulărilor, a investigaţiilor. Parcă era

însă un făcut. Au început să se îndesească semnalările despre prezența celor trei infractori în mai multe localități, ba chiar despre predilecția lor de a vizita în orele de noapte o localitate izolată, situată în apropierea unei imense păduri de stejar. Simțind, probabil, că cercul se strînge, Vasile—„Față-lată" și ciracii lui au încetat brusc orice activitate. Se părea că au intrat în pămînt. Era și asta o tactică. Acalmia a durat însă numai două zile. Doar atît, două zile. Imediat după această pauză au început să opereze din nou în cele trei județe vecine. Nu departe, s-a găsit un tractor făcut scrum. Doar scheletul metalic calcinat risipea orice îndoială asupra tipului de vehicul incendiat. Încolo, nimic. Nu, tu, tăbliță de înmatriculare, nu, tu, inscripție care să indice deținătorul, nimic ! Criminaliștii și lucrătorii de circulație au reușit, totuși, după un crîmpei de serie de motor să stabilească proprietarul : S.M.A. Poenarii Vechi. Și au mai aflat că în ajun fusese furat din fața unui magazin universal sătesc, unde tractoristul neglijent îl lăsase cu motorul în funcțiune. „Nu prea-i bună bateria, d-aia l-am lăsat mergînd. Nu credeam că avem în comună asemenea pramatii", se lamenta omul brazdelor, de parcă pramatiile nu pot veni și din altă parte.

Nu s-a terminat bine cercetarea la tractorul calcinat, că dintr-un alt județ limitrof a venit știrea despre o Dacie 1300 transformată într-o grămadă de fier de pe care arsese pînă și vopseaua. „Ajunserăm la impas, băieți ! Dacă ne întreabă cineva, nu putem spune nici măcar ce culoare a avut mașina". Cercetarea a durat cîteva ore, doar-doar or găsi ceva, o urmă cît de mică care să-i conducă spre deținător. „În evidență figurează mai multe mașini Dacia fu-

rate. Roșii, galbene, albe. Dar probează tu, Nelule, că asta-i una din ele. A ars pînă și tăbliţa cu seria motorului, a ars tot, unele piese s-au și topit. Ultima noastră speranţă sînt roţile". „Le-am cercetat, spune un ofiţer din echipă, nu-i nimic pe ele". „Hai să le mai luăm o dată la mînă. În munca noastră, fără răbdare și perseverenţă nu faci nimic". Două din jenți se topiseră parţial, celelalte două erau „valide". „Se văd clar urmele de ciocan. Pînă și la asta s-au gîndit oamenii lui «Faţă-latră». Pe asta însă n-au lucrat cu atîta răbdare și acurateţe. Uitaţi-vă, băieţi, indicativul judeţului vecin și cifrele numărului de înmatriculare ! Ne-a ajutat conștiinciozitatea proprietarului mașinii care și-a poansonat roţile". S-a stabilit identitatea deţinătorului și faptul că Dacia roșie fusese furată în urmă cu două zile dintr-un orășel situat în alt judeţ. Mașina a fost folosită la transportul mărfurilor dintr-un magazin sătesc, devalizat. Apărea ipoteza că infractorii au folosit mai departe, după incendierea mașinii, un alt vehicul. Ipoteză confirmată, deoarece la scurt timp s-a găsit abandonată o autodubă. Pe o placă interioară din lemn lustruit s-au găsit urmele „lăbuţelor" lui „Faţă-latră". Depășise de mult stadiul în care opera cu mănuși, cu precauţie. Acum își lăsa fără frică urmele peste tot.

În singura odaie pe care o folosea moș Dinicu pe timpul lunilor friguroase s-au adunat, într-o grămadă impresionantă, fel de fel de lucruri : costume de haine, simple cojoace ţărăneşti, scurte elegante îmblănite, perdele, cartușe de Kent, radiocasetofoane de cele mai diverse mărimi și mărci, lucruri scumpe, obiecte de lux și unele comune, ieftine. Pe scurt, obiectele strînse în camera lui Dinicu, pînă aproape

de plafon, au format ceva asemănător cu o claie de fîn. Moşului îi rămăsese un spaţiu restrîns în care se afla plita cu lemne, o măsuţă pe care mînca, o găleată cu apă şi un pătuţ ca pentru un copil, căci Dinicu avea o statură nu mai mare decît a unui puşti de 10 ani. Veghea zi şi noapte ca nu cumva ceva din „claia" de obiecte să nu ia foc.

Cînd vreun sătean, cunoscut ori prieten, se îndrepta spre uşa veşnic încuiată pe dinăuntru, moş Dinicu sărea ca ars şi ieşea afară în întîmpinarea musafirului pe care îl îndepărta împingîndu-l uşor spre poarta curţii. „Am venit să stăm puţin de vorbă, Dinicule, doar n-o să mă ţii în curte pe frigul ăsta". „Iartă-mă, Vasile, dar în odaie toate sînt cu josul în sus, văruiesc. N-ai nici unde te aşeza". „Păi, acum te-ai găsit tu să spoieşti, iarna ?" „Ce să-i faci, se mai întîmplă şi aşa". Văruitul se tot prelungea, iar sătenii, care înainte se bucurau de deplina ospitalitate a moşului, îl priveau acum bănuitor. De ce, oare, continua să nu-i invite în casă ? „Ce-i cu Dinicu ăsta, care înainte era totdeauna aşa de vesel şi vorbăreţ ? S-o fi sonat, o fi bolnav ? Parcă mereu îi ninge şi îi plouă. Nu te mai primeşte în casă şi ţi-o retează scurt, trimiţîndu-te parcă la plimbare", discutau între ei sătenii.

La ora aceea tîrzie de noapte, cînd moş Dinicu, stînd la pîndă, a zărit cele trei siluete cunoscute cu valizele în mînă, a tresărit cu frică şi s-a repezit să-i introducă pe tineri în mica cămăruţă. „Intraţi repede şi nu faceţi zgomot". Apoi, fără a aprinde lampa, a început să-i mustre. „Iar mi-aţi adus lucruri. Nu vedeţi că n-am unde să le mai pun ? Stau cu frică ziua şi noaptea. Sătenii au început să intre la bănuială că nu-i chem în casă. Mă fac nebun, zgîrcit, că

nu le dau un pahar de vin ca înainte. Într-un cuvînt m-am săturat pînă-n gît. Şi la urma urmei, ce avantaje am eu din chestia asta ? Mi-aţi promis că o să începeţi să vindeţi şi o să-mi daţi jumătate din bani. Să vă luaţi chiar acum toate lucrurile şi să plecaţi ! Nici nu vreau să mai aud de voi". „Stai un pic, moş Dinicu, nu te oţărî aşa la noi. Doar ţi-am explicat că trebuie să mai ai puţină răbdare. E periculos să începem să vindem din lucruri chiar acum, cînd, cum se zice, treburile sînt calde, dacă nu chiar fierbinţi. Ai zis să le luăm şi să plecăm. Bine, noi le luăm. Dar sînt nişte lucruri pe care te rugăm să le înţelegi. Mai întîi pentru asta ne trebuie un camion. Nu vezi ce-i aici ? Cu toate obiectele astea se poate deschide un magazin universal. Noi am venit cu o maşină mică. Putem să ducem lucrurile şi cu asta. Dar îţi convine să ne foim încoace şi încolo toată noaptea ? Nu intră vecinii la idei ? Ce-i cu ăştia care intră şi ies de la moş Dinicu ? se vor întreba ei. Vor face apoi legătura cu atitudinea matale ciudată, şi de aici, pînă să ne prindă, nu-i decît un pas. Şi mai e ceva : unde să le ducem ? Că n-avem nici un loc pregătit". Apoi „Faţă-lată" trecu pe nesimţite la ameninţări : „E adevărat, dumneata ne ajuţi enorm, îţi mulţumim din inimă. În curînd vom începe să-ţi punem miarele în mînă. O să culegi roadele ajutorului ce ni-l dai, dar nu uita că şi dumneata eşti vîrît pînă-n gît în afacere. Ce faci matale se cheamă, după Codul penal, tăinuire de bunuri, iar fapta se pedepseşte cu ani grei de închisoare, mai ales dacă avem în vedere amploarea afacerii. Ai vreun interes să fim prinşi ?" „Aoleu în ce m-aţi băgat. De vină e numai bunătatea mea de care aţi abuzat. Eu, om cinstit, corect, toată viaţa, să ajung

de rîsul satului ? Bine, scoateți lucrurile din valize și puneți-le pe unde mai e loc. Apoi plecați fără zgomot și feriți-vă să nu vă vadă cineva. Nu aprindeți luminile decît după ce vă depărtați de casă. Înainte de a ieși să-mi spuneți, însă, cînd începeți să luați din lucruri și, mai ales, cînd îmi aduceți primii bani ?"

„Moș Dinicule, văd că am început să ne înțelegem. Bravo ! Vom înceta să lucrăm și peste două—trei zile venim după lucruri. Imediat vei avea și banii. Dacă ai răbdare și ești cuminte vei avea numai de cîștigat".

Moșul a ascultat cu atenție zgomotul mașinii care se îndepărta și s-a băgat în pat. S-a perpelit toată noaptea. Cîntărea avantajul și dezavantajul afacerii. „După cîte au calculat ei, gîndea Dinică, vor ieși cam două—trei sute de mii. Ce, îmi strică 100 de mii de lei și asta cel puțin. Dacă mă trag pe sfoară nu le dau lucrurile. După ce termină de vîndut claia asta de boarfe, nu-i mai primesc. Dar dacă sînt prinși și pînă la urmă nu poate să nu-i prindă, cît de lacomi sînt ? Îmi termin zilele în pușcărie, căci va trebui... să spună cine i-a tăinuit. Ce-mi trebuie mie o încurcătură ca asta ? Mare prost am fost". Se lumina de ziuă cînd moș Dinicu a căzut într-un somn greu, tulburat de coșmaruri.

Cînd la ușa postului de control a apărut șoferul înspăimîntat, căruia îi tremurau buzele, neputînd să îngîne decît frînturi de cuvinte din care nu se înțelegea mai nimic, cei doi milițieni și-au scos pistoalele din tocuri și au introdus cartușele pe țeavă. Presimțeau că îi așteaptă o intervenție imediată. „Calmează-te, omule, spune despre ce-i vorba". Șoferul, cu statură de baschetbalist, și-a revenit repede. „Aici, nu departe, lîngă pod, am redus viteza. Mergeam cu

autotrenul în spatele unei căruțe și nu puteam depăși din cauza șirului de mașini din sens opus. Apoi am depășit și am mărit viteza. Mai merg un kilometru, doi și un bărbat cu cojoc îmi face semne disperate să opresc. În cabină nu mai aveam loc pentru încă un pasager. Mai aveam doi. I-am făcut semn că nu pot să-l iau. El însă înaintează spre mijlocul șoselei și continuă să-mi facă semne de oprire. Doar nu eram să dau peste el. Am oprit. «Ce-i, omule, nu vezi că nu mai am loc ?» «Nu de-asta-i vorba, zice el. Vezi că unul s-a urcat în mașină și ți-a aruncat din camion vreo trei, patru baloturi de stofă. Apoi a sărit nu departe de aici, a cules, el și încă doi, marfa și au băgat-o într-o Dacie galbenă. Nu puteam să mai fac nimic. Pînă întorc eu gigantul ăsta e îndoielnic că îi pot ajunge ; între timp ei percurg mulți kilometri. Mi-am zis că e mai bine să vă anunț pe dumneavoastră, mai ales că zidurile postului se observau deja din mașină».

În cîteva secunde mașina alb-albastră a demarat puternic. 90, 100, 120, 130 arăta acul vitezometrului. „La pod redu viteza, Mișule, e curba foarte strînsă". „Nu-ți fă griji. Știi doar că am concurat la curse de viteză. Fii calm. Sînt sigur că-i grupul lui „Fățălată". „Și eu cred la fel, Virgile".

Zărind mașina cu farurile și lumnile albastre în funcțiune, Dacia galbenă a mărit mult viteza. Zbura, nu altceva. „Conduce probabil «Bujor de munte». Pot să jur că el ține volanul și ăsta știe șoferie, nu glumă". În spatele unui tractor pe care nu puteau să-l depășească din cauza circulației din sens invers, infractorii reduc viteza și sar din mașină, luînd-o la fugă pe cîmp. Zona e mlăștinoasă și picioarele li se înfundă uneori pînă la genunchi. Calm, Virgil îi so-

mează de la 20—30 de metri. „Stați că tragem !“ Nimic, infractorii, luptîndu-se cu noroiul, se îndepărtează văzînd cu ochii. „Nu tragem decît în caz de pericol, Mișule, ne-am înțeles ? Ăștia trebuie să spună multe. N-are rost să tragem acum, cînd îi avem în mînă“. Și astfel, începu urmărirea prin mlaștină. În curînd toți sînt plini de noroi și urmăritorii și urmăriții. Li se văd doar ochii. Din cînd în cînd unul sau altul scuipă „sosul negru“ care le pătrunde în gură. Între urmăriți și urmăritori mai sînt doar 2—3 metri. Instantaneu, infractorii se opresc și se întorc spre cei doi plutonieri. Lamele cuțitelor se văd strălucind în razele soarelui. „Aruncați cuțitele că tragem !“. Infractorii nu dau curs avertismentului. Cu o rapiditate de necrezut, cei trei sînt făcuți inofensivi. Cu o lovitură fulgerătoare în mărul lui Adam, e aruncat

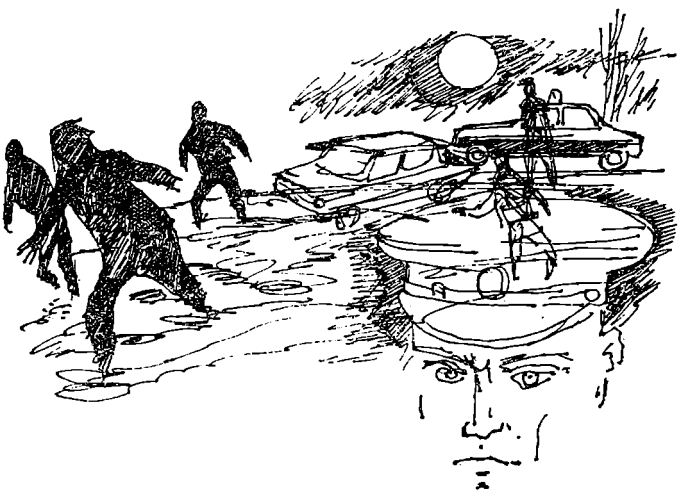

cu burta în mlaştină, mai întîi Ion. Apoi cu cîte o lovitură de karate sînt dezarmaţi ceilalţi doi. Parcă nu le vine să creadă că nu mai au cuţitele în mîini. Urmează cătuşele. Ion se ridică cu greu din mlaştină. „Copăcel, mamă, copăcel îi zice Mişu, şi întinde, tu, mînuţele, să-ţi pună băiatul nişte brăţări strălucitoare".

Tovarăşe comandant, vă raportăm că banda lui Faţă-lată e aici, la postul de control. Nici o grijă, sînt în siguranţă. Tremură pe lîngă sobă. Nici nouă nu ne e prea cald. Aşteptăm maşina. Vă mulţumim, tovarăşe comandant, pentru felicitări. Servim Patria". Vorbise locotenentul major Ruşetescu.

MIRAJUL SINGURĂTĂȚII PE ȘOSEA

Este de necontestat existența unor comportamente specifice începătorului, șoferului care a trecut în „anul al II-lea" de conducere, pietonului, celui ce pilotează un autotren etc. Bineînțeles că a ține seamă de aceste „psihologii" reprezintă o dovadă de înțelepciune din partea celui care utilizează strada, drumul.

În lunile cînd neaua, poleiul, mîzga, ploile, lapovița au pus stăpînire pe drumuri și cînd doar temerarii se încumetau să urce la volan, s-a conturat „psihologia" șoferului care se deplasează pe șosele pustii. Circulînd pe căi rutiere unde rar întîlnea un partener de trafic, la pilotul, fie el amator sau profesionist, s-a creat, încetul cu încetul, falsa impresie că fiind singur pe șosea el a devenit automat și stăpînul ei. Cum se concretizează această „psihologie"? Deși pilotul respectiv nu a sorbit nici măcar un gram de licoare, începe să fie dominat de o teribilă stare euforică. Mărește subit viteza autovehiculului, „taie" curbele, circulă pe mijlocul sau pe stînga șoselei, renunță la folosirea luminilor de drum etc. „Cu cine o să mă întîlnesc, cu cine o să mă ciocnesc, de cine să-mi fie frică ? De nimeni". Dar pietonul ? „De trei zile n-am văzut nici țipenie de mașină, cine să dea

peste mine ?“ În consecință, renunță la precauțiile din lunile cînd automobilele formau pe șosea coloane nesfîrșite. El abordează panglica de asfalt destinată „zeului“, aidoma unui banal trotuar. Merge pe mijlocul șoselei, în zigzag (cînd a mai băut un pahar în plus) și chiar își face culcuș pe drum (cînd prea multe licori sorbite îi atacă „frontal“ membrele inferioare).

O componentă a „psihologiei“ celor care se consideră stăpîni atotputernici ai șoselelor libere o reprezintă „satisfacția“ de a păcăli pe cineva, indiferent pe cine : pe cei însărcinați cu controlul, gheața, mîzga, poleiul.

Un autoturism gonește pe o șosea din județul Cluj. „Au trecut două ore și din sens contrar n-a apărut nimic. Nici o mașină. Culmea ! Nici pietoni prin comune n-am văzut. Stau oamenii în casă. Pe frigul ăsta, vorba aia, să nu dai nici cîinele afară, „zice șoferul“. Dar nici nu ne-a depășit nimeni, îi răspunde partenerul. Apoi continuă : măi tu nu ai impresia că mergi prea repede ? Goală, goală șoseaua, dar nu uita porțiunile de gheață pe care le întîlnim rar, dar totuși le întîlnim“. „În aliniament trec în zbor peste ele, cauciucurile nici nu le simt“. „Dar dacă te trezești cu un petic de gheață înaintea unei curbe ori chiar în viraj ?“ „Am eu grijă“. Celălalt tace și reflectă în sinea lui : „Are volanul în mînă, știe el ce face, nu-mi propun să-i fiu profesor. Colegului meu nu-i place să fie dădăcit. Mai ales că el conduce de 20 de ani și eu abia de doi“. Adevărul că șoseaua goală te îmbie la viteză.

...„Hai, repede, repede, să ajungi cît mai curînd la țintă, nu te împiedică nimeni, depinde numai de tine, de măiestria ta, de talentul tău să reduci timpul,

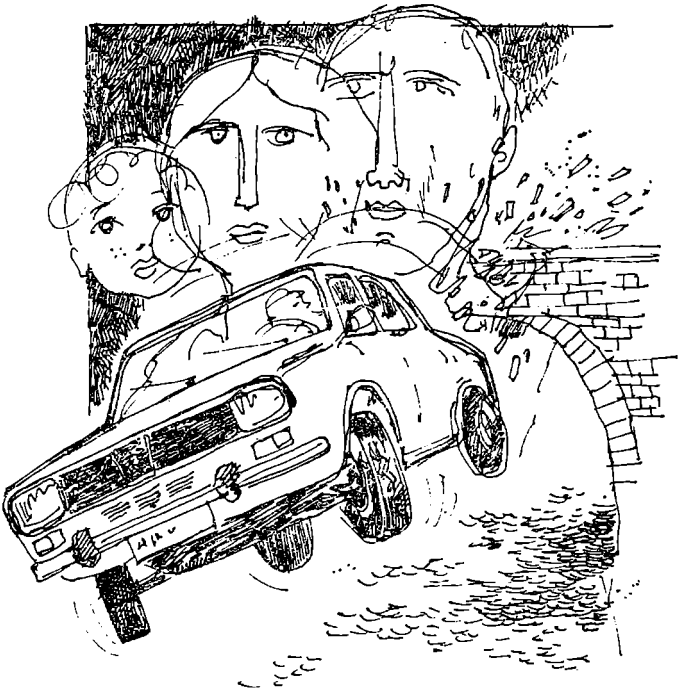

să înghiţi distanţele". Vai, cîţi s-au lăsat înşelaţi de aceste tentaţii ! Cîţi au plătit cu viaţa lor, a celor apropiaţi lor sau a altora total nevinovaţi ! Precum automobilistul mai sus-amintit. „Grija" lui s-a dovedit în cele din urmă falimentară într-o curbă, pe care, cu nonşalanţă, a tăiat-o. Singurul loc unde, tocmai atunci, venea o maşină din sens opus. Impactul a fost violent şi necruţător, secerînd viaţa omului de la volan într-un moment cînd nimic nu părea să

pericliteze buna desfășurare a călătoriei sale și a prietenului care-l însoțea.

Tocmai din nordul Ardealului a venit la nunta unui prieten, în sudul Olteniei, o familie. El, maistru, ea, muncitoare la o fabrică de confecții, și un bebeluș. Pe drum a mai urcat un pasager ocazional. Călătoresc spre casă. S-au odihnit bine, pilotul e în formă, schimbă impresii despre tinerii proaspăt căsătoriți, despre musafiri, despre organizarea nunții, despre, despre...

Micuțul băiețel, pe care îl necăjesc dinților ce-i sparg gingiile, dă semne de nervozitate.

— Șoseaua-i goală, putem ajunge mai repede acasă, mașina-i pusă la punct, eu odihnit. Avem, cum s-ar spune, condiții optime de călătorie.

— După 100 000 kilometri pe care i-ai făcut la volan, eu sînt depiin liniștită. Să ajungem acasă. Mai ales că Marcel. e cam neliniștit, îi spune soția, care-și căuta o poziție cît mai comodă, fiind însărcinată în luna a șaptea.

— Tu odihnește-te că într-o clipă... ajungem!

Șoseaua bună, uscată. Înaintea pilotului, pe cel puțin 10 kilometri nu se vede țipenie de om sau mașină. Parcă fără să-și dea seama, piciorul apasă tot mai mult pe accelerație. Nici o problemă, totul se desfășoară normal. Departe se vede cursul unui pîrîu. Curînd, pilotul observă și podul, un pod de lemn, nu prea lung.

Mașina se apropie de pod. Viteza cam de 60—70 km pe oră. Prea mare pentru porțiunea de șosea acoperită cu gheață, tocmai cînd drumul face o curbă la dreapta. Șoferul apasă pe pedala de frînă pentru a micșora viteza. Mașina nu-l ascultă. Ia cu asalt para-

petul podului care nu rezistă. Dacia 1300 se prăbuşeşte în apa îngheţată a pîrîului. Se înfige în mîlul de pe fundul apei, nu mai adîncă de un metru şi jumătate. Curios, nici pilotul şi nici soţia nu reuşesc să se salveze. Se îneacă şi băieţelul. Pasagerul ocazional, un tînăr de 20 de ani, se salvează. El ne-a povestit teribila dramă.

AVENTURILE LUI APOLODOR

Are un prenume ce amintește de o celebră personalitate din lumea antică, APOLODOR. Ce-i drept nu din Damasc, ci din Valea cu Plopi. Deși n-are decît 22 de ani, viața sa prezintă destule sinuozități. De fapt el nu este ceea ce numim obișnuit un tînăr cu comportament deviant. Nu. Lucrează bine, este apreciat de colegi, de șefi. La serviciu nu i se poate reproșa nimic. O bucată de vreme își vede de treabă, pînă cînd face cîte o boacănă de se duce vestea. Forțînd puțin nota, am putea vorbi de un fel de crize ciclice. La școală a fost cuminte, bun la învățătură, pînă cînd, într-a opta, împreună cu trei colegi, comite un viol. Urmează măsurile de rigoare, mulți ani la rînd despre tînăr nu se aud decît lucruri bune, pînă cînd intervine o nouă criză în viața lui Apolodor. Tocmai începuse să ia primele lecții de box și antrenorul îi lăuda, poate prematur, forța pumnului. Fiind la restaurant (extrem de rar frecventa asemenea localuri), i s-a părut că un tînăr, de la masa vecină, a făcut o aluzie la talia de silfidă a fetei care îl însoțea. Rezultatul : 1. Apolodor a dovedit că are un pumn de „supergreu" veritabil. 2. A fost nevoit să-și schimbe domiciliul timp de șase luni.

Au urmat iar o serie de ani buni, fără ca măcar vreun nouraș cît de mic să umbrească seninul vieții tînărului. Se părea că drumul lui Apolodor, care între timp devenise maistru, deși plin de asperități, va fi numai drept și în continuă urcare. Corina, apărută de vreun an în viața tînărului, autentic factor de echilibru, de ghidare spre bine și frumos, e mai mult decît mulțumită de viitorul ei soț. Pînă cînd, într-o zi întunecată, cețoasă, umedă, care încruntă parcă automat fruntile și determină oamenii să-și mărească pasul spre a scurta contactul cu rigorile sfîrșitului de iarnă, un fapt vine să confirme din nou caracterul ciclic al crizelor din viața lui Apolodor. Privită așa, ca fapt divers (pînă la un punct), întîmplarea pare caraghioasă. Imaginați-vă un tînăr curat și chiar îmbrăcat cu o notă de eleganță, lipsit de chica slinoasă și încîlcită pe care unii o consideră dătătoare de originalitate și spirit, se apropie de un autoturism și se așază pe locul pilotului cu atîta naturalețe și firesc, încît nimănui din apropiere nici măcar nu-i dă prin cap că junele, cu scurtă de stofă bej din păr de cămilă, cu cămașă albă și cravată asortată, ar putea fi un hoț. Se apleacă și meștărește ceva sub volan. Apoi, afișînd un zîmbet candid, cuceritor, roagă politicos cîțiva tineri aflați în preajmă să-l ajute să pornească. Băieților parcă le face plăcere să-și demonstreze forța. Împing cu sîrg și mașina pornește. „Merge trăsnet, nu alta", le spune el celor doi pasageri ocazionali, care l-au solicitat să-i ducă pînă în cartierul apropiat. Îmbarcarea s-a făcut simplu, firesc. „Vă rog, suiți, nu vă faceți probleme. Cîți lei ? De bani nici să n-aud. Pentru cinci kilometri ? Se poate așa ceva ?" Viteza autoturismului crește. Nu reușește să ocolească denivelările. Pasa-

gerii sînt expediaţi cu capetele în plafon. Întoarce stîngaci volanul şi parcă în contratimp cu gropile care apar pe neaşteptate. Un mic cortegiu format din mire, mireasă, părinţii fetei şi ai băiatul şi, probabil, martorii viitorilor soţi, căci sînt la fel de tineri ca şi ei, se îndreaptă de pe trotuar spre refugiul staţiei de tramvai. Apolodor îi vede cam de la 200 de metri. Devine livid şi pune o mînă la ochi. Încearcă o fandare spre dreapta. Partea din urmă a grupului se opreşte în dreptul bordurii. Tinerii îşi continuă mersul. Se uită unul la altul, şoptindu-şi probabil cuvinte dragi. Nu-i interesează ce e în jur. Oamenii protejează pe cei aflaţi în asemenea momente. Şi sînt la doi paşi de refugiu. Maşina nu reuşeşte să-i ferească pe tineri. Tînărul este „luat" pe capotă, apoi proiectat într-un stîlp de susţinere a reţelei electrice.

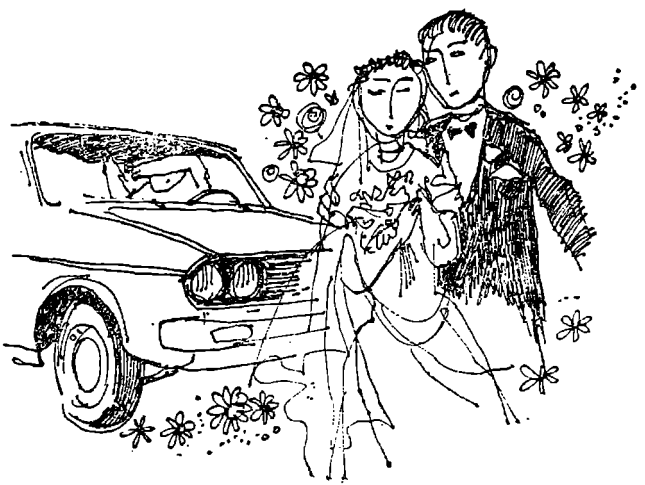

Mireasa este lovită cu partea laterală a mașinii și aruncată într-un parapet metalic. Rochia, odinioară de un alb imaculat, devine gri de la noroiul combinat cu petele negre ale reziduurilor de păcură, motorină. Trei pete mari, roșii, de pe rochie, arată exact locurile cele mai vătămate ale corpului, acolo unde s-au produs cele mai mari scurgeri de sînge. Tînărul moare pe loc, iar fata în drum spre spital. El 25, ea 23 de ani. Înainte de plecarea spre oficiul stării civile își împărtășeau unul altuia părerile în legătură cu amenajarea apartamentului, cu viitoarea lor viață în doi. „Aș vrea două fetițe gemene. Fetele îs mai gingașe, mai delicate și se cresc parcă mai ușor", se destăinuia mireasa, care, din acel moment, avea să mai trăiască doar 20 de minute.

De jur-împrejurul mașinii intrate în gardul de beton, lume multă. Comentarii : „Șoferul e de vină." „Ăștia sînt niște criminali !" „Din asta, mașină nu se mai face !" „N-au mai rămas întregi din ea decît capota portbagajului și cauciucurile din spate". „I-a ras exact ca bila la popice". Alții, pe drept indignați : „Cine ți-a dat, mă, carnet, să omori oamenii pe drum ?"

Tînărul se bîlbîie, se lamentează, se schimbă la față, devine întîi livid, apoi roșu, galben ca ceara. „Păi... eu n-am, dom'le, carnet".

Lămurește în curînd și cum a învățat să „conducă". „Am făcut de cîteva ori ture prin curtea blocului. Pe stradă, la viteză mare pe care o avea mașina, n-am știut ce să mai fac, cum s-o opresc. Am încercat, în disperarea care m-a cuprins, să fac spre dreapta, dar n-am reușit să-i feresc. Ați văzut..." Tînărul n-a pățit nimic, doar o mică ruptură la pantaloni, în dreptul genunchiului. Pasagerii au rupt-o

la fugă. „Un accident. Eram în mașină. Asta ne mai trebuie, să ne pună și martori !", se adresează cel mai în vîrstă unei femei, care îi întreabă curioasă : „ce s-a întîmplat de s-a strîns atîta lume ?"

Cum de l-a apucat așa, deodată, pe Apolodor, pofta de a conduce mașina ? Care-i misterul acestui gest neașteptat ? Predispoziția de a lua decizii fără a avea în vedere urmările acestora ? Supraaprecierea posibilităților proprii ? Momente de inconștiență ? Euforia provocată de licorile sorbite cu puțin timp înaintea comiterii actului său nesăbuit ? Asta urma să se stabilească !

UN O.Z.N. ?

Roata ieșită din lăcașul ei țîșnește ca un glonț din pușcă. Merge un timp paralel cu imensul autocamion, care nu dă, pentru moment, semne de suferință. Apoi colosul începe să se aplece, puțin, cîte puțin, pînă axa ajunge în contact cu asfaltul. În secundele următoare se aude un huruit teribil, traiectoria devine un fel de slalom neregulat, după care, în virtutea legilor fizice, gigantul face o piruetă și se așază într-o rînă pe axa vitregită de roată, ca un om beteag de-un picior. Aventura roții continuă și va stîrni multe emoții pentru cei care au ghinionul să se afle pe traiectoria ei. Primii care o zăresc zburînd pe drum, ca o nălucă, rămîn „ca la dentist", nevenindu-le să creadă că o roată imensă poate da dovadă de atîta sprinteneală, întrecînd în viteză chiar pe cei mai celebri alergători la 100 metri plat. Un băiat, care se pregătea să șuteze de pe acostamentul șoselei spre poartă, în realitate o portiță de intrare a unei gospodării, este șters și proiectat într-un șanț, aflat la 5—6 metri. Se ridică în picioare din apa proaspătă, acumulată ca urmare a ploii din ajun și, uitîndu-se jur-împrejur, caută cu ochii pe cel, ori pe cei care au făcut cu el o glumă atît de proastă. Nu realizează ce s-a întîmplat și începe să plîngă cu sughițuri, frecîndu-și ușor părțile corpului vătămate.

Între timp, roata a ajuns departe. După ce a intrat într-un cîrd de gîște și a lăsat cîteva victime pe „cîmpul de lupte", stîrnind un nor uriaș de praf amestecat cu pene, „obiectul" își schimbă ușor unghiul de mers îndreptîndu-se spre trotuarul asfaltat, paralel cu gardurile gospodăriilor. Trei cățelandri sar speriați din fața monstrului, schelălăind și fugind care încotro. Au reușit să evite o ciocnire care le-ar fi fost fatală. Imensul cauciuc călătorește mai departe ca vrăjitoarea pe mătură, pătrunzînd, în secvența următoare, printr-un gard de scînduri subțiri, pe care le frînge aidoma unor chibrituri, apoi într-o grădină de legume, prin care lasă o dîră asemănătoare pistei de pe cosmodromul extratereștrilor din Peru. Un moș, care udă răsadurile de ardei, sare ca ars cînd zărește imensa roată trecînd în zbor pe lîngă el. „Ah ce sperietură am tras ! Adu-mi, babo, o pilulă că simt cum mi se taie picioarele". Obiectul își continuă cursa traversînd în diagonală ograda bătrînilor. Chiar și cîinele legat cu lanț, fioros de obicei, intră tulburat în cușcă, după ce reușește să evite cu o inspirată săritură laterală coliziunea cu ciudatul obiect. După ce face cu ușurință o spărtură în gardul din fundul curții, pătrunde în via vecinului. Aici, roata, parcă obosită după atîtea isprăvi, rulează cu viteză ceva mai redusă, făcînd slalom printre butucii încărcați de ciorchini verzi. Parcă e Tigana în finala din Euro'84, driblînd jucătorii adverși. Și el era puțin cam obosit după atîtea meciuri și tot atîtea emoții. În final, unde credeți că s-a oprit zănatica ? Unde-i șade bine unei roți : într-un garaj, cel al proprietarului viei. S-a așezat jos, frumușel, obosită dar și mulțumită că n-a omorît ori rănit pe nimeni. Curat O.Z.N. !.

INCREDIBIL, DAR AȘA A FOST...

Nu se știe cum, în interiorul mașinii a pătruns o muscă mare și profund antipatică. Prin Moldova i se spune bîzoi. Curioasă și netemătoare de ocupanți, își face pur și simplu de cap. Se așază pe pachetele cu mîncare, pe bagaje, pe lîngă nasul micuțului Tomiță, care abia a adormit în brațele mamei lui. Copilul se trezește și începe să scîncească. Plictisindu-se, probabil, de compania pasagerului din spate, a trecut în „sfera de influență" a pilotului. Începe să-l sîcîie. Se oprește ostentativ pe parbriz, acolo unde se fixează, de regulă, semnul de începător, uitîndu-se cu impertinență la șofer. Apoi, începe o serie de rotații în jurul capului pilotului — exact ca un satelit în jurul Terrei —, sfîrșind prin a i se așeza pe chelie. Arsenalul de batiste, prosoape, baticuri etc. cu care se încearcă vînarea inoportunei insecte se dovedește total ineficient. Musca își vede de ale ei, „continuă să facă exact ce dorește". Acum e din nou printre cei doi copii care, împreună cu mama lor, ocupă bancheta din spate. Pe cel mai mare, Vlăduț, îl amuză vînătoarea pe care o coordonează mama, pentru a reduce musca la tăcere sau cel puțin a o evacua din mașină. Cel mic e pur și simplu speriat de incursiu-

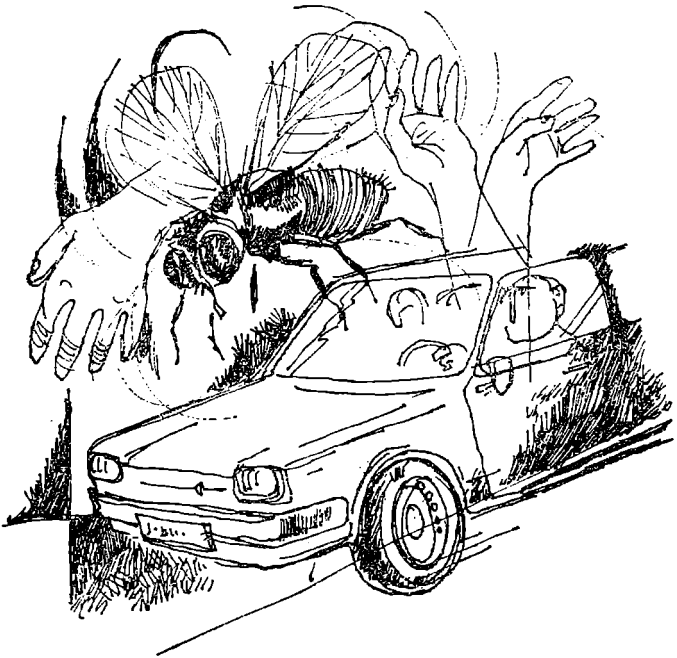

nile tot mai îndrăzneţe ale insectei, literalmente pe lîngă nasul, ochii şi gura lui.

Intrigat, pilotul întoarce tot mai des capul spre fotoliul din spate „I-a daţi-mi mie prosopul, să-i vin eu de hac". Se pare că zilele urîcioasei insecte sînt numărate. Şoferul pîndeşte clipa cînd musca sa face o nouă pauză. Exact ca şi vînatul, care e mult mai uşor de lovit la sol, nemişcat, decît în aer sau cînd fuge. Ce şansă ! Aterizează exact pe bordul maşinii,

în dreapta, între cele două aparate, termometrul și indicatorul de presiune a uleiului. „Ești o victimă sigură, doamnă muscă, obraznico!", zise cu umor pilotul, lovind în aceeași clipă fulgerător cu prosopul umed, o armă redutabilă, exact în zona cu pricina. A nimerit-o. Musca zace acum la podea, ca un boxer care începe să fie numărat. Nu e moartă, dar e amețită zdravăn. „Ahaa... acum îți vin eu de hac!" Șoferul ia repede piciorul de pe accelerație și aplică o lovitură cu talpa pe corpul insectei care le-a făcut atîta mizerie. Ridică apoi piciorul și își îndreaptă privirea în direcția covorașului de cauciuc spre a se convinge de efectul năprasnicei lovituri. „Într-adevăr, am lucrat cu eficiență", se adresează șoferul ocupanților din spate, arborînd un aer victorios. Toate aceste secvențe s-au consumat nu în unități de timp de ordinul minutelor, ci în cîteva clipe, suficiente ca mașina să fie scăpată de sub control și să părăsească drumul, intrînd într-o plută. Viteza relativ redusă a Daciei vișinii și coliziunea oarecum tangențială cu pomul au atenuat considerabil urmările accidentului. Mașina a rămas doar fără ușile din partea stîngă, iar cei trei ocupanți și șoferul s-au ales fiecare cu spaime și mici lovituri.

Fiatul cel mic, de 600, era chiar pe timpurile lui glorioase denumit, cîteodată în derîdere, „cutia de conserve". Absolut neîntemeiată această subapreciere, argumentul forte, nu singurul, fiind acela că mașina, după mai mult de 25 de ani de la nașterea ei, poate fi văzută, bine mersi, viguroasă și sprintenă, alături de suratele sale mai moderne, mai tinere, făcîndu-și serviciul ca și cum ar fi apărut pe lume nu în 1960, ci de un an, doi. Aceasta, bineînțeles, dacă stăpînul

s-a îngrijit de ea cum se cuvine. Căci, de... şi cea mai cochetă maşină, nou-nouţă, poate fi transformată într-o ruină, într-un hîrb, în nici măcar un an, ori chiar într-o zi, atunci cînd unica preocupare a proprietarului e s-o hingherească.

În cazul de faţă, micuţul Fiat a tolerat multe tînărului său stăpîn. Chiar şi ameninţările că-l abandonează, că-l dă la fiare vechi sau, în cel mai bun caz, pe nimic ! Le-a îndurat stoic. Răbda şi îl asculta ca un cîine credincios pe capriciosul şi ingratul său stăpîn. Chiar cînd tînărul şofer se aventura în cîte o depăşire pe muchie de cuţit, miniautoturismul, avantajat de gabaritul său redus, găsea rezerve pentru a-l scoate pe „viteaz" cu obrazul curat din autenticele numere de circ în care se aventura. Există maşini ultrarapide, ultramoderne, ultrasofisticate care manifestă o teribilă intoleranţă faţă de cea mai mică greşeală a pilotului, după cum, cele mai lente, greşit catalogate mai leneşe, mai înghit cîte o manevră nu chiar atît de corectă, exact aşa cum avionul de şcoală, ce dezvoltă o viteză mai redusă, tolerează bobocului cîte o gafă. La urma urmei, constructorul chiar asta urmăreşte, ca avionul destinat începătorului să-l mai şi scoată cîteodată din încurcătură. Perfect valabil şi pentru orice şofer. Toate însă pînă la un punct. Toate au o limită. Cum adică ? Cum ?

Pilotul să stea cu spatele la volan, la drum, şi maşina să-l ducă acasă pe şofer, precum calul cel înţelept şi cuminte care îl conduce la domiciliu pe căruţaşul bine îmbătat, tolănit pe fînul moale şi parfumat ? Această pretenţie e de-a dreptul revoltătoare, absurdă. Căruţa merge cu 5 la oră, iar maşina cu cel puţin 50. Motorul, oricît o fi el de motor, nu poate

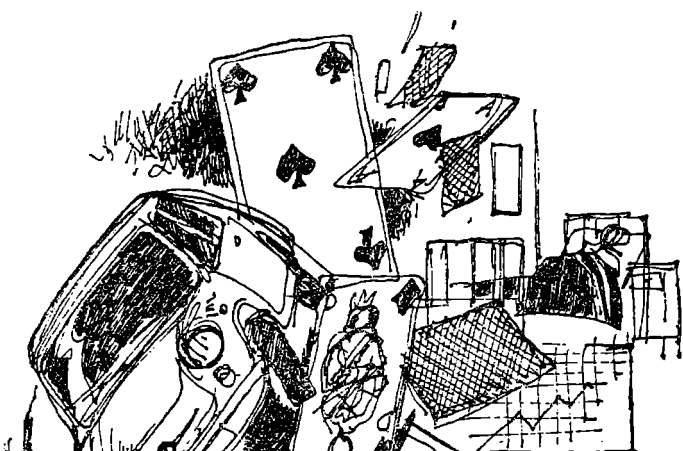

fi atît de deștept, precum un cal care, în afară de simț de orientare, cunoaște și slăbiciunile stăpînului.

Povestind mai departe pățania lui, Fiatul ajunge la episodul cheie.

„Cei doi din spate, prietenii stăpînului meu, au propus la un moment dat să facă un 101. «Doar n-ați căpiat ? Cum o să jucăm cărți în mașină ?» «Uite așa, bine, și Daniel împarte cărțile. Tu n-ai decît să întorci capul, îi zice el șoferului, cînd îți vine rîndul, spre bancheta din spate și să iei ori să dai cărți». Am înghițit-o și pe asta, continuă miniturismul,

pînă cînd stăpînul meu a trebuit să facă un calcul care a durat ceva mai mult. Atunci, el, concentrat asupra aşilor şi decarilor lui, a uitat de mine, iar eu am mers unde am crezut că-i mai puţin periculos, adică pe cîmp. M-am răsturnat pe lanul de trifoi care i-a ajutat pe tinerii zănatici să ajungă doar la... spital. Sînt împreună în acelaşi salon, joacă şeptic, cică 101 e prea ghinionist. Pînă la urmă, stăpînul meu tot pe mine m-a găsit vinovat. «Te-ai sclerozat complet. Ia exemplul calculatorului care face totul fără prea multă dădăceală. Te repar şi te vînd pe te miri ce, numai să scap de tine». Poate dau şi eu în felul ăsta de un pilot mai cu scaun la cap. Cei cărora nu le vine să creadă că sînt unii care joacă cărţi în maşină cu participarea pilotului, le recomand să se intereseze la circulaţie".

Şi Fiatul 600, supărat că mirarea de pe figurile noastre exprima neîncredere, şi-a închis uşile, a dat la cheie şi a plecat pe drumul lui spre un şofer civilizat.

UN CHILIPIR SCUMP

Cutele parcă mai accentuate de pe frunte și obraji, ochii triști, colțurile lăsate ale buzelor arătau că omul care apăruse la ușa magazinului trecea printr-un necaz. Mîinile, bluza de lucru și pantalonii plini de ulei completau tabloul celui aflat într-o situație dificilă.

— Aici, la nici doi pași de dumneavoastră, mi s-au spart și baia de ulei și rezervorul de benzină. Că nu era suficientă o singură supărare. Gata, s-a terminat cu ea. E o autoutilitară cam veche, obosită. Uleiul nu-l mai pot recupera, dar de benzină îi păcat să se piardă. Nu vreți să v-o dau dumneavoastră ? Vă știu cu mașină".

Era atîta firesc în atitudinea omului, încît responsabila magazinului se declară pe loc de acord să cumpere benzina oferită de șofer.

— Turnați-o în mașina mea. E aici în fața magazinului.

— Păi... autoutilitara e dusă la garajul unității unde lucrez. La doi pași. Nu puteam lăsa benzina și uleiul să curgă pe stradă. La garaj am pus o cutie de tablă sub mașină, să recuperez carburantul. N-aveți grijă, e curată, nu riscați să înfundați carburatorul.

Femeia dă cheile, certificatul de înmatriculare și 200 de lei unui vînzător.

— Mergi cu domnul și băgați benzina în rezervor.

Cei doi ajung în fața unității.

— Îmi cer scuze, dar nu puteți intra înăuntru, la noi sînt reguli foarte stricte. Dar nu durează mult.

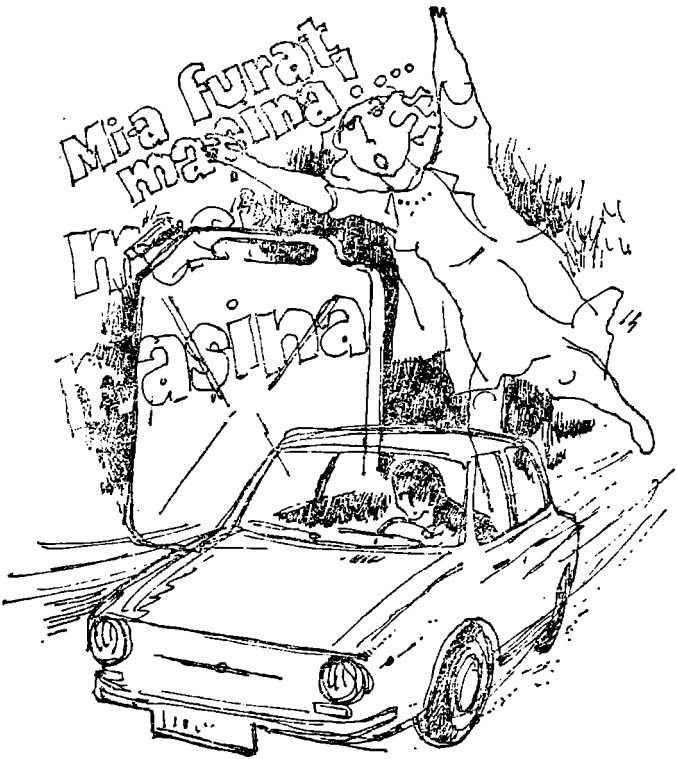

În cîteva minute sînt exact în locul ăsta, cu plinul făcut. O să fie ceva mai mult de 20 de litri. Cam 30, doar nu-s zgîrcit. Diferența va fi cadoul meu pentru tovarășa gestionară, care e așa drăguță.

— Bine, vă aștept.

Șoferul ia cheile, banii, documentul urcă în mașină și pleacă. Trec zece minute, douăzeci, o oră și omul nu apare. Vînzătorul începe să se impacienteze. Își spune în gînd „Precis, șefa crede că mă plimb cu mașina ei, pe benzina ei. O să-mi reproșeze, în plus, la întoarcere, că am lăsat-o singură, cu toate pe cap. Uite așa se întîmplă cînd ești cumsecade. Mai bine nu mă duceam ! Dar și așa mă alegeam cu reproșuri. «Cum adică, nu vrei să-mi faci un serviciu așa mărunt ?» Ori cum o dai, tot prost iese".

Pierzîndu-și răbdarea, vînzătorul se duce la portar și-l întreabă unde îl poate găsi pe șoferul care a intrat în curtea întreprinderii la volanul Daciei verzi.

— Cînd a intrat ?

— Păi, acum vreo oră.

— Eu n-am văzut pe nimeni intrînd înăuntru, tinere.

Vînzătorul rămîne perplex. Îl descrie pe șofer cum arăta, statura, că avea părul într-o parte, ochi căprui, dă detalii peste detalii.

— Bine, dar cum îl cheamă pe șoferul cu pricina ?

— Asta, ce-i drept, nu mai știu.

— Și dumneavoastră dați mașina, acte, chei unui om pe care nici nu știți cum îl cheamă ? Parcă autoturismul n-ar costa peste 70 de mii, ci ar fi un lucru de trei parale.

— Așa e, zice vînzătorul, vădit încurcat. Apoi, parcă trezindu-se la realitate, o ia la fugă spre magazin.

— Cum adică n-a mai apărut cu mașina ? întreabă revoltată gestionara. Dar tu n-ai stat lîngă el ?

Cei doi își dau seama că au fost victima unei înșelătorii. Ajung într-un suflet la Miliție, povestesc totul cu lux de amănunte. Mașina e dată în urmărire. După cîteva ore Dacia 1310 e reperată. Șoferul refuză să oprească la semnalul făcut. Mai parcurge 5—6 km și e blocat într-o intersecție. Se stabilește că tot printr-un asemenea procedeu a mai subtilizat două mașini.

„Arma mea de bază e credulitatea clienților mei. Ce-i drept, îmi învăț și rolul cît mai bine. Caut să par cît mai firesc, să inspir încredere. Este exact ca la teatru. Nimic nu trebuie să pară fals, forțat. Nu mă emoționez, nu-mi tremură vocea. Ce contează că-mi stric o pereche de pantaloni și o cămașă, mînjindu-le cu ulei. În loc de colonie, după bărbierit, mă dau pe față cu puțină vaselină. Astea-s cum s-ar zice cheltuielile mele de producție. Pierd 2—3 sute de lei și cîștig 70 000. E o sumă, nu glumă. Dacă am intrat în curte ? Am studiat mai întîi pe însoțitorul meu. Mi-am dat seama că are deplină încredere în mine și că-i puțin cam distrat. Așa că i-am recomandat să se uite puțin într-o revistă cu ilustrații, ca să nu se plictisească. În timp ce el se uita cu atenție la poze, eu am virat spre intrarea în unitate, dar am ocolit poarta ușor și am cotit-o pe prima stradă la dreapta. Ce s-a întîmplat ulterior, știți. Dacă lucrez undeva ? Asta mi se întîmplă mai rar. La cifra mea de afaceri, cum se zice, mai am eu nevoie de serviciu ? În ultimii ani, am cam avut ghinioane. «Afară» am stat destul de puțin. Nu trec o lună, două și iar nimeresc în același loc care știți dumneavoastră cum se cheamă".

Toate acestea le-a spus calm, zîmbind ironic. Părea deprins cu cele petrecute. Era limpede că nu-și făcea nici un scrupul, dimpotrivă, povestea îl distra și el se lăuda.

Ceva realizase însă chiar și el. Pricepuse că drumurile lui, clădite pe furt și înșelăciuni, nu pot duce decît într-un singur loc.

ÎNCĂ O CURSĂ

Vremea este tot mai rea și în aer „miroase" a viscol. Și tocmai acum Iovan se găsi să-l roage pe Mihai, șeful de coloană, să-i dea voie să facă o anume cursă. Tocmai acum !

— Noi ne-am înțeles bine totdeauna, Iovane. Eu ți-am făcut multe înlesniri, iar tu, ce-i drept, nu m-ai făcut de rușine. Acum situația s-a schimbat. Una e să faci 40 de kilometri vara și alta e să-i parcurgi pe vremea asta haină, cu pericole la tot pasul. Dacă peste noapte ne pomenim cu un nou viscol și te împotmolești ? Oamenii care așteaptă la capul de linie să-i duci la oraș ce vor zice ? Pe drept cuvînt se vor întreba de ce autobuzul nu-i acolo ? Iar eu, ce voi spune șefilor ? Că ți-am dat voie să faci în plus 80 de kilometri ? În primul rînd n-am dreptul să dau asemenea aprobări și, apoi, ce motiv serios să invoc ?

— Don' șef, de bună seamă că dumneavoastră aveți dreptate. Bine, îl duc la capul de linie, peste noapte motorina se face ca gemul și în loc de 5 o să plec la 9, iar toți oamenii vor întîrzia la muncă. Așa, fac eu ceva kilometri în plus, dar peste noapte pornesc mașina din oră în oră, să nu înghețe, și ajung la timp cu pasagerii la destinație.

— Bine, fă așa cum spui, dar să știi, dacă se întîmplă ceva, eu n-am știut nimic. Tu, de capul tău, ai plecat acasă cu mașina.

— Am înțeles, don' șef, iau toată răspunderea asupra mea. Vă promit că totul o să iasă bine.

— Totuși, Iovane, nu înțeleg un lucru. De ce nu dormi tu cîteva zile la frate-tu, care locuiește la doi pași de capul de linie ? Măcar cît durează viforniţa asta.

— Tovarăşe şef, ştiţi dumneavoastră prea bine, fiecare cu necazurile lui. Stau grămadă cinci suflete într-o cameră, unde să mai dorm și eu ?

Mihai ridică din umeri și nu mai spune nimic. Își zice, probabil : „N-am de gînd să mă bag în treburile voastre de familie".

Iovan începe să-și dea seama de proporțiile riscurilor pe care și le-a asumat. La volanul autobuzului, îndreptîndu-se spre casă, privește cu îngrijorare norii plumburii care stau parcă agățați deasupra bătrînilor stejari. „Dacă mă înzăpezesc, cine mă scoate din pustietatea asta ? Cel mai apropiat S.M.A. e la 15 kilometri. Le trebuie o zi pînă să dea de mine. «Mortcopt trebuie să te duci la capul de linie, nu cu autobuzul acasă.» Ce răspund la o asemenea întrebare ? Bun ! Scap de capcana zăpezii și fac o pană. Altă belea. «Ce căutai cu autobuzul pe drumul spre Valea Stejarilor ?»".

Pe zăpada bătătorită mașina urcă frumos. Nici un fel de derapaj. „Cum va fi însă drumul dimineaţă ? e o altă întrebare. Dacă o topire ușoară îl transformă într-o pîrtie de gheață și sînt nevoit să merg cu 10 kilometri pe oră ? Nu trebuia să mă angajez în aventura asta !"

Toată noaptea Iovan și-a petrecut-o mai mult în curte. Pornea motorul, se uita la cer, apoi își scotea cojocul și se trîntea îmbrăcat pe divanul din bucătărie. Aținea preț de cîteva minute și apoi se trezea brusc, sărea în picioare și se îndrepta spre autobuz. Satisfăcut de motorul ascultător, care pornea „la prima cheie", examina apoi suprafața drumului din apropierea curții. „Oare nu s-o fi format gheață, polei ? Cade ceva de sus ?" O ușoară fulguială care a început pe la 2 noaptea l-a speriat de-a binelea. „Dacă se transformă într-o ninsoare în toată regula, ce mă fac ?"

Înainte de patru Iovan o pornește spre comuna cap de linie. Drumul încă bun nu pune probleme, iar șoferul, care de 15 ani circula prin meleagurile acelea, îl cunoaște ca pe buzunarul său. La 5 fără 20 de minute, Iovan mai are de mers încă jumătate din distanță. „Cu mai mult de 30 pe oră nu pot merge, întîrzii precis !"

Pe la 5 și un sfert, Iovan intra pe locul de parcare de la capul liniei.

— Unde întîrziași, Iovane ?, întreabă un coleg de serviciu.

— După ce vă încălzesc mașina să nu dîrdîiți în ea, mă luați tot voi la rost ?

— Lasă, nu te supăra. Am glumit !

Pînă s-au urcat oamenii, pînă și-au aranjat bagajele, întîrzierea ajunge la 30 de minute. Abia în momentul plecării șoferul și-a dat seama cît e de obosit. O noapte nedormită, emoțiile ultimelor ore, plus frigul, își spun treptat cuvîntul. Doar dorința de a nu mări întîrzierea îl ținea încă treaz. „Mai am 56 de kilometri pînă la oraș. Nu-i simplu să-i parcurgi pe timpul ăsta".

— Dacă o să te tîrîi tot așa ca pînă acum și n-o să-i dai bice, întîrziem cu toții la fabrică, tovarășe șofer ! Vocea nu i se pare cunoscută. Iovan, de obicei calm, pașnic, se înroșește de mînie.

— Care faci, mă, pe deșteptul acolo. Ce vrei să ajungem în prăpastie, nu vezi cum e drumul ?

— După ce ai întîrziat plecarea, acum se dovedește că nici nu te pricepi să conduci.

Iovan trage mașina pe dreapta, oprește și se îndreaptă, fierbînd de mînie, spre bărbatul care îl tot apostrofase.

— Dacă eu nu mă pricep, atunci, poftim, condu dumneata !

— Da' ce, eu îs șofer ?

— Atunci de unde știi că-s șofer prost ?

Vorbe, gesturi, nervozitate în creștere. Intervin pasagerii, care de ani de zile merg cu autobuzul condus de Iovan.

— Vezi-ți, dom'le, de treabă și lasă omul în pace. Știe el ce face. Ne faci să pierdem timpul. Cel admonestat tace chitic. Șoferul trece la postul său și pornește mașina. Pe scaunul de alături se așază o femeie, impiegată la autogara din oraș.

— Nu te supăra, Iovane, parcă nu știi cît de mare e „pădurea" ? Oameni de nimic.

Șoferul se mai îmbunează, începe să-i răspundă femeii la întrebări. Se vede că impiegata vrea să-i abată gîndurile de la întîmplarea neplăcută din autobuz.

Cineva din spatele șoferului rostește speriat, dar cu o voce puternică :

— Atenție, dai peste oameni !

Prea tîrziu, însă. Cei doi oameni care merg în spatele saniei sînt trîntiți la pămînt și tîrîți mai mult de treizeci de metri.

... — E adevărat, tovarășe căpitan, mergeam cam repede, eram în întîrziere. Pe oameni nu i-am observat, m-am pomenit cu ei în față, la cîțiva metri. Sania nu avea nici lumini...

— Ne duceam cu sania să aducem niște fîn de la deal. Ca să ne mai încălzim, mergeam în spatele saniei. Cînd am văzut luminile, l-am tras pe Despin spre mine. Dar a fost prea tîrziu. Ne-am trezit sub mașină. Eu m-am ales numai cu mîna fracturată. Bietul Despin este însă într-o stare mai gravă. Și n-are nici 24 de ani. Tocmai i-a născut nevasta a patra fetiță.

Iovan, șofer cu 30 de ani experiență la volan, tată a trei feciori și două fete, toți la casa lor, bunic cu opt nepoți, e la prima greșeală. În circulație nu-i nevoie de mai mult.

CINE A FOST DE VINĂ ?

La volanul unei Dacii azurii, Lucian M., cadru didactic într-o instituție de învățămînt superior medical, se apropia de comună, 15, 14, 13, 12..., pietrele kilometrice marcau constant reducerea distanței pînă la obiectivul final al călătoriei. Și bărbatul, om cam la 45 de ani, și soția, o femeie distinsă, cu trăsături puțin cam dure, urme lăsate pe fața ei de încercările vieții, căreia îi dădeai nu mai mult de 40 de ani, încercau emoții ce creșteau o dată cu micșorarea distanței pînă la localitatea situată în defileul dintre munți, ale căror contururi cu coamele înzăpezite se distingeau la orizont. Trecuseră patru ani de cînd n-au mai fost în comuna de munte, cu case dichisite, adevărate bijuterii de artă populară, unde își făcuseră ucenicia, el, medic, la început de drum, ea, tînără profesoară de matematică. Veneau în vizită la oamenii care îi primiseră atunci cu sufletul deschis, cu dragoste, fără nici un fel de rezerve. Proaspeții căsătoriți au fost găzduiți din prima zi într-o cameră curată, îngrijită, bine rostuită, oamenii restrîngîndu-se, împreună cu cei doi copii, în cele două încăperi care mai rămăseseră : o cameră și bucătăria. S-au îngrijit ca tinerii să se simtă cît mai bine. În zile libere, gazdele își plimbau oaspeții, le arătau frumuse-

țile munților din apropiere cu poienițele acoperite de flori. „Comuna voastră, dragă Pătrule, merită să fie supranumită *gură de rai...*, așa cum zice poezia", le-a spus doctorul cu prilejul uneia dintre primele excursii făcute de cele două familii. Deși cam de aceeași vîrstă, alde Pătru și soția lui se purtau cu o atenție părintească, grijulii ca noii veniți să aibă de toate și să se simtă cît se poate de bine. Între ei se statorniciră trainice legături de prietenie. În casă domnea veselia, buna dispoziție, proiectele unora deveneau imediat obiectivul tuturor. Copiii se lipiseră de cei doi, încît parcă erau o familie.

S-au ajutat întotdeauna între ei. Cei din sat aveau un adevărat cult pentru doctor și profesoară, oameni de altfel puțin pretențioși, și ei tot fii de țărani. Nu le lipsea nimic. La rîndul lor, „chiriașii" se integraseră perfect satului și familiei-gazdă. Ioana, profesoara, se îngrijea de învățătura copiilor și făcuse din cele două fetițe inteligente participante frecvente la olimpiadele județene de matematică. Tînărul doctor intervenea ori de cîte ori sănătatea celor din jur avea nevoie de sprijinul său. Cel mai dramatic moment din viața celor două familii a fost însă atunci cînd Silvia, nevasta lui Pătru, l-a adus pe lume pe Radu. A fost o naștere foarte dificilă. Toți de la spital își pierduseră speranțele că mama și fătul vor supraviețui. Numai Lucian, în ciuda puținei sale experiențe, a crezut. A crezut și a luptat pentru viața mamei și a viitorului copil. Cinci zile și tot atîtea nopți a stat la spital, cerînd ajutorul foștilor lui profesori și asistenți. „Trebuie să salvăm și mama și copilul. Sînt niște oameni minunați. E păcat să rămînă infirmă o familie atît de deosebită". „Te înțelegem, Luciane. Ai impresia că

nu facem tot ce putem, să-i salvăm ?“ Şi i-au salvat. Spre fericirea tuturor, dar mai ales a lui Pătru, a cărui familie s-a mărit cu ce-şi dorea mai mult, un fecior. Apoi au intervenit necazurile cu lipsa de calciu. Copilul nu se dezvolta normal. Cîte drumuri n-au făcut părinţii, împreună cu Lucian, la spitalul din capitala de judeţ sau la Bucureşti ? Cu cele două fete rămînea acasă, de fiecare dată, Ioana. Devenise pentru ele o adevărată mamă. Fetele i se adresau pe nume, iar ea nu se supăra. „Îa felul ăsta mă simt şi eu mai tînără şi mai aproape de ele“, obişnuia să spună.

Anii au trecut şi a venit inevitabilul moment al despărţirii. Ei plecau definitiv la municipiu. A fost tristeţe mare. S-au vărsat lacrimi, s-au făcut promisiuni. De altfel, în timp ce ei îşi dădeau examenele, prietenii din sat au luat parte la toate emoţiile lor. Pătru le-a spus : „Ne bucurăm pentru voi, bunii noştri prieteni, dar ne şi întristează, ne lasă un gol în suflet plecarea voastră“. „Nu fi tristă, Silvio, că doar nu sîntem departe. Cît e pînă la municipiu ? 35 de kilometri. O aruncătură de băţ“.

La început, cele două familii au continuat să se viziteze. Nu treceau două săptămîni şi ei se întîlneau. Ori doctorul cu soţia veneau la ţară, să-şi vadă prietenii, ori Pătru, cu ai lui, îşi vizitau foştii lor „chiriaşi“ care, între timp, se înmulţiseră. Ioana născuse doi băieţi gemeni. „Cît te invidiam, Silvio, cînd te vedeam înconjurată de copii. Suferam. Îmi doream şi eu. Plîngeam noaptea pe înfundate, fără să-l trezesc, cumva, pe Lucian. Acum sînt fericită“.

...Cînd doctorul şi soţia s-au mutat, într-un mare centru universitar, el devenind cadru universitar, iar ea, directoare de liceu, legătura dintre bunii prieteni

a continuat. Însă, din cauza distanței și a lipsei de timp, comunicarea era prin scrisori, felicitări cu prilejul zilelor de naștere sau convorbiri telefonice.

„Cum or fi arătînd, oare, Silvia, Pătru, fetițele, Răducu, cel cu care ne-am chinuit atît să-l punem pe picioare ? Tare-s curioasă, Luciane. Păcat că n-am putut lua cu noi și copiii. S-ar fi bucurat mult să-i vadă. Or să ne certe că nu i-am adus cu noi. Dar,

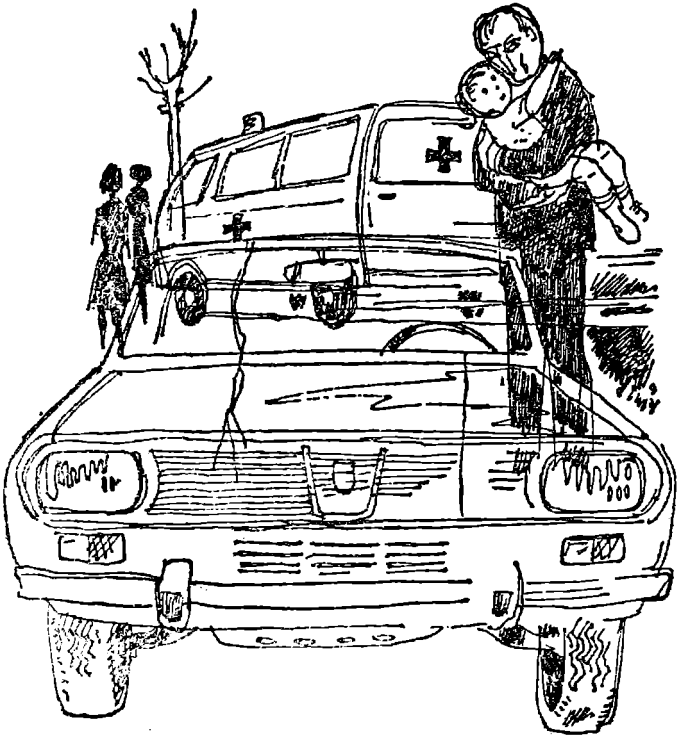

apropo. Şi-au făcut casă nouă. Trebuie să-ntrebăm pe unde-i..." „Puteam să-i întrebăm şi noi, la telefon, dar aici îi mai simplu de găsit. Nu-s alei, blocuri, complexe, scări de A-uri, X-uri şi alte chestii de-astea sofisticate. Uite, lumea se înnoieşte", şi doctorul arată spre un gard frumos, cu o poartă sculptată, specifică regiunii. Încă se lucra la montarea lui. În timp ce doctorul încerca să-i delimiteze mai precis soţiei livada de pruni nou îngrădită. Un copil, cam de 5—6 anişori, ţîşni dintr-o curte, lansîndu-se spre poarta sculptată, lîngă care meşterea un om între două vîrste, înalt, voinic, cu spice albe în păr. Un scrîşnet teribil de frîne. Un ţipăt de femeie. Maşina părăsise drumul şi lovise gardul. O secundă parcă timpul fusese oprit în loc. Lucian nici nu-şi putea descleşta mîinile de pe volan. În maşină, Ioana gemea uşor. Şocul a fost puternic, o durea tot trupul, dar era sănătoasă. „Copilul ! ?" Lucian a sărit afară. Copilul era chiar Răducu. Cu ani în urmă se luptase pentru viaţa lui. „Unde-i ?" se pare că strigase. Oamenii adunaţi i-au făcut loc. Răducu era la pămînt. S-a apropiat îngrozit. Trăia. Trebuia salvat. „Loc ! Loc pentru doctor ! Loc !"

„Eu îs vinovat, Luciane, eu l-am strigat de peste drum, de acasă de la noi, să vină să mă ajute la adunat de pe jos cuiele vechi", se auzi vocea lui Pătru.

Nimeni nu-l asculta. Cei care văzuseră scena au realizat manevrele disperate ale şoferului pentru a evita accidentul.

În dispensarul medical, Lucian, ajutat de doctorul satului, apărau cu înverşunare firul de viaţă al copilului.

În faţa uşii, două femei se sprijineau, tremurînd, plîngînd încet, şi un bărbat, Pătru, albit dintr-o dată, împietrit.

Dincolo de gard se adunase satul. Ştirea a circulat cu viteza luminii.

Treptat, treptat începu uşor să se întunece. Tăcerea era absolută. Rar, ici-colo, o şoaptă, o foială. Cînd s-a deschis uşa şi a apărut în prag Lucian, nu puteai pricepe ce s-a întîmplat. Încordarea, oboseala, îngrijorarea, tot dramatismul ultimelor ore se amestecaseră pe obrazul lui. Abia cînd un uşor zîmbet căpătă contur în colţul gurii, lumea a respirat uşurată. Lucian le făcu semn celor două femei să intre, el îndreptîndu-se către Pătru.

„Eu îs de vină, Luciane ! Eu ! N-am să mi-o iert !" Pătru vorbea ca pentru el şi n-avea putere să se urnească. „Lasă Pătrule, cred că am reuşit. Va scăpa. Nici eu nu mi-aş fi iertat. Şi eu am fost de vină. Dacă mergeam mai încet. Dacă eram mai atent. Dacă... Dacă... Nu mi-aş fi iertat ! Este doar ca şi copilul meu. Haide, Pătrule, vreau să stau pe un scaun. Cred că am îmbătrînit cu zece ani. Nu prea mă mai ţin picioarele".

Cei doi bărbaţi o porniră spre casă, printre sătenii care le făceau loc. Dar oamenii nu plecau. Aşteptau. De altfel, toată noaptea satul n-a dormit. Toţi au aşteptat...

UNUL DINTRE EI A FOST NEVINOVAT

Stăteam de vorbă la o cafeluță, în veranda căsuței lui. Din una în alta am ajuns și la istorii din nesfîrșita carte nescrisă „d-ale circulației". Marin este nu numai un lucrător deosebit, vechi agent de circulație, dar și un teribil povestitor.

...„Nici nu vă dați seama de cîtă inventivitate este capabil omul cînd se află la strîmtoare și vrea să scape de necaz", reflecta prietenul nostru. Ceea ce vreau să vă istorisesc vă v-a convinge, sper, de adevărul spuselor mele.

Într-o seară de iarnă mă îndreptam către casă venind de la sediul miliției. Se făcuse destul de tîrziu. Pe stradă nici țipenie de om. Singurul zgomot ce mă însoțea era scîrțîitul ritmic al pașilor mei pe zăpada înghețată. Încolo, liniște desăvîrșită !

La un moment dat, observ din sens opus luminile unei mașini. Venea lent. Om prudent, mi-am zis. Cînd a ajuns în dreptul meu, mașina opri. «Să trăiți, tovarășe plutonier-major, mi se adresă cel aflat la volan, după ce se întinse și coborî geamul portierei din dreapta. Nu vreți să vă duc acasă ?, continuă el pe un ton îmbietor. Pe gerul ăsta, ar fi păcat să vă las să mergeți pe jos».

La început nu mi-am dat seama cine îmi face invitația și, drept să vă spun, nu prea îmi plac astfel de

invitații. Dar în seara aceea, pe un frig cît cuprinde — vorba Sandei Marin, în cartea ei de bucate — propunerea era o tentație la care rezistai greu. Și n-am rezistat. Mai ales că, între timp, am recunoscut șoferul : era Ghiță, tinichigiul de la garajul de autobuze. Hai să mergem, i-am spus, după ce trăsesem portiera și m-am cufundat în fotoliul comod, ce-mi oferea ospitalitatea unui loc plăcut.

Abia după ce ne-am pus în mișcare, mi-am dat seama că Ghiță întoarce mașina pe sens opus. Nu știu de ce, dar manevra șoferului nu mi-a căzut bine. Cu toate că, de fapt, puteam să-mi dau seama de la început că, pentru a mă duce acasă, mașina va trebui să ia cale întoarsă. Îmi trecu, fugar, prin gînd, ideea că prea multă amabilitate nu miroase a bine, dar, în final, mă birui sentimentul satisfacției de a fi scăpat de gerul nemilos.

Se pare că nici unul dintre noi nu aveam chef de vorbă. După ce mă așezai și o pornirăm, se așternu o tăcere deplină de parcă nu ne cunoșteam. Adevărul e că eram ostenit, după o zi lungă de muncă, și n-aveam nici o chemare să leg o discuție. Dar nici el, la început atît de amabil, nu scotea o vorbă.

Ajunserăm către marginea orașului. Că eu locuiesc, cum vedeți, la socri, într-o căsuță ca în basmul cu Scufița Roșie, într-o curte cu multă verdeață, vara, dar departe de centru. Să nu spuneți că nu e frumos la mine ! M-am obișnuit, de-a lungul timpului, cu parcurgerea pe jos a acestei distanțe. Dar pe frigul ăla !

Cum vă spuneam, mă apropiam de casă. Eram încă pe șoseaua ce tranzitează orașul. Deodată, șoferul oprește brusc : «Tovarășe plutonier-major, un om

în șanț !» Eu nu-l observasem. Nici parbrizul nu era prea curat pe partea mea.

Ne dăm jos precipitați și, într-adevăr, un om zăcea în adîncitura ce despărțea drumul de trotuar. Era mort. Hainele terfelite erau acoperite mai peste tot cu zăpadă. În jurul gurii și pe obraji pielea îi era mînjită cu sînge.

— Tu rămîi aici, i-am spus lui Ghiță, mai mult pe un ton de ordin, iar eu fug pînă acasă să dau telefon la miliție !

— Nici o grijă, tovarășe plutonier-major, nu mă mișc de-aici, mă asigură el în timp ce o și luai la fugă.

La scurt timp sosi echipa operativă. Începură cercetările. Ghiță, martor la cele constatate, îndeplini cu multă amabilitate și rolul de martor asistent. Execută cu zel tot ceea ce i se cerea de către echipa operativă : confirmarea dimensiunii urmelor măsurate, iluminarea zonei cu farurile mașinii și, cînd era necesar, acționa o lanternă pe cîte-o porțiune de loc mai depărtată. Se mișca cu multă agilitate. E iute băiatul, îmi ziceam în sine. Îl mînă frigul.

Nu ne-au trebuit multe cercetări ca să constatăm că ne găseam în fața unui accident mortal de circulație cu fugă de la locul faptei, după cum este denumit un asemenea eveniment în termenii noștri consacrați. Fapt important, mult mai important decît pare la prima vedere, deoarece înlătură o serie de prezumții ce se pot naște în asemenea împrejurări, ca, de exemplu, ascunderea unei crime de omor prin simularea unui accident rutier.

Nu găseam autorul accidentului, deși trecuseră două săptămîni. Evenimentul emoționă tot orașul. Mai

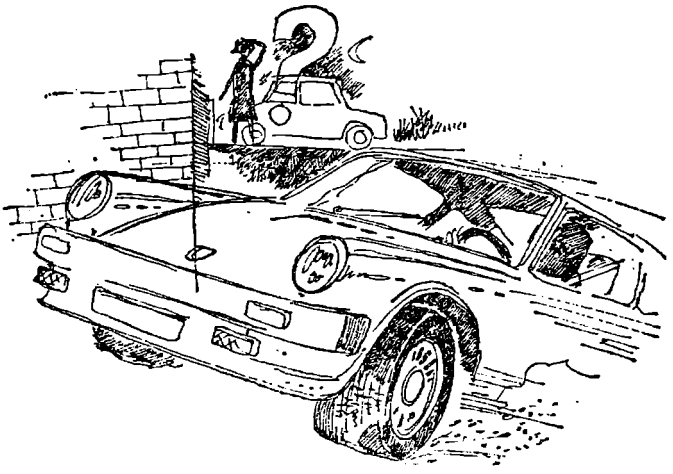

cu seamă pentru faptul că victima era cunoscută localnicilor. Fusese mulți ani agent veterinar. Priceput în meserie, modest, ajutase adeseori oamenii să scape de necaz, lecuindu-le vitele, porcii, păsările. Ceea ce nu era puțin. Cu atît mai mult, cu cît nu era hrăpăreț. În ultimul timp însă, pierzîndu-și unicul fiu într-un accident — culmea !, tot de circulație —, după ce îl văzuse ajuns inginer zootehnist, bătrînul căzu în patima beției. În seara aceea, care avea să-i fie ultima, plecase de la braserie bine făcut, după cum spuneau ce-i care l-au văzut în local. Avea obiceiul să se retragă la o masă și să bea de unul singur pînă se mahmurea de-a binelea. Niciodată n-a făcut scandal. După ce își termina porția, o lua din loc, traversînd salonul fără să observe pe nimeni. Nu răspundea nici la salut.

Se pare că atunci depăşise serios măsura. Puterile nu l-au ţinut pînă acasă. L-au părăsit pe drum. După ce a parcurs vreo jumătate de kilometru, s-a culcat pe marginea şoselei. Cam cu jumătate din corp pe carosabil. Cel care l-a lovit, de fapt care a trecut peste el cu maşina, probabil nu l-a observat. Revoltător a fost însă gestul său ulterior. În loc să-l transporte la spital, la tîrît de braţe pînă în şanţ şi acolo l-a lăsat. Medicul legist opinia că dacă ar fi beneficiat la timp de asistenţă medicală, ar fi avut şanse să rămînă în viaţă.

Cercetările stagnau. Într-o zi, trecuseră vreo trei săptămîni de la accident, veni la mine, la birou, un mecanic auto care lucra la garajul de autobuze. «Stăpîne, că aşa se adresa oricui îi vorbea, să vă spun ceva care s-ar putea să vă intereseze. Azi dimineaţă, mă rugă inginerul de la dispecerat să mă uit puţin la carburatorul de la maşina lui, că, după toate probabilităţile, are jiglerul de relantiu înfundat. Şi în timp ce meşteream la motor, mi s-a părut că scutul de sub motor, ştiţi, tabla aceea prinsă cu şuruburi de şasiu, avea îndoituri. Mă uitai pe dedesubt şi văzui pe ea ştersături de vopsea şi vreo două adînciturі destul de serioase. Ce să zic, pot fi urme lăsate de vreun bolovan sau de alte ridicături. Dar dacă sînt de la accident ? Deşi, nu l-aş crede în stare pe inginer de aşa ceva. Oricum, mi-am zis, e bine să ştiţi şi dumneavoastră».

Cele spuse de mecanicul auto m-au pus serios pe gînduri. Inginerul e un om serios, cu familie, respectat de toată lumea. Să fie el autor al unui accident mortal de circulaţie şi, pe deasupra, un laş de ultima

speță ! Nu-mi venea a crede. Dar nici nu puteam ignora informația. Trebuia în primul rînd să văd mașina, mi-am zis. Dar nu la atelier, că nu e bine, nici pentru mecanic și nici pentru inginer. Mă voi duce acasă la el împreună cu un coleg, și-l voi ruga să-mi dea voie să-i verific mașina, deoarece este de culoare verde și din datele pe care le deținem, autovehiculul cu care s-a comis accidentul avea aceeași culoare. Inginerul nu s-a împotrivit. Dimpotrivă, foarte îndatoritor, ne-a condus îndată la garaj. Am luat-o pe îndelete, ca să nu creadă că știu ceva, și cînd am ajuns cu verificarea la părțile de dedesubt ale mașinii, drept să vă spun, m-am emoționat și eu. Că de inginer, ce să vă spun : albise cînd i-am arătat cum era blindajul motorului. De speriat ce era, nu putea scoate o vorbă. Îl apucase tremuratul.

După un timp se liniști. Puturăm să legăm un început de dialog.

— Ce puteți să-mi spuneți de aceste urme ?

— Nimic, tovarășe plutonier-major, pur și simplu nimic. Nu știu cînd și cum s-au produs.

— Atunci de ce v-ați speriat așa de tare ? Vă simțiți vinovat cu ceva ?

— Nu, dar știu că sînteți în căutarea autorului acelui accident și că, după cum îmi spuneați, el a fost comis cu o mașină... ca a mea. Mai știu, din auzite, că peste victimă s-a trecut cu autovehiculul. Îmi dau seama că pentru dumneavoastră am devenit suspect. Cu atît mai mult, cu cît urmele de pe blindaj pot fi într-adevăr lăsate datorită compresării unui om de un automobil. Vă rog, însă, să mă credeți că nu am nici o tangență cu acest nefericit și regretabil eveniment.

Cercetarea criminalistică a autoturismului inginerului a condus la descoperirea cîtorva pete de sînge. Relevat, sîngele s-a dovedit a fi de aceeaşi grupă cu cel al victimei. Nu mai încăpea nici un dubiu că accidentul fusese comis cu această maşină. Cu toate acestea, inginerul susţinea cu tărie că este nevinovat. Spre şansa lui, l-a salvat propria memorie. Şi-a adus aminte că în ziua accidentului îl rugase pe tinichigiul atelierului să-i repare ceva la sistemul de încălzire, că avea, undeva, pe conductă, o defecţiune. I-a lăsat şi cheile maşinii. La prînz, Ghiţă, căci despre el era vorba, i-a spus că nu a reuşit încă să remedieze defecţiunea. A doua zi, a fost reparată şi de-atunci o foloseşte neîntrerupt.

Aşa am ajuns din nou la Ghiţă. Zic din nou, pentru că doar cu «ajutorul» lui am dat peste accident. La început nici nu vroia să audă. «Eu, tovarăşe şef ?, se arăta ofensat. Doar ştiţi bine că am fost cu dumneavoastră. Cum credeţi că puteam face aşa ceva alături de dumneavoastră ?, căuta Ghiţă să insinueze. Vă rog să vă aduceţi aminte că eram cu maşina mea, de fapt a lui tata. Dar nu cu a inginerului. Ce vrea, adică, dumnealui ? Să mă bage pe mine la apă, ca să scape el ? Se face că uită că i-am dat cheile maşinii în aceeaşi zi ? Şi apoi, tovarăşe şef, aveam eu curajul să rămîn acolo, să vă ajut, dacă aş fi comis accidentul ?», comentă Ghiţă.

Adevărul era că, în lipsă de probe, de martori, nu aveam cu ce dovedi vinovăţia lui Ghiţă. Nici măcar soţia inginerului nu putuse preciza dacă în ziua respectivă soţul ei venise acasă cu maşina sau nu. Ne găseam, prin urmare, într-un cerc vicios : inginerul declara că a lăsat cheile maşinii lui Ghiţă şi maşina la

garajul întreprinderii, iar Ghiță susținea că a făcut reparația în aceeași zi și a restituit inginerului cheile.

Am încercat să reconstitui în minte cum a decurs tîrîrea victimei și așa am ajuns să-mi pun întrebarea dacă, în timp ce era trasă pe jos, nu cumva capul acesteia s-a atins de pantalonii autorului accidentului. Raționamentul s-a dovedit logic. Pe pantalonul lui Ghiță s-au găsit impregnate cîteva urme de sînge. De aceeași grupă cu a victimei. Neavînd încotro, Ghiță a recunoscut că luase mașina pentru a face o deplasare într-o comună învecinată. Comițînd accidentul, a dus-o înapoi, apoi a luat autoturismul său și a pornit-o spre centru, înscenînd, în continuare, pentru a deruta cercetările, tot ce v-am povestit".

Cafelele se răciseră. Bine mai povestește Marin și ce tristă este o asemenea istorie.

UNU, DOI, TREI...
sau
GHICI CINE VINE ?

Momentul întîi

— Hai, Marine, în casă. Am o tărie cum n-ai gustat niciodată.

— Nu pot, Ioane. Trebuie să duc maşina la garaj şi n-am chef ca tocmai acum, la sfîrşit de săptămînă, să cad pe bec.

— Cazi pe dracu ! Laşi camionul la noi că şi-aşa luni dimineaţă, tot împreună avem treabă. N-are nici un rost să-l duci la garaj, ca să ai ce lua de-acolo poimîine. Eu îţi confirm, în calitate de delegat din partea beneficiarului, că ai lucrat pînă seara tîrziu şi ai parcat la întreprindere, iar tu, bine mersi, pleci acasă după ce dăm pe gît cîteva păhărele.

Degustarea licorii n-a durat cine ştie cît. Şoferul a mulţumit pentru cinste, după care şi-a văzut de drum. Nu înainte de a băga camionul în curtea spaţioasă a delegatului. Lucrau împreună de multişor. Avea toată încrederea în el. Încît nu a avut nici o ezitare să lase cheia în contact şi documentele maşinii în cabină.

— Ioane, ce bine ar fi să ducem lui tata plăcile alea de prefabricate pe care le-ai cumpărat. Stau aici de-astă toamnă, de o jumătate de an, că se şi degradează, iar bătrînul le tot aşteaptă.

— Te-a găsit şi pe tine grija de tat-tu, tocmai acum. Cu ce să transport plăcile ? Cu roaba ?

— Ai camionul în curte şi mă-ntrebi cu ce să mergi la tata ! De parcă n-ai condus atîţia ani pe vremea cînd erai tractorist. Doar tu mi-ai spus că, uneori, mai conduceai şi camionul C.A.P.-ului.

— Nu mă băga în păcate, femeie ! Omul a avut încredere să lase maşina la noi, convins că nu se va întîmpla nimic. În plus, n-am carnet decît pentru turism. Ce, vrei să mă prindă, să ajung pe sălile tribunalului ?

— Dacă era vorba de-ai tăi, nu mai făceai atîta morală. Te suiai şi gata. Dar pentru bietul tata, rămas singur şi fără ajutor, nu vrei să mişti un deget. Că şi plăcile astea, pînă le-ai luat... Ce mare lucru, satul e colea, la zece kilometri. Poţi să mergi pe drumul ăla de cîmp, pe care nu circulă nimeni. Mai ales mîine, că e duminică. Iar în sat, la tata, mai ai de făcut cîteva sute de metri. Nimica toată.

— Nu merg. Nu-mi bag pielea la saramură.

— Bine. Las' că mă descurc eu şi fără tine. Dar să nu-mi faci, pe urmă, scene de gelozie. Să nu mă-ntrebi cum l-am plătit pe şoferul care va face cursa asta pentru mine. Că de-asta eşti bun : de ce ?, pentru ce ?, cu cine ? Da' să faci o treabă, nimic. Bărbat eşti tu ?!

Momentul al treilea

Duminică dimineaţă, Ion s-a pus la drum. S-a căznit puţin, pînă a reuşit să pună în mişcare camionul. Mai ales treptele de viteză nu prea le nimerea, pe cînd întorcea prin curte. Dar pe măsură ce se apropia de satul vecin, rulînd pe drumul de cîmp, prinse curaj. „Ce prost şi eu. Mare lucru să conduci o maşină ca asta, monologa satisfăcut, în sinea lui. Cît pe-aici să-i fac jocul Lenuţei. Că atîta îi trebuia. Un pretext. O şi vedeam în cabină cu Vasile, şoferul. Sînt sigur că la nemernicul ăsta ar fi apelat. Că e în stare de orice, cît pare el, blînd ca un mieluţ nounăscut. Ehei, ştiu eu ce-i ascunde pielea de crai, afurisitul naibi !“

La o cotitură îl trecură năduşelile, de cînd simţi cum camionul începu să o ia razna şi pînă reuşi să-l redreseze. „Ce mă fac pe şosea ? Aici nu-i drum public, dar acolo ? Dacă sînt oprit pentru control ?“

„De ce-ţi este frică, nu scapi", spune un vechi proverb. Cu toate că nu peste control a dat Ion. Ci peste ceea ce nici nu se aştepta. O căruţă i-a tăiat, deodată, calea, traversînd şoseaua în fuga cailor dintr-o parte în alta. Ion se pierdu. Conducerea unui autovehicul nu se rezumă la a şti să-l porneşti şi să-l menţii pe direcţie pe un drum oarecare. Un moment critic poate apărea oriunde şi înaintea oricărui şofer. Ieşirea cu bine dintr-o asemenea situaţie ţine de experienţă, de reflexe, de stăpînirea de sine şi de pricepere. Scăpat de sub control, mastodontul s-a repezit cu toată forţa cailor săi putere în prima casă ce i-a ieşit în cale, trecînd prin zid ca printr-o coală de hîrtie.

Spre marele lui noroc nimeni nu-l aştepta pe Ion în camera în care a pătruns pe cît de nepoftit, pe atît de insolit !!

UN GHEM DE CONTRADICȚII

La 35 de ani, Cornel D. era considerat, cu deplin temei, unul dintre cei mai competenți ingineri din uzină. Bărbat înalt, zvelt, cu trăsături regulate, poate puțin cam aspre, impunea prin originalitatea cu care rezolva cele mai spinoase probleme. Era harnic, perseverent, priceput, dar retras.

Nu-i plăcea să-și destăinuiască frămîntările, necazurile și cu atît mai puțin să se lamenteze. Ieșea tocmai din clădirea unde directorul își avea biroul, cînd un coleg, inginer și el, tovarăș de promoție, repartizat cu zece ani în urmă la uzina unde lucrau și acum, l-a oprit.

— Așa, deci, dragă, nu mai vedem oamenii de cînd cu zvonurile astea despre avansare, frumos, n-am ce zice !

— Iartă-mă, Iorgule, mă gîndeam și eu la ale mele, fiecare cu necazurile lui.

— Ce necazuri, Cornele, avansat urmează să fii, nevastă-ta, frumoasa de ea, ți-a cîștigat o mașină cu numai 5 000 și ție parcă ți s-ar fi înecat corăbiile.

— Parcă numai asta contează în viață, mai sînt și altele, Iorgule, ce știi tu ?".

O undă de tristeţe apăru la auzul ultimelor cuvinte pe faţa prietenului care regretă pe loc tonul discuţiei.

— Le cunosc, Cornel. Scuză-mă pentru vorbăria asta fără noimă. Dar, ce să-i faci, capul sus, înainte. Îţi aminteşti cum ne încurajam în facultate şi, mai apoi, cînd dădeam de greutăţi, aci în uzină ?

Cornel a schiţat un zîmbet, mulţumind parcă pentru încurajare. Apoi cei doi şi-au dat mîna şi s-au despărţit.

„Am făcut o gafă cît mine de mare, îşi zice Iorgu; omul probabil are iar necazuri cu copilul, iar eu îi tot dau cu gura vrute şi nevrute".

Într-adevăr Cornel şi soţia lui nu se puteau numi oameni fericiţi, chiar dacă aveau de toate. Niciodată feţele lor frumoase nu erau luminate de adevărata satisfacţie. Totdeauna, chiar cînd rîdeau, ochii lor păstrau tristeţe, amărăciune. Aproape în permanenţă, gîndurile lor se îndreptau spre Mihaela, blonda lor fetiţă de şapte ani, cu cei mai frumoşi ochi albaştri din lume, care suferea de o boală incurabilă a sîngelui. Cu regularitate, copilului trebuia să i se facă transfuzii. O paloare ca ceara îi acoperea chipul. Momentele cele mai teribile erau atunci cînd Mihaela îşi încuraja ea părinţii. „O să mă fac bine, mi-a spus şi tovarăşa la şcoală. Doar nu mă doare nimic. Nu ştiu de ce vă faceţi voi atîtea probleme". Cei doi soţi nu ştiau cum să-şi ascundă lacrimile şi îşi făceau de lucru în alte încăperi.

„Puteam oare, Cornele, să fim pedepsiţi mai crunt ca aşa ?". Soţul se străduia să-i ridice moralul Nadiei, iar ea, cînd îl vedea abătut, încerca să facă la fel. Paleative, căci totul era întunecat în viaţa lor. Doar

munca pasionată la uzină îl făcea să mai uite de acest mare necaz al vieții lor. Fabrica era pentru el o oază.

Cînd s-a auzit de rănirea gravă, în accident de mașină, a lui Cornel, multora nu le-a venit a crede. „În primul rînd inginerul nu avea permis de conducere ; n-au trecut decît două săptămîni de cînd Nadia cîștigase mașina, cum oare să plece ?". „Mai știa el ceva conducere, doar l-am văzut eu exersînd pe platoul de lîngă fabrică", „Nu era, el, omul să plece la 300 de kilometri și încă băut, cum se zice". „O fi fost el bun la fabrică, dar în rest... Parcă poți să știi ce are fiecare în capul lui". Asemenea opinii, neutre, în favoarea ori în defavoarea inginerului, puteau fi auzite frecvent în zilele de după accident.

Contradictorie a fost conduita lui Cornel. El, om sobru, calculat, întruchiparea corectitudinii, a rațiu-

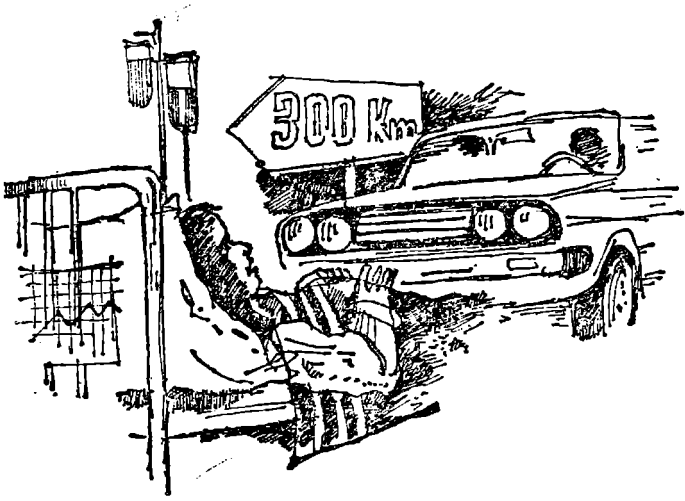

nii, a logicii, se comportase exact ca un puşti. S-a urcat la volan, după ce a băut pe nerăsuflate 200 de vodcă şi a plecat spre oraşul situat la peste 300 de kilometri, unde domiciliau părinţii lui şi cei ai soţiei. Nadiei nu l-a destăinuit adevăratul ţel al călătoriei, îi spuse doar că vrea să facă două, trei ore exerciţii la poligon.

Ce l-a determinat pe inginer să se angajeze aşa, netam-nesam, într-o asemenea aventură, nimeni nu-şi putea explica.

— Eu îl cunosc bine pe Cornel, a spus un coleg al său. Se adunaseră multe, prea multe, boala nevindecabilă a singurului lor copil, avertismentul dat de medic că un al doilea copil născut de Nadia va suferi de aceeaşi boală ca şi primul, îmbolnăvirea gravă de nervi a soţiei. Şi, colac peste pupăză, cum se zice, decizia de a pune pe altul în locul pe care, să fim drepţi, Cornel îl merita din toate punctele de vedere.

— Şi aşa, cu multiple fracturi şi după starea de şoc tare îşi mai poate ajuta familia, ce să zic !, fu replica interlocutorului.

Cornel a stat multă vreme prin spitale. În tot acest timp soţia, prietenii, colegii care îl vizitau i-au susţinut moralul. La un moment dat a încercat o justificare : „Unii zic că am vrut să mă sinucid. Nu-i adevărat. Nici eu nu-mi explic cum am putut pleca, aşa prosteşte. Poate c-am simţit, după ghemul de necazuri care se adunaseră, nevoia unei evadări. Să nu mai văd şi să nu mai aud de nimeni. În viaţa mea n-am făcut nici o faptă nesăbuită. Şi uite, una singură, dar cu ce preţ !“

VINOVATA NECHIBZUINȚĂ

Dacă s-ar pune problema unui moto pentru ceea ce urmează, credem că foarte potrivite ar fi cuvintele lui H.L. Spiegel : „Nechibzuința este primul izvor al oricărei nenorociri care ne amenință". Căci cum am putea defini altfel plecarea la un drum de 500 de kilometri, la volanul mașinii, a medicului I.L., imediat după terminarea întîlnirii cu examinatorii și instructorii, în cadrul căreia doctorul a primit permisul de conducere ? Cum am putea socoti altminteri demarajul vijelios efectuat de tînărul Adrian C., student, a doua zi după ce a intrat în posesia carnetului roz, și după ce a sărbătorit evenimentul pînă la două noaptea, călătoria avînd puncte de plecare Marea Neagră și obiectiv final stațiunea bihoreană Stîna de Vale ? !

Primului i s-a găsit cadavrul într-o prăpastie, după două zile de căutări prin zăpada de doi metri grosime. Parcursese 75 de kilometri. Trupurile fără viață al celui de-al doilea imprudent și al logodnicei sale n-au fost căutate prea mult. La cinci minute după impactul cu un arbore, accidentul a fost constatat de șoferul mașinii depășită în trombă de pilotul Daciei 1100 de culoarea untului. Tînărul student apucase să conducă 110 kilometri.

Din lunga listă a inconștienței, definită ca „renaștere a unor stări sufletești primitive și antisociale, provocate de o oboseală nervoasă și aducînd ca urmare o dezactualizare a conștiinței", la volan (definiția fiind perfect valabilă și celor care o manifestă în această postură), am ales un caz ce ni se pare ceva mai ieșit din comun.

Femeia avea 30 de ani. Muncea în ture, desfășurînd o activitate extrem de importantă de laborator. Soțul, suferind de o boală gravă, pensionat, și cei doi copii erau îngrijiți în orele libere, care picau o dată dimineața, o dată după-amiaza, alteori seara după cum era programul.

Soția, care pe lîngă soțul suferind, e nevoită să îngrijească și de bătrînii bolnavi, găsește totuși voința și energia să facă și cursurile unei școli auto. Nu așa, din snobism, ci din nevoia de a rezolva unele din multele probleme ale casei și ale situației oarecum deosebită în care se afla familia, al cărui creier, motor este ea, Luciana.

Printre picături, pe „furate", după ore întregi de stres și oboseală, e greu să înveți ca lumea conducerea auto. Dă examen de trei ori. Cu o tenacitate neobișnuită, femeia o ia mereu de la capăt. Pînă la urmă reușește să intre în posesia mult rîvnitului permis de conducere. Bucurie mare în casa cu atîtea probleme și griji a Lucianei. Ziua cînd laboranta a intrat în casă, într-o stare euforică greu de definit, ținînd deasupra capului, cu amîndouă mîinile, carnetul roz, strigînd extaziată : „Am reușit, am reușit", a fost pentru toată familia o mare sărbătoare. Pînă și Daniela, prîslea familiei, de doi anișori, a înțeles cauza veseliei. „Mama, Daniela ,tuu, tuu..." și, pentru a se

face înțeleasă mai bine, a început să facă „ture" prin odaie, avînd în mînuțe un autoturism în miniatură.

Evenimentul se pare că i-a insuflat și soțului mai multă tărie să suporte suferințele. Ba mai mult, după trei zile, Vlad s-a ridicat din pat și a început să facă scurte plimbări prin cameră. „Reușita-ta parcă mi-a dat viață, Luciano ! Mă pregătesc să te însoțesc în cîteva deplasări mai scurte. Am condus doar zi de zi, timp de zece ani. Poate reușesc și eu să te mai învăț ceva. O amintire în plus pentru tine, după moartea mea care presimt că se apropie". „Nu mai vorbi așa, Vlade. Sînt convinsă că după tratamentul ăsta o să te faci bine".

De la discuția între cei doi soți și pînă la anunțarea hotărîrii laborantei de a pleca într-o călătorie de cîteva sute de kilometri nu au trecut decît 5 zile ! Între timp, Luciana reușise să facă zilnic cîteva ore de antrenament, vegheată de soț.

„Nici nu mă gîndesc să fiu de acord cu o asemenea imprudență, Luciana dragă ; tu nu-ți dai seama ce presupune o asemenea călătorie. Timpul e capricios, pe drumul de munte poți întîlni chiar și zăpadă. Apoi e o problemă de rezistență. A conduce, chiar cu pauze, 400 de kilometri, nu e simplu pentru o începătoare". Au intervenit rudele, unii vecini, dar femeia nu părea dispusă să-și schimbe hotărîrea. Poate dacă nu apărea grupul de concilianți format din sora laborantei, Marieta, și cîteva rude mai îndepărtate, raportul de forțe se modifica în favoarea celor care o îndemnau la rațiune. Dar n-a fost așa. Luciana s-a urcat la volan, a așezat-o pe frumoasa ei soră, care abia trecuse de vîrsta majoratului, în dreapta, iar în spate i-a instalat pe cei doi copii : Daniela, de doi

ani, și Călin, de cinci, și... la drum. Disputa cu soțul, cu tabăra care pleda pentru renunțarea la o asemenea imprudență o indispusese pe Luciana. Imaginea soțului bolnav, sensibil, care, resemnat, s-a întors în camera lui fără să spună un cuvînt, stăruia în mintea Lucianei.

Copiii, în inconștiența lor, erau cei mai veseli. Doar Călin, mai „vîrstnic", realizînd că mama nu prea era în apele ei, a întrebat-o într-un tîrziu, afișînd o mutriță serioasă : „Mamă, de ce ești tu supărată ? Pentru că nu te-am pupat la plecare ?" Pe Luciana

au podidit-o lacrimile. Nevinovăţia copilului care nu-şi dădea seama de situaţie, aventura care o începuse pur şi simplu din ambiţie şi încăpăţînare, faptul că-l supărase pe soţul bolnav. Începuse să devină neîncrezătoare pînă şi în bruma de experienţă şi cunoştinţe pe care o avea. Aici a început sfîrşitul. A mai rulat doar 20 de kilometri, după care, în linie dreaptă, fără să fie stînjenită de cineva, de ceva, a intrat în plin într-un pom. Luciana şi sora ei şi-au pierdut viaţa. Cei care i-au scos din maşină pe copii, care nu păţiseră nimic, cu excepţia unor zgîrieturi, au fost surprinşi. Cei mici stăteau trişti, nemişcaţi, pe bancheta din spate. Ei nu puteau realiza că mama şi tînăra lor mătuşă muriseră. Ei erau doar speriaţi...

CUPRINS

CUVÎNT ÎNAINTE 5

1. **OAMENI ŞI ...OAMENI** 9

Două zile de coşmar 10
Permisul 25
Şoferiţa 33
Monolog 38
Bietul Iulian 47
Cu gîndul la mămica 51
Abia ieşit de la „pension“ 53
I-a salvat Cristian 57
Unde dai şi unde... 61
Dirijorul 65
Vătmăniţa de ocazie 70
Fuga 75
Kilometrul 95 plus 275 metri 79
Ţi-ai pus întrebarea, Ioane ? 84
Nimic nu a descurajat-o ! 88
Mama nu poate fi înlocuită 94
Nu doar rafalele au fost de vină 99
Ceea ce nu ştia nevasta 104
O armă neaşteptată 110
L-a răpus Bacchus 121
„Roşioara“ 126
Dura lex sed lex 131

2. **GESTURI ŞI ...GESTURI** 135

Spectatori în propria noastră piesă 136
Avea opt ani 140

Jocul nebun al fulgilor de zăpadă 145
Dacă aș fi știut ? 150
Lacrimile omeniei 154
Lumina speranței 159
Nea Marcu 163
E oare posibil ? 170
La ce folosesc caietelele ? 175
Un final absurd 180
La cîțiva metri de șosea 184
Luate prin surprindere 190
Primul ajutor 194

3. AGRESIVITATEA LA VOLAN 199

Cum am putut ? 200
Un șofer și șase pasageri 205
Trei familii distruse 209
Un slalom curmat la timp 213
De ce ? 218
„Nene, dă-te jos din cocoduș !“ 222
Într-o noapte de martie 224
Explicația era plauzibilă 229
O „zestre“ de nici 500 kilometri și dreptul la dublare 234
Piromanul 239
Înapoierea de la cabană 244
În nici zece minute 248
O poveste cu... tărîțe 254
A plătit cu viața 264
O ghilotină pe șosea 268
Doar moartea i-a împăcat 273
Despre amnezii 278
Mai departe, ce să vă povestesc 291
Cruțați-mi viața mea tînără 296

4. SEMNE... REGULI ...ATITUDINI... 301

Mărîa sa ...secunda ! 302
Frămîntările unui bunic 305
După o noapte agitată 309
Cu cele mai bune intenții 314
Un ghiden și două roți la-ndemînă pentru ...toți . 319
De toate pentru toți sau atenție la „faptul divers“ ! . 330
Care e adevăratul curaj ? 337

Trecere de pietoni ! 345
Atenție, copii ! ! 350
Hainele au devenit inutile 357
Cine erau călăreții ? 362
Gînduri despre automobil, automobolism și... automobilist 367
Stratagema a eșuat 381
Cînd vine primăvara... 385

5. **AVENTURI** 389

Sfîrșitul trist al unei aventuri 390
Sărmanele mioare... 396
S-a născut de patru ori 401
Piciului nu-i venea să creadă 405
O urmărire prin mlaștină 409
Mirajul singurătății pe șosea 419
Aventurile lui Apolodor 424
Un O.Z.N. ? 429
Incredibil, dar așa a fost 431
Un chilipir scump 437
Încă o cursă 442
Cine a fost de vină ? 447
Unul dintre ei a fost nevinovat 453
Unu, doi, trei... sau ghici cine vine ? 461
Un ghem de contradicții 465
Vinovata nechibzuință 469

Redactor : ARIE MATACHE
Tehnoredactor : MIHAIL CÂRCIOG

Bun de tipar : 15.07.1985.
Coli de tipar : 15.

Comanda nr. 50 299
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Lei 15,50

EDITURA SPORT-TURISM

Pe stradă sau pe șosea, omul apare într-o paletă variată de ipostaze : pieton, biciclist, șofer, beneficiar al transportului în comun etc. Femei și bărbați, copii, tineri, oameni maturi și bătrîni, indiferent de profesie sau grad de cultură, grăbiți sau placizi, calmi sau nervoși, îngîndurați, triști, copleșiți de cine știe ce eveniment grav sau, dimpotrivă, veseli, exuberanți, vioi și binedispuși, bucuroși, invadați de cine știe ce eveniment ferîcit, ca și toți cei care se înscriu în „spațiul" dintre acești doi poli se întîlnesc în lumea traficului rutier.

În orice anotimp, la orice oră, cei care merg pe jos, ca și cei care recurg la marea varietate a mijloacelor de deplasare rutieră, pe două, patru sau cine știe cîte roți, își intersectează traseele.

De aici, neistovita diversitate a „portretelor", de aici nelimitata diversitate a situațiilor. Și fiecare portret poate deveni o schiță, și fiecare eveniment poate deveni povestire.

Proiectat prin lectură, filmul cuprins sub titlul „Secunde... și vieți" se adresează tuturor, propunînd nu numai „vizionarea" unor „cazuri" de circulație, ci și înțelegerea a tot ceea ce se situează și se formează dincolo de suprafața lucrurilor, în timp și în spațiu, pe plan afectiv și social, atingînd — adeseori modificînd — existența unor oameni și a unor familii, cursul normal al vieții colectivității din care fac parte.

„Eroii" din povestiri nu trebuie „identificați" ca atare, nici nu se poate, locurile sînt și ele „schimbate", pînă și faptul-eveniment a suferit substanțiale „corectări". Și totuși, tot ce se găsește în această carte reprezintă un adevăr de viață.